aylık kültür-fizik dergisi

EKİM 97 • SAYI:41 • FİYATI: 200.000.TL. (kdv dahil)

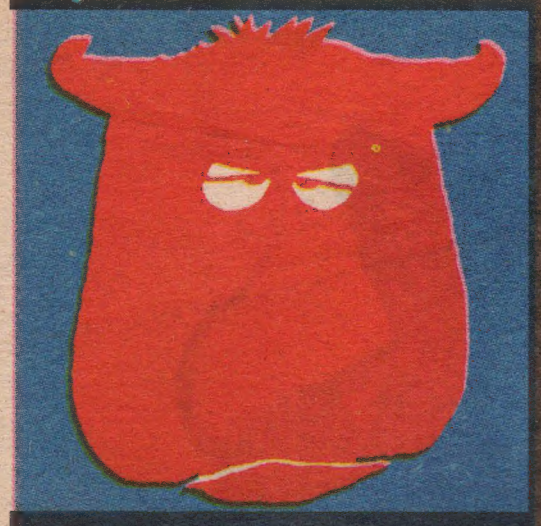

ÖKÜZ

http://okuz.planet.com.tr

bunu bir vazife telâkki ediyorum babacığım

Feyza Hepçilingirler: Entel Öykü

Mihri Belli Anlatıyor...

Nilgün Marmara: "Hayatın Neresinden Dönülse Kârdır."

Bir Politik Futbolcu: Fenerbahçeli Kemalettin

Akşamsefası

İçİnDeKiLeR

2- **İçerik - Künye - Mutfak**
3- **Ayhan Erdoğan:** Öküz Unutmaz, **Oha Kıvanç:** Oha Kıvanç Yazıyor
4- **Oktay Taftalı:** Aşk ve Terör **Haydar Ergülen:** Yalnızız Cemal Abi - **Mateya Matevski:** Uyanış
5- **Met-Üst:** Susma Sustukça.... **Sunay Akın:** Suud Makinesi
6- **Nalan Türkeli:** Katır Tepmesi
7- **Cezmi Ersöz:** Ermeni Doktor Lida Çiteli
8-9- **Ayla Önder:** Bir Boğaziçili Anlatıyor
10- **Ender Özkahraman:** Çizgi
11- **Can Barslan:** Dostlar Hamamda
12- **Sina Akyol:** Ben Eskiden Cahit Külebi'yle - **Şavkar Altınel:** Yansıma - **Erol Çabuk:** Geçmiş Zamanların ...
13- **Gani Müjde:** İsim, Şehir, Hayvan...
14- **Cüneyt Özdemir:** O'na De Ki.. **k.İskender:** 666
15- **Emine Algan:** Susurluk'u Sarımsaklasak da mı Saklasak...
16-17 **Nilgün Marmara:** Anma
18- **Ece Ayhan:** Mektup
19- **İhsan Oktay Anar:** Olağanüstü Bir Gün
20- **Feyza Hepçilingirler:** Entel Öykü - **Nihat Ziyalan:** Sinemam Şiirleri - **Abdülkadir Budak:** Aşk, Dağ ve Yol
21- **Kutlukhan Perker:** Çizgi
22- **Seyhan Gemici:** Bavul Ticareti
23- **Mıgırdiç Margosyan:** Pezevenk, **Can Yücel-Güler Yücel** Eşeklerle Röportac
24-25-26-27-28 Mihri Belli'yle Röportaj
29- **Ayça Şen:** Hava Boşluğu
30- **Mehmet Kartal:** Eski Bir Beyefendimiz...
31-32- **Gülay Batur:** Çizgi
33- **Agâh Özgüç:** Natuk Baytan'a Selam... - **Banu Akın:** Anne Vurduğum Sen misin
34-35- **Hatice Meryem:** Şiir ve Reklam
36- **Muhsin Kızılkaya:** Ses - **Ferhan Şensoy:** Gecedeste - **Engin Turgut:** Gaile
37- **Şebnem İşigüzel:** Fasulye Ayıklayan Kadınların Sırları
38-39 **Oray Eğin:** Bir Politik Futbolcu
40- **Met-Üst:** Şiir
41- **Mefi A.:** Morphine
42- **Ekrem Galip Yalıner:** Paris'te Bir Türk Aydını
43- **Fatih Solmaz:** Geçmiş Zaman Senaryoları- **K.Serhat:** Fanzin
44-45- **Metin Celâl:** Okuduğum Kitaplar - **Kanat Güner:** Gidecek Yerim ...
46-47- **Tuncer Erdem:** Çizgi - Okur Mektupları - **Met-Üst:** Testus
48- **Zafer Aknar:** Tarihi Erkek Yalanları

Möörheba!.

Nasılsınız?. Sağolun, varolun, biz de fena değiliz, dünyanın hali gibi işte halimiz!. Okuma-yazma oranının, alım-satım gücünün, câri'nin, kambiyo'nun, cenin'in, embriyo'nun, insan malzemesinin günden güne erozyona uğradığı bu memlekette sanki başımız göğe erecekmiş gibi her ay bir öncekinden daha dolu, daha keyifli, daha semirmiş bir ÖKÜZ çıkarmak için canla başla çalışıyoruz!. Hayır, şikayetçi değiliz!. Ne yapalım, Allah da bizi böyle yaratmış!. Neyse!. Geçen ay ki Öküz, teknik nedenlerden dolayı *-bilgisayar adisi yüzünden-* sağanak halinde bol tashihli çıktı!. Allah kızandan da razı olsun, hâlâ iflah olmayıp yazandan da!. Bizim hakkımızda ne düşünüyorsanız, Allah size KDV'siyle versin!. Bizim ne parada, ne pulda, ne şanda, ne şöhrette gözümüz var!Bize bir hırka, bir fıkra ve on bin gabardin ceket yeter de artar bile! Bu arada Öküz olarak 1997 yılı sonunda, tamamen sizin aday gösterip ve sizin seçeceğiniz **"YILIN TRENDEKİLERİ"**ni belirleyeceğiz.. Aday listelerinizi dört gözle bekliyoruz. Kendinize iyi bakın!. Kurda, kuşa yem olmayın!.

Düzen

EDUARDO GALEANO

Görevliler, görevini yapmaz.
Politikacılar, konuşur ama hiçbir şey söylemezler.
Seçmenler, oy kullanır, ama seçmezler.
Bilgilendirme medyası bilgilendirmez.
Okullar cahillik öğretir.
Yargıçlar, kurbanları cezalandırır.
Ordular, kendi vatandaşlarıyla savaşır.
Polisler, suç işlemekten, suçla savaşmaya zaman bulamaz.
Kârlar özelleştirilirken iflaslar kamulaştırılır.
Para, insandan özgürdür.
İnsanlar nesnelerin hizmetindedir.

ÖKÜZ
AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ

SAYI: 41 - EKİM 1997 **SAHİBİ:** ŞİMERA YAYINCILIK LTD. ŞTİ. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ **Sorumlu Yazışleri Müdürü:** Zafer AKNAR **Yayın Koordinatörü:** Ayhan ERDOĞAN
Öküz'e Bu Ay Saman ve Su Verenler: Abdulkadir BUDAK, Agâh ÖZGÜÇ, Alp Tamer ULUKILIÇ, Ayla ÖNDER, Ayça ŞEN, Ayhan ERDOĞAN, Banu AKIN, Can BARSLAN, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Cezmi ERSÖZ, Cüneyt ÖZDEMİR, Derya SAYIN, Ece AYHAN, Eduardo GALEANO, Ekrem Galip YALINER, Emine ALGAN, Ender ÖZKAHRAMAN, Engin TURGUT, Erol ÇABUK, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Eşber YAĞMURDERELİ, Eflatun NURİ, Ezgi, Fatih SOLMAZ, Ferhan ŞENSOY, FEYZA HEPÇİLİNGİRLER, Gani MÜJDE, Gönül KIVILCIM, Gülay BATUR, Güler YÜCEL,Hatice MERYEM, Haydar ERGÜLEN, İhsan Oktay ANAR, Kanat GÜNER, K. Serhat, Kutlukhan PERKER, Küçük İSKENDER, Mefi A., Mehmet KARTAL , Metin CELÂL, Metin ÜSTÜNDAĞ, Mıgırdiç MARGOSYAN, Mihri BELLİ, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nalan TÜRKELİ, Nihat ZİYALAN, Nilgun MARMARA, Oha KIVANÇ, Oray EĞİN, Orhan PAMUK, Oktay TAFTALI, Ragıp DURAN, Sencer, Seyhan GEMİCİ, Sina AKYOL, Sunay AKIN, Şavkar ALTINEL, Şebnem İŞİGÜZEL, Tuncer ERDEM, Tunçel KURTİZ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Zafer AKNAR **Sayfa Sekreteri:** Aydın ŞAHİN, Bayram USLU **Bilgisayar Tasarım:** Cebrail OKÇU, Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ÇARK **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN **Bina Görevlisi:** Yasin ADIYEKE **Ofis Elemanı:** Cemal VANLI **İnternet Uygulama:** Planet, Mrt Yçşn, **İnternet Adresi:** http://okuz.planet.com.tr/ **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67, **Baskı:** Basmat **Dağıtım:** Bir-Yay, **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu / İSTANBUL **Öküz Dergisi Abonelik Koşulları:** Yurtiçi 1 yıllık .....2.300.000 – 6 aylık .....1.150.000/ Amerika 1 yıllık .....55 $ – 6 aylık .....25 $ / Uzakdoğu 1 yıllık .....70 $ – 6 aylık .....35 $ / Avrupa 1 yılık .....50 DM (Posta) 6 aylık .....25 DM / Avrupa 1 yıllık .....60 DM (Uçak) 6 aylık .....30 DM

Akşamsefası

Öküz Unutmaz!

AYHAN ERDOĞAN

* Amerikalı karakter oyuncusu Burgess Meredith, Fenerbahçe ve Milli Takım'ın (1953-1964) kaptanı 'Mehmetçik' Basri, Bir Demet Tiyatro'nun 'Laz Bakkal'ı Aydın Tolan, Bizimkiler'in 'Hâkim'i Orhan Çağman, Dallas'ta Boby Ewing'e, Mavi Ay'da David'e sesiyle can veren tiyatro ve sinema oyuncusu Alev Sezer, Macar asıllı orkestra şefi ve piyanist Georg Solti, 'Şakayık', 'Şarkılardan Fal Tuttum', 'Beni Hatırla' şarkılarının da bestecisi Erdoğan Berker, yoksulların ve kimsesizlerin koruyucusu Rahibe Teresa, 70'li yılların ünlü mankeni "Twiggy" lakaplı Haldun Güvan ve "Kalplerin Prensesi" Leydi Diana artık yok.. **Onlar hayatın ve sanatın 'ortak pazarı' nda yaşadılar.. Sesleri, görüntüleri, aşkları, acıları ve kavgalarıyla varoldular.. İyi-kötü birşeyler yaptılar.. Yaptıkları yanımıza 'kâr' kaldı.. Ve hayat da kaldığı yerden devam ediyor.. Başka ölümleri bekleyene kadar yaşamaya devam!.**

* Susurluk'un düşman işgalinden kurtuluşu 5 Eylül'de törenlerle kutlandı.. **3 Kasım'da da çete'den kurtuluş törenleri gerçekleştirilecek !.**

* Helsinki Üniversitesi tarafından yapılan araştırmalara göre futbol beyinde hasara yolaçıyormuş.. **Bu 'tez' Televole sayesinde çoktan kanıtlanmıştı zaten !.**

* Belçika Jandarma Komutanlığı'nın kadrosuna katmayı planladığı 1000 yeni eleman içinde 'bizimkiler' de varmış.. **Öküz Belçika hükümetini uyarıyor: Aman mösyöler tikkat, sizde de bir TEŞKİLAT çıkmasın!.**

* Köstebek Davası'nda Eski İstihbarat Dairesi Başkanvekili Bülent Orakoğlu tahliye edildi.. Kadir Sarmusak'ın tutukluluğu sürüyor.. **Kokusu çıkmadan çoçuğu bırakın bari !.**

* İngiltere'de bir kadının eğik olan kafası ameliyatla düzeltilirken, aynı günlerde Suudi Arabistan'da 5 kişinin başı kesiliyordu.. **İlim Çin'de de var, İngiliz'de de ama onu bulacak kafa nerde !.**

* Time Dergisi'ne göre ABD'li bilim adamları ölümsüzlük enzimini bulmuşlar.. **Enzimi bulmalarına ne gerek var; dünya yoksulluktan kırılıp ölürken onlar zaten uzun yaşıyorlardı !.**

* Her eve her oto'ya bir 'ceset torbası' mecburiyeti kamuoyunun tepkisi üzerine geri alındı.. **Hadi kamuoyum biraz daha tepki.. Ceset olmaktan da kurtulalım!.**

* 20 bin liralıklar tedavülden kaldırıldı !. **Her tedavülden kalkan 'bin lira' bize dolar bazında geri dönüyor !.**

* 15 günden fazla süren ses kısıklığının gırtlak kanserine yolaçabileceği söyleniyor.. **Bu iddia bizi pek ilgilendirmiyor gibi.. Çünkü ses konusunda maşallahımız var.. Ankaralı Turgut'tan Küçük İbo'ya, Minik Serçe'den Küçük Ceylan'a, Kenan Doğulu'dan Ege'ye milletçe şakıyoruz.. Düğünlerde, törenlerde sesimiz bol oktavlı.. Sesimiz kliplere, kasetlere endeksli.. Ama her on yılda bir kısılan sesimiz de on beş günde açılmıyor !.**

* Doktorların hipokrat yemini değiştiriliyormuş.. **Ondan önce hastaneleri değiştirin yoksa biz de yeminimizi değiştirecez.. Psikopat yemini hipokrat yeminine de benzemez!.**

Akşamsefası

Oha Kıvanç *Yazıyor*

●Henüz yeni büyüdüm. Abilerim, benden önce her tarafı işgal edip her konuya el atıp, herkesi yazdılar. Sıra bize de gelecekti. Geldi. Aslında siz henüz Taha, Baha ve Daha'yı tanıyorsunuz. Oysa ben de Oha, Süha, Reha, Haha ve Deha da var. Gün gelecek hepimizle tanışacaksınız. Neyse, biz işimize bakalım...

●Büyük bir televizyon kanalında işler hiç iyi gitmiyormuş. Çok geniş yetkilerle donatılan genel yönetmen, haberleri bir türlü rayına oturtamamış. Ne yapacağını da iyice şaşırmış. Önce eski ekibinden bir kaç kişinin başını yemiş, maksadı ise haberleri zirveye oturtmakmış. Maalesef, bir istikrarsızlık örneği sağlanmış. Genel Yönetmen'in halkın gözü önündeki güvenilir kişiliği bile habere bir yenilik getirememiş. E, ratingleri de son derece düşmüş. Şimdi, bu kanal yeni ilkeler açıklıyormuş. Artık şunu yapmayacağız, bunu yapmayacağız, şöyle olacağız, böyle olacağız diye. Sanki bu ilkeler önceden yokmuş da şimdi varmış gibi bir mucitlik de taslıyorlarmış. Maalesef, olmuyormuş. Kanal yönetimi haberden hiç memnun değilmiş. Haber merkezinde terör estiren genel yönetmenin de ayağı her an kayabilirmiş. Yeni isimler, yeni bir kadro hemen gündemdeymiş. Bunu duyan genel yönetmen de şimdi bağlı bulunduğu gazetede kendisi için yazılar yazdırıyormuş. Şu günlerde o gazetede sık sık "Haberi sunarken görmek istiyoruz" türünden yazılar yayınlanıyormuş. Bakalım ne olacak...

●Haber tartışmalarına girmişken bir diğer dedikoduyu da unutmamak lazım. Haberde güvenilirliliği en alta düşen ama magazin haberleriyle ratingi iyi yükselten bir televizyon kanalı da haber kadrosunda yeni bir yapılanmaya girmek istiyormuş. Hatta haberin başına geçtiğimiz sene kendilerinden ayrılan, ardından bir gazetede işe başladığını bir kokteyl ile duyuran, hemen ertesi gün de bir başka kanalda işe başlayan "özelleştirmeci" bir ismi yeniden düşünüyorlarmış. Yeni yayın dönemi açıldığı için bu iş artık zor gözükse de, "ufku" açık dostumuzun ne yapacağı hiç belli olmaz.

●Medya'ki kızlar, Center, Tower ve Plaza olmak üzere üçe ayrılırmış. En güzelleri Plaza kızlarıymış. Zaten bugün medyada en çok yeri işgal edenlerin çoğunun çıkışı Plaza imiş. Ardından Tower kızları gelirmiş. Transfer döneminde bir çok çıtır, Plaza'dan Tower'a geçmiş. Center kızları hakkında güzel demek yanlış olur, ancak çirkin de diyemezmişiz. Zira şu günlerde radikal bir kaç değişiklik oluyormuş. Ama asıl haber Tower kızlarından gelmiş. Şu günlerde moda yazı sevgilisine yazdırmakmış. Bu akımın öncüsü, Tempolu aşk yazıları yazan bir yarı alman hanım kızımızmış. Uzun bir süredir, kulislerde bu hanım kızımız ile yazılarını yazan orta yaşlı beyefendinin tabiri caizse "yiyişmeleri" konuşuluyormuş. Bu iş aynen -gayet aleni bir şekilde- devam ediyormuş. Boş vakitlerinde de yazı yazıyorlarmış.

●Ünlü bir cep telefonu firması bir kaç beleşçi "ye, iç, yaz" yazarını alıp Finlandiya'ya götürmüş. Kafilenin başında da elbette iyi izlenim veren, Teksas'da "savaş taktikleri" dersi okumuş bir IQ canavarı varmış. Asıl dikkat çekici olan, dürüstlüğünden ödün veren, kendini hiç satmayan ve adeta bir kale görevi yapan bir kadın yazarın da geziye katılması olmuş. Zira ben Telli Gülçin adlı bu kadının yazılarını pek sevilirmiş. Ama bir de ne göreyim, takmış Teksas'lıyı koluna, cep telefonu firmasının altını üstüne getirmiş. Dönünce de gazetede kaç sütun yazı... Neymiş cep telefonunda devrim oluyormuş...

●Aslında Türkiye'yi eskinin bıyıklısı, şimdinin bıyıksızı, yakışıklı bir gazeteci yönetiyormuş. Adam, Türkiye'ye resmen hükmediyormuş. Ne yazsa olay oluyormuş. Şimdi de kendisinin de yönetim kurulunda olduğu bir kanalın o günlerde çevirdiği haltları yazıyormuş. Sanırım çok yakında sıra kanal patronun özel hayatına da girecekmiş. Zaten duyduğumuza göre kanal patronunun Paris'te kadın çorabıyla dolaştığı haberini nasıl vereceğini düşünüyormuş. Böylece maçları da belki kendi grubunun kanalında yayınlatırmış. Vay ki vay, hey ki hey..

●Türkiye'yi adeta yöneten bir adamın da eski bir yazısı Çiller'e yüklendiği şu günlerde hatırlanmış. Karşılıklı konutta oturmuşlar, gözlerinin içine bakıyormuş. Çiller, yazarın önerisini değerlendirerek konuta bir espresso makinesi koydurmuş. Özer Bey de çok sevmiş. Sonra her tarafa yayılan ortak bir müzik. Yazarın Fransa'dan getirdiği CD'leri dinliyorlarmış. Ve daha da neler neler... Şimdi, o zamanlar konuta bile "müseccel espresso" koyduran bu adam Türkiye'yi yönetmiyormuş muş?

●Medya'nın gözbebeği bir futbolcu, şu günlerde "tanrı misafiri" hayatımıza giren bir TSM sanatçısıyla anılıyormuş. Bu hanım kızımızın adı daha önce de 2 ayrı futbolcuyla anılmış. Hepsi bunun yalan olduğunu söylemiş. Güvenilir kaynaklar, aralarında bir şeylerin geçtiğini ancak bu kızımızın kaprisi yüzünden yürümediğini çıtlatmışlar. Şimdilerde adı birlikte anılan futbolcuyla da aralarında bir gecelik bir şey geçmiş. Anlaşılan bu sanatçı, gavurun "one night stand" dediği tek gecelik işlere iyi alışmış.

●Bir numaralı televizyonda yatarak aşk programı sunan bir vj kızımız paraya para demiyormuş. Kanaldan pek fazla kazanmasa da, program sonrası telefonları 3000 dolar diye açıyormuş. Ammmannn!!!

●Son olarak halk adamı bir sakallı gazeteciyi bütün iş arkadaşları yavaş yavaş terk ediyormuş. E, işte geceleri Etiler barlarında içip içip her önüne gelene asılırsan sonun bu olur... Yalnızlık!!!

Aşk ve Terör

OKTAY TAFTALI

Birbirini seven insanların sık sık kavga etmeleri olağan bir veri midir? Bunu, olağan saymak istemesek bile, birçok insanın sık sık yaşadığından sanırız kimsenin kuşkusu yoktur. "Savaş her şeyin babasıdır" diyordu Herakleitos. Bu önermeyi esas alırsak aş'ın da babası savaş oluyor yani. Doğal olarak iki kişi arasındaki savaş son derece bireysel anlamlar içerdiğinden ve "gayri nizami" mücadele biçimlerinde de çokca yatkın olduğundan burada "terör" tanımını da kullanmak zaman zaman kaçınılmaz oluyor.

Kadının ve erkeğin gerek dış dünyayı, gerek birbirlerini ve gerekse bizzat kendilerini algılayış biçimlerinin birbirinden çok farklı olduğu varsayılabilir. Futbol ve bira düşkünü bir erkeğin dünyayı ve eşini algılayış biçimiyle, kedileri seven ve Kürşat Başar okuyan bir kadının algıları arasında büyük benzerlikler olduğu gibi, büyük farlılıklar da olacaktır. Ancak algılardaki bu farklılıklar belki de terör sayesinde birbirleriyle topyekün sıcak temasa geçebilme olanağını buluyorlar. Terör, doğası gereği karşısındakinin her cephesine, her gediğine, her türlü olanağı ve olasılığı zorlayarak yüklenme ve üstün gelme iradesini içerdiği için, bu sıcak temas **topyekün** bir anlam taşıyor. Ancak taraflardan birisinin geçici yengisi sonucunda terör yerini aşk sürecine bırakacaktır, bu ise topyekün sıcak temasın, yerini tek bir alanda sıcak temasa, bırakması anlamına gelir. Tek alanda sıcak temas yani aşk ve sevişme süreci kadın ve erkek arasında mücadelede birbirine galip gelme tutkusu yerine, birbiriyle bütünleşme barışma duygularını geçerli kılar. Gelgelelim bu durum beraberinde tekdüze bir huzur ve can sıkıntısını da getiriyor olsa gerektir. Çünkü uzun süreli aşk, yani tek alanda sıcak temas bir süre sonra can sıkıntısı dolayısıyla terkedilme veya uzaklaşma terketme veya uzaklaştırma dürtülerine yol açabilir. Bu durumda, savaşın cankurtaran otomatik teknikleri, uzaklaşma ve terkedilme süreçlerinin önüne geçmek için hızla devreye girerler. Bu sayede çiftler yine incir çekirdeğini doldurmayan usdışı gerekçelerle birbirlerine her cephede terör uygulamaya başlarlar. (Terörün yoğunluğu aynı zamanda ilişkinin, yani topyekün sıcak temasın da yoğunluğu anlamına gelmektedir.)

Burada soyut olarak ballandırmaya çalıştığımız süreçlerin birbirine dönüşümü metafizik-diyalektik bir sürece işaret eder. Bunun yerine ilişkinin maddi-diyalektik bir dönüşüme uğraması için terörün hepten bitmesi ya da huzur ve aşkın sürekli olması gibi tercihler yanıltıcıdır. İlişkinin maddi-diyalektik bir niteliğe dönüşmesinin biricik olanağı üretimdir. Evet ilişkinin bir üretim etkinliğine dönüşmesi ona maddi ve yaşamsal bir nitelik kazandırır. Bu üretim sokaktaki insan için çoğunlukla çocuk, ev, otomobil gibi yalınkat hedeflerle sınırlıdır. Bu sınırlı hedeflere ulaşıldığında, ilişki yine, kendisini yenileyemeyen metafizik-diyalektik kısır döngüye geri döner. Yani topyekün sıcak temas ve terör sonra da tek alanda sıcak temas ve aşk. Ancak bu aşamadaki aşk ilişkisi de başlangıçtaki zenginliğini yitirmiş ve bir tür akrabalık ilişkisine dönüşmüştür.

Peki ilişkinin maddi-diyalektik bir nitelikte ve sürekli kendini yenileyen bir biçim alabilmesi için, çocuk, ev, otomobil, kariyer gibi sınırlı üretimlerin yerine veya devamına, yine üretim anlamında hangi unsurlar eklenmelidir? İşte bu amansız bir sorudur. Veee yanıt etik alandan gelecektir. Aşk ve terör maddi diyalektik bir süreçte kendilerini iki büyük etik unsurla besleyerek, gelişme ve üretim etkinliğini sürekli kılma olanağını elde ederler. Bunlar a) özgürlük, b)onurdur. Burada özgürlüğün sınırını "vefa" erdemi, onurun sınırını ise "izzet" erdemi belirleyecektir.

Yani taraflar birbirlerinin özel alanlarına müdahale etmez ve bilakis bu özel alanların genişletilmesine katkıda bulunurken ortaya çıkan özgürlük vefasızlık sınırına dayandırılmamalıdır diyebiliriz. Öte yandan aynı biçimde birey olmanın; birlikte varolan iki birey olmanın onuru ise izzetsizlik aşamasına getirilmese elbette çok iyi olacaktır. Gelişmiş bireysel bir onur duygusunun yanısıra, eşini el üstünde ve aziz tutmak izzet erdemiyle olanaklı gibi geliyor. Yani başkasını aziz tutmaktan ötürü onurumuz asla zedelenmez ve biz alçalmış da sayılmayız. Olay bu.

Şimdi üretken bir terör ve aşk ilişkisi için özgürlük ve onur duygusunu aşk-terör ikilemine bağlı kılarak aynen ilişkilerimize devam ediyoruz. Ya da ben gevezeliğini yapıyorum siz devam ediyorsunuz, hayırlısı bakalım.

HAYDAR ERGÜLEN

Yalnızız Cemal Abi

Bu rakıyı diyorum Cemal abi
bu rakıyı içmek seninle
Kars'a gitmek gibiydi

Senin şiirinde diyorum Cemal abi
rakı uzun içilirdi
Kars'a uzun gidilirdi

Senden sonra diyorum Cemal abi
Kars'a şiir gitmiyor
Kars kısa, rakı tatsız
senden sonra şiirde
her şey dibe çöküyor
anla, öyle yalnızız

MATEYA MATEVSKİ

Uyanış

Günün gözleri akın etti uykulu odama.
Oynadılar duvarın bezekleri arasında
ve ölü çiçekler canlanıverdi gülüşlerinden.

Saçak altındaki kuşun ötüşüne
karışan keskin saman kokusu
yayıldı yatağın üzerine.

Bir meraklı ışın sarıldı saçlarıma
ve solgun ellerinin gizemi
şaşırtıverdi yorgun göğüsleri.

Düşünceli dudakları öptü köyün gürültüsü
ve daldı gitti gözler
tepelerin yeşil gölcüklerine.

Makedonca'dan çeviren: Suat Engüllü

Akşamsefası

-susma, sustukça, sıra sana gelecek

metin
üstündağ

"eşber yağmurdereli'ye"

bu aralar her yerde sarfedilen bir slogan bu: *"-susma, sustukça, sıra sana gelecek"*, deyu deyu

ve fakat slogan atmanın, o cesur ve meydan okuma tarzına hiç mi hiç uymuyor.. slogandan çok, çaresiz, umutsuz, cılız, alçakgönüllü, efendi bir yakarış'a, son bir yalvarış'a benziyor.. üstelik *"konuşan türkiye"* teranelerinin ayyuka çıktığı bir dönemde acıklı bir tezat da teşkil ediyor

evet.. *"-susma, sustukça, sıra sana gelecek"* sloganı, söyleyenden çok, dinleyene yönelik bir slogan.. daha çok, "bana dokunmayan yılan, bin yaşasın" kayıtsızlığına karşı sarfedilmiş, duyarı insanlığa, insanlık değerlerine davet eden, sessiz ve hüzünlü bir zılgıt gibi.. bir çeşit imdat sesi.. bir çeşit ciğer ve yürek efekti.. daha çok hâl-i pür melalimizi özetleyen bir *s.o.s.* sinyali

ve fekat neler oluyor böyle bize.. ve yahut neler oldu.. o kendinden emin, vâkur, gururlu, güçlü sloganlardan sonra vara vara niye bu cılız *"susma, sustukça, sıra sana gelecek"* yalnızlığına düştük.. insanlık adına paha biçilen o güzelim değerleri nerede, ne zaman veba ettik.. nasıl bir zamana denk düştük ki en büyük suç, barış istemek sayılır oldu.. fakat akıl almıyor.. yetmişli yılların o muhteşem toplumsal muhalefetini yaratmış bir halk, nasıl da sinmiş durumda şimdi.. bıkmış, usanmış, canından bezmiş.. onca acı, onca katliam, zulüm, işkence yeşillik olsun diye mi yaşanmıştı peki.. insanlar meydanlara topyekün, *sipor* olsun diye mi yürümüşlerdi

ne garip, gele gele: *"-susma, sustukça, sıra sana gelecek"* çaresizliğine dayanmışız.. peki nedir, bu sloganın en türkçe meali.. yâni yâni, nedir bu son bir çırpınış cümlesini hayati meselesi, mesele karşılığı.. yâni slogan acaba şöyle mi diyor: *haydi bizi boşver, hiç olmazsa kendini düşün, bizim için bağırmandan vazgeçtik, bari hiç olmazsa kendin için susma.. yani en azından sıra sana gelmesin diye susma.. yani, allah belanı versin be adam, kendini düşün yahu, kendi geleceğini, kendi sevdiklerini, kendi değerlerini.. onun için yani susma.. kendin için ulan*

"-susma, sustukça, sıra sana gelecek".. hem hüzünlü bir davet, hem de insanın kanını donduran, pek vicdani, pek iyi niyetli, çok gerçek, tumturaklı ağır oturaklı, bir küfür gibi

fakat şimdi bu yaşadıklarımızı bize dayatanlar kim.. bu karabasandan, menfaat uman, mutluluk çıkaranlar kim.. tabii ki oy verdiklerimiz.. neden hem, *"avrupa'nın en genç nüfusuna sahibiz"* diye övünüp, hem de bu avrupa'nın en genç nüfusunu on yılda bir birbirlerine düşürüp, kırdırırlar.. neden barış istemek, suç oldu.. neden meydanları o çocuklar değil de onların acılı cumartesi anneleri dolduruyor artık.. *"üreten biziz, yöneten de biz olacağız,"* meydan okumasından, *"-susma, sustukça, sıra sana gelecek"* umarsızlığına nasıl düştük.. bu slogandaki gizli özne kim, nesne kim, tümleç ve yüklem kim.. devlet kim, halk kim.. biz kimiz.. susarsa, sıra ona gelecek sana olan kim

bu ülke neresine yaşıyor, onca acıyı.. onca katliamı, onca dramı.. *"nasıl yapmalı"* diye sormanın sırası mı.. *"nasıl yapmıştık"* diye hatırlamanın zamanı belki.. bize bu karabasanları yaşatanlar, bizim unuttuğumuz, bizim olan teori ve pratikleri kendilerine dönüştürerek bize karşı uygulamıyorlar mı.. çare öyle uzakta değil.. içimizde.. toplumsal belleğimizde ve yeterki kararmasın olan sol mememizin altındaki cevahirde

"-susma, sustukça, sıra sana gelecek".. hayır.. bu slogan, slogan değil.. bu slogan, olsa olsa, bir kırık ayna.. bir hüzünlü, insanlığa davet cümlesi.. bir haykırış, son bir yalvarış.. neler oluyor bize.. bu sloganı duyup da titrememiz, burnumuzun direğinin sızlamaması mümkün mü.. belleğiniz gibi, vicdanımız da mı nasır bağladı yoksa.. ne oluyor bize.. hayat mı, bizi yaşıyor, biz mi hayatı.. *sus!*.

Suud Makinesi

SUNAY
AKIN

20. yüzyılın sona ermesine üç yıl kala insanoğlunun Mars gezegenine ayak basıp basamayacağı tartışmaları gündeme geldi. Hem de, yeryüzüne gömülü 110 milyon mayın olduğu unutularak!...

Gün gelecek, uzay yolculukkarı asansör ile belli birkata çıkar gibi yavanlaşacak. Sahi, gökyüzünün katlarına doğru yapılan yolculukların tarihçesine asansör neden katılmaz ki?

Oysa, asansör ile yapılan tırmanışlar uzun uzadıya yazılırdı bir zamanlar. Günümüzde ise bir asansörün hareket edişini anlatan bir yazara rastlanmıyor. Bir üst katlarına doğru insanları taşıyan bu aracın heyecan vericiliğinin unutuluşu kadar kısa bir süreç olmasa da, uzaya yapılacak yolculukların aynı şekilde siradanlaşacağından şüphe duyulamaz.

Edebiyatımızda asansörün anlatımanın ilk örneklerini araştıracak olursak Ahmet Mithat Efendi ile karşılaşırız. Yazar, 1890 yılında yanlanan "Avrupa"da Bir Cevelan" adlı eserinde Stockholm'de kaldığı oteli anlatır: "Bize üçüncü katta bir oda bulunabildi. Ama bunda da bir iş görülemedi. Zira otelin ikinci katında asansör yani suûd makinesi bulunduğundan bunlarla katların birincisinde, ikincisinde, hatta dördüncüsünde, beşincisinde bir fark kalmamıştır."

Bir çok aydın II. Abdülhamit'in zulmünden kaçarak Avrupa kentlerine, özellikle de Paris'e sığınırlar. Ubeydullah efendi ise daha ileriye, Amerika'ya kadar gider. 1937 yılında İstanbul milletvekiliyken ölen Ubedullah Efendi gözlemlerini yazarak haftalik bir gazeteye postlar. Yazıların sayısı 25'i bulunca da son noktayı koyar. Keten helvası ve yüzük halkası yaparak geçimini sağlayan Ubeydullah Efendi Chicago kentinin yüksek binalarını anlatırken asansörlerden de söz açar: "Bunlardan birinin yüksekleği iki yüz elli kademdi. En yukarısına kadar yirmi, otuz kişilik asansörlerle çıkılıyor, oradan her taraf ayaklar altında seyrediliyordu."

Chicago'da görmüş olduğu asansörlere binişini "Hamdolsun bana birşey olmadı" diyerek anlatan Ubeydullah Efendi "ama" der ve sürdürür yazısını:"ertesi günü binenlerin başına öyle bir kaza geldi ki, ne siz sorun, ne de ben söyleyeyim:"Asansör, aşağıda seyreden bizlerin gözü önünde yukarı hareket etti. Yolun beşte üçünü almıştı ki, birden durdu. Bire aman... Ne ileri gider kne geri. Çabala bire çabala. İmkanı yok. Şimdi herkeste bir korku var: Ya olduğu yerde tutunamaz da aşağı düşerse? Takriben yüz elli kadem kadar yükseklikten içindeki otuz kişi ile bir düşecek olursa, maazallah, içindekiler hurdalaş olacaklar. Yukarıda bir feryattır başladı, Biz aşağıdan seyredenler için heyecanlı, fakat ne latif, ne gülünç bir manzara. İnsanoğlu tuhaftır. Yukarıdakiler can havliyle acayip çığlıklar koparırken biz aşağıdakiler kendimizi tutamıyor, gülüyor da gülüyoruz."

Kurtarma çalışmaları yirmi dört saat sürer. Bu arada, işine gidip gelen Ubeydullah Efendi sorular sorar kendi kendine: "Yirmi dört saat bu asansör halkı orada ne yiyip, ne içecekler diye mi soruyorsunuz? Mesele orada değil. Bir kaç saat evvel yiyip içtiklerinin neticesini, kadın-erkek bir arada, ne suretle becerecekler?"

1925 yılında New York'u gezen Sovyet şair Mayakovski kentin sabah saatlerini çok sever. Bunun nedeni, her tarafın emek ordusunun işçileri ile dolu olmasıdır. İşçilerden sonr börolarda, resmi dairelerde, mağazalarda çalışan insanların günışığına çıktığın belirten Mayakovski de, asansöre getirir sözü:"Bu insan kalabalığı Downtown'un gökdelenlerinin tüm katlarına, olarca asansö rün ana kapısının açıldığı tüm koridorlara dağılıp gidiyor. Her katta duran onlarca yerel ulaşım asansörleri ve yalnızca yedinci, yirminci ve otuzuncu katlarda duran onlarca ekspres asansör. Özel saatlerden asansörün o anda kaçıncı katta bulunduğunu okuyabiliyorsunuz. Kırmızı ışıklı lambalar inişi, bayaz ışıklılar çıkışı gösteriyorlar."

Faik Sabri Duran, Amerika'ya gezmeye giden kızı Lütfiye Hanımın göndermiş olduğu mektupları "Amerika Yolculuğu" adlı kitabında yayınlar.

Sovyet şairin yazdılarından on yıl sonra Faik Sabri Duran, Amerika'ya gezmeye giden kızı Lütfiye Hanımın göndermiş olduğu mektupları "Amerika Yolculuğu" adlı kitabında yayınlar. New York'taki asansörlerin bir gün içinde taşıdığı yolcu sayısının kentteki tüm taksilerin, otobüslerin ve trenlerin taşıdıklarından daha fazla olduğunu belirten Lütfiye Hanım, asansörlerin yine bir gün içerisinde yaptıları yolun dümdüz uzatılsa Chicago'ya varacağını yazdıktan sonra da çok önemli bir konuya değinir:"Geçenlerde New York'un asansörcüleri: 'Şunu isteriz bunu isteriz, yapmazsanız, hep birden grev yapar, çalışmayız' diye bir korkutma yapmışlar. Bunun tesiri hemen görülmüş. Çünkü bu grev şehir hayatını altüst edebilirdi."

Mayakovski, "Amerika'yı Keşfim" adlı kitabında, Lütfiye Hanım'ın asansör konusunda yapmış olduğu değerlendirmeyi keşfedemez!...

Akşamsefası

Katır Tepmesi

NALAN TÜRKELİ

Okuyanlar hatırlayacaklardır "Varoşta Kadın Olmak" kitabımı, kitabın piyasaya dağılmasıyla birlikte, girip çıkmadığım delik kalmadı aşağı yukarı. Ama gelin görün ki, nasıl girip çıkmak.

Bir meraktır aldı milleti, başta partizanları. Gecekondulu bir kadın, üstelik ilkokul mezunu, kalkıpta nasıl kitap yazmış denilerek, yağmur gibi geliniyor üzerime. Daha dün tanıyanların burun kıvırdığı zavallı yoksul ben, birden dünyanın en akıllı kadınlarından biri oluverdim, yine onların arzusuyla. Zor yaşantımı basından duyanların çoğunu ise merhamet sardı. Bir yanda röportajlar, bir yanda okuyucu ve meraklılar ziyaretiyle, bir gürültüdür gidiyor benim evde. Hiç alışık olmadığım bunca yoğun ilgi karşısında şaşırmamak mümkün mü. "Vay be" diyorum. "Ben meğer hazineymişim de, farkında değilmişim." Neyse, artık keşfedildim. Bakalım sonuçta ham maddemden neler elde edilecek. "Sağa sola çekiştirilmektense iyice hırpalanmış durumdayım. Ama içime kapanık halim hayata küskün asık suratım gitti, yerine, sanki yıllardır refah ve sükun içinde yaşayan insan geliverdi mecburen. Mutluluk tavrını, pek öyle becerdiğim söylenemezse de, karşımdakilere sırıtmaktan, ağzımı kapatmaya fırsat bulamıyorum bu kez de. Bu arada, bir kaç isabetli kelimeler öğrenmiş durumdayım. Öyle çok işe yarıyor ki. Bu öğrendiğim kelimeleri, bilmediğim konularda yerine göre "şaak" diye söyleyiverip, cahilliğimdense pek ödün vermiyorum. "Evet evet", "afedersiniz", "estağfurullah". Çok zaman tutuyor bu taktikler, bazen olmadık yerde, insanı gülünç duruma düşürse de.

Bir parti tarafından düzenlenen kermese davet edildiğimde, hangi kelimeyi nerede kullanacağımı, onca ölçüp biçmeme rağmen bakın neler oldu.

Ünlü yazar çizerlere ayrılmış masada, bana da yer gösterildiğinde ağzım kulaklarıma vara vara, geçtim oturdum masaya. Herkesin beklediği yazarla, benim yazarlığım arasındaki farkı da, ilk orada öğrenmiş oldum.

Çevremdekiler beni yerlere konduramıyorlar ilgi, alâka ve sordukları sorularla. "A pardon. O siz değil misiniz. Yeni bir kitap yazmayı düşünüyor musunuz?". Yazacak zaman mı var sanki ekmek peşinde koşuşturmaktan. Yazmak, zaman işidir, diyecek değilim ya. "Tabi efendim, tabi yazacağım.

- Nereden geldi aklınıza, yazmak?

- Geldi işte efendim. Ara sıra gelir bana ondan. Yani ilham efendim.

İlhamı söylüyorum ama, sıra nereden geldiğine gelince susuyorum. En çok da aç susuz kaldığım, kiramı ödeyemediğimde ev sahipleri tarafından kovulduğumda geldiğini söylemiş olsam ihlamım belki de "oh oh" diyecekler, ilhamımın olsun yokolup gitmemesi için.

Biri bitirmeden, diğeri soruyor,

- Ah yazdıklarınız çok etkiledi bizi. Karı-koca sabaha kadar okuyup, hüngür hüngür ağladık. Gerçekten yaşadınız mı bunların hepsini?

- Yaşa da gör demişler efendim. Dur bakalım daha neler göreceğiz. İnşallah güzel şeyler görürüz de, bundan sonra da güldürürüz efendim.

Sorular bitti diye geçiriyordum aklımdan. Arkamdan bir el, sırtımı sıvazladı. Döndüm baktım, genç ve güzel bir hanım. Hemen önüme geçip, "bundan sonra ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diye soruverdi. Oo, neler düşünmüyorum ki. Nasılsa duyuldu sesimiz. Şimdilik açlıktan zafiyet geçirsekte eh, daha yiyecek ekmeğimiz varmış demek. Ne düşünebilirim ki, sefaletten kurtulacağımızı hayal etmekten başka; diyeceğim yerde, aynı mütevazılığım kibarlığımla, ne düşünebilirim efendim. Kalemime dil kazandırarak, siz okurlarımı memnun etmeye çalışacağım." Verdiğim cevap merakını gidermemiş olmalı. "Peki okuyucularınızın, tepkisi ne oldu bu kitaba" dedi. "Estağfurullah efendim" dedim. "Şimdiye kadar kimseden tepki almadım. Gecekondudan eski bir komşum, geçenlerde bana telefon açıp, tepki gösterecek olduydu, alaylı uslüple "sen de mi şair oldun eş..." Tıkıverdim lafı ağzına, "becerebilirsen sen de ol" diyerek; yani şair efendim.

Ben tepkiyi anlatıyorum, okurumsa şaşkın şaşkın suratıma bakıyor. "Anlaşılan, lafımın devamını bekliyor" diyerek, yeniden başladım anlatmaya. "Efendim sizin gibi, aramızdan ara sıra dangalaklar çıksa da, bizim insanlarımız, neye kime tepki gösterileceğini iyi biliyor. Hem, bana niye tepki göstersinler. Çünkü doğruları yazdım. Yalan mı Meclis'tekilerin fakir fukaraya kök söktürdüğü. Görüyorsunuz zam üstüne zam. Bunlara sen, ben tepki göstermeyelim de ortalık aç doluşup, sonra da hırsız, yolsuz, eşkıya mı olsun bu millet. Tepkisiz toplum olmaz efendim.

Ben tepkiyi hararetle anlatırken, karşımdaki hanımsa omuzları sarsıla sarsıla gülmeye başlayarak, demesin mi; "gerçekten söyledikleriniz doğru da, benim sorduğum tepki o anlamda değil. Yani, Türkçesi olumlu eleştiri anlamında." Bu kez beni aldı bir şaşkınlık, anlamını pek de bilmediğim bu tepki yüzünden. Benim bildiğim tepki sözünün anlamı, yalnızca katır tepmesi gibi bir şey. Gerçi o gün katır tepmesinden beter oldum. Ne bileyim ki, tepkinin allanıp pullanıpta gelinlik kız gibi görücüye çıkarıldığını. Gelgelelim bu memlekette insanın dilinden, halinden, maksadından "şıp" diye anlamak öyle kolay değil hani.

Akşamsefa

Ermeni Doktor Lida Çiteli'yle Türkiye'de azınlık olma durumunu konuştuk.

Aslında Sen Hiç Ermenilere Benzemiyorsun

CEZMİ ERSÖZ

Azınlık olmak nasıl bir şey?

Azınlık kelimesi zaten kendi içinde, "ezilmişlik ve dışlanmışlık" anlamını barındırıyor. Ama bu ortamda azınlık olmak bazen keyif veriyor. Hatta özgürlük duygusu uyandırıyor.

Korkuların?

Ait olduğum azınlığa, yaşadığım toplumda çoğunluğun duyduğu ve nedenini bilmediği kinin kusulması ihtimali korkutuyor beni. Ülke gündeminin din sömürüsüyle kızıştığı dönemlerde özellikle, bir gece, bir sokak ötedeki kiliseye bombamı atarlar, oturduğum binaya -apartmanın tüm sakinleri bilindiğinden- bir taşkınlık yapılır mı korkularını taşıyorum.

Adının yarattığı etki?

Adımın duyulanlardan farklı olması insanlarda doğal olarak merak uyandırıyor. İlk önce telaffuz etmekte zorlanıyorlar. Daha sonra da bir sürü sorularla karşılaşıyorum. Adının anlamı ne?, Nerelisin?, Türk müsün?, vb. "Ben Ermeniyim" diyemiyorum, çünkü tepkilerinin ne olacağını tahmin edemiyorum.

İlk sorular ne oluyor?

Her zaman aynı.. "Gerçekten Ermeni misin?, Nasıl olur?, Türkiye'ye nereden gelmişsiniz?, Kiliseye gidiyor musun?, Nasıl Haç çıkarıyorsun?, Namaz kılıyor musunuz?, Aslında sen hiç Ermenilere benzemiyorsun ya, neyse..."

Sorulan ve söylenen bu sözler karşısında ne diyeceğimi çoğu zaman bilemiyorum. Ermeni halkını tanımak adına bir şeyler sorulsa cevap vermek elbette hoşuma gider. Ama bu sorulara ne cevap verilir ki?

Türkiye'ye nereden geldiğimizi soran bu insanların, bu toprakların tarihi hakkında bilgilerinin derecesine siz karar verin.

Şeriatçı yükseliş seni nasıl etkiliyor?

Bu ülkede yaşayan çoğu insan gibi beni de korkutuyor. En çok da silahlanmanın hızı ve CİHAT alevlendirmeleri. Bence hiç bir ilahi din savaşla yayılmayı, kan dökmeyi emredemez. Bu tanrı inancı ve içinde barındırdığı sevgiyle bağdaşamaz. 1915 hikâyeleri gözümün önünden geçiyor. Aslında daha çok Cezayir'i düşünüyorum. Bedeninden ayrılmış kafalar..

Milliyetçiler sana göre nasıl?

Çocukluğum Türkler, Kürtler ve Süryanilerle bir arada geçti. Farklı milliyete sahip olduğumu 9-10 yaşlarımda fark ettim. Ama bundan hiç rahatsızlık duymadım. Oysa son yıllarda böyle değil.

Milliyetçiler bizim hakkımızda kararlarını çoktan vermişler. Onlara göre bu ülkedeki azınlıkların kamu hizmetlerinden yararlanma hakları olmamalı. Üniversitedeki milliyetçi grubun bana tepkileri çok fazla. Yanlarından geçtiğimde laf atıyorlar. Bu da rahatsız edici bir durum, hele tıp fakültesi gibi bir yerde, sıra arkadaşlarımın yapması oldukça ürkütücü.

Solcular nasıl?

Özgürlük ve demokrasiye inanan insanlar için, milliyet ve dinin, ve bu farklılıkların önemi olmadığından kendimi solculara hep daha yakın hissetmişimdir. Ama şunu da söylemeliyim ki, solcu bir arkadaşım bana, "Devrimci geçinen insanlar bile iş Ermenilere gelince milliyetçiliğe düşebiliyorlar" demişti. Bunun üzerinde çok düşündüm.

Ramazan günleri nasıl?

İmanın dışa yansıtılmadan yerine getirilmesi gerektiğine inanıyorum. Ailem elli gün boyunca oruç ve perhiz tutarken çevrelerindeki hiçbir insan bundan haberdar olmuyor. Oysa bazı insanlar için bu pek geçerli değil.

Çocukken Ramazan ve Kurban bayramları çok dokunurdu. Arkadaşlarımla şeker toplamaya gidemezdim, onlar gibi bayramlıklarımı giyemezdim. Hele bizim Noel ve Paskalya bayramlarında okullar tatil edilmediği için, çocukça üzülürdüm, hüzünlenirdim, bayram sevincini doyasıya yaşayamadım.

Anlayış ve tanıma isteği eskiye oranla nasıl?

Son yıllara kadar bu durum oldukça iyiydi. Çünkü yıllarca Türkler, Kürtler, Rumlar, Ermeniler birarada dostça yaşamışlar. En azından benim çocukluğumun geçtiği yerlerde. Hâlâ doğduğum sokakta böyle ama bir çok yer değişti. Eskiden esnaf ve zanaatkârların en güvenilir olanları gayrimüslimler olduğundan bunlarla iş yapılırken artık sırf Ermeni olduğu için babamla esnaf arkadaşları iş yapmak istemiyorlar.

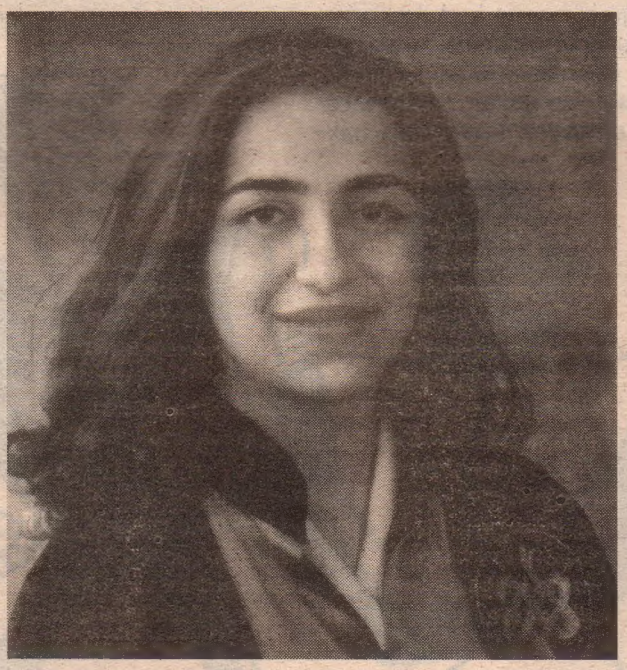

Cemaatimin kendi milliyetini tanıma güdüsünden yoksun olduğunu düşünüyorum. Problemleri sıralamak ne kadar doğru bilmiyorum? Kapalı toplum oluşumuzun getirdiklerinden biri de milliyetle dini bir görmeleri, bütünleştirmeleri.

Tarihin baskısını hissediyor musun?

Tabii ki 1915 olayları... Kapalı bir toplum olmamızın tek sebebinin bu olaylar olduğunu düşünüyorum. Benden iki kuşak önceki insanlar bu olayları yaşadılar, bizler bu hikâyelerle büyüdük. O kuşağın korkularından dillerini konuşmamaları, şu anda -Anadolu'da yaşayan- son iki kuşak Ermeni halkının anadilini bilmemesine neden oldu.

Ben ana dilimle türkü söyleyemiyorum. Sizce bundan kötü ne olabilir?

Başka ülkede yaşamak,

Ben Anadolu'da doğup büyüdüm. Anadolu insanlarını ve kültürünü çok seviyorum. Yaşamımın sonuna kadar da bu ülkede yaşamak istiyorum. Anadolu insanının hekimi olmak istiyorum. Çünkü en iyi onlarla iletişim kurabiliyorum. Sanırım onlar da benimle... Ama bazen ikinci bir ülke vatandaşı olma fikri aklımdan geçmiyor değil.

Eğitim durumu, Ermeni okulları,

Türkiye'de sadece İstanbul'da Ermeni okulları var -Dedemin çocukluğunda büyük ablaları Elazığ'ın şimdiki Baskil ilçesinde okula gidermiş- Anadolu'daki Ermeni çocukları Türk okullarında okuyor, dil öğrenemiyorlar. Bu büyük yara ama bu okullarda okuyanların üniversiteye girme oranları oldukça yüksek. Fakat Ermeni okullarından mezun olanların yüksek okula girme oranları düşük kalıyor. Bu okullarda öğretimin yeniden düzenlenmesi gerektiğine inanıyorum. Şunu da söylemeliyim her Ermeni çocuğu en azından ilköğrenimi Ermeni okullarında almalıdır. Çünkü ben ve benim gibiler bunun sıkıntısını çoğu zaman çekiyor. Ben kendi cemaatime yabancılaştığımı düşünüyorum.

İstanbul'a geldikten sonra cemaatinle olan ilişkilerin nasıl gitti?

Ben 17 yaşıma kadar Malatya'da yaşadım. Üniversiteyi kazanıp İstanbul'a geldim. Dilimi bilmemem cemaatimle olan ilişkilerimi büyük oranda engelliyor. Bir gün genç bir Ermeni kadın bana; "Madem Ermenice bilmiyorsun sen nasıl oluyor da Ermeniyim diyorsun?" dedi. Cevap veremedim. Ama içimden "Kadın, galiba milliyetin sonradan kazanılan bir şey olduğunu sanıyor" düşüncesini geçirdim. Cemaatimin kendi milliyetini tanıma güdüsünden yoksun olduğunu düşünüyorum. Problemleri sıralamak ne kadar doğru bilmiyorum? Kapalı toplum oluşumuzun getirdiklerinden biri de milliyetle dini bir görmeleri, bütünleştirmeleri. Her neyse gözden geçirilmiş bir eğitim modeli ve eğitmenler azınlıklar için çok daha önemlidir. Bunun farkına bir an önce varılmalıdır.

Beklentilerin..

Bu günlerde adından çok sözedilen, bu sebeple de fazla dikkate alınmayan Sosyal Demokrasinin egemen olduğu bir Türkiye'de yaşamak istiyorum. Çünkü Anadolu'da yıllarca varlığını sürdürmüş halkların yok olması fena halde tarih ve kültür kaybını getirir. Tıpkı erozyon gibi bu güzel toprakları çölleştirir.

Ulusal günlerde ve milli maçlardan sonra duyguların..

Bu soru garip geliyor bana, fakat bu ortamda böyle bir soru yöneltmekte haklısınız. Ben TC vatandaşıyım. Bu ülkede yaşayan diğer insanlar gibi benim de yüreğim coşkuyla doluyor. Hele küçükken babamın götürdüğü bayramların coşkusunu unutamıyorum.

Bu ülkenin birlik ve beraberliğinden yana olalım..

Bir anı;

Okulun ilk yıllarında bir gün yemekhanede bir kaç arkadaşla yemek yiyoruz, arkadaşlarımdan biri dedesinin savaş hikâyelerini anlatıyordu. Sözlerinin içinde Ermeni kelimesini işitince dikkatle dinlemeye başladım. Dedesinin savaşta kaç Ermeni'yi öldürdüğünü ve nasıl öldürdüğünü heyecanla ve gururla anlatıyordu. Benim Ermeni olduğumdan habersizdi. Bir an onunla aynı şehirden olduğumuzu hatırladım. Herşey boğazıma düğümlenmişti. Hiçbir şey söyleyemedim. Usulcu masadan kalktım...

Akşamsefası

Tankut Karadeniz, 25 yaşında, 90 kuşağından.. Bilim, aşk, hayat, gelecek, umut ve herşeye dair içinde ne var ne yoksa Öküz'e döktü..

Bir 'Boğaziçili' Anlatıyor:

AYLA ÖNDER

Ailem annem, babam

"Benim annem ve babam öğretim üyesi. Evimizde 15 bin tane kitap var. Ama tam bir şehirli ailesi değil. Çünkü babam hiçbir zaman elinde viski kadehiyle dolaşmazdı. Yani oturur halk türküsü dinler, içki içmezdi. Annem biraz daha şeydir. O anlamda burjuvadır. Daha şehirlidir. Klasik müzik dinler, Batı Edebiyatı okur. Babam daha miliydi, köylüydü. İşte akademisyen, bilmem ne insanlar. Yani para kazanmayı öğretmiyorlar."

Alman Lisesi'nde künt kafalar...

"Ben Alman Lisesi'nde okudum. Orada, görevini iyi yapan, çok çalışan, daha yüksek mevkilere gelmesi ailesi ve Alman Lisesi idarecileri tarafından istenen, tercihen Almanya'ya gitmesi arzulanan bir üst sınıf yetiştiriliyor. Ama ben bunu reddettim. Çünkü bireyci değilim, kollektivistim. Yani biz bir bok yapacaksak, biz bu okulda okuyorsak bu memlekette bir şey yapmak için okuyoruz, Almanya'ya uşaklık yapmak için değil. Ben saat ikide evime gitmem. Dörde kadar gider top oynarım, ona bakarım, bilmem ne yaparım, biraz ağlarım, üzülürüm, bunalıma girerim. Ama işte o öğretilirdi bize. Fazla kollektivist olmayın. Fazla diğer insanların derdiyle uğraşmayın. İyi çalışın ikide, üçte evinize gidin. Sosyal faaliyetlere fazla takılmayın. Hakkaten bir Alman Lisesi mezunu hayatta her yerde muvaffak olur. Çünkü disiplinli çalışmayı çok iyi öğrenmiştir. Kafası künttür. Yani kafası farklı şeyleri algılayamaz. Dolayısıyla Alman Lisesi'nin de bir imajı vardır."

Boğaziçi Üniversitesi..

"Alman Lisesi'nden sonra Boğaziçi serüvenim başladı. Şimdi bu üniversitenin dışarda bir imajı var. Ama içinden bakan bir insan olarak ben farklı bakıyorum Boğaziçili olmak olayına. Orada derinlik yok. Yüzeysel yaşamak ve sadece hayattan zevk almak var. Bu zevklerin içinde güzel giyinmek, güzel kız ya da erkekle beraber olmak, istikbalde güzel bir iş bulmak. Bu da işte Koç Bank'ta, bilmem ne bankta müdürlük, menejerlik falan. Bilimsel derinlik yok. Çünkü insanlar bilime bilim olarak bakmıyorlar. Fizikte, bilmem nerde okuyan adama da, Türkiye'de bilim yapılamayacağı için, madden ve manen tatmin edici bir meslek olmadığı için, İngilizce de bildiği için, ya bir yerde tercüman oluyor, ya bir şirkette müdür oluyor."

Kot ve top sakal..

"Dolayısıyla korizontal bir hayat var Boğaziçi'nde. Yani çok yer gezeceksin, çok insanla tanışacaksın. Ama hiç bir zaman derinlik olmayacak bu ilişkilerde. Suni olacaksın, rol yapacaksın. Boğaziçili olmaya çalışacaksın. O imaja uygun giysi bilmem ne. Mesela kızına bir tane kot giyeceksin. Çember sakal bırakmayacaksın, top sakallı olacaksın. Erkeksen eğer saçların uzayabiliyorsa, arkaya doğru uzatacaksın. Kızsan beyaz gömlek giyeceksin. Altına da kıçını gösteren güzel bir kot giyeceksin. Ondan sonra fakültenin önünde mileti keseceksin. 'Ah bu bugün beni böyle şey yaptı, bu da seni böyle naaptı' falan onları konuşacaksın. Cuma günü Pasha'ya gitmeyi, cumartesi müzik dinlemeyi şey yapacaksın. Bebek'in, bilmem nerenin barlarına, diskolarına katılacaksın. İşte gidilen mekânlar bellidir. Bir kısmı Kemancı'ya gider, bir kısmı Roxy'e gider. Daha parası olanlar Etiler'e, bilmem nereye gider. Otopark'ta iki tür araba vardır. Ben Broadway'la okula giderken eşekle gidiyor gibi hissederdim! Çünkü Mersedesler, bilmem neler... Hakkaten baba parasıyla alınmış, 19 yaşındaki piçlerin kullandığı arabalar vardır. Bir de arabası olmayan, harç için bile kredi alan, dolayısıyla benim gibi Broadway'i kullananları da burjuva olarak nitelendiren solcular var."

Fettulahçılar..

"Bir de Fetullahçılar var. -Bir ara lisedeyken onların içinde bulunmuştum. Beni Fetullahçı yapmaya çalışmışlardı.- Bunlar kumaş ya da kalın fitilli kadife pantolon giyerler. Bıyık çıkmaz genellikle. Ama Said-i Nursi'de bıyık olduğu için zorla bıyık bırakırlar. Sakal bırakmazlar. Kulaklık vardır kulaklarında. Koltuklarının altına bir Zaman gazetesi sıkıştırırlar. Sesleri incedir, küfür etmezler, karıya kıza bakmazlar."

Boğaziçili olmanın rantı..

"Neticede Boğaziçili olmaya çalışan alt sınıflar, yani parası az olanlarla, Boğaziçili olmanın rantını yiyen, parası olan, tipini bilmem nesini de ona göre uyduran tipler. Çünkü 'Boğaziçili' dediğin zaman sana bakış değişir kardeşim. 'Boğaziçili'yim' dediğin zaman eşşek bile olsan, eşoğlueşek bile olsan. Boğaziçili'sin ya, İngilizce biliyorsun ya, adam zannederler. Boğaziçi öğrencileri de bunun farkında ve bunu kullanıyorlar."

Uyumsuzluk..

"Ben Boğaziçi'ne ilk geldiğimde uyum sağlayamadım. Önce bir tepki oldu. Kendimi kapadım üç-beş ay. Ben lise son sınıfa kadar, Boğaziçi'ne girene kadar, 15 dakika bir kızla konuşmamıştım. Çünkü o zaman ülkücüydüm. Ben sadece ideolojik gazeteler okurdum. Sinemaya, tiyatroya, konsere gitmezdim. İçki içmeyi bilmiyordum. Sevgilim vardı ama platonikti.. Şimdi okulda kulüpler var. Dalgıçlık, dağcılık, bilmemnecilik kulübü. Hobiler bunlar. Ben bunlarla ilgilenmedim. Kendimi kapadım. Kendimi tamamen ilme verdim. Benim birinci sınıf öğrencisi olmam önemli değil. Şu anda hangi derse giriyorsam, o konuda makale yazacak kadar okumam lazım, dedim. Oturdum literatürü taradım. Almanca ve İngilizce de bildiğim için, uluslararası belgeleri taradım.."

Âşık oldum..

"Sonra bir kız buldum. Onla oturup tarih konuşuyorduk. Sonra âşık oldum. Tabii âşık olunca da bu sefer, kızla bir arada olmamız için içki içmemiz, bilmem ne okumamız lazım. O muhabbete uymak için konsere bilet almayı, içki içmeyi, bilmem ne yapmayı falan öğrendik. Ama ne oldu, kız beni terketti."

Götürülecek kızlar..

"Götürülecek kızlar da nedir işte.. Şimdi adam sevdiği kızı farklı görüyor. Fakat genelde sevdiği kızdan da yamuk yediği çin, bir süre sonra bütün hatunlara götürülecek ve yatılacak kız olarak bakarlar. Çünkü diyor ki, bir kıza âşık olunmaz. Bir kıza âşık olmak insana kaybettirir. Yani zarar görmek yerine, sen zarar ver! Kızların şöyle bir karakteri var. Ben de bunu yaşadım. Yani bu bütün insan ilişkilerinde vardır. Mesela annen seni çok sever, ama sen annene zulmedersin. Yani ben ne olursam olayım annem beni reddedemez. İçgüdüsel olarak seviyor. Ha, ben o zaman anneme bağırırım, çağırırım. Ama annemden çok daha değersiz olan, yeni gördüğüm bir insana veya yeni gördüğüm bir kıza o şekilde davranamam. Şimdi kıza âşık oluyorsun. Kızla bir şeyler yaşamak istiyorsun. Bir süre sonra artık ben'ini, ego'nu ortadan kaldırıyorsun.. Yani şunu dememem lazım, bunu söylememem lazım diyebiliyorsun. Yani kendini aşağılanmış hissetme şeyini aşk ortadan kaldırır. Evet ben bu kızı seviyorum. Onun için bugüne kadar ki şeylerimi bırakırım. Dini, bilmem neyi, ideolojik şeyleri..

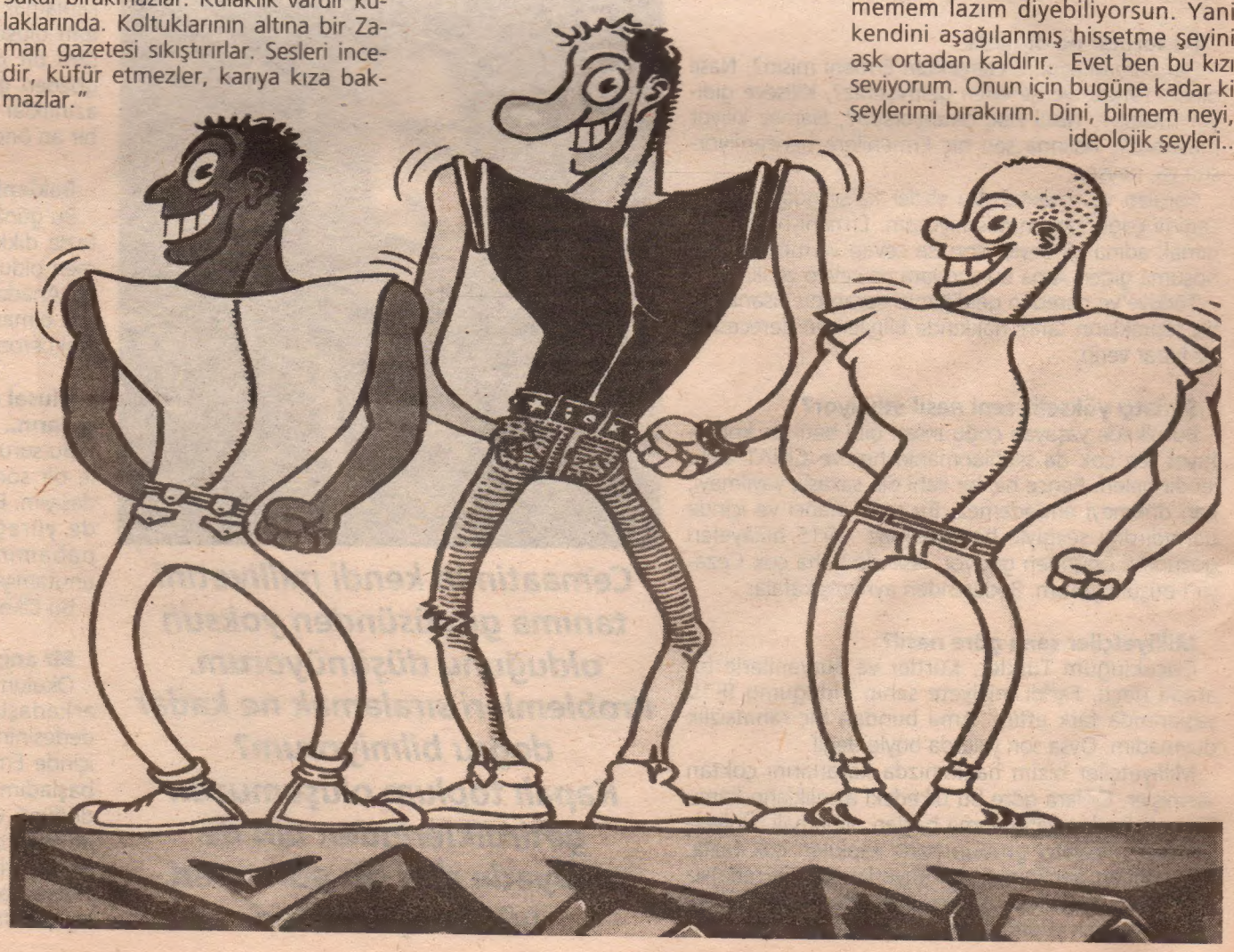

Akşamsefası

Malımı, mülkümü feda ederim gerekirse de. Veyahutta gece çağırınca gidersin falan. Yani yapacağın bütün fedakârlıkları yaparsın. Haa bu ne olur. Kız bir süre sonra seni 'garanti' görmeye başlar. Yani, Tankut garanti.."

Garanti erkek..

"Ama bir süre sonra bu 'garantilik' heyecan arayan kızlarda heyecansızlık yaratıyor; yani 'Tankut artık bana heyecan veren kişi değil'. Onun abisi, babası konumunda oluyorum. Yani kızlar hep baha şey dediler; 'Senle dost olalım!' Sonra gidiyor. O an için daha çekici bulduğu, uzun ilişkiye giremeyeceği, gitarcı, dağcı, dalgıç.. Genelde bunların da isimleri hakkaten barış, özgür, devrim olur. Top sakal bırakırlar. Bunlar kızı şaapıp bırakırlar iki ay sonra. Ama bar kültürleri, müzik kültürleri çok iyidir. Yani adam elinde gitarı, bir şarkı çaldığı zaman kızı o an uçurur. Yani benim kızlarla tecrübem de böyle oldu. Yani ben onların morali bozulduğu zaman aradıkları dost oldum."

Kızlardan nefret..

"Haa, işte bunu farkettiğin zaman kızlardan da nefret etmeye başlarsın, aşktan da. Yani nispeten hoşlanmıyorum artık kadınlardan. Yani ben şimdi bir kıza, sevdiğim kıza herşeyimi vericem, gidecek bir bok olmayan, sadece o anki serkeş, megolaman görüntüsüyle, sizi kendine bağlayan bir herifle beraber olacak. Kız da diyor ki 'olsun, ben ondan keyif alıyorum, heyecan duyuyorum."

Kızların hoşlandığı tip..

"Çünkü âşık olduğun zaman iki tane seçeneği vardır. Ya sahiplenirsin kızı, daraltırsın. O hayatını yaşamak isteyen kız sıkılmaya başlar. Yani ben mesela bir kıza, 'sinemaya gidelim mi sevgilim' dediğim zaman, 'gitmeyelim' diyor. 'Hadi sinemaya gidiyoruz! iki tane bilet aldım' dediğim zaman gelir. Yani benim gördüğüm kadarıyla kızlar bütün o herşeyi aştık, özgürüz bilmem ne demelerine rağmen t... klı erkek arıyorlar. Yani bir herif umursamaz, megolaman davranırsa, böyle bir bok olmamasına rağmen aşağılayıcı davranırsa onlarla oluyorlar. Ben kaç tane böyle herif biliyorum. Herif sokak ortasında kızı tokatlamıştır, orospu bilmem ne diye bağırmıştır. O kız hâlâ o herifle beraber olmaya devam ediyor. Ben mesela bir kızla tanıştım. 'Bana bak Tankut' dedi. 'Benle yat. Seninle sevişirim, bunları yaşarız. Ama aşk isteme benden. Kalbimi veremem. Yani bedenimi iste ama ruhumu asla vermem, muhabbeti.."

Dağ, deniz muhabbeti..

"Ya adam kızı bir yere götürüyor. Kıza diyor ki; 'Deniz ne kadar mavi!' Muhabbet bu. Örneğin ben bir gün kızla deniz kenarına gittiğimizde kız, ' Deniz ne kadar güzel, deniz yaşıyor' dedi. Ben de kıza, 'Hayır deniz yaşamıyor. O, H_2O meloküllerinden oluşuyor' dedim. İşte bir kaç gün sonra bitiyor ilişki. Mesela Florya'da dolaşırken, 'Tankut, ağaçlara bak yapraklar ne güzel' dedi. Ben de dedim ki, 'Onlar hiçbir zaman değişmeyecek ahistorical kavramlardır, kategorilerdir.' Mesela bazen de kitaplardan söz açıyorum. 'Dün çok ilginç bir kitap okudum. İbn-i Haldun'un bilmem nesini anlatayım' diyorum. Bunu erkek arkadaşıma anlatınca, 'Allah belanı versin. Kıza Farsça beyit okuyup tarih anlatırsan bok olur' dedi. Yani beni hep onla suçluyorlar götürücü erkekler. 'Kızla ilim konuşulmaz, kızla bilmem fikir konuşulmaz, kız şaapılır' diyor. Hadise bu."

Ölüm..

"Mesela, daha iki gün oldu, ben bir arkadaşa 'âşık olmayı çok özledim' dedim. Âşık olup, aşk stresi yaşamayı, bunalıma girmeyi çok özledim' dedim. Biraz acı çekmekten zevk almak, mazoşistlik falan vardır belki. Mesela Leydi Di'nin cenazesini 3.5 saat seyrettim. O'na özel ilgim, alakam olduğu, ya da fantazi kurduğum için falan değil. Mesela ölüm ilanları çok hoşuma gider. Mezar ziyaretine gitmek benim için zevkli bir şeydir."

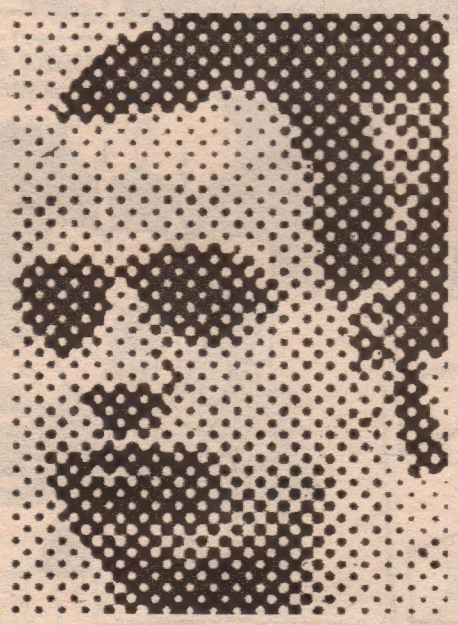

Geçerli muhabbet..

"Abi, bir kızla şu muhabbeti yaparsın; 'Yavrum benim. Ağaçlar ne güzel, deniz ne güzel, Kenan Doğulu da yeni bir kaset çıkarmış gördün mü? Hadi gidip alalım. İşte hadi gel seni Sapanca'ya balık yemeye götüreyim, delilik oisun. Veyahutta, hadi gel bilmem nerenin tepesine çıkalım falan. Yani bundan hoşlanıyorlar. Ben aptal kız seçmedim hiçbir zaman. Hepsi kolej mezunu, belli bir derecede kafası çalışan, akademik muhabbeti anlayabilen kızlardı. Ama hiç anlamadığım bir şekilde bitti. Bir gün deniz kıyısında oturuyorduk. İki gün önce konserde böyle sarılmışız. Açık Hava Tiyatrosu'nda vs... Bir şey oluyor, o kız ertesi gün bana diyor ki; 'Her şey bitti biz dost olalım!' Ne yaptım, nerede hata yaptım. Kötü bir laf mı ettim, bir şey mi yaptım. Yanıt yok."

İbne mi olucaz..

"Ama ne oluyor işte, bir süre sonra 'Bu kızlardan uzaklaştı erkeklere şey etti' oluyor. Yarın bir gün ben de ibne olurum belki bilmiyorum. Sürekli karı götürme bilmem ne muhabbeti yapanlara kıllık olsun diye 'Osmanlı dönemini anlatıyorum. İşte diyorum ki; 'Osmanlı'da oğlancılık çok yaygındır. Ama bu homoseksüalite değildir. Biseksüalitedir. Kadın topluma çıkamadığı için erkeklerle takılırsın. Köçek vardır, bilmem ne vardır. Cemal aşkı falan. Şiirler yazarsın, beraber olursun.' Ama millet bunu anlatınca önce şaka yapıyorsun sanıyor. Sonra ciddi ciddi konuştuğun zaman, 'Sen ibne misin ulan, ibne mi olucaz' muhabbeti. Anarşi yapacağız ya. Kafa karıştırmak istiyorum. Beyin anarşisi. O da var."

Ülkücülükten anarşizme...

"İşte ülkücülük, müslümanlık derken anarşizme kayış oldu bende. Bu tarihçilikten oldu. Çünkü tarih neyin değişebileceğini göstermek için yapılır diyorum ben. Yani dünyada olan fiziksel tanımlar dışında insanların koyduğu sosyal kanunları, cinsel kanunları, bilmem ne kanunları, kurulu şeylerin hepsini değiştirebiliriz."

Bilim yapınca bir bok olmuyor..

İnsanlar şu anda bunu farketmeden, kurulu olan saatin içinde akreplik yelkovanlık yapıyorlar. Valla şimdi ben bilim yapınca bir bok noktaya geleceğime inanmıyorum. Bilim denilen şey iki şeyle yapılır. Bir tanesi para lazım, bu parayı devlet verecek. Ya da Ortaçağ'da olduğu gibi zengin tüccarlar verecek. Onlar hayat kazanma derdi olmadan sadece o işle uğraşacak. Bizim ülkemizde sosyal bilimler aşağılanıyor. Sosyal bilimle uğraşanlar para da kazanamaz. Bütün bunlara karşılık ben tarihi seçtim. Babamın ve annemin getirdiği ortam. İkincisi, hayatım, para kazanmak, BMW almak, 5 tane karıyla beraber olmak falan değil."

"Yani maddi hazların, manevi hazların sonu geldiği anda, otoriteler, kurallar tabular yıkılıp, maddi hazların sonu gelince işin boku çıkıyor. O zaman köpek gibi içiliyor. Ya da psikoloğa gitmeler, haplar falan. Uyuşturucu ilaçlar."

Göğüsler yağ bezesi...

"Bazen bir kızla sevişmeyi istediğimde, şunu düşünüyorum; Ya, göğüsler yağ bezesi. Tenini çıkardığın zaman ortaya damarlar çıkacak bilmem ne falan gibi. Çünkü dünya gördüğümüz gibi dünya değil. Yani ultroviyole olarak görseydik dünyayı farklı görecektik. Thomas Kuhn bana şunu öğretti. Dünyaya bakışın algı background'unla alakalıdır. Mevlana'nın dediği o laf çok güzel bir laftır; Her insan öldüğü zaman kıyamet kopar. Çünkü her insan bir dünyadır. Yani bir Allah vardır fakat, 5 bin müslüman varsa 5 bin tane Allah vardır. Çobanın Allah'ı ile benim Allah'ım farklıdır."

Bilimden ticarete..

"Gelecekte ne olacağımı biliyorum. Yüz tane makale yazmakla tatminin artmayacağını veya bilimle uğraştığın zaman kimsenin 'ulan ne güzel çalışıyorsun, ne güzel yapıyorsun, helal olsun' demeyeceğini gördüğüm için ticarete atıldım. Ticareti bir noktadan sonra bırakırsın, ama ben devlet memuru gibi tarihçi olmak istemiyorum. Türkiye'de sosyal bilimlere bilim gözüyle bakılmıyor. Önce devletin bakışının değişmesi lazım. Üniversite yüksek lise değildir. Şimdi ne olur. Özel sektörde bir işe girsen.. Tarihçisin.. Diyelim seramik fabrikasında çalışıyorsun. Adam senden Osmanlı'da seramik ne zaman başlamıştır onu isteyecek. O zaman geriye ne kalıyor. Ben bu tarihçiliği niye yapayım. Sen, o beni okumazsa ben tarihi niye yapayım. Bu gün tarihçilere bakıyorsun herkes birbirinin altını oyuyor. Bak tarih tezlerine, birbirlerine çamur atıyorlar. 'O pezevenk benden çaldı o tezleri, ben onun hamamda çalıştığı günleri billirim. Onun babası da zaten piyazcıydı' gibi.. Bilgi paylaşma gibi bir şey yok."

Herkes psikoloğa gidiyor..

"Yani maddi hazların, manevi hazların sonu geldiği anda, otoriteler, kurallar tabular yıkılıp, maddi hazların sonu gelince işin boku çıkıyor. O zaman köpek gibi içiliyor. Ya da psikoloğa gitmeler, haplar falan. Uyuşturucu ilaçlar. İçince daha mutlu oluyorsun, gülmeye falan başlıyorsun. Çünkü amaç yok. Yani daha iyi giyinmek, daha iyi arabaya binmek amaç değil. Artık ideolojik amaçta yok. Türkiye'yi milliyetçi yapalım, bilmem ne yapalım diye.. Bunların da sayısı iyice azaldı. Boğaziçi'nde böyle insan sayısı çok az. Ya da abartılı şeylere dönüş; müslüman olan çok fazla müslüman oluyor. Bir şeylerin ispatında. Benim için İslam arka bahçedir. Artık yapamayacağımı anladığım için bıraktım. Boğaziçi'nde bir çok genç bunalım takılıyor artık. Herkes psikoloğa gidiyor. Ya başka uç noktalar falan. İçer, sıçarken bir bakıyorsun Fetullahçı oluyor."

Kriz olmadan devrim olmaz

"Kriz olmadan devrim olmaz. Thomas Kuhn öyle söyler. Ama bizde bir şeye takıldın mı hep o olacaksın mantığı var. Müslüman mısın, ülkücü müsün, hep ülkücü olacaksın. Ben ülkücüydüm şimdi anarşistim. Bunları söyleyemezsin Türkiye'de.. Bugün Allah'a inanıyorum, yarın inanmayabilirim. 'Aman suuus' diyor hemen bunu deyince. Korkuyor. Bir de derler, çok okuyan kafayı yer. Ben kötü örneğim. Bu pezevenk okudu , okudu kafayı yedi diyorlar. Eskiden ne güzel karı muhabbeti yapıyorduk şimdi kafayı yedi diyorlar. Aslında dışardan baktığın zaman mutlu olmam lazım. Arabam, evim, aile hayatımla benim mutlu olmam lazım. Ama farklı bir noktadayım. Enerjim azaldı. Enerjimi artırmak için bu hapları kullanmaya başladım."

Kafa karıştırmak..

"İnsanların içindeki anormal damarı yakalayıp ordan ilacı vermek lazım. O her insanda var. Ona yavaş yavaş veriyorsun kafası karışıyor. 'Ohh kafayı karıştırdım' diyorsun. Mesela diyelim bir ev kadını var. Ona bir kitap vereceksin. Onu okuyup intihar edecek. Ya da okumayıp o boktan hayata devam edecek. Normal yaşayacak. Bir başkası diyor ki 'verme, sarsma. Bırak o küçük hayatına devam etsin'. Ben de diyorum ki; 'O kitabı okusun, intihar etsin. Kıçına sopa girsin, rahatsızlık duysun intihar etsin!.."

Akşamsefası

Güzel İnsan Ferruh

Ender Özkahraman

...BENİMDE BİŞEYLER YAPMAM LAZIM...BİŞEYLER BULMAM LAZIM...BULMAM LAZIM... ZIRRRRRR.....

BULDUM!

3. gün

5 gün sonra...

ÖFF... ZAVALLI...

BU HERİF GÜNLERDİR BURADA..

FECİ KOKUYOR!.

AÇ OLMALI ZAVALLI...

PARA!

PARA İSTİYOR...

E VERELİM...

Bir aylı sonra...

ŞŞT SESSİZCE BIRAK, UYANDIRMADAN...

ETİ

KARDEŞ, PARALARINI KOYASIN DİYE SANA KUTU GETİRDİM, BU DA DÖNERLİ EKMEK...

KENDİNE BİŞEYLER ALIRSIN...

ABİ HERİFE BAK... PARALARI KUTU KUTU DİZDİ, MİLLET HALA VERİYOR...

O EVLİYA OLDU OLUM!

İNANILMAZ BİR OLAY SAYIN SEYİRCİLER!..

...BİR DİLENCİ, GÜNLERDEN BERİDİR BİRİKTİRDİĞİ PARALARI KUTULAR HALİNDE BAKANLIĞIN ÖNÜNE GETİRDİ...AZ SONRA, MİLLİ EĞİTİM BAKANI'NA BU PARALARI VERECEĞİMİ BELİRTEN DİLENCİ BUNU 8 YILLIK EĞİTİM İÇİN YAPTIĞINI SÖYLEDİ...

BU ÜLKE VE İNSANLARI BAZEN BENİ ÇOK ŞAŞIRTIYOR NERİMANIM!..

İŞİN GÜCÜN ŞAŞIRMAK OLDU SENİNDE HA!.. KALK BİŞEYLER YAP ŞU '8 YILLIK' İÇİN. BAK MİLLETE NASIL ÇALIŞIYOR...

Akşamsefası

Dostlar Hamamda

Hamam tası gümüşten, dostlar gelir o işten

CAN BARSLAN

Tevfik'i yakında bir İnegöl Köftecisinde bulduk.. İnegöl köftesi yiyordu ve dudaklarının kenarına ayran bulaşmıştı.. Ona asla Pizza Riverratore'den geldiğimizi söylemedik... Bir kısmımızın Pizza Fungi, diğer kısmımızınsa Margharita yediğini ve ağırlıklı olarak da Diet Coke içtiğimizi öğrenirse tatsızlık çıkardı... **"Buyrun"** dediğinde nerdeyse bir ağızdan **"afiyet olsun"** dedik ve aslında gereği yokken önceden kararlaştırdığımız gibi öğlen yemeğinde Kastamonu Kır Pidesi yiyip ayran içtiğimizi söyledik... O ağzına bir köfte atıp oturmamızı söyledi. Lokanta sahibi de umutla bize bakıyordu... Fakat küçük bir yerdi ve Tevfik'le konuştuktan sonra çıkarız diye düşünüp oturmadık... **"Ne konuşacaksınız benimle?"** diye sorarken taze soğandan bir parça ısırdı çatır diye... Bir süre **"Sen söyle, sen söyle"** diye fısıldaştıktan sonra Tevfik'in kendisine sert sert baktığını gören Tacettin söyledi.. **"Ee, biz aslında bunu çağın ve ülkemizin dinamikleri içinde, artı, sanayii'nin yarattığı kapana kısılmışlık ve toplumsal depresyonun getirdiği duygu deformasyonu yüzünden ülkemizin kimi renklerini gereğince yaşayamadığımıza karar verdikten sonra istedik...", "Ne istediniz?"** diye sordu Tevfik, közlenmiş sivri biberden ısırırken... Orkun yanıtladı **"Hamama gitmek istiyoruz..."** Rahatsız edici bir sessizlik süresince teker teker bize baktı... Ben Tevfik'ten gözümü kaçırmak isterken lokantacıyla göz göze geldim... Bana öyle bir baktı ki, **"Ulan ya oturup sipariş verin, ya da dükkânımdan çıkıp gidin... Öyle dallamalar gibi ayakta durup da beni beyhude bir umutla bekletmeyin.."** dediğini kelime kelime gözlerinden okudum... Öyle rahatsız edici bir durumdu ki, hem lokantacının hem de Tevfik'in, bakışlarıyla bizi delerek midelerimizdeki Pizza Fungi ve Margharita'ları görebilecekleri sanısına kapıldım...

"Tamam" dedi Tevfik.. **"Köftemi bitirince gideriz... Güngören'de bildiğim otantik bir hamam var.. Erkekler ve kadınlar kısmı da ayrı ayrı.."**

Minibüste hamama doğru giderken düşünüyordum... Hamama gitmeyi gerçekten yaşadığımız coğrafyaya ait olabilme sorunsalı içinde duyumsadığımız bir eksikliği gidermek için mi istiyorduk yoksa sırf Tevfik'e yalakalık yapmak için mi?.. Belki kimimiz o nedenle, kimimiz diğer nedenle.. Ama sonuçta havlularımızı, kepeğe karşı etkili şampuanlarımızı ve yedek iç çamaşırlarımızı almış hamama gidiyorduk işte..

Kızlar bizden ayrılıp hamamın kadınlar kısmının kapısına yöneldiklerinde durum, dışarıdan bakıp objektif olarak düşünüldüğünde komik, ama içinde olunduğunda ve o anda yaşanılırken oldukça trajikti... Hamamcı teyze kapıyı aralayıp onları içeri almaya hazırlanırken Nahide başını çevirip bize öyle bir baktı ki, yıkanmaya gittiğini zanneden ama az sonra duşlardan püsküren zehirli gazla öldürülecek olan bir Yahudi savaş esirinin çaresizlik fotoğrafıydı sanki o ifade...

Bu, hamama gitme fikri kimden çıkmıştı, neden o kadar coşkulu bir katılımla kabul görmüştü ve bazen neden biz bu kadar içiyorduk?.. Sorular... Sorular... Artık bunların önemi yoktu.. Üç dakika sonra gerçekler pat pat diye yanımıza düştü... Hamam görevlisinin sırayla attığı peştemaller ve kafa havluları... Yeni doğan ve bir yandan acemi titreyişlerle zayıf bacakları üzerinde doğrulmaya çalışırken bir yandan da dünyaya ürkek ürkek bakan birer sıpa gibiydik sanki... Birbirimize sorularla dolup taşan bir çekingenlikle bakıp peştemalleri ne yapacağımızı düşünürken birden dehşet verici bir görüntü belirdi karşımızda... Bir çift beyaz yuvarlak... Yani kıç!.. Afedersiniz, g.t!.. Tevfik soyunmuştu bile... **"Hadi beyler, hoop!.."** Bu, bizim de soyunmamız için bir uyarıydı... Oramızı buramızı saklamaya çalışıp, mümkün olduğu kadar küçülüp büzülerek gerekli kılığa bürünmeyi başardık... Bellerimizde iğreti duran ekoseli peştemaller, kafa havlularımız ve belki de ilk kez ayaklarımıza geçirdiğimiz tahta takunyalarla birer çaresizlik ve pişmanlık anıtı gibiydik... Tevfik önde biz de ördek yavruları gibi arkada yürüdük. Bir kapıdan geçtik... Ve işte hamam!.. Suratımıza çarpan sıcak hava ıslak bir bez kadar yoğundu.. Buharların arasında kıllı, beyaz vücutlar ve bıyıklı suratlar belirip yokoluyordu... Şekilsiz yaratıklarla dolu ölümcül bir gezegende, kahredici ve lanetli bir kaybolmuşluk duygusuna kapıldık... Ortaçağ'da cüzzamlıların bırakıldığı karanlık ve şeytani bir adaya çıkmış gibiydik... Tuhaftı ama aynı anda hissettik... **"Ne işim var benim burada!.. Kaç!.. Hemen kaç!.. Kaç!.. Kaaaç!."** Sadece Bekir içindeki bu sese uydu ve panikle bağırarak geri döndü.. Girdiğimiz kapıdan tekrar çıkmak istedi... Fakat buharlar öylesine yoğun ve takunyalar da o denli hoşgörüsüzdüler ki Bekir koşmak isterken ayağı burkuldu, aynı anda diğer ayağıyla sabunlu suya basıp kaydı, çok kısa da olsa havalandı ve olanca ağırlığıyla uçup buharların arasında kaybolarak iri yarı bir tellağın kucağında eridi gitti...

Hamamın bayanlar kısmında neler olup bittiğini tabii ki görme şansım yoktu... Ama daha sonraları Sibel, Şermin ve Nahide'den bölük pörçük duyduğum mini öyküleri birleştirerek fikir verebilecek bir olay demeti sunabilirim belki..

İçeride bulunan kadınların hamamın müdavimleri olduğu daha girer girmez anlaşılmıştı. Çünkü konuşmalar ve gülüşmeler birdenbire kesilmiş, meraklı bakışları taşıyan bütün kafalar kız dostlarımıza dönmüştü... Uzak ve bela dolu bir kasabaya her nasılsa yolları düşen üç çaylak yolcu gibiydiler... Başlarına gelenleri ayrıntılara girmeden sayarsak Şermin, daha üçüncü dakikada sıcaktan bayılmıştı... Kendine geldikten sonra ise dakikalarca gülüşmelere ve **"hamamda kocakarıların nasıl bayıldığına"** dair kaba alaylara maruz kalmıştı... Sibel'e ise elli yaşlarında bir kadın musallat olmuştu.. Önce vücudunun her yerini titizlikle inceledikten sonra yanına gelmiş ve sözlü ya da nişanlı olup olmadığını sormuştu... Ardından uzunca bir süre duşakabin ustası olan oğlundan bahsetmişti... Oğlu Hikmet'e kız arayan bu kadından kurtulması bir hayli zor olmuştu, Şermin'in..

Ve Nahide... Ve, parmakların ufacık bir baskısıyla çıtırdayarak ufalanıp dağılıveren bir tuzlu fıstığın kabukları kadar narin ve kırılgan olan bu arkadaşın bilinçaltında derin bir yara daha açan o menfur olay... Değil göbektaşına oturmak, nemli herhangi bir yere değmemek için bale adımlarıyla ürkek ilerlerken gördüğü o aşağılık olay... Ne?.. Bir kadının nerdeyse yetmişli yılların poliüretan ayakkabılarındaki apartman topuk seviyesine erişmiş olan ayak altı nasırlarını bir topuk taşı ile ovolaması... Nahide'nin bu iğrençlikle gözgöze gelmesi... Ve asıl korkuncu ayak altından fırlayan nasırlaşmış bir deri parçasının gelip zavallı kızın boynuna yapışması... Kan emici bir sülük gibi teninde asılı kalan bu rezil temastan kurtulmak içen atılan cehennemi çığlıklar... Düşe kalka koşarak aranılan bir çıkış... Ve!.. Neyse, bu hazin olayın finaline daha sonra döneceğiz.. Ve bu arada erkekler kısmı?..

Tam hamamın ambiansına alışıp, atmosferle bütünleşmeye başlamış ve tarihten gelen köklü bir geleneğin kucağında olduğumuzu duyumsarken o çığlık patladı.. Ah şu buharlar!.. Neler olup bittiğini görebilmek için görüş mesafesi yetersizdi... Ve sonunda çığlığı atanın dostlarımızdan birisi, Tarcan olduğu anlaşıldı... Orkun'la ben yanyana uzanmıştık ve bir tellak ikimizi aynı anda keseliyordu... Bir süre kurtulmak için çabaladık.. **"Gitmeyin gurban, bişey yoktur.."** diyen tellak sanki birşeyler biliyor ama saklıyor gibiydi... Nihayet tellaktan kurtulduk ve Tarcan'ı hıçkırır durumda bulduk... Tarcan bize birşey söylemedi ama sağ taraftan duyulan Tevfik'in bağırması, daha doğrusu kükremesi herşeyi açıklamaya yetti... **"Kim değdirdi ulan onaa!.. Kim değdirdiiii!.. Hangi şerefsiz evladı arkadaşıma değdirdiyse çıksın ortayaaa!."** Evet, hamamın insanı boğarcasına soluk borusuna ve gözlerine saldıran yoğun su buharının neleri gizlemeye çalıştığı anlaşıyordu.. Şu anda saklanmayı ya da susmayı tercih eden bir tellakın Tarcan arkadaşımıza değdirmesini.....

Bir anda moraller bozulmuş ve göğüs kafeslerine oturan ağır bir sıkıntı hepimizi ortama yabancılaştırmıştı.. Tarcan sessizce hıçkırıyor ve yaşadığı dehşeti anlatmaya çabalıyordu.. **"Ben.. Onun suratını görmedim... Sırtımı keselerken... Ben... Onu... Ona.. Simyacı kitabının analizini yapmaya çalışıyor ve... Simgelerin büyüsünü... Ve... Evrenin ruhunu...nu..nu..nuuu!.."** Herkes elini dostça onun sırtına koyup, **"kendini zorlamamasını, herşeyin geçeceğini"** söyledi.. Tabii ki **"herkes"** sözgelimi söylüyorum.. Tarcan'ın sırtı herkesin elinin sığacağı kadar geniş değildi... Kimisi elini sırtına koyarken kimisi omuzuna dokunmuş, bazısı ise işaret parmağının dostça bir temasıyla yetinirken kimimiz de sevecen bir bakışla rahatlatmaya çalışmıştı onu.. Aslında hepimiz ayrı ayrı ellerimizi sırtına koymak tabii ki isterdik ama bunu bir yakınlık gösterisi haline geti... Herneyse, konu dağılmasın... Tevfik tellaklardan birini bırakıp diğerine yapışıyor ve **"Kim değdirdi onaaa!.. Hangi namert değdirdiiii!.."** diye bağırarak cevap arıyordu... Doğrusu Tevfik gibi bir arkadaşımızın olması işte böyle anlarda hepimizi gururlandırıyordu... Çok az insan, bir dostuna değdirilmesi karşısında bu kadar duyarlı olabilirdi... Sonunda tellaklardan birisi dedi ki, **"Abdullah değdirmiş olabilir.."** Tevfik onun karşısına dikildi, **"Kim ulan Bu Abdullah?.. Hanginiz?.."** Aynı tellak yanıtladı.. **"Kahramanmaraş'lı Abdullah, abi.. Daha önce de birkaç müşteriye değdirmişti.."** Lafa Berkay karıştı, **"Yaa arkadaşım ne biçim müessese burası.. Nasıl müşterilere değdirirsiniz yaa.. Ne kadar doğal söylüyorsunuz.. Fecii birşey yaa!.."**

Kahramanmaraşlı Abdullah'ı bulamadık... Olay yerinden kaçmıştı.. Tevfik'in ısrarına karşın Tarcan olayı polise yansıtmayı istemedi.. Bence haklıydı.. Tatsız işler!.. Yok zabıt tutulması.. Yok tanık ifadeleri, raporlar.. Bilirkişinin gelmesi... Tetkikler.. Yüzde kaç değdirildiğinin incelenmesi.. Falan... Herkesin keyfi kaçmıştı... Hamamdan çıkmaya ve Tevfik'i bir biçimde ektikten sonra Swiss Otel'in havuzuna gitmeye karar verdik...

Tam çıkıyorduk ki, ikinci felaket patladı... Hamamın bir köşesinde adamlardan oluşan bir anafor kaynadı birden... Homurtu, böğürtü, şapırtı... Biçimsiz erkek vücutları, kanser hücreleri gibi birleşip büyüyerek, yabansı, iğrenç bir organizmaya dönüşmüştü sanki.. Neler olduğunu anlamaya çalışırken bu ıslak kaynaşmanın ortasında zayıf bir imdat çağrısı duyuldu... Bir bayan sesi... Ve dahası... Evet!.. Nahide arkadaşın sesiydi bu... Dehşet'i elle tutulan somut bir nesneye dönüştürseniz, o biz olurduk işte... Nahide, hamamın kadınlar tarafında boynuna yapışan nasırlı deri parçasının yarattığı panikle o bölümden kaçmış ve farkında olmadan bu tarafa.. Yani erkekler kısmına geçmişti.. Üstelik yolda, üzerindeki peştemal ve benzeri kumaşları da düşürerek... İlk davranan yine Tevfik oldu... Kendisini, kımıl kımıl yüzlerce solucandan oluşmuş bir topağı andıran bu iğrenç organizmanın ortasına atarken Tarcan donup kalmış, bu manzaraya bakıyordu...

Ve büyük bir olasılıkla da değdirilmekle kurtardığına şükrediyordu...

Ben Eskiden Cahit Külebi'yle

SİNA AKYOL

Ben o zaman 29 yaşımdaydım. (Özdemir İnce'yi okuyordum; rüzgâra yazmıştı; şöyle esiyordu Paul Nizan alıntısında: **"Ben de yirmi yaşında oldum, yaşamın en güzel çağının yirmi yaş olduğunu söyleyenin alnını karışlarım."** - Bkz: "Rüzgâra Yazılıdır", Cem Yayınları, 1979- Kitabının 5.sayfasına Paul Nizan'ın -bence de derin anlam yüklü- satırlarını koyan Özdemir İnce, o yıl herhalde 43 yaşındaydı; sakalları kendisinden güzel, kendisi sakallarından güzeldi, hâlâ da öyledir. **"Torununu seven bir dede, bir çift göz: / dünyaya açılan çiçek, çoğaltan çiçek."** ikiliği mi?.. O kitaptadır.

47 yaşıma erdim diye çok seviniyorum.

(...) Kapı vurulmuştu. Hayret, her zamanki müdürümüz! Müdür niye kapı vursun, müdürdür girer! Ama yanıbaşındaki Külebi'ydi, elbet o nedenle incelmişti; beşüş çehresinde gurur vardı, "Ünlü şairimiz Cahit Külebi" diye tanıttı, yanındaki tıknaz adamı. Afalladım, sonra uyandım: Beklediğimiz müfettiş demek o'ydu.

Ne yeridir, ne de sırası; olsun, belirtmeden geçemeyeceğim; dilimizdeki en güzel soyadlardan biridir "Külebi"; bence öyledir. Öğretmenimizden özür diledi Külebi, müdür defoldu, kaldık biz bize. Sıralardan birine... billahi böyle oldu, benim sırama, yanıbaşıma oturdu. (Ben gençliğimde, hem Cemal Süreya'yla, hem Külebi'yle yan yana oturdum, evladım Sina, büyük onurdur!)

Bilmem ki hangi konuyu işlemiştik o günkü derste, ben orta üç öğrencisiydim, Cahit Külebi yanımdaydı, sağ elimdi, sağ elimin işaret parmağıydı, ne mi yaptı o meraklı parmak, şiirler de yazıyordu elbet, dokundu Külebi'ye, çaktırmadan dokundu, sağında oturan Külebi'nin ceketinin sol koluna, sol kolunun ucuna, kumaşına, o pötikare kumaşa, belli belirsiz dokunup sevindi, ona yetti bu sevinç, akşam oldu, evine gitti, "Hikaye"yi okudu bir kez daha, anasına babasına anlattı, geç oldu, yattı, kendisine anlattı, ben o zamanlar 15 yaşımdaydım.

Ankara. Kavaklıdere Caddesi: TDK. (Bilmeyenler için, Türk Dil Kurumu) TRT yapımcısı olarak röportaj yapıyorum Külebi'yle. Ben o zamanlar 30 yaşımdayım. Külebi tıknefes. Uzunca bir cümle kuruyor ve cümlesi bittiğinde terini siliyor. Ben 15 yaşımı, sağ tarafımda oturan Külebi'yi, ceketinin sol kolunu, sağ elimi, işaret parmağımı... hatırlıyorum. Haydi sağ elimin işaret parmağı, değ Külebi'ye! Değdi! Belli belirsiz değdi. Sol koluna, sol kolunun ucuna, kumaşına...

"Memleket şiirleri" şairiydi, "aşk şiirleri" şairiydi. 1946'da yayımladığı **"Adamın Biri"** kitabında, **"Benim doğduğum köylerde / Ceviz ağaçları yoktu / Ben bu yüzden serinlemeye hasretim / Okşa biraz."** diyen Cahit Külebi **aşkı yazmaya** devam etti ve **1990'ların aşkını** bakın nasıl anlattı:

"Geldi pezevenk zülüflü
Tilki suratlı bir herif,
Önceden hazırlık yaptı
İki sandalyayı yan yana çekip.

Sonra o geldi, küçücük kalçasını
Dayadı herifin kalçasına,
güzelim bacakları yapıştı
Bir karganın çarpık bacaklarına

İyi ki boyamış bugün yüzünü
Çokça kirlenmedi öyle.
Arkadaşmışlar, hadi anladık
Böyle çatışmaz, köpekler bile.

Ey zambaklar, ey badem çiçekleri!
Sizin de sevişme işleriniz vardır.
Nasıl olur da kocalının biri
Cüce bir zamparaya böyle yanaşır?

Ve nasıl bakar baygın baygın
O çingene karası yüze?
Külebi, düş kırgını, bulutlar
Bugün de oturdu yüreğimize!"

(Bkz: "Bir Kırık Düş", Argos- 19 Mart 1990)

Müfettişti, yazmandı, ama bir o kadar da **protestti** Külebi.

Yeri midir, sırası mıdır bilmem; olsun, belirtmeden geçemeyeceğim; Şükrü Erbaş'ın, "Köylüleri Neden Öldürmeliyiz" adlı, o olay yaratan, o çok güzel ve çok iyi şiirini nasıl değerlendirmişti Külebi, merak ediyorum.

Orta yaşlarımda "yetim" kalmıştım, 47 yaşımda da "yetim" kaldım... diye düşündüm, onu yitirdiğimizi öğrendiğimde.

Ben iyi ki bu yaşıma erdim! Ermeseydim, oturur muydu yanıma Cahit Külebi, ben onun ceketinin sol koluna, ben onun ceketinin kumaşına sağ elimin işaret parmağıyla değebilir miydim hiç?

İyi ki "eskiden" böyle şeyler oldu.

Yansıma

ŞAVKAR ALTINEL

"Büyük yazarın doğum yerini görün,"
diyen broşürlere uymuş turistler
dolaşıyor ortaçağdan kalma
dar sokaklarında kasabanın.
Ama gerçekte görecek bir şey yok:
Bir duvarda bir pano anlatıyor
nasıl William'ın buralara
gelen gezgin kumpanyalardan
etkilendiğini çocukluğunda.
Bildiklerimi hatırlıyorum çabucak,
korulardaki yasak geyik avlarını,
kendisinden büyük bir kadınla evlenişini
daha on dokuzuna bile gelmeden
ve onu bırakıp gittiği Londra'da
meyhanelerle genelevlerin arasında
tiyatro kapılarında atlara bekçilik edişini
ün ve paraya kavuşmadan önce.

Ve binlerce kilometre uzakta
boğucu bir Indiana gecesinin içinde
bir çocuk dönüyor yatağında,
düşlerinde Los Angeles, o uzak şehir,
palmiyeler, Sunset Boulevard...
Bir gün, biliyor, her şeyini doldurup
bir çantaya ilk otobüse atlayacak,
AIDS'ın kol gezdiği sokaklarda
sinemalara gidenlerin arabalarını
park etmek için birkaç dolara,
sabırla ilk senaryosunu yazarken.

"Avon'ın kuğusu," demişti
Jonson Shakespeare'e.
Ne garip tekrarlanabilmesi
yalnız bizim sandığımız hayatların:
Aynı klişeleri yaşıyoruz hangi düzeyi seçsek
ve sürüklüyor en ince kuğu bile
kendisiyle alay eden titrek yansımayı
karanlık suyun üstünde sonsuza dek.

Geçmiş Zamanların Birinde

EROL ÇABUK

güneşin doğduğu yerde
geçmiş zamanlardan birindeyim
rüzgarlar saçlarını tararken gölün
çerçevesiz resimler süslüyordu duvarlarınızı
siz dağda, kar eteklerindeydiniz
derelerinizde kaç türlü yosun vardı
sular yalarken taşları
kurbağalar terk etmişti gözelerinizi
kahramanım bir ayıydı
çığ düşmüş ve biriniz kaybolmuştunuz
kaç şafak sökmüş haber alınamamıştı
sizi çığ altından çıkarıp
baharda geri götürmüştü yuvanıza
şaşkın ve mahçuptunuz
unutmuştunuz
ağaç kovuğunda nasıl iyileştiğinizi
döndüğünüzde
ihbar ettiniz
barut kokan tüfeklerinizle kuşatılmıştı
ininden çıkarken gözlerinize baktığında
bin kat artan şaşkınlığınızla
kör olmuştunuz yüzünüze tükürdüğünde
ikliminiz makiydi
ininden ikiz ağaçlar uzadı göğe
sonra da gidip kırmızı çaputlar bağlamıştınız

geçmiş zamanlardan birindeydim
bir ayıydı kahramanım

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

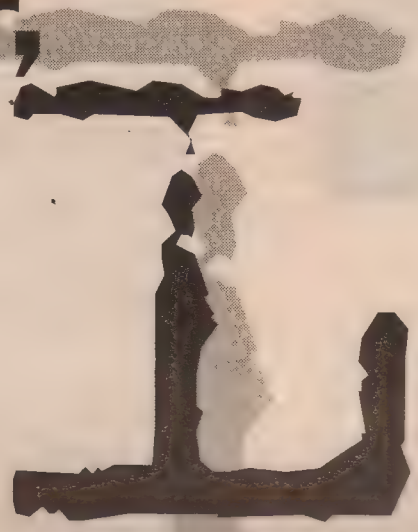

GANİ MÜJDE

İsim: Ludwig Von Bethooven

Kavgacı, hırslı, boktan bi abi aslında Ludwig abi. Ama gel gör ki deha... Belki çocukluğunda Mozart olamadığı için babasından yediği dayaklar hırçın yapmış onu, belki kulağına gelen tokat duyularını zayıflattığı için sesine hâkim olamamış ama eserlerinin gala gecelerinde bile kavga çıkartacak kadar huysuz bir ihtiyar. Sağır ama doğadaki tüm sesleri bizden daha iyi duyup, nota kağıtlarına bizden daha iyi yerleştirdiği için "Na na naaaaa" sesini duyar duymaz irkiliyoruz. Ayışığı sonatında yıkıyoruz ruhlarımızı... "Çok yaşa sen Bethooven abi" diyoruz ama sağır duymuyor ki... Uyduruyor...

Şehir: Los Angeles

Kelime anlamı itibarı ile "melekler şehri". Meleklerinden çok, ünlü olmak için atılan kelekleriyle ünlü bir şehir. Uzun palmiyelerin, uzun bacaklı kızların ve "Len bu yanımızdan geçen Julia Roberts değil mi?"lerin kenti. Hangi yıldız hangi evde oturuyor haritaları satılıyor adım başı. Sanki kapıyı çalsalar, "Tanrı misafiriyim" deseler içeri alınacaklarmış gibi herkesin elinde bir harita, starların evleri aranıyor beyhude. Oysa Dustin Hoofman Türkiye'de "Maraba Televole" demekle meşgul o sıralar. Zenginlik paçalardan akıyor şehirde, ama ben penceresinde cam olmayan evler de gördüm... Bir sihirli el değecek, bir anda dünya çapında yıldız olacakmış gibi yürüyor herkes. Belki de bu yüzden adı melekler şehri, meleksiz şehrin... Herkes şans meleğini bekliyor.

Hayvan: Leylek

Ben her sene leyleği havada görürüm. Ya da bana öyle gelir. Evliya Çelebi gibi "Şefaat ya resulallah" diyeceğime "Seyahat ya resulallah" demiş olmalıyım ki bu leylek milleti bahar gelir gelmez önce bana görünür. Sonra "ne oluyor?" diyemeden kendimi bir yerlerde bulurum. Fena da olmaz aslında... Attilâ Ilhan'ın dediği gibi sökülüp / salkım salkım leylekler gelirse / ilkbahar olur / kül mavinin yanına kirli sarı gelirse / sonbahar sen benim yanıma gelirsen / kıyamet olur.

Bitki: Lale

Ulan "kefere Hollanda" çaldın güzelim lalemizi. Ne yani, tarih kitapları yalan mı söylüyor? Biz devrini yapmışız lalenin, sen keyfini çatıyorsun. Biz yollara ithal malı lale dikiyoruz. Sen dünyaya lale satıp yolunu buluyorsun. Ulan "kefere Hollanda" yaktın bizi. Çaldın lalemizi. Bize göt laleleri kaldı...

Eşya: Lazımlık

Benim çocukluğumda sırlı emayeden yapılırdı lazımlık. Hafif olup çocuğun ayağına takılmasın veya çocuk sapından tutup halının ortasına boca etmesin diye ağır dökümden imal edilirdi. Ve her eve şimdiki kadar lazımdı, lazımlık. Çişlik desen olmaz, bokluk desen hiç olmaz. En güzelini bulmuş atalarımız... Lazımlık. Benim çocukluğumda bol bol bebek aksesuarları, bol aksesuarlı bebek mağazaları, yoktu. Benim çocukluğumda Mothercare, Chicago, Premaman yoktu ama lazımlık vardı... Onun için öp biraz...

Artist: Louis De Funes

Çocukluğumun yaşlı komik amcasıydı Louis amca... Her filmini kahkahadan gözyaşlarına boğularak izlerdim. Önce "Yavru ile Katip" sonra "Louis amca" benim mizah dünyamı geliştiren yabancılar oldular. Otobüse binip tek başıma gittiğim ilk filmiydi "Daldaki otomobil" St.Tropez'i, Fransa'nın güney kıyılarını hep o komik amcayla gezdim, tanıdım. Komik amca bizdeki komiser'e karşılık gelen bir jandarma rolünü oynuyordu filmlerde. Ama elinde ne cop gördüm, ne tabanca. Ne çeteye bulaştı, ne mafya'ya el etek öptü.. Louis amca ağlamaktan değil, güldürmekten emekli oldu bu dünyadan.

Not:

L Harfini genellikle çok kullanırız. Bakın hele kaç "L" oldu kaşla göz arasında. "L" salonlu bir ev ister varoşlarımız.. Düğünlerde Le le le le çeker kadınlar. "L" ile başlar lezzet. Louis Armostrong genizden gelen sesiyle "What a Wonderfull World"u söyler. Lağvederim kendimi. Paris sokaklarında bir laternacı olurum.

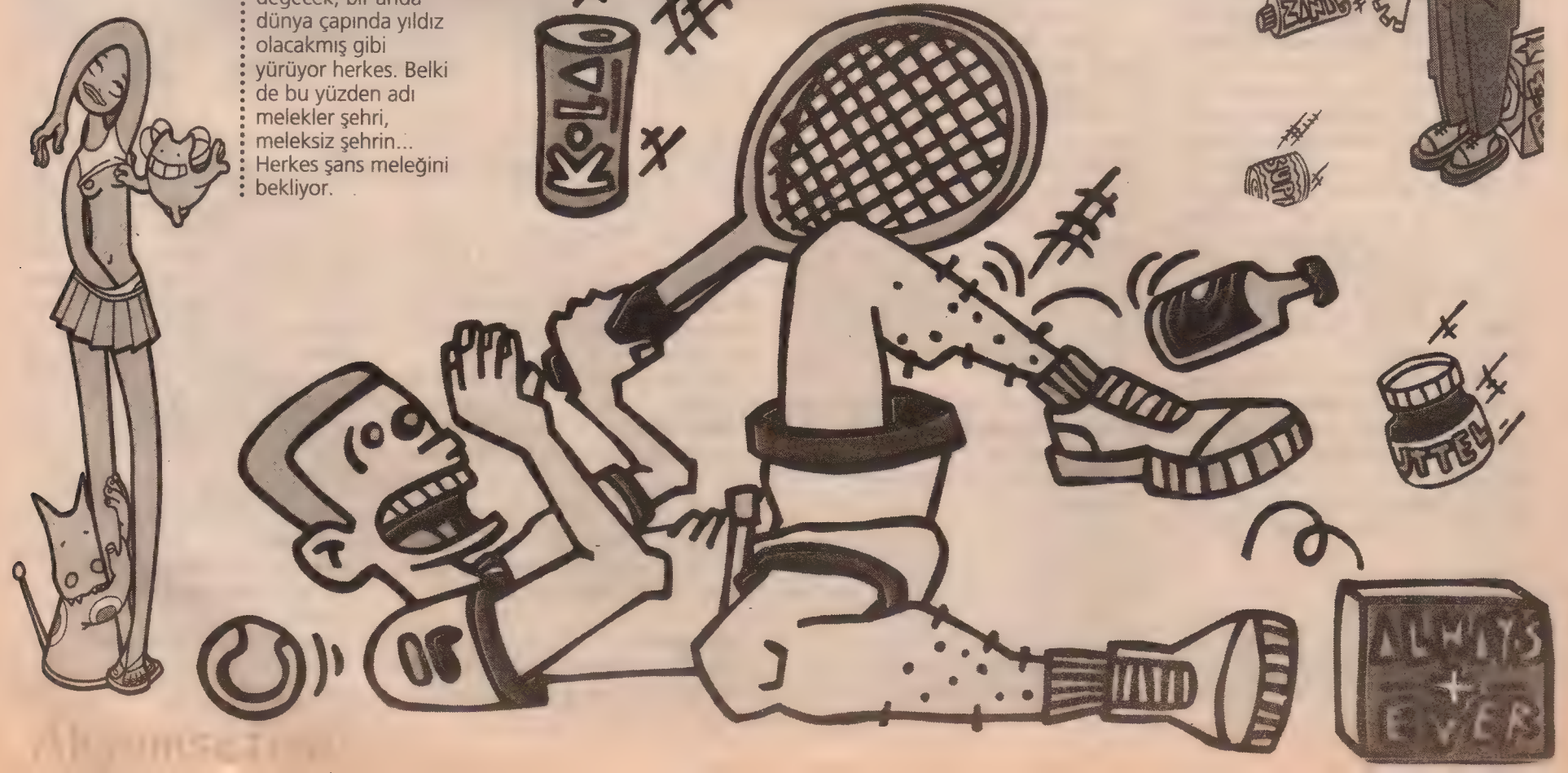

O'NA DE Kİ;

CÜNEYT
ÖZDEMİR

Giderken beni de beraberinde götürdü. Ondan geriye kalanları da ben kaldırdım. Mektupları kutuların içine bıraktım. Resimler diğerlerine ait resimlerin hemen yanında duruyor. Şiir pek yazmamıştı zaten... Ama nafile, ondan henüz kurtulamadım. Yazdıkları yalnızca bir kağıt parçasının üzerinde kalmış olsa da, okuduğumda sesi kulaklarımda yankılanıyor. Resimlerine ne zaman baksam göz kapakları kımıldıyor. Evde dolaşırken ayaklarıma anılar dolanıyor. Gülümsemesi duvarlardaki resimlerin üzerine takılı kalmış. Ne kadar uğraşsam çıkmıyor. Mavi koltukta hâlâ sıcaklığı duruyor ve kimi zaman bir alelade tişört henüz onun kokusunu atamamışken elime geliveriyor. İşte o an deliriyorum. Panik içinde kendimi dipsiz bir kuyunun içinde çırpınırken buluyorum. Duvarlar üzerime geliyor, mavi koltuk beni içine çekiyor ve alelade bir tişört boğazıma düğüm üstüne düğüm atıyor.

Şimdi, yani o yokken, hayat gözüme batıyor. Ne güneşli günler, ne ihtiraslı insanlar, ne de ulvi amaçlar umurumda. Bir ben varım. Milyarlarca insan bir yanda, ben hemen şurada, yalnızlar bulvarının köşe başındayım... Kanlı bir aşk muharebesinden sağ kurtulan yaralı bir savaş artığıyım. Üstelik de onsuz... Yani eskisinden daha güçsüz, yani daha kırılgan, yani daha anlamsız.

Koca bir çukur, dolmayı bekliyor.

Anlar ve anılar o çukurun mezar taşları gibi başımda dikiliyor.

biz
O'na de ki;

Biz onunla bembeyaz yağan bir karın altında gece yarısı yürüyüşlerinde üşümeyen ayak izleriydik. Yeşilliklere bakan bir pencerenin gerisiydik. Bir fenerin beklediği kumsalda güneşe yüzünü veren çakıl taşları gibi gezerdik. Aynı marka iki araba gibiydik. Kara kaplı, beyaz sayfalı bir defterde kağıt ile kalemin arasına giren bir yalnızlık şiiriydik. Altın sarısı, maviliklerdik. Kahverengi derinliklerdik... O zamanlar, adı şimdi pek de lazım olmayan, anılması yasaklanan yumuşak bir esintiydik... O bir gözyaşıydı, başladı mı bir daha durdurulamayan. Ben bir umuttum, nereye gittiği bilinmeyen buharlı bir tirenin son vagonuna tutunmaya çabalayan.

Açıkçası biz onunla kendimizi diğerlerinden farklı hissederdik.

Şimdi o yokken, benim önümde kaçak, yaşanmamış bir yaz duruyor. Ve yazın en uzun günü, benim gözüme uyku kaçıyor. Biz olmasak da, şimdilik "zaman" benimle idare ediyor...

gece
O'na de ki;

Geceleri uyumuyorum artık. Ağustos böcekleri refakatinde dalıyorum sessizliklere. Anlayacağı en yakın dostum sabahlara uzanan bir zırıltı ya da kulaklarımda halâ çınlayan "seni seviyorum" yüklü fısıltısı...

Gecelerin çok uzun olduğunu anladım ve şafak vakti o uyanırken ben daha yeni uykuya daldım. O vakitler hayatın sınırlarıydı. Vè sınır boyu mayın tarlalarının yerini, tehlikeli sessizlikler alırdı.

Birbirine ulaşamayan yürekler, geceleri kendilerini "Hiç bitmesin!" dedikleri uykulara vuruyor. O'nun dahil olmadığı bir hayatı yaşamak, artık oldukça ağır geliyor...

yalnızım
O'na de ki;

ben / yalnız başıma, / yetmiyormuşum / meğerse bana.

Anlayacağı, bir yön gerekiyor. / Masanın üzerinde duran yapayalnız bir pusula, / Rotasız yolculukları çizmeye yetmiyor.

Yalnızlık özgürlüktü şimdi hayat "tecilli" geçiyor. Ne garip, insan bazen iki kişiyken de kendini çok yalnız hissedebiliyor. Oysa ben onunla yalnızlığı, Erhan Bener romanlarından fırlatılmış "tekil bir kahraman" gibi yaşıyordum. Şimdi ise yalnızken aynalara bakamıyorum. O varken ondan kaçıyordum, yanımda yokken ıssız sokaklarda başımı kaldırmıyorum. İtiraf etmesi oldukça zor ama çoğu zaman yalnızlığı sevdiğim kadar, utanıyorum.

Varlığında kaçtığım yalnızlığıma, bugün sığınıyorum.

ben iyiyim
O'na de ki;

Herşeyi duyuyorum... Şimdi bana onu anlatıyorlar. Sanki başka bir insandan bahsediyorlar. Ben mi büyük anlamlar yükleyerek tam(am)lamışım O'nu... Yoksa?..

Öyle ise çok yanılmışım. Yaratırken bir masal prensesini çocuksu düşlerimde, kendimi ne kadar iyi kandırmışım. Bunlar bir yana, duyduklarım kara harflerle yazılacak masumiyet tarihine. Kirletilmiş bir sayfaya, kalın uçlu simsiyah kalemlerle... Bir Attilâ İlhan şiiri gibi yazılanları yalnızca yaşayanlar anlayacak. Şiirlerde bana, yalnızca O anlatılacak.

Son vagonun bağlı olduğu tiren çok geride kalacak... Hayatın karanlık bir ara istasyonunda yapayalnız kalanlar, unutulmaya mahkûm olacak.

O'na sor bakalım; En çok ne eksik kaldı, biliyor mu?

Benimkisi geç kalmış bir veda, ya da yanlış anlaşılmış bir aşka bir türlü konulamayan nokta, nokta, nokta.

"Bana pişman olacak kadar bile zaman tanımadı."

Biliyor mu?

Oysa her insan geriye dönüp baktığında "Acaba?" sorusunu sormak ister.. hata yapıp yapmadığını ufak bir zaman aralığında tartışmak gereğini hisseder... İçinden çıkamayacağı durumlarda, bir virgül aralığında "kaçma hakkını" kullanmak için beyaz yalanlar söyler... Ben bunların hiçbirini yapamadım. Yapacak zamanı bulamadım. Belki bu yüzden bugün yalnızca "iyi olmuş" diyebiliyorum. Yanılmadığımı, hata yapmadığımı düşünebiliyorum. Beni en çok da işte bu yaralıyor. Bu kadar haklı çıkmak insana pişman olma fırsatını tanımıyor. İnsan pişman olamayınca da "bi daha" diyemiyor.

Niyetim af dilemek değil, af etmek hiç değil...

Benimkisi eski bir dosttan bir "hayat mahkûmunun" son istekleri, o kadar..

Onun sesini duymak istemiyorum, bir daha telefon etmeyeceğim. Yüzünü zaten görmüyorum, görmeyeceğim. Bitip gidenlerin ardından üzülmesin, ben de üzülemeyeceğim.

O'na de ki;

Ben O'nu düşlerimde yaşatacağım. Sessizliğimde avaz avaz adını bağıracağım. Yıllar sonra bir gün karşılaştığımızda, uzun uzun yüzüne bakarken, utanmayacağım. İzlerini taşıyan mezar taşı, baş köşemde duruyor. Ama her "ayrılık" da "unutmak" anlamına gelmiyor. Gözlerim hâlâ gözlerine değiyor, ellerim havada boşluğa uzanan umutları yakalamaya çabalıyor. Mutlu değildim, mutlu değilim, belki de hiç olmadım, olmayacağım. Merak etmesin, tersini düşünüp, kendini üzmesin. Bu arada O mutlu ise (yapacak birşey yok) tebrik ederim. Mutluluğunun devamını dilerim. Ama şunu da bilmesini isterim;

Birgün / bir uyku arasında / rastlarsam ona, / düşlerimde kendimi tutmayacağım.

O'nu o kadar çok özledim ki
Sarıldığımda ağlayacağım
O'nun,
O güzel kalbini okşayacağım.
(Cü'n...)
....

küçük
İSKENDER

seni hedefliyor brahams

Seni hedefliyor brahms, hazırlandığın son kanlı valste;
hayatında bir kadın olsa, bulaşıcı bir ruh hastalığı
gibi geçeceksin içindeki o delikten ve dikenli aşk çocukları
sana uzattıkları gitarla
anlatacaklar başka denizlerde aslında hiç su olmadığını!

Seni hedefliyor brahms, hazırlandığın son kanlı valste;
fotoğrafçının deklanşöre basarken duyduğu penis sertleşmesi
an ile ilgili bir kan dolaşımı meselesi!
uzanıp camdan basıyorsun ya
çayın soğuyor ya boşlukta
kaldırımda yürür gördüğün o on sekizindeki güzel g.tlü kız
yağmurun dönüp dönüp laf attığı güzel g.tlü kız
dünyaya yayılan soydaşlarından büyük aşk mektupları
getiriyor sana aslında!
bu evin her köşesinde kendine küsmüş ışıkların olmalı!
yüreğinin dalgaboyunu aşabilmeli uzaya açılmış tüm yüzler
klasik müzik iyidir diyor ya soyunurken güzel g.tlü kız
haklıdır belki de!

sonsuza dek ayrılırken yatağına serdiğim çarşafın
kenarına işlenmiş şu sözün gözü önünde:

Seni hedefliyor brahms, hazırlandığın son kanlı valste!

27.haziran. 1997

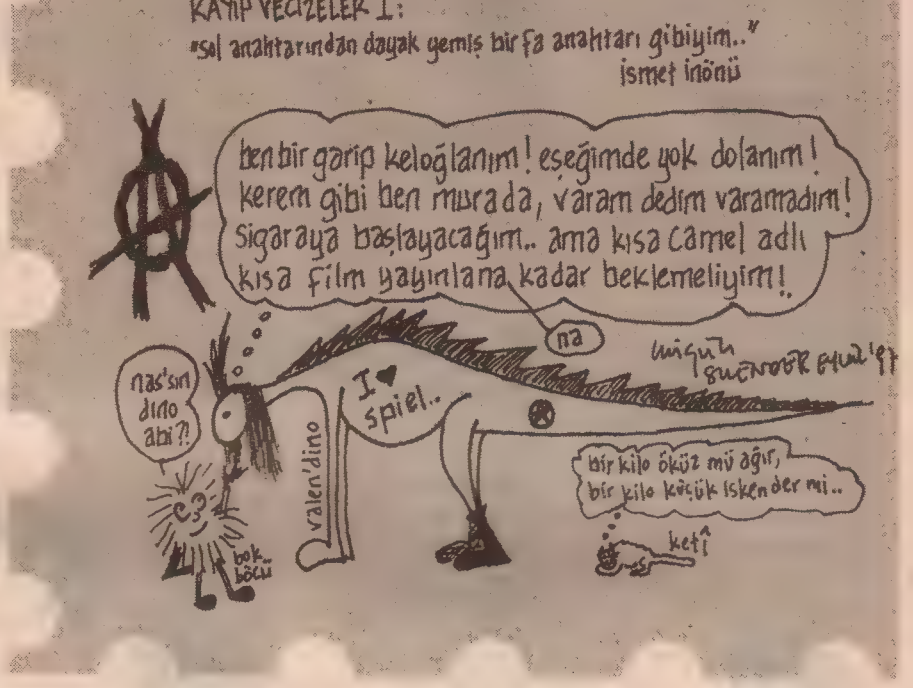

Susurluk'u Sarımsaklasak da mı Saklasak, Sarımsaklamasak da mı Saklasak ?

EMİNE ALGAN

Bu memleketin tarihinde, temmuz kadar yakıcı, bir o kadar karartıcı yanı var eylülün. 17 yıl önce bir eylül sabahında başladı, 'tehlikeli' düşüncelere sahip olanların evlerinden teker teker toplanması; memleketin selameti içün. Ve 17 yıl sonra, aynı günde salıverildi, memleket için kurşun sıkanlar ve vatan sevgisiyle köstebek kılığına bürünenler. Yine bir eylül günü özgürlüğüne kavuştu, gözaltında işkenceyle adam öldürmekten sanık, 'Kimseye kötü muamele yapmadık' derken polisteki ifadelerinin işkenceyle alındığını söyleyen polisler. Uyuşturucu ticareti yapmaktan yargılanan kuryelerin tahliyesi de eylüle rastladı, insan hakları savunucusu insanoğlu bir avukatın aldığı yirmiikibuçuk yıl hapis cezasının onaylanması da.

Devlet-mafya-aşiret ilişkilerini cürm-ü meşhut halinde yakalatan kaza kasımda olmuştu, 'Susurluk masalmış' dedirten tahliyeler eylülde çıktı. Her ne kadar yargının en üst makamındakiler 'Her tahliye aklanma değildir' dese de, değil mi ki 'tahliye olma'nın sözlükteki karşılığı 'kurtulmak', onlar kurtuldu...

Haklarında ağır suçlamalar vardı. 'Hükümetin, devletin ve güvenlik güçlerinin manevi şahsiyetini tahkir, tezyif ve terzil...' diye başlayan suçlar kadar olmasa da, 'cürüm işlemek amacıyla teşekkül oluşturmak' gibi, halk arasında 'çete kurmak' diye de algılanan bir suçtan yargı önüne çıkmışlardı. İpleri pazara serilip haklarında tutuklama kararı çıktığında alenen 'Bugün yarın teslim olacağım' açıklamaları yaparken bir türlü bulun-a-mayan, bayram tatilini de çocuklarıyla geçirdikten sonra, canları isteyince, (yargı bağımlıdır demeye getirmiyoruz ama) kimbilir belki de 'Şimdilik git bakalım, biraz yatar, sonra şerefinle çıkarsın' vaatlerine uyup bir bir, törenle teslim olmuşlardı. Devletin şerefli polisleriydiler; itibarlarını zedeledik. Gazete sayfalarında, televizyon ekranlarında 'suçluymuş' gibi gösterdik, 'özel' yaşamlarına müdahale ettik, katıldıkları düğünlerde çekilmiş samimi fotoğraflarını 'ibret belgesi' gibi defalarca orda burda yayımlayarak. İncittik onları. 'Reis'lerine saygıda kusur etmeyen, kadir kıymet bilen vatanseverlerdi. Kurşun yedikleri de oldu belki, kurşun sıktıkları daha çok. Ama ne yaptılarsa vatanları için yaptılar, memleket sevdasından. Türkiye onlarla gurur duydu; şimdi daha çok duyuyor.

Şimdi bir de pişmanlık duyuyor Türkiye. Bir kısım medyanın gazına gelip milletçek ışık yakıp söndürme oyununa katıldığı için. Sokaklara, caddelere, meydanlara doluşup elde tencere tava, 'bir kısım vatandaş mamulü' zırıltılarla 'Çeteler halka hesap verecek' diye bas bas bağırdığı için.

Türkiye şimdi, ne yapsak ne etsek de bu şerefli polislerin, 'sayın köstebek'lerin iade-i itibarlarını sağlasak diye kara kara düşünüyor. Türkiye şimdi, Susurluk sanıklarını 'sarmusak'lasak da mı saklasak, sarmusaklamasak da mı 'şahin' olup uçursak bunalımından çıkamıyor.

Türkiye'nin, gurur duya duya başına musallat ettiği sarışın güzel kadın buyurdu: 'Çete dediler, hani nerede? İbrahim Şahin'i çetebaşı, katil ilan ettiler. Devlet şimdi Şahin'den özür dilesin ve görevine iade etsin.'

Haklıdır, ama yetmez. Ekliyoruz; Susurluk davasında tahliye olan eski Özel Harekât Dairesi Başkanvekili İbrahim Şahin, Özel Harekât Dairesi'nde görevli polisler Ayhan Akça, Ziya Bandırmalıoğlu, Susurluk'tan tahliye olan ancak başka bir cinayet davasında sanık oldukları için -henüz- cezaevinden çıkamayan Ayhan Çarkın, Oğuz Yorulmaz, Ercan Ersoy, 'köstebek' davasının baş aktörü Emniyet İstihbarat Dairesi eski Başkanvekili Bülent Orakoğlu, Metin Göktepe'yi gözaltında işkenceyle öldürmekten yargılanan, bu yüzden 1.5 ay cezaevinde yatan polisler Fedai Korkmaz, Murat Polat, Burhan Koç, Metin Kuşat vakit geçirilmeden terfi ettirilsin, uyuşturucu ticareti yapanlara bavulla para taşıyan kurye kız Dilek Örnek 'şerefli' bir göreve atansın, onlara bu akıl almaz suçları yüklemeye çalışan bir kısım medya ve büyük bir kısım vatandaş yargılansın, ışık yakıp söndürme oyununa alet olan ampullerden 'çetelere katkı' adı altında vergi kesilsin, okullarda 3-10 kasım arasında 'Yerli malı yemeli, çeteleri sevmeli' haftası düzenlensin, Susurluk Bağımsız Devleti kurulsun, bu 'kaza'ya sahip çıkanlar devlet başkanı olsun. Eli kalem tutan, bu yüzden duvarlara, sıralara, oraya buraya yazı yazan, Meclis'e kadar girip pankart açan lise, üniversite (hatta ileride har-a-çlara karşı çıkması muhtemel ilkokul) öğrencileri için şimdiden önlem alınsın, topluca içeri tıkılsın, mümkünse okuma yazmayı unutana kadar dışarı çıkmalarına izin verilmesin. Yaptığı konuşmalarla devletin manevi şahsiyetini zedelemeyi ısrarla sürdüren Eşber Yağmurdereli'nin geçtiği her yere 'kulak' yerleştirilsin ki, suç teşkil edecek hiçbir sözü atlanmasın, aldığı cezalar katlansın. İsmail Beşikçi içeride unutulsun, unutturulsun.

Bunlar da yetmez. Devletin bütün bu şerefli görevlilerinden özür dilemek için daha geniş kampanyalar başlatılsın, bunun için ülke çapında anket yapılsın, gerekirse ÖDP'nin slogan bulma kollarından destek istensin. Biz küçük çaplı bir anket yaptık. Çetelerle mücadele edilsin, dedikleri için şimdi pişman olanların ilginç önerileri oldu.

Kurban lazım

Sanatçı *Leman Sam*, çetecilere şefkât gösterilmesini istiyor örneğin. Son birkaç aylarını cezaevinde geçiren şerefli polislerin terapiye ihtiyacı olduğunu düşünen Sam, kendini affettirmek için bakın neler öneriyor: 'Sarsıntı geçirdiler, yeniden kendi yamyam toplumlarına kazandırılmaları için terapi gerekli. Bunu biz aramızda para toplayarak tertipleyelim. Terfi de etmeleri lazım ama önce terapi şart, kaç aydır ellerine silah almadılar... Çalıp çırpamadıkları zamanı telafi için bir aylık kazancımızı onların banka hesaplarına yatırarak maddi olarak da destekleyelim. Bir de hayvanlar hediye edelim onlara büyük, daha büyükbaş hayvanlar. Kurban ederken masraf olmasın. Onlara kurban lazım her zaman; bu insan olabilir, hayvan olabilir, biz hayvan verelim. Basın vasıtasıyla sözlü olarak, yazılı olarak ciddi biçimde özür dileyelim. Biz suçluyuz çünkü. Eşber gibi, Aziz Nesin gibiler suçlu. Çünkü maalesef gün onların günü...'

Susurluk Ayranı

Çetecilerden özür dilemenin çok çeşitli yolları olduğunu söyleyen yazar *Dr. Erdal Atabek*'in de önerisi var. Atabek, vatandaşlar olarak çetecilere bir yemek vermemizin uygun düşeceğini söylüyor; acılı Adana kebabı, birer duble Susurluk ayranı ve tatlı olarak da baba tatlısından mamul bir yemek...

Kokmuş Balık

Avukat *Ali Rıza Dizdar*'ın çetecilere armağanı kokmuş bir balık. 'Balık baştan kokar' diyor Dizdar ve ekliyor: 'Tahkikatı yapan polis, kendine göre yönlendiren polis, yakalayan polis, mahkemeye götüren sözde polis, belli bir suç isnat edilen polisler. Daha başında bunlar yanlış, adalet baştan yanıltılıyor. İfadeleri alınan polisler, işkence gördüklerini söylüyorlar. Gündüzleri işkenceci, geceleri çocuklarının saçlarını okşayan şefkâtli babalar onlar...'

Çetecilere armağan konusunda cimri davranan Dizdar, söz söylemeye gelince cömertliğini koruyor: 'Mesut Yılmaz belge var diyor, Eyüp Aşık diyor, Kemal Yazıcıoğlu belge melge yok diyor. Hazırlık tahkikatında komedi oynandı, bizi uyuttular, sonunda gayrimeşru mahkeme olan Devlet Güvenlik Mahkemesi ile de aktörlerini dışarıya salıverdiler. Baş aktrisleri var tabii bunun, Tansu Hanım var, Süleyman Bey var, paşalar var. Asker-polis sürtüşmesinden bazı şeyler ortaya çıktı, polis askerin ifadesini alamaz dendi, bal gibi aldı. Sen ver benim ajanımı ben vereyim seninkini dediler. Ver Şahin'i al Orakoğlu'nu, tamamlandı.'

Gölge Etme

Ali Nesin'e göre ise çetecilere Susurluk ayranı ikram etmek, kokmuş balık vermek, kan kokusundan uzak kalmamaları için kurban edilecek hayvan armağan etmek de yetmez. Bizim halk olarak özür dilememiz kolay; Ali Nesin, Metin Göktepe'nin de 'bunlardan' özür dilemesi gerektiğini düşünüyor, öldüğü için... Asıl Susurluk sanıklarını mahkûm etmenin o kadar da kolay olmadığını vurgulayan Nesin, 'Adalet varsa, ki güvenmeye mecburuz adalete. Kuşkunuz var diye kimseyi mahkûm edemezsiniz, delil gerekiyor. Delilsizlik başka insanların dışarı çıkması için yeterli olmasa da. Ama bunlar tabii sır, kimsenin ağzını bıçak açmıyor. Bu yüzden Çiller'i ajanlıktan, örtülü ödenekten mahkûm etmek çok kolay değil' diyor. Ali Nesin de aramızda para toplayıp şerefli mağdurlara vermemizden yana: 'Bunların ortalığı karıştırmamaları için ne istiyorlarsa verelim. Çiller ev mi bark mı istiyor, para toplayalım verelim. Ortalığı karıştırmasındlar, gölge etmesinler başka ihsan istemeyiz.'

Dokunmayın...

Konuşmaktan ailecek dilleri yanan, yine de süt içmekten vazgeçmeyenlerden olan sanatçı *Lale Mansur*'un kafasından neler geçiyor yine kimbilir... Ama 'Nasıl özür dileyelim' sorumuza bu kez temkinli yanıt veriyor: 'Dokunulmazlığımı verin, söyleyeyim...'

Ben Yatarım

6 yıl önce yaptığı bir konuşmada 'bölücülük propagandası' yaptığı gerekçesiyle 10 ay hapis cezasına çarptırılan ve bu cezası eski cezalarıyla birleştiği için 22.5 yıl hapis yatacak olan avukat *Eşber Yağmurdereli* de özür dilemek istiyor çetelerden ve şerefli mensuplarından. Para toplamak işine filan bulaşmayan Yağmurdereli daha pratik bir yöntem öneriyor. Hakkındaki mahkûmiyet kararının düzeltilmesi için Yargıtay'a yaptığı başvuru reddedilen ve bugün yarın cezaevine girecek olan Yağmurdereli, 'Ben yatayım' diyor, 'Çetecilerin işledikleri suçların yasadaki karşılıkları neyse toplayıp bana yüklesinler. Kaç milyon sene ediyorsa yatayım. Benim özürüm de bu olsun!'

"Bitenin, başlayana dokunduğu yerdir eylül... Onun için değdiği yeri kanatır" demiş yazar. Karanlığın başlangıcı bir eylül günüydü, ve 17 yıl sonraki eylülde -biz izin verirsek- karanlığın süreceğinin işaretleri geldi. Bütün bunlar iç karartıcıydı. Ama umutsuzluğa yer yok! Eylül henüz bitmedi. 'Çetelere dokunun' diyenler, bitenin başlayana dokunduğu yerde, son gününde eylülü, ışıklarını yakıp söndürerek uğurlayacak. Aydınlığa uzanan eller, tarihsel ironilere inat, eylülü karanlığa teslim etmeyecek. Türkiye olmasa da, tarih, bu ellerle gurur duyacak...

"Hayatın neresinden dönülse kârdır!"

Nilgün Marmara

"İklim ve polis izin verirse çingeneler çıplak gezer"

"Doğmuş olmak bir referans mektubunu nereye ve kime götüreceğimizi bilememektir."

"Düz duvara tırmanan bir aklım olsaydı diyorum, hiç durmadan koşuşturan, atlayan zıp zıp bir akıl. Herşeyin ötesine berisine sıçrayan akılların havsalaların alamayacagı bir akıl. Bu eksiksiz gediksiz kaydeden vücudun, bu anı deposunun tüm koordinatlarını belirleyebilecek, yaşarken sonsuzca, sonsuzca yazabilecek bir akıl."

"Bir şeyden kaçıyorum bir şeyden, kendimi bulamıyorum dönüp gelip kendime yerleşemiyorum, kendimi bir yer edinemiyorum, kendime bir yer...
Kafatasımın içini, bir küçük huzur adına aynalarla kaplattım, ölü ben'im kendini izlesin her yandan, o tuhaf sır içinden!
Paniğini kukla yapmış hasta bir çocuğum ben. Oyuncağı panik olan sayrı yalnızlık kendi kendine nasıl da eğlenir."

"Gittikçe soğuduğumu farkediyorum ve bu bana hiç de sevinç vermiyor. Çünkü özün soğuması çok tehlikeli, başkalarıyla ilişkiyi yalıma veriyor, unutulan ben başkayı yakarak yeniden doğacakmış gibi... tersine devinim devinim, Phonix. Utanç, utanç adına kızaran.
Can, üşüme durumunda."

"Kentlerin havaalanlarından çok düşalanlarına gereksinimi var. Yeni düşalanları yapılmalı, olanlar restore edilmeli ya da tümden yokedilmeli.

Başkaldırmış düşünce bedenin aşık olurluğundan başka ne?"

"Biz niye kendi zamanlarımızı yaşayamıyoruz, niye hep başka zamanlar ve hep başka kendimiz? Ne bu ertelenen, bir tansık olma dileğiyle -tansığın olmasını beklemek değil, özün tansığa dönüşmesini ummak- ben'i ve biz'i tansık yapmak arzusu? 'Şimdi'nin karanlığı daha ne kadar üretilecek? Bu karanlıkta beslenen ruh kurtçukları daha ne kadar maledecek bizleri kendilerine? Bu kurtlar içten içe daha ne kadar uluyacaklar? Bu görünmez salıncakta daha ne kadar sallanacağız "Aya dokunmak istiyorum" tümcesini sessiz bir çığlık olarak yineleyerek. Bu huzur için çığlıklar ne köpekler toplumunda, kim duyar? Çığlıklar neden bu den sessiz?
Bu balıkhaneler bu kancalar niye varlar, yüzlerimiz neden yüz bedenlerimiz niçin balık öyle asılı dururken ve dönerken ağır aksak?"

"Sonra sözcüklerin kumda bıraktığı izlerin içine yerleştim."

ECE AYHAN

YENİ DİNAR BANDOSU III

İLHAN BERK - *Obua*
İLHAN USMANBAŞ - *Org*
İLHAN MİMAROĞLU - *Elektro Gitar*
ŞERİF MARDİN - *Başkemancı*
TAN ORAL - *Bando Şefi*
IŞIK YURTÇU - *Bateri*
ORAL ÇALIŞLAR - *Bariton*
VEDAT TÜRKALİ - *Bas*
BARIŞ PİRHASAN - *Gitar*
AYDIN ENGİN - *Banjo*
İSMAİL UYAROĞLU - *Trompet*
SÜREYYA EVREN - *Trombon*
HULKİ AKTUNÇ - *Fagot*
İZZET YASAR - *Okarina*
SEZER TANSUĞ - *Ud*
TOMRİS UYAR - *Arp*

27 Kasım 94
Çanakkale

Kardeşim Enis Batur

Zor günler mor günler falan filan ama yine de yazabiliyorum.

Elle, Mor Orospu başlıklı bir karınca duası çiziktiriyordum. Çünkü artık daktilo kullanamıyorum. Her şey dizimde oluşuyor yavaş yavaş.

Not: Yaralı bir leylek gibi'ye merhaba!

İlginçtir. Şurayı çıkarmışım: Beyoğlu Sakızağacı Abanoz sokağı çevresindeki esrardan ya da eroinden boğuk sesli kabadayılar pi olurlardı o zamanlar. Siz kalın-çatlak seslere ve çatılmış kaşlara aldırmayın...

İşbu çiziktirdiğim karınca duasını Feryal Çeviköz'ün yöneteceği bir dergi için, kısa olacak. Sonraki ay ise Ağırbaşlı Bir...

Ee insan böyle zor günlere düşmeye görsünmüş. Bir yere kıpırdayamıyorum ama bari dizime koyarak deftere üç-beş satır yazayım dedim.

Dün John Donne, Glück, Şenocak.. kitapları geldi teşekkürler. Önce Donne'yi okumaya aldım hemen. Glück'te Sylvia Plath adına rastlayınca sevindim. Sylvia Plath Nilgün Marmara'yla aynı sonucu paylaşmıştır: İntihar. İkisi de bir öninsansı ile evliydi.

Gerçeklikte, 1952 gibi uzak geçmişte, ayağa kalkılınca deniz gözüken bir çatı katında Dylan Thomas ve Ezra Pound beni çok etkilemiştir. Aslan Ebiri'nin evi, Sormağir sokak, liseden arkadaşım.

. . . . .

İnsanoğlu çok zavallı ve acınası bir yaratıktır. Céline, Dostoyevski, Sait Faik ... haklıymışlar.

Şimdi biraz da gırgır geçelim:

Biz tüzüklerle çarpışa çarpışa büyüdük kardeşim dizesinde dizgi yanlışı vardır. Allah Allah dizgi yanlışlığı yıllar sonra insanın kafasına nasıl kakılabilir anlamıyorum.

Dağlarca'nın Çakırın Destanındaki memnunuz cihandan ve hükümetten evet 1945'te çıkmıştır. Amerika'nın Missouri zırhlısı 1946'da İstanbul'a gelmişti. Ama yol uzun ve uzak olduğu için yola kemiklerle 1945'te çıkmıştı!

Kemikler deyince aklıma geldi. Athenagoras Rum Ortodoks Patriğidir. Kendisini ziyaret eden Amerikalı bir kadın "Cemaatınız pek kalmamış siz neden buradasınız," der.

Athenagoras da "Ben burada kemiklerin bekçisiyim!" karşılığını verir.

İnsanoğlu için tarihte ve bugün kemikler çok önemlidir. Sıkı düşünür İdris Küçükömer de öyle düşünürdü.

Kalın kaburgalılar Doğudadır. belki de Kaf Dağının arkasında!

Olağanüstü Bir Gün

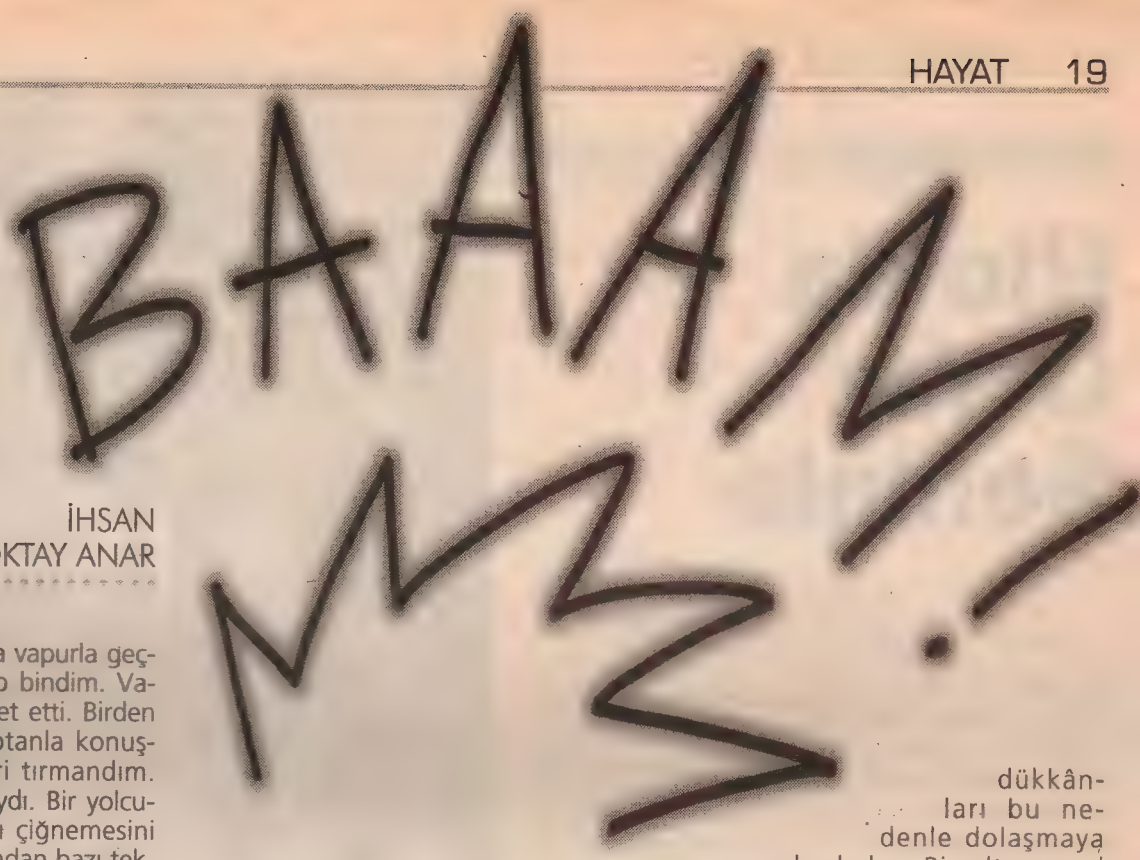

İHSAN OKTAY ANAR

"Baaam!" Üniversitedeki odamın duvarına asılı küçük karatahtaya tebeşirle böyle yazmıştım. Bir nedenim ya da amacım yoktu; kim bilir, belki tahtayı yumruklamak istemişimdir. Fakat bu anlamsız yazı görenleri rahatsız etti: Tahtaya neden "Baaam!" yazdığımı sorup durdular. Özgür bir eylemin nedeni ya da amacı olmadığını söylemem ukalalık olabilirdi. Çünkü zaten felsefe bölümündeydik ve olguları "açıklamaktan" bıkmıştık. Vereceğim herhangi bir cevap bardağı taşırabilir ve dinleyenin sıkıntıyla esnemesine yol açabilirdi. Bu yüzden çaresizlikle susuyor ve tahtadaki yazının onlarda uyandırdığı huzursuzluğun sürmesine istemeyerek göz yumuyordum. Hatırlıyorum: Neden roman yazdığımı soran biri karşısında yine aynı çaresizliğe düşmüştüm. Cevabını bilmiyordum; umurumda da değildi. İşte bu yazı da hiç olmazsa bir gün, yazdığım gibi yaşamak ve yaşadıklarımı yazmak istedim. Böylece saat 10.30'da evden çıktım. Şu olayları yaşadım:

Kaptan

Karşıyaka'dan Konak'a vapurla geçmek istedim. Biletimi alıp bindim. Vapur saat 11.00'de hareket etti. Birden aklıma, yukarı çıkıp kaptanla konuşmak geldi. Merdivenleri tırmandım. Evet! Kaptan tek başınaydı. Bir yolcunun "girilmez" uyarısını çiğnemesini yadırgamamış gibiydi. Ondan bazı teknik bilgiler aldım (şimdi bir yolcu vapurunun nasıl yönlendirileceğini, iskeleye nasıl yanaştırılacağını üç aşağı beş yukarı biliyorum.)

Tartıcı

Konak'a gelip Kemeraltı'na girdiğimde, kilosunu merak edenleri 10.000 liraya tartan, 60 yaşlarında bir ihtiyar gördüm. Ütülü, krem rengi bir pantolon ve aynı renk bir gömlek giymişti. İtalya'da tasarlanıp Türkiye'de yapıldıktan sonra işportada satıldığı hemen anlaşılan fiyakalı bir güneş gözlüğü vardı. Fakat ihtiyarın en gösterişli yanı, başındaki hasır şapka olmalıydı. Tartıldım ve yüz kiloya yaklaştığımı gördüm. Öyle ki, tartıcının yüzünde bir saygı ifadesi bile belirmişti. Türklerin göbekli ve kır saçlı insanlara saygı gösterme eğilimleri olduğunu, 37. yaşıma ve 96 kiloya eriştikten sonra anlamıştım.

Oyun takımları satıcısı

Kemeraltı'ndaki Kızlarağası Hanı'nda okey, dama, tavla gibi oyun takımları satan bir yerden satranç taşı fiyatlarını öğrendim. Şimşir ve ıhlamurdan yapılan taşlar çok hafifti. Daha ağırları olup olmadığını sorunca satıcı, bir zamanlar mermer satranç takımları da sattığını, ama bunların muhafazasının zor olduğunu anlattı. Dediğine göre, böyle bir takımın piyonunu kazara kırmış, takım bozulduğu için üretici firmadan yeni bir piyon sipariş etmişti. Fakat eksik taş için ödediği para beklediğinden yüksek olmuş, kendisinden bir vezir ücreti istenmişti.

Kasa imalatçısı

Kantar, baskül gibi şeyler yanında, çelik kasalar da satan bir mağazaya girip malları incelemeye başladım. Beni müşteri sanan satıcı yanıma geldi. Ona bir duvar kasasını gösterip özelliklerini sordum. Dediğine göre, kapağı ve ön cephesi 4 mm. kalınlığındaki sactandı. Derinliği 18 cm. idi. Kasanın arka yüzünde kullanılan sacın kalınlığını sorduğumda, 2 mm. olduğunu öğrendim. Sonunda, kasanın zayıf yanını bulmuştum: Soyguncuların, duvarın ters yönünden kasaya erişip 2 milimlik sacı kolayca delebileceklerini söyledim. Adam bir an duraksadıktan sonra, kasayı sokağa bakan bir duvara yerleştirirsen bu sorunun çözüleceğini söyledi. Haklıydı. Fakat kasanın bir başka zayıf tarafı mutlaka olmalıydı.

Vakko'da dinlenme

Saat 17.00 olmuştu. Yorgundum. Alsancak'taki Vakko'ya girip ilk kattaki hediyelik eşyalara baktım. Sanat galerisinde, hiç hoşlanmadığım garip heykeller sergilenmişti. Kendimi bir koltuğa attım. Bu, sandalyede oturmaktan daha iyiydi. Vivaldi çalıyordu.

Kemeraltı'na dönüş

Kültür ya da başka bir konuda eğer tüketiciyseniz, Alsancak uygun bir mekândır. Kemeraltı'na problemli insanlar gelir ve muhtemelen bir çözümle geri dönerler. Ben de bu insanlardandım. Sadece entellektüel bir merakla, kasanın zayıf yanını bulmak istiyordum. Tıbbi malzeme satan dükkânları bu nedenle dolaşmaya başladım. Bir ultrasound cihazı görünce zihnim aydınlandı: Bu cihaz ile, insan bedeni dışında bir engelin, mesela bir duvarın içinin görülüp görülmeyeceğini sorduğumda, satıcı, cihazın en fazla 14 santimetreye kadar duyarlı olduğunu söyledi. İçimde bir umutla bir başka mağazaya giderek aynı soruyu sorduğumda aldığım cevap beni hayal kırıklığına uğrattı: Ultrasound, sadece insan bedenine ayarlı bir dalga boyunda çalışıyordu. Kasanın içini bu cihazla göremeyecektim.

İş güvenliği malzemeleri

Gaz maskeleri, emniyet kemerleri, kasklar satan bir yerde, kasapların kullanması için yapılmış, 1 mm. çapındaki çelik halkalardan örülü bir eldiven gördüm. Bu eldiven giyildikten sonra, elin satırla bile kesilmesi imkansız görünüyordu. Aklıma bir fikir geldi: Çelik halkalardan örülen bu eldiven, bıçakla düello için idealdi. Öyle ki biri, hasmının bıçağını bu eldivenle rahatça kavrayıp elinden alabilirdi. Bu fikri bir romanda kullanabilirdim.

Dönüş

19.00 vapuruna yetişmek için iskeleye geldim. Şiddetli bir rüzgâr esiyordu. Vapur yanaşmış, yolcuların çoğu içeride yerleşmişti. Sert dalgaların etkisiyle tekne, zaman zaman iskeleye vuruyor, bordası ile iskele arasında sıkışan su da küpeşteye fışkırıp, içeri girmeye çalışan yolcuları ıslatıyordu. İşte, böyle iki dalga arasında kendimi vapura zor attım. Karşıyaka'ya yaklaşırken "maceramın" sonuna geldiğimi hissettim. Eğlence bitmişti. Bütün bunları neden yaptığım da umurumda değildi. Balzac ilkellerin ve taşralıların, bir eyleme geçmeden önce o eylemin bütün aşamalarını, ayrıntılarıyla hesapladıklarını söyler. Belki neden ve tutarlılık, hayatta kalma kültürünün bir parçasıydı. Zaten kendi insanlığını korumak için hayattan vaz geçip ölümü tercih edenler bu gerçeğin birer kanıtı değiller miydi? Bu kahramanların anısına (belki onların da payının olduğu) insanlığımın zevkini bugün de çıkarmıştım. 37 yıldır hep olduğu gibi, bugün de olağanüstü bir gündü.

Not: Yazarımız İhsan Oktay Anar'ın Eylül sayısındaki yazısının başlığı 'SERT' ERKEKLER, SERT ERKEKLER , son cümlede yer alan "Birçok nice", "Bir nice" olacaktır. Özür dileriz.

EnTeL ÖyKü:

Rio'da O Yaz Seninle

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Yaz akşamlarının dingin karmaşası içinde her zamandan daha çok İstanbul'un o kış akşamüstlerinde tarifsiz bir dumanla kaplanan yoksul müslüman mahallelerini özleyerek kaçınılmaz bir kaçışı yine tek başıma göğüslemek zorunda olduğumu ve acılarla dövülmüş bir bakıra benzeyen çileli kalbimi yedeğimde sürüklemekten yorgun düştüğümü bilerek ve buna yüzyıllarca da sürse alışamayacağımın bilincinde kimsesizliğimi Rio sahillerinde yakalamaya çalışan bir avcı gibi yazgımın gerdiği acımazsız ağların birinden diğerine savrulup her defasında başım önümde yüreğim avuçlarımın içinde çırpınan yaralı bir kuşmuşçasına umarsız kösnül bedenimi taşımaktan yorgun düşmüş biçare ayaklarımın üstünde dik kalmaya ve uzak boşlukları sarmayı özleyen kollarımı bir denge unsuru gibi iki yanıma açarak uçma acemisi bir güvercin zayıflığıyla bela ve kahır arasında sallanıp yine de düşmeme becerisini göstererek inanılmaz bir dirençle dimdik kalmayı başaran sarkmış tenimi bir çuvala doldururcasına gayretli kim bilir nerelerden toplanmış artık güçlerin ortak bileşkesinde afrodizyak bir günbatımı kadar kışkırtıcı şiirli bir geceyarısı kadar kıvrak yunan arplarının kardeşliğinde düşlerimin tüllenen ufuklarda çoktan uçup gitmiş eflatun yelkenlilerinin peşinden koşmaya bir daha yaşanamayacağını kesinlikle bildiğim halde hâlâ yakalamayı umduğum ilk gençlik hayallerimi var etmeye çalışıyorum.

Not: Öykünün bundan sonraki bölümünü lütfen Freddy Hubbard klasiği "Bird Like" eşliğinde okuyunuz.

Alana oldukça büyük bir kalabalık toplanmıştı. Tam orada yakılan ateşin çevresinde halka olmuş gençler yerel bir ezgiyi iyi hep bir ağızdan söyleyerek dönüyorlardı. Başları önlerine eğikti, sanki bilinmeyen bir ülkenin, çoktan unutulmuş bir dinin ayiniydi bu. Halka yavaşça dönüyor, döndükçe genişliyordu. Onu o sırada gördüm. Ayakları çıplaktı. Ortadaki ateşin yalazları, yüzünde yanıp sönen gölgeler oluşturuyordu. Vücudunu şöylece sarmalayan bir kumaş, bacaklarına inince saçaklanıyor, o muhteşem bacakların güzelliğini örtmeye yetememenin utancıyla ince püsküller halinde kendilerini aşağı bırakıyorlardı. Az sonra halkadan ayrıldı, ateşin çevresinde çılgınca dönmeye, şimdiye dek hiçbir canlının görmediği güzellikte bir dansı bedenini bir şimşek haline getirerek, kıvrılarak, yanarak oynamaya başladı. Gözlerimiz karşılaştı. Çılgın bir istekle beni yanına çağırıyordu. Elimi uzattım, sımsıkı kavradı ve beni halkanın içine çekti.

Not: Öykünün aşağıdaki bölümüne geçmeden önce kendinize bir cinfiz hazırlayınız. (Cinfiz tarifi için bkz: Continental Büyük Aperatif Ansiklopedisi, cilt 7, s:341) Koltuğunuzu, tercihan şezlongunuzu deniz manzaralı ya da geniş manzaralı bir pencerenin önüne, daha iyisi balkona / bahçeye çekiniz. Pikaba Pink Floyd'un "Atom Heart Mother" albümünden "Mind Your Throats Please" parçasını koyunuz ve cinfizinizden üç yudum aldıktan sonra okumaya başlayınız.

Çıplak ayaklarına uzandım. bugün o meydana ateşin çevresinde dans ederken gördüğüm bu ayaklar hiç yere basmamışçasına yumuşak, az önce çiyle kaplı bir çimenlikte yürümüşçesine tazeydi ve mavi saten çarşafın üstünde Musa'nın asası gibi ihtişamla uzanıyordu. Elimin altında teninin ürperdiği duyuyordum. Memeleri dipdiriydi. Meme uçlarından itibaren öpmeye başladım. Aşağı indikçe ürpertinin yayıldığını, bütün vücudunun ise ince bir akımla sarsıldığını duyuyordum. Beli, Helenistik bir tanrıça kadar biçimli; göbeği mermerin dokunmatik pürüssüzlüğü içinde eğimli ve yol göstericiydi. Afrika'nın balta girmemiş ormanlarından sonra bir gece suyuyla karşılaştığım dipsiz bir mağaranın kaygan duvarları insan gözünün tüm haşmetiyle göremeyeceği parıltılarla yüzbinlerce ışık böceği ve akıl almaz bir İspanyol gitarın tel tel sesi yosunlu duvarlara çarpan çarptıkça kırılan yeşil bir sarmaşık bu özsuyla kendini büyütüyor yaprakları kırılıyor yeniden büyüyor beni üstüne alıyor gökyüzünü bir sualtı mağarası bin bir çiçekten süzülen bir ebruli ışığı mağaranın içine sığıyor duvarlara elimden kayıyor her şey tutunamıyorum yaşıyorum bir zamansızlıkta bir zamanötesini ve o Dulcine bana cennetini cömertçe sunuyormuş gibi rahat, iyimser, renkli bir çakıltaşı şimdi. Kulağına uzanıp "You got to fight for your mind while you got the time" diye fısıldıyorum. Duyulur duyulmaz bir sesle "If you're gonna step, step on in" diye mırıldandığını işitiyorum. Çaresiz bir sürgünüm şimdi. Acımasız bir özleme karşı direnen kaçak bir yolcuyum. Al beni içine Dulcine! Bu onulmaz özlemi dindirecek tek yerin senin coğrafyandaki bölgesini öğrendim. Ayrılığın eninde sonunda gelip çatacağını biliyoruz. Ayağımın altını gıdıklayan kumlar yavaşça açılıyor. Dulcine'yle birlikte o uçsuz denize yuvarlanıyoruz. Bir kovgunum ben şimdi. Gurbeti kader gibi ve gittikçe ağırlaşan bir yük olarak omuzlarımda taşıyan ben, hangi limana uğrayacağım bundan sonra, nerede demirleyeceğim? Dünyanın her yerinde aynı anda yaşayan, herkesin aynı anda acısını çeken ey ben, ey isimsiz yolcu!

Onu o sırada gördüm. Ayakları çıplaktı. Ortadaki ateşin yalazları, yüzünde yanıp sönen gölgeler oluşturuyordu. Vücudunu şöylece sarmalayan bir kumaş, bacaklarına inince saçaklanıyor, o muhteşem bacakların güzelliğini örtmeye yetememenin utancıyla ince püsküller halinde kendilerini aşağı bırakıyorlardı.

Sinemam Şiirleri

NİHAT ZİYALAN

Harman Sonu
oğlumuz ilkokulu bitirdi sineması
ilklerin yaşandığı bir film oldu evimize
ilk kez aileye mahsus görecektik
gerçek bir facia Harman Sonu

Allahım neden en arkada loca
süzdü herkes çorabımdan fırlamış başparmağımı
kızkardeşlerim oh elele
babamın öksürüğünün peşinde annem
karanlıkta gitsek olmaz mıydı
hayır efendim bahşiş yergöstericiye

susattı çıt çıt çekirdek
gazoz ne zaman geğirtecek keskin
pastane sözü var babamın sonunda
hayatımızda ilk kez

Harman Sonu zavallı
masum kız öğrenince ayağa verdiklerini
kuyuda paklamaya düştü aşkını
oğlana müzikli haber uçtu
atlar düşükkare vurdu yola
Allah için bıyıklı sürüyor oğlan
bir şarkı kamçı
şaklayarak uçuyor araba
doğru kuyunun başına

ilk kez gördüm annem
tutmuştu babamın elini
yazık kuyuya atacak kız kendini
yetişecek miydi arabanın hızı
kızkardeşlerim gözleri korkudan titrer yumuktu

mahalleliye mahçup bir ağıt olduk
herkes gibi dökemedik gözyaşı
çıt çıt çekirdek gazoz loca
final pastanede

kayıktabaktaki pastalar sanki dilimlenmiş
Harman Sonu
hayır hayır pimi çekik el bombası
öteki masalarda efendi bir şapırtı
ayakkabıma gizlenik başparmağımı gözetleyenler
ter bastı ailecek
çatal bıçak hayatımızda ilk kez

mermer masada yatan suskunluğu
koyun kırkma ustası babam bozdu eliyle
hayatımızda ilk kez ailecek

Sydney. 1997

Aşk, Dağ ve Yol

ABDULKADİR BUDAK

İnsan aşık olunca önce şunu öğreniyor
Her şeye tepeyle değil dağla başlayacaksın
En önde bitireceksin dağcılık kurslarını
Zirvedeki karlarla etekten bahar toplayıp
Yırtıcı kuşlar korosunda solo çıkmak kolay mı?

Hesapta bu yoktu dersen aşık falan değilsin
Benzerlikler bulacaksın aşk ile dağ arasında
İçinden yol geçmeyen ormanlardan geçerek
Üstlerine basarak yılanların çıyanın
Uçurumlar eşliğinde zirveyi hedefleyip
Dağa, başka deyişle aşka tırmanacaksın

Anlatan: Rıza Külegeç

Çizen: Kutlukhan Perker

Ben Girgır'da çalışmaya başladığımda henüz Girgır yayınlanmaya başlamamıştı. Günaydın Gazetesi'nin içinde bir köşeydi o zamanlar. Oğuz Abi'nin çizdiği. Sonradan dergi oldu. Önce Polat Ağbiler, (Mehmet Polat) İsmet Ağbi (İsmet Çelik) falan vardı. Polat Ağbi asker emeklisiydi. Karikatüre başladığında ellisine merdiven dayamıştı. Hangi ülkede görülmüştür bir askerin karikatürcü olması. İsmet Ağbi'nin hikayesi de tuhaftır. O da eczacı kalfasıydı. Kırkından sonra mizah yazarı oldu. Sonra gençler gelmeye başladılar. Genç ve güzel insanlardı. Çok yetenekliydiler.

Yetmişyedi yılıydı. Ben askerden dönmüştüm. Çocuğum olmuştu. Ergün (Ergün Gündüz) yeni gelmişti o yıl. Gazetelerde çizdiklerini beğenmişler. O zamanlar Bedri Koraman'a asistanlık yapıyordu. Sonra seksenli yılların başlarında Çağçağ'lar (Mehmet Çağçağ) geldiler. Ergün'le Çağçağ'ı Sultanahmet Meydanı'nda güreştirirdik. Genç ve Güzel insanlardı. Saatlerce güreşirlerdi. İşten (Girgır) kaçar çimenlere uzanırdık. Şahane zamanlardı. Hasan (Hasan Kaçan), Tuncay (Tuncay Akgün) vardı, Amerika'ya giden oğlan vardı... Adı neydi?.. Doktor oldu sonra orada, elektronik doktoru oldu... Adı da hatırlanacak gibi değildi ki kardeşim... Lütfü Acun vardı sonra... Mizah yazarı... Espri buldururduk, Zıpır sayfalarını yapardı... Oğlum bi sigara ver bakiim ordan...

Ateş yok mu yavrum orda... Yavuz (Yavuz Tarakçı) vardı o zamanlar... Okulu yeni bitirmiş bi takım kötü olaylar yaşamıştı... O da dergiyi bırakıp Ankara'ya gitti bir süreliğine... Güzelim, oradan işler çizip gönderdi bir süre.

Onlar hala durur bende, Oğuz'un kullanmadıkları, hala saklarım. Annem de benim tırnaklarımı saklar bebekliğimden beri. Oğlum yok mu ateş? Bunlardan bi öncesi İlhan'lardı... (İlhan Ertem). İlhan, Nuri Kurtcebe, Ergin Ergönültaş. Bunlar Elli Doğumlulardı. Hepsi ayrı dönemin çocukları. Ama Engin'in konumu biraz farklıydı. Oğuz'un yetiştirdikleri içinden O'na rakip olabilen sadece Engin oldu.

Amatör ruhumuz... Oğuz, emsalsiz espri... çok beğenirdi. Bir... sohbet... sonra... ...ydığını ortaya çı... Bu fırsatı Oğuz... çok hoşuna gitti. Oğuz'a rakip olmasına tek neden... çok kültürlü olmasıydı. Ergin'deki çokluğu alttan... doğumlu kuşağın hepsini... altına aldı. Devrimci, sosyal... yan vardı. Bizi sıyırdığımız... çok müzik, dergi, kitaplar... Bu eğitici... sonra... ...ine sonra mizahi gelme... ...ar dergi... ...erken yayınlanmasına neden oldu. Mesela Derginin ye... ...ni de çok etkilemiş bi... ...ce hepimiz birlikte yaşadık. Ama... paylaşım süreci çıktı ortaya. Bu güne kadar en büyük zekayı çizgi olarak Ergin koydu ortaya. Ulan gözlerim ağrıyor...

Zaten Fransa'nın en entellektüel dergisinde çizdi. O dönemde kimse burnu haketti-ğince değerlendiremedi. Ama Fransa için bile çok ileri işlerdi. Engin Fransa'da gelişirken buradaki insanlar da ekonomik açlıkları yüzünden geliştiler... Çizgileri, kişilikleri karakterleri oturdu... Evlenip çoluk çocuğa karıştılar... Engin'le yolları tamamen ayrıldı. Onlar daha çok hayatın içine girdiler.

Çok güzel günler, güzel insanlardı... Şimdi bütün güzel şeyler bitti... Heyecanlar bitti... Her şey "Girgır Klibi" ile bitti... Bana gelince, ben çok sırlar saklıyorum... Ama kimsenin korkmasına gerek yok çünkü saklıyorum...

Perker 97

Bavul Ticareti

SEYHAN GEMİCİ

Meğer Lali, Batum Devlet Tiyatroları'nın, Tiflis Devlet Müzikal Tiyatrosu'nun ardından da Tiflis Grebeyedof Devlet Tiyatrosu'nun baş rejisörlüğünü yapmış. '80'de Tiflis'de tiyatro okulunu, '88'de Özel tiyatrosunu kuran dünyada görme ve duyma özürlü oyuncularla ilk kez bir oyun sahneleyen, 20 kadar filmde başrol oynayan, şiirler yazıp, 3 kişisel sergi açan bir sanatçıymış.

Yobol'da geçti çocukluğum. Sarı tabelasında Adacık yazılıydı. O yaz annemin bana aldığı hikâye kitaplarının içinden en çok Pol ve Virgini'yi sevmiştim. Adada geçen bu aşk hikâyesinden öylesine etkilenmiştim ki bir aşk romanı yazmaya koyuldum. Hem Adacık'ta oturuyordum ben de. Tıpkı kitaptaki gibi bir ada sayılabilirdi burası da. Annemi ve babamı romanımın âşık kahramanları yaptım. Onları iki âşık yapan hayalim roman yazmaya kalkışmaktan çok daha çocukçaydı. Romanım da hayalim de yarım kaldı. Hayatın gerçeklerinden bahsediyordu büyükler!

Gucu Nene'nin fındıklığına gittim. Pespembe, küçücük çilekleri toplamaya. Uzun, ince çimenleri ellerimle araladığımda görünürdü uğur böceğinin sırtı gibi beyaz noktalarla kaplı çilekler. Tek tek toplamak bıkkınlık verirdi bir süre sonra. Doyamazdım da. O yüzden kaygan, uzun gelincik otlarına dizer, dudağımın bir kenarıyla kıstırıp çekerdim otu. Bütün çilekler ağzıma yuvarlanıverirdi.

Tereyağını ekmeksiz yiyen Gucu Nene farketmese daha çok çilek yiyecektim ama her seferinde görür peşime düşerdi. Kahretsin ki bi tek Gucu'nun bahçesinde olurdu çilekler. Kara kiraz da onun bahçesindeydi. Torosan incirleri de.

Hem hayatın gerçeklerinden hem Gucu Nene'nin elinden kaçarken ilk kez bir grev yürüyüşüne tanık oldum.

- Makarna yemekten bezduk, diye bağırıyordu delikanlı.

Arkasındaki kalabalık tekrarlıyordu;

- Her gün makarna yemekden bezduk.

- Hepimuz isal olduk.

Günlükçüler gülüşerek terkarlıyordu;

- Hepimuz isal olduk.

Delikanlı kalabalığı coşturmak için gittikçe daha eğlenceli sloganlar buluyordu.

- Hepimuz altumuza siçtuk.

Günlükçüler bağırıyordu;

- Hepimuz altumuza siçtuk.

Bütün köy kahkahalarla grevcileri seyrettik. Sonra öğrendim ki grevi organize eden genç bir öğretmen adayıymış. Köyün en geniş fındık tarlalarının sahibinin oğluymuş. Her yıl öyle kötü yemekler verip öyle az ücretlerle çalıştırırmış ki babası günlükçüleri, oğlu artık dayanamayıp grev yapacağız demiş. Başka yolu yok.

Yıllar sonra evimize gelen Yobollu bir teyzeye sordum onu. Sarhoşluğundan, yalnızlığından söz etti. Eşinden ayrılmışlığından, çocuklarını unutmuşluğundan, hayatın gerçeklerine bir türlü alışamamışlığından!

Birden hüzünlendi sonra. Durdu ve dedi ki,

- O eskiden beri romantikdi.

Bildiği en içli kelimeyi yanlış yerde, yanlış anlamda, acemice kullanması ne güzeldi. Çocukluk arkadaşı için, yitip gitmiş bir gençlik için, bir sevda için genç bir köylü kızı edasıyla söyledi;

- O eskiden beri romantikdi.

Yobollu teyze de hayatın gerçeklerinden umduğunu bulamamıştı anlaşılan! Onu dinliyordum. Babam gözleriyle bana vitrini işaret ediyordu. Niye sessiz, kimseye çaktırmadan bunu yapıyordu anlamadım. Vitrinde kocaman, gösterişsiz Rus malı bir çalar saat vardı acaba onu kurmamı mı istiyordu? Böyle bir şeyi rahatlıkla söyleyebilirdi. Kitaplara baktım. Babamın kitaplarına. Ve Durgun Akardı Don, Türkiye'nin Düzeni, Dipten Gelen Dalga, vs vs. Televizyona baktım. Babam bana kopya veriyormuş. TRT'nin bir dönem sık sık yayınladığı bilgi yarışmalarından biriymiş izledikleri. Bana kaş-göz işaretleriyle Tolstoy'un adını söyletmeye çalışan babam, halkını 600 yıl matbaadan mahrum bırakan Osmanlı'nın gerçeğiydi. Bir süre sonra kitaplar Yobol'da köy evine sürüldü. Kitapların çoğu gibi Rus patentli çalar saatimiz ise yirmi yıl hiç arıza yapmadan çalıştı. Rus malı değil mi nasıl da sağlam oluyor denirdi. Yirmi yılın sonunda saatin dağılmasıyla Rusya'nın dağılması da bir oldu!

Binlerce saat girdi Sarp Sınır Kapısı'ndan. Yalnızca saat mi? On bin liraya slayt makinaları, radyolar, teypler. Üniformalar, orak-çekiçli rozetler hatta altın.

Çocuğunun ayakkabısını, başındaki kalpağı satanlar vardı. Gündüz alışveriş yaptıkları yerde akşamları dermeçatma yataklarını serdiler. Brandalar gerip yağmurdan ve rüzgârdan korunmaya çalıştılar. Kaplarındaki yemeklerin, kaynattıkları suyun içine yağmur yağdığını gördüm. Alışveriş değil yağmaydı tüm olup bitenler. Sabahları en erken davranıp gelenler tarafından yataklarından kaldırıldılar. Kimi eşyalara, kimi kadınların eteklerinin altına bakıyordu. Avizeciler, dericiler zamanla hüsrana uğradı. Ruslar mümkünse daha insanca karşılanacakları başka pazarlar aramaya başladılar... Karadenizli esnaf ellerindeki malları da almaya, beş on misli zamla kendi halkına satmaya başlayınca bize yalnızca Nataşalar kaldı.

Özellikle Rize'de her köşe başında yeni bir otel belirdi. Çoğu Karadenizli iş adamının kendi keyfi için açtığı otellerdi bunlar. Nataşalara giydirip, seyretmek için iç çamaşırı ticaretine başlayanlar bile oldu. Yıllardır bitirilemeyen, şehit var diye açılamayan devasa yapı Dedemanlar'ın oteli oluverdi.

Dükkânlarında karınca duası, besmele, fatiha suresi asılı esnaf helâl olsun dedi gecede 2000 dolar, cilveli Rus kızlarına. Ben dedi 15 gram alırken, 15 gram satarken eksik tartar çıkarırım o parayı köylüden. Yeter ki onlar şu besmeleye inanıp gelsinler bize.

Birbirleriyle kavgaya tutuştular Rus kızları için.

- O benum dostumdur da. Git başkasını al.

Kadın doğum uzmanının muayenehanesinde Yesenin'den şiirler okuyordu Nataşalar. İki kitabı olan yazar nataşa diye karakollara düşüyordu. Blue Sea adlı bir barda gitar çalıp şarkı söylüyordu Lali. Lali balalaykalar, Fransızca aşk şarkıları söylüyordu mor kırmızı ışıklar altında. Orta yaşın üzerinde, saçları dökülmüş güleç yüzlü Lali de, yıkılmış bir devletin fırlatıp attığı insanlardan biriydi bizim gözümüzde.

Lali aşçılık yaptığı, şarkılar söylediği Trabzon'da özel bir tiyatro kurdu. Trabzon Sanat Tiyatrosu'nu. Sınavlar yaptı, oyuncular seçti ve en güzel Rus klasiklerini sahneledi Trabzon'da.

Meğer Lali, Batum Devlet Tiyatroları'nın, Tiflis Devlet Müzikal Tiyatrosu'nun ardından da Tiflis Grebeyedof Devlet Tiyatrosu'nun baş rejisörlüğünü yapmış.

'80'de Tiflis'de tiyatro okulunu, '88'de Özel tiyatrosunu kuran, dünyada görme ve duyma özürlü oyuncularla ilk kez bir oyun sahneleyen, 20 kadar filmde başrol oynayan, şiirler yazıp, 3 kişisel sergi açan bir sanatçıymış.

Doçentmiş, caz sanatçısıymış bizimkilerin hiç umurunda değildi.

Trabzon Devlet Tiyatroları'na geçti. Moleire'in Tartuffe adlı oyununu sahneledi.

Şimdi nerede bilmiyorum. Ankara'da olduğunu, İzmir'de hocalık yaptığını duydum.

Çocukluğumdan beri bana gerçekler diye sunulan yavan hikâyeleri anlattım sizlere. Lali de gitmeden, Tartuffe sahnelemekle bu yavan gerçekliğimize cevap vermek istedi. Yalanlarımıza, zaaflarımıza, din sendromumuza özenle düşünülmüş ideal bir cevaptı Tartuffe.

Sadece Meryem heykeli ile yorumlamak isterdim dedi son konuşmamızda. Bu kadar kostüme, dekora gerek yoktu. Ama ilk kez oynanıyor. Tanıştırmak gerekiyordu bir şekilde. Yoksa Meryem'e tecavüzünü göstermek yeterdi Tartuffe'u anlatmaya.

CAN
YÜCEL

Eşeklerle Röportac

Mekânı Datça olsun
Vali Özer Türk'ün
Muğla'ya serpiştirdiği
Aktur tesislerinden
Datça'dakinin inşaatında
Çalışan emekdar eşekleri
Arâziye salmışlar,
Çiftleşip çoğalıp yabanlaşmışlar
Sayıları beşyüzü, altıyüzü bulmuş,
Dere-tepe, insanlardan ırak
Tepişip duruyorlarmış,
Şunlarla bir can sohbeti edeyim dedim,
Bıkkıntı getirmiştim
Anı - karayla konuşmaktan,
Cemal'in cipine atlayıp
Düştük yollara,
Yastıkiçine vardık, yoklar
Yılanlı'da da yoktular,
Vakit erken, suya inmiyorlar,
Alavara yöresinde baktık
Bir kayanın üstünde iki tane
Biri gebeş, biri erkek,
Cipten inip seslendim davûdû sesimle
Sayın eşekler,
Sizinle röportaja geldim, *diye,*
Dişisi beş kez kuyruğunu salladı,
Anlamadım *diye haykırdım tekrar,*
Yine kuyruğunu salladı beş kez,
Dangetti kafama:
Güneş Taner'in piposunu tüttürerek
Röportaj başına beşbin dolar
İstediğini TV kanalizasyonlarından...
Sayın eşek, o kadar para bende ne gezer!
Diye küskün küskün,
Kıçımıza baka baka
Eli boş döndük fâkirâneye

Desen: Güler Yücel

Pezevenk...

MIGIRDİÇ
MARGOSYAN

Daha düne kadar ben de tanımıyordum. Kimi mi? Arnavut Vasil'i! Peki kim bu hem Arnavut, hem de Vasil?..

Hadi, uzun uzadıya laga luga lâfı bir kenara bırakarak, tepeden inme konuya geleyim: Bizim oralarda, bizim yörelerde, acı biber gibi, isot gibi kederin, hüznün en acı ifadesi nedir bilir misiniz?

"Yüreğım dağlandi..."

Arnavut Vasil'i, daha doğrusu Stratis Myrivilis'in "Arnavut Vasil" adlı romanını okuduğum şu sıralar gerçekten yine yüreğim dağlandı; maymunluğumdan değil, insanlığımdan utantım! Neden mi? Çünkü roman, aldı, kucakladı ve beni götürdü bizim oralara, çocukluğumun ilk yıllarına, taa Halo dedemin öldüğü güne...

Evet, Tanrı her zamanki gibi yine buyurmuş, bu kez de sıra dedeme geldiği için de dedem ölmüştü. Dedemin ölümüyle bizlerin ciğeri dağlanmıştı ama, dağlanmış ciğerlerimizi bir kenara bırakıp, buzun, buzhanenin olmadığı ve de Diyarbakır'ın o cehennemi yazında papaz Der Arsen'in dualarının hemen ardından cesedin kokuşmadan Ermeni mezarlığına ulaştırılması gerekliydi.

Marangoz Nışo'nun alelacele yaptığı ve içine dedemi yerleştirdiğimiz tabutu sırtlayarak Urfa Kapısı'ndaki Ermeni mezarlığının yolunu tutmuştuk. Şehri tam ortasından bölen Melik Ahmet Caddesi'nden geçerek doğruca mezarlığa giden en kestirme yolun aksine, daracık sokaklardan, daracık "küçe"lerden geçerek gözden ırak, tenha, girintili çıkıntılı yollardan sessizce yürüyor, mezarlığa ulaşmaya çalışıyorduk. Ne ki, tüm gayretlere rağmen yeşil çuha yerine siyah bir beze sarılı "gâvur ölüsü"nün peşine takılan çoluk çocuğun taş yağmurundan kafilemiz bu kez de kurtulamamıştı. O gün "fılla", "gâvur" ölülerini taşlarken eğlenen, bunu, bir nevi oyunun kuralı belleyen ben yaştaki çocuklardan birinin fırlatıp attığı taşın ardından bir de avazı çıktığı kadar "ölmüş, gebermiş o pezevenkkk!" bağırışını, babasının ölüsüne küfreden bu bacak kadar "piç"e sinirlenen dayım demirci Haço'nun nasırlı eliyle indirdiği tokadın ardından, boylu boyunca yere serilip ağlayan çocuğun gözyaşlarını hiç mi hiç unutamadım. Siyah bazalt taşlı evlerin duvarlarından yankılanan "pezevenkk! pezeveeenkk!.." sözleri daha sanki dün gibi kulaklarımda asılı kaldı,

...Dedem, Halo dedem... Asıl adı Garabet'ken asıl ismini bile gölgede bırakarak ömrünün sonuna kadar Kürtçe'deki "dayı" anlamında "Halo!" diye çağrılan dedem... Anamın ve dayım demirci Haço'nun babası.. Dağa kaçıp sürgüne, *kafle'ye* gönderilmekten son anda kurtulan, daha sonra usta bir dokumacı olduğu için komşu köyde yaşamını "işe yarar" mesleğine borçlu olan insan... Sonra ortalık durulunca Diyarbakır'a göçen, elde tezgâh, avuçta da para olmayınca bu kez de inşaatlarda amelelik yaparak ardından duvarcı ustası olan dedem... Dicle kenarındaki kavun ve karpuz bostanlarına güvercin gübresi biriktiren *boranhane*'lerin neredeyse çoğunu, çamur ve samanla iyice yoğurup kestiği kerpiçleri güneşte kuruttuktan sonra örerek *boranhane* yapan, tüm yaz boyunca çalışarak sonbaharda eve döndüğünde bana armağan olarak bir çift beyaz güvercin getiren dedem. Benim güvercinleri okşayıp sevdiğimde o da saçlarımı okşayıp beni severken benim güvercinler gibi "kakıboo, kakıbooo, kakıbooo" diyerek onları taklit ettiğimi görünce ağzındaki tek tük dişlerinin arasından kahkahalarla gülen bu uzun boylu, pos bıyıklı yaşlı ihtiyar... Biz Ermenilerin Gâvur Mahallesi ile, Moşe'lerin, Yahudilerin, diğer adıyla Cehu'ların yaşadıkları Yahudi Mahallesinin tam sınırına yine kendi eliyle yaptığı kerpiçten evinin bir köşesinde, çoğunlukla da sedirin altına gizlediği teneke kutunun içindeki madeni gümüş bir liralıkları arada bir çıkarıp Senem nenemle beraber önce Zazaca "yev, dü, hire..." sonra yanlış sayıp saymadıklarından emin olmak için bir de Kürtçe "yek, dü, se..." ve nihayet bir kez de ana dili Ermenice ile "meg, erguk, irek.." tek tek saydıktan sonra; bir de zar zor konuştuğu Türkçe ile saymaktan vazgeçerek kapağını sıkıca kapattığı bu gizli hazineyi, yine sedirin altına gizleyerek, sakladığı bu definenin mutluluğuyla yaşayan adam... Önceleri Adana Ceyhan'da, sonraları Akhisar'da ellerine silah yerine balyoz, kazma, kürek tutuşturulan gayrimüslimlerin "amele tabuları"nda, *nafıa* eriyken taş kırarak, yol yaparak dört yıldan beri yarı aç, yarı tok karnına, bitlerle savaşarak, uyuza yenilerek çile dolduran İkinci Cihan Harbi'nin çileli askerlerinden biri olan oğlu, dayım Haço'nun döneceği günü iple çeken, döner dönmez de yemeyip içmeyip yıllardan beri biriktirdiği bu hazine ile önce bir demirci körüğü, ardından da bir demirci örsü, çekiç ve kerpetenin alınışıyla oğluna açacağı demirci dükkânının hesaplarıyla, sonra da onu evereceği günün hayaliyle başı hep meşgul olan bu benim Halo, nam-ı aslıyla Garabet dedem.. Soyadı Kanunu çıktığında nüfus müdürünün karşısında "begüm vala ben bılmiyem, sen hangi soyadını istisen oni koy" diyince, nüfus müdürünün nüfus kütüğündeki soyadı hanesine Temizyürek kaydını düştüğü dedem...

...Ve Midilli adasında Rumlarla birlikte az sayıdaki Müslüman Türklerin yaşamını anlatan Stratis Myrivilis'in Arnavut Vasil'ine şimdi de kulak verelim:

"O günlerde köyümüzde oldukça az Türk yaşardı ve onların mezarlığı köyün aşağısındaydı, bizimkinden biraz daha yukarıda, tepede. Bazen, Türklerin cenaze törenleri bizim sokaktan geçerdi. Tabutu omuzları üzerine alır, sessizce mezarlığa yönelirlerdi. Parke taşlar üzerinde geçen kalabalığın ayak seslerini duyardık. Annem, başını önündeki elişinden kaldırır, kıza: 'Bak bakalım, dışardaki patırtı neyin nesi' derdi. Kız, pencereden dışarı eğilir ve çabucak geri kapatırdı.

'Bir şey yok, teyze. Sadece ölen bir köpek.'

Hepimiz olan biteni anlardık. Haç çıkarır, hep bir ağızdan: 'Din kardeşleri de aynı akibete uğrasın, Tanrım.' derdik.'

Ne fanatizm.

Vee şimdilerde kırk küsur yılın ardından Diyarbakır küçelerindeki siyah bazalt taşlardan yankılanan, "ölmüş o pezevenkk..." sözcüğüyle, şu sıralar okuduğum Arnavut Vasil romanının satır aralarına gizlenmiş ve bir zamanlar Midilli'de dile getirilen "sadece ölen bir köpek..." yakıştırmasından bir kez daha nefret ediyor, ciğerim bir kez daha dağlanıyor, kusuyorum.

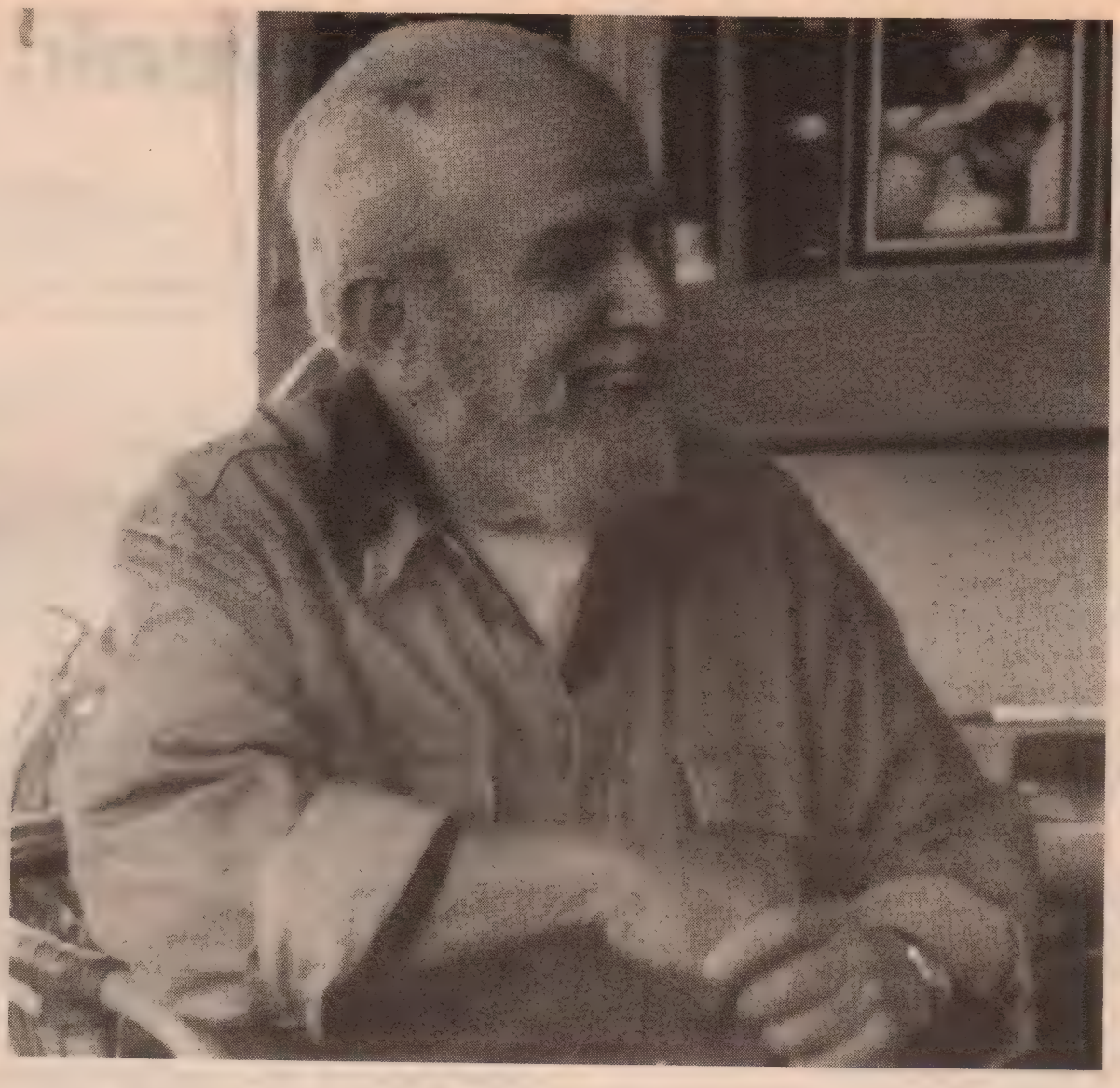

Mihri Belli Anlatıyor

"Şimdi biz "tek ulus" politikasını uygulamaya kalktık. Ne zaman yapmaya çalıştık bunu? Tam da uluslaşma çağının en yaygın biçim aldığı bir zamanda. Son uluslaşan Türklerdir. Osmanlı devletince, evvela Yunanlılar, Bulgarlar, Ermeniler son olarak biz geldik. Bizim okullar en son açıldı. O zamana kadar Türk okulu yoktu. En son sıra Türklere geldi. Olay bu. Şimdi 13 senedir süren bir savaş var, ekonomiyi de etkiliyor. Manevi bakımdan atmosferi belirliyor. Politik güçler dengesini belirliyor, şimdi burda her cenazenin kalkışı MHP için bir numaiş vesilesi oluyor, kurt işaretleri falan. Seçimlerde Refah Partisi gelip Kürt'e sen müslümansın diyor. Adam hakkaten müslüman, Atatürkçü geçineni diyor ki; sen Türksün ama herif Türk değil."

*** Hapiste ne kadar yattınız?**

Yekün on sene. Bir sefer 2 sene, ilk defa İleri Gençlik Birliği'nde iki sene, 7 sene de TKP'den. Bir de perakendeler var. Benim ilk hapisliğim adi cürümdendir Amerika'da. Amerika'ya varalı bir hafta olmuş. Kavgadan Şerif'in nezarethanesinde bir gün kaldık.

*** Kimlerle yattınız?**

Benim zamanımda komünist hareketten kim varsa onlarla: Şefik Hüsnü, Reşat Fuat, (Hikmet Kıvılcımlı, Şevki Akşit ve daha niceleri.) Ama sen bana sanatçıları sorunca en iyi yatanları sormuş olmuyorsun. Yani aradığımız sanatçı manatçı değil, bizde hiyerarşi değişiktir. Direnenler, oyunu kuralına göre oynayanlar önde gelir.

*** 27 Mayıs...**

27 Mayıs; onu yapanların iradesi dışında, Türkiye'de bir sola açılışı sağladı. O sırada dünyada da Küba, Cezayir devrimleri var. Afrika'daki hareketler var. Bunların bizde yankıları oluyor elbet. O yıl bazı arkadaşlarla "Yeni Yol" adında bir dergi yayınlamaya giriştik, bu bir sondajdı. Dergiye matbaada el koydular. Bizleri birinci şube hücrelerine kapattılar. 100 gün yattık. Sonunda beraat ettik. Bu tek beraatımdı. TİP kuruluş çalışmaları başlamıştı Orhan Müstecabi ilgiliydi sendikacılarla. O sendikacıların çoğu komünizmi telin mitingleri düzenlemişler o ana kadar. Yani sosyalizmle, hele hareketin tarihi ile bağlantı kurmak kesinlikle gündemde değil. Orhan Müstecabi sabıkasız bir arkadaş bunlarla konuşuyor. Nerede bir kıpırdanma var, orayla ilgileniyor. Bir gün geldi "bunlar işçi hukukundan anlayan bir avukat istiyorlar" dedi. Olcayto İlter genç bir avukat, benim avukatlığımı yapmıştı. "Yeni Yol" davasında. Onu yolladık. Ertesi hafta geldi, 'beni genel sekreter yaptılar' dedi. Avni Erakalın genel başkan. Ara seçim oldu, o günlerde. Bu Avni Erakalın TİP'in genel başkanı idi. Yeni Türkiye Partisi'nden aday oldu, seçilemedi. Bir süre sonra da Amerika'ya gitti, Amerikalı'yla evlendi, Amerikan vatandaşı oldu, orada kaldı. Yani ortalıkta iş. Bir iki hafta sonra geldi Olcayto, "bana parti program ve tüzüğünü yazma görevini verdiler" dedi. "Tüzüğü kendileri yazsınlar, biz programın gerekçesini yazalım" dedim. İşte bağımsızlık, demokrasi ve sömürüsüz (sosyalizm lafı yasak) toplum, insanca yaşam gibi sözcüklerle dolu 4-5 say-

falık bir gerekçe yazdık. Ona dayanarak bir program yazacaklar. Bunlar aralarında tartışıyorlar. İşin içinden çıkamıyoruz, aydınları alalım bu işe diyorlar. İsimler geçiyor. M.Ali Aybar, ki M.Ali Aybar demokrasi mücadelesi vermiş, 141.maddeye karşı çıkmış bir hukukçu Nâzım'ın akrabası.. Orhan Tuna diye bir iş hukuku profesörü var, gericinin teki. Onun bile adı geçiyor, işçi hukuku profesörü diye. Orhan Arsal da var, soldan bir adam, ama bizim illegal mücadeleden hep uzak durmuş. Mehmet Ali öyle değil, sosyalizme eğilim gösterdiği andan itibaren, oyunu kurallarına göre oynamaya çalışmış. M.Ali'nin de sonraki yıllarda söylediklerine bakmayın, o zaman biz nasıl konuşuyorsak o da öyle konuşuyordu. Bir de Yaşar Kemal'in adı geçiyor. Sonunda Mehmet Ali üzerinde anlaşıyorlar. Ona 'gel başımıza geç' diyorlar. Behice Boran, Sadun Aren gibi aydınlar da geliyor. Aybar'ların İşçi Partisi'nde bir toparlanma oldu. 'Biz hukuki durumu müsait olan herkes İşçi Partisi'ne girsin çalışsın' dedik. Arkadaşlar da girdiler, çalışmaya başladılar. Ve bir birlik oldu. Ardından ilginç bir gelişme oldu İşçi Partisi'nde. Bu aydınların İşçi Partisi'ne girmesi demek, partinin sosyalizmin tarihi ile bağ kurması demekti. Ortada sipsivri bir şey değildi artık. Egemen güçlerden müdahaleler başladı. Hem tehdit hem vaat, yani hem avuç, hem sopa. İşte komünistler bu işe 'Çengel atma' çabası içindeler. Kendi adamları var içinizde. (Bizim adımız da geçiyor tabi). İşte meydanlarda sosyalizmi savunuyorsunuz, ne güzel, şimdi bunlar sizi illegaliğe sürükleyecekler, başınızı belaya sokacaklar, bütün elde ettiğiniz özgürlükler yok olacak falan diye yarı tehdit, yarı dostça uyarı. Ergün Günçe diye Orta Doğu'da asistan bir arkadaş var. Bu bizlerle dost. O zaman Bab-ı âli'de bir numaralı gazeteci. Ecvet Güresin'in akrabası Ergün Günçe gidiyor Ecvet Güresin'e 'ben İşçi Partisi'ne giricem' diyor. 'Niye gireceksin?' diye soruyor Güresin. 'Çünkü ben sosyalistim, TİP de sosyalist parti' 'yok' diyor Güresin. 'Kim yönetiyor İşçi Partisi'ni?' 'Yönetim kurulu var, başkanı var, sekreteri var'. 'Senin dünyadan haberin yok'. {Mehmet Ali o zaman Ankara'ya taşınmamış, Veli Alemdar Han'da avukatlık bürosunda} 'Veli Alemdar Han'dan çıkar Mehmet Ali' diyor Güresin. 'Mumhane caddesinden Kuzguncuk vapuru iskelesine yürür, Mihri Belli'nin yazıhanesi Necatibey Caddesi'ndedir ama Mumhane Caddesi'ne bakar. Arka pencerede işaretleşirler ve meseleler hallolur' diyor. Yani kaş, göz, işmar ile parti yönetiyoruz. Buna Güresin'in inandığı yok tabi. Öbürü de gülüyor, gelip bana anlatıyor. Ben bunu duyuyorum, gülüyorum, Mehmet Ali'de duyuyor. M.Ali iddialı bir adam, küçük dağları ben yarattım diyor büyükleri de dedemden kalma.. Tabi bir tepki yaratıyor. Bu dedikodular, rivayetler, tehditler, vaatler birbirine karıştı ve bunlar birden karar aldılar, bize yakın olan kim varsa partiden ihraç ettiler. O ara tek senatörleri vardı, Niyazi Ağırnaslı bize yakın bir arkadaştı, onu da ihraç ettiler.

*** Amerika**

Yaş 18-19, Nâzım Hikmet'i okuyorum, (Varan 1 Varan 2) Sovyetler Birliği bizim karagün dostumuz, İngiliz düşmanıyız, emperyalizm düşmanıyız, yaş fukaralardan yanayız. Ben 14 yaşındayken 4 dil biliyordum, Fransız, İngiliz klasiklerini okuyordum. Türkiye'yi yönetenlerin oldukça yakından tanıyıp küçümseme, beni devrimciliğe iten oldu. Bir de hiç tanımadığımız köylüye dünyanın bütün erdemlerini yakıştırma. İkisi birleşince bir çeşit solculuk meydana geldi. Bir de Sovyetlere karşı dostça bir duygu. (30'lu yıllar) Tabi Mustafa Kemal'e toz kondurmuyoruz ama eleştiriyoruz. Mesela Nâzım'la ilgili haberler alıyoruz. Özel hayata ilişkin dedikoduları duyuyoruz. Onlara karşı bir tepkimiz var. Mustafa Kemal'i pek karıştırmıyoruz ama genel olarak egemenlere karşı pek saygımız yok. Muazzam bir ulusal gurur, gâvurları sinek gibi görme... İşte bu havada çıkıyorsun yurtdışına bir de bakıyorsun ki kimse Türkiye'nin yerini bile bilmiyor. Trene biniyorsun Venedik'ten Paris'e gideceksin Türkiye, Habeşistan'da mı diye soruyor kadın. Hiçbir gemin yok dışarıda, tek bir ürünün yok ihraç ettiğin. Türkiye adı bir tek Camel sigaralarının kapağında ufacık harflerle Türk tütünü de harmanına karıştırılmıştır yazılı, başka hiçbir yerde Türkiye lafı yok. Gittik. (Amerika'ya) Iova Üniversitesi'ne bir pansiyona yerleştik, arkadaşlar 10 kişi. İyi arkadaşlar, fakat herkesin bir çapı var, ama bunların çapı ne olursa olsun doğuştan dünyanın birinci sınıf vatandaşı. Senin çapın ne olursa olsun Türk olarak sen dünyanın ikinci sınıf vatandaşısın. Bunu açıkça görüyorsun. Buna isyan ediyorsun. Emperyalizme isyan bu. Bu isyanda Türkiye tek başına ne yapar ki. Oradan işte baktık. İkinci sene Mississipi'ye geçtik. Zenci ayrımcılığının yoğun olduğu Mississipi'de ilk defa illegal komünist partisine girdim. İki beyazdık. Ötekiler hep zenci. Ben 20 yaşında bir Türk, ötekiler tarım işçileri, yarıcılar. Orada oldu ilk vaftizimiz. İllegal tabii. Demokrasi büyük şehirlerde. En yoğun çalıştığım yerde San Fransisco oldu. ABD'de son günlerimdi. Orada sokak hatipliği yaptım. Üç kişiydik. Biri iç politika üzerine konuşuyordu, ben dış politika, biri de işçi meseleleri. Missouri'de gençlik, genç komünistler legasının sekreteri bendim. Geldik Türkiye'ye. Ben gelmeden önce savaş çıktı. Savaşta olaylar hızla gelişir, biz de devrimi yaparız diye düşündüm. New Yorklu bir Yahudi arkadaş vardı 'Türkiye'ye gidiyorsun, Türkiye'de devrim yapsan ne olur' diyordu. 'Amerika'da devrim yaparsan dünya değişir'. Bizim Amerika'daki arkadaşlar benim devrim yapacağıma gerçekten inanıyorlardı. 40 senesi yurda döndük. Askere gittik. Trakya'dayız. Karşıda Alman ordusu var. Askerliği ciddiye aldım ben. Ha bugün ha yarın Alman ordusu yürüyecek, postu pahalıya satalım diye askerliği ciddiye aldık. 2,5 yıldan daha fazla askerlik yaptım. Terhisten sonra üniversiteye asistan olarak girdim. Üniversitede anti faşist bir örgüt kurduk. İleri Gençlik Birliği. Bir sene sonra tutuklandık. Halk partisi savaş yıllarında bileşim değişikliğine uğramıştı. Bütün yobazı, ırkçısı, faşisti oraya girmişti. Yani faşist parti gibi bir şeydi. Ve başlamışlar Alman atına oynamaya. Varlık vergisi o günlerdedir. Doğu'da Aşkale'de Temerküz kampı kurmaları o günlerdedir.

> ***"Çıkıyorsun yurtdışına bir de bakıyorsun ki kimse Türkiye'nin yerini bile bilmiyor. Trene biniyorsun Venedik'ten Paris'e gideceksin Türkiye, Habeşistan'da mı diye soruyor kadın. Hiçbir gemin yok dışarıda, tek bir ürünün yok ihraç ettiğin. Türkiye adı bir tek Camel sigaralarının kapağında ufacık harflerle Türk tütünü de harmanına karıştırılmıştır yazılı, başka hiç bir yerde Türkiye lafı yok."***

*** Sevim Belli ile ne zaman tanıştınız?**

1951 tevkifatından sonra. Ben biliyordum, Paris'ten biri gelmiş. Müdüriyette tanıştık, tanıştık dediğim ben bir delik açmıştım oradan gördüm kendisini ilk defa, oradan bir haberleşme sistemi kurduk, evvela siyasetten bahsettik, sonra ben tabii başka konulara geçtim. Evlenmemiz de Sultanahmet cezaevinde oldu. Bu sefer oteli gezmeye gittiğimizde o evlendiğimiz odaya girdik, bölünmüş, değişmiş, eskiden daha genişti. 1957'de evlendik, tahliye 58'de.

*** 1960'larda Çetin Altan çok popüler miydi?**

Çetin Altan iyi ajitatördü. Teslim etmek lazım. Ama sonra da arkasını getirmedi o ayrı mesele. Ama önemli ajitatör. Meclis'te de bir konuşma yapmıştı, bayağı etkiliydi. Malatya kongresinde de divan başkanı, o yönetiyor ve pek de demokratik olmayan şekilde, bizim arkadaşların konuşmalarına engel olma taktiklerini uygulamıştı. Bugün de demokrasi mücadelesi veriyor adam. Saygı duymak lazım. Solda bölünmenin bir tezahürüne de 1965 Malatya Kongresinde tanık olduk. Ben bir yazı yamıştım 'TİP nereye gidiyor' diye 'yani bu anti komünizm size yarar getirmez' diye uzun bir yazı. O yazıyı orada bir arkadaş okuyacaktı, okumasına izin vermediler, gürültü çıkardılar.

*** Yön Dergisi...**

Evet YÖN dergisi çıktı. Doğan Avcıoğlu'nun çok önemli rolü olmuştur o dönemde. Çok önemli bir demokrasi mücadelesi vermiştir. Doğan Avcıoğlu marksit değildi. Ama tutarlı yurtseverdi, tutarlı anti emperyalistti. Ve bir adam anti emperyalistse, yurtseverse korkma, onunla anlaşırsın, anlaşma yolunu bulursun ve ilk defa olarak yön dergisinde bize yazma olanağı tanıdı, kendi adımızla değil. Eski tüfek diye E.Tüfekçi diye yazıyordum. Ve Yön önemli bir işlevi yerine getirmiştir. Bu sosyalizm sözcüğüne karşı tabuyu yıkmıştır. Nâzım tabusunu yıkmıştır, önemli bir katkıdır bu.

*** TİP**

TİP'in Meclis'te olduğu yıllar 65'le 70 arası. Meclis'e sadece büyükşehirlerden gelmiyorlardı? Mesela Malatya'dan girdiler, Diyarbakır'dan, mesela Maraş'tan 10.000 oy aldılar o zaman yetiyordu. Tabii mebus olma, milletvekili olmak için bir yarışma oldu, tatsızdı o. Meclis'e girmekle çok şey kaybetti İşçi Partisi. Ve esas faaliyeti bir partinin dışarıda, halkın içindedir. Bu arada ben yurtdışına çıkmadım yalnız 64'de Sevim Belli Cezayir'e gitti. Geçim yüzünden ve bir de dünyaya açılmak için ilk adım olarak. Ben de arkadan gidecektim. O gün hükümet düştü. İnönü Amerika'dayken hükümet devrildi. Ertesi gün pasaport alıyorduk, bizim pasaport işi yattı. Demirel geldi ve bizim dosyaya yurtdışına çıkmasında mahzur vardır diye bir not koydurttu.

*** 68 olayları?**

Derken 68'deki olaylar başladı. Şimdi marksist hareketin içinde sağlam ne varsa, onun adamlarının yönlendirdiği bir yığınsal anti faşist ve anti emperyalist hareket 68-69-70 yıllarında olmuştur. Bu gençlik hareketi onun için kahramanlarını biliyoruz. Ve bu bizim için inisiyatifin bize geçtiği dönemdir. Biz ilerliyorduk, karşımızdakiler geriliyordu ve işin kötüye gidiş olduğunu sezdiler ve kendi yasalarını, kurallarını çiğneyerek teröre, illegal teröre başvurdular, adam öldürmeye başladılar. Ve biz onların taktik değiştirmesine karşı -egemen güçlerin taktik değiştirmesine karşı- anında mukabil taktik geliştirip karşılık veremedik. Hata oradadır. 12 Mart yenilgisinin kökenlerinde bu yatar ama, yani 12 Mart yenilgisi zafere dönüşürdü falan demek istemiyorum, gene yenilirdik ama postu çok pahalı satardık. Muazzam bir direniş olurdu ve onun tarihi etkileri derin olurdu. Yani hata oradadır. Ayrıntısına girmiyorum.

*** Yunanistan..**

Hapisten çıktık 46'da, sürgüne gideceğiz, sürgüne gitmedik, kaçtık. Yunanistan dağlarının yollarını tuttuk. Şimdi ben içerideyken Gerilla anılarını okumuştum. Ulan biz kurdumuzu dökemedik diye hayıflanıyorduk. Tam o sırada Yunanistan'da iç savaş başladı. Ben hizmetlerimi arzettim. Onların da ihtiyaçları varmış. Orada 100.000 kişilik Türk-Müslüman azınlığı var. Politik formasyona sahip bir adam arıyorlar, gazete çıkaracaklar falan filan. Teklif geldi, çakıştı iki şey, kalktık Yunanistan dağlarının yollarını bulduk. 1947 Nisan başı, Yunanca tek kelime bilmiyorum. Türkçenin faydası var. Gagavuzlar var orada, Hristiyandırlar ama Türkçe anadilleri, Yunanlılar da biliyor Türkçe. Ama tabi eylemin içinde insan gözünü açıp kapayana kadar dil öğreniyor ve altı ay geçmedi ben başladım nutuk atmaya, tabi gramer hataları yaparak. Konuşurken 'tabi Yunancayı katledeceğiz kusura bakmayın' diye söze başlardım. 'Daha iyi, böylesi daha iyi' derlerdi.

*** Türk olmak**

Çeteler, yolsuzluklar, Susurluk... Şimdi durum bu. Ve bunlar temizlenmeden Türkiye'de ne demokrasi olur ne hukuk devleti ne de çağdaş uygarlıktan falan sözedebiliriz. Şimdi bütün bunlar kirli savaşın ürünleridir. Savaş ile içiçedir. Barış oldu mu demokrasi de olur. Bu dünyada Türk olarak başı dik dolaşmak istiyorsak, bu yolda ilk adım barıştır...

***Toplum'da oluşan enerjiyi kontrol edecek politika üretebiliyor muyuz?**

Toplumsal muhalefet olarak politika üretme bakımından başarılı olmadığımız ortada. Teori de üretemiyoruz. Teoriyi burjuvazi üretiyor. Globalleşmeler, sivil toplum gibi vs. Bunun karşısında biz Türkiye gerçeğinden yola çıkıp fazla bir şey üretemiyoruz. Bir derdimiz bu. ÖDP dışında öteki legal partiler var. Emek Partisi, HADEP, SİP. Solda bölünmenin aynı örgüt çatısı altında da yürüyebileceğini ispat etme gayretinde olanlar var. Toplumsal muhalefet içinde yer alan bütün partilerin sorunları da bizim sorunlarımız sayılır. Yani bir kordinasyon şart. Partiler, demokratik kuruluşlar, sendikalar vs. arası bir koordinasyon şart. Bu koordinasyon bir organ gibi çalışmalı. Ve bu organın yeri ve kadroları belli olmalı. Yayın organı olmalı. Koordinasyon işini perakendeye bırakmamalı. Bundan çıkmak lazım, sanıyorum çıkılacaktır. Temel çelişki toplumsal muhalefetle, sömürü düzeni uydu düzen arasındadır. Saflaşmayı oraya yöneltmek lazım. Toplumsal muhalefet te senin benim tekelimde değil. Toplumsal muhalefetin koordinasyonu lazım. Bu olursa bunlar barajı yüzde ondan aşağı indirmeseler dahi, bu toplumsal muhalefet güçleri hukuki şeklini bularak mutlaka Meclis'e yansıtılır. Meslis herşey değildir, bataklıktır. İşçi Partisi örneği var. Girdiler ve çok şey kaybettiler. Ama o da mücadelenin bir alanıdır. Küçümsememek lazım. Bir defa halka meramını daha geniş şekilde anlatma olanağı sağlıyor. Eğer bu toplumsal muhalefet koordine bir şekilde ağırlığını koyabilirse, bundan sonraki siyasi hayatımıza Türkiye'de gerçek meseleler tartışılır hale gelir. Şimdi nasıl laik-anti laik tartışmasını getiriyorlar. Nasıl olduysa Refah Partisi bizim de sloganımızı kullanarak birinci parti olabiliyor? İki şık var; ya emekçinin sınıf bilincine varmasını sosyalistlerin çalışmalarını demokrasinin gereği sayacaksın. Yahutta yasaklayacaksın sosyalizmi. O zaman önüne gelen şoven milliyetçi kalkıp onun en ilkel anadan doğma vasıflarını işleyerek onu robotlaştıracak ya da dini istismar ederek onu şartlandırıp harcayacak. Ya demokrasi olacak ya da yobazın partisinin birinci parti olmasını sineye çekeceksin.

*** So! ve...**

Bütün sol bizim meselemizdir. Herhangi bir parti şu ya da bu fraksiyonu bütün içinde değerlendirmeliyiz. Ve bu demokratik özgürlük ortamında olmalıdır. Yani pluralizm tek parti örneklerini gördük Türkiye'de. İpini koparan CHP'nin içine geliyordu. İçinden kaç parti çıktı. Sovyetlerde gördük. Lenin'in bir sözü var; 1919'da tarım meselesi üzerine bir kitabı vardı. Sevim Belli çevirmişti. Orda der ki; "Değil iktidarda olan iktidara gideceği anlaşılan bir partinin içine asıl yeri idam sehpası olan it güruhu doluşur. Onun için biz, 1917 yazında Bolşeviklerin iktidara doğru yürüdükleri anlaşıldığı anda partiye yeni üye kaydetmeyi durdurduk. 1918'de çarcı general Korniloy, Orel'i aldığı zaman, parti kapılarını açtık, buyurun gelin dedik. Çünkü o zaman bolşevik partisine girmek demek kılıçtan geçirilmeyi göze almak demekti. Biz Korniloy tehlikesini savdık. Parti kapılarını gene kapadık. Partiye yeni üye almadık. Şimdi, Yeltsin'in kapadığı parti var ya, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, beş milyon üyesi vardı. O partinin politbürosu içinde Şevardnadze'ler ve Yeltsin'ler vardı. Komünizmin düşmanları bunlar. Kendileri söylüyorlar. Şevardnadze diyor ki, 'Ben komünist falan değilim. Kariyerimde ilerlemek için partiye girmiştim. Şimdi tecrübelerimiz var. O halde çoğulcu sistem şart. Onun için bırak çoğulcu sistem örgütlensin. Tek örgüt içinde de çok seslilik güzeldir. Çok seslilik bir senfoni orkestrası gibidir. Senfoni orkestrası sanatçılarının önünde nota var, teori var. Teorisiz olmuyor. Yoksa notayı çöpe at, gelişi güzel çal. Senfoni çıkmıyor ortaya. Biraz disiplin lazım. Bir maestro var. Ama maestronun ille değnek taşıması da lazım değil.

"Teori de üretemiyoruz. Teoriyi burjuvazi üretiyor. Globalleşmeler, sivil toplum gibi vs. Bunun karşısında biz Türkiye gerçeğinden yola çıkıp fazla bir şey üretemiyoruz. Bir derdimiz bu. ÖDP dışında öteki legal partiler var. Emek Partisi, HADEP, SİP. Solda bölünmenin aynı örgüt çatısı altında da yürüyebileceğini ispat etme gayretinde olanlar var. Toplumsal muhalefet içinde yer alan bütün partilerin sorunları da bizim sorunlarımız sayılır."

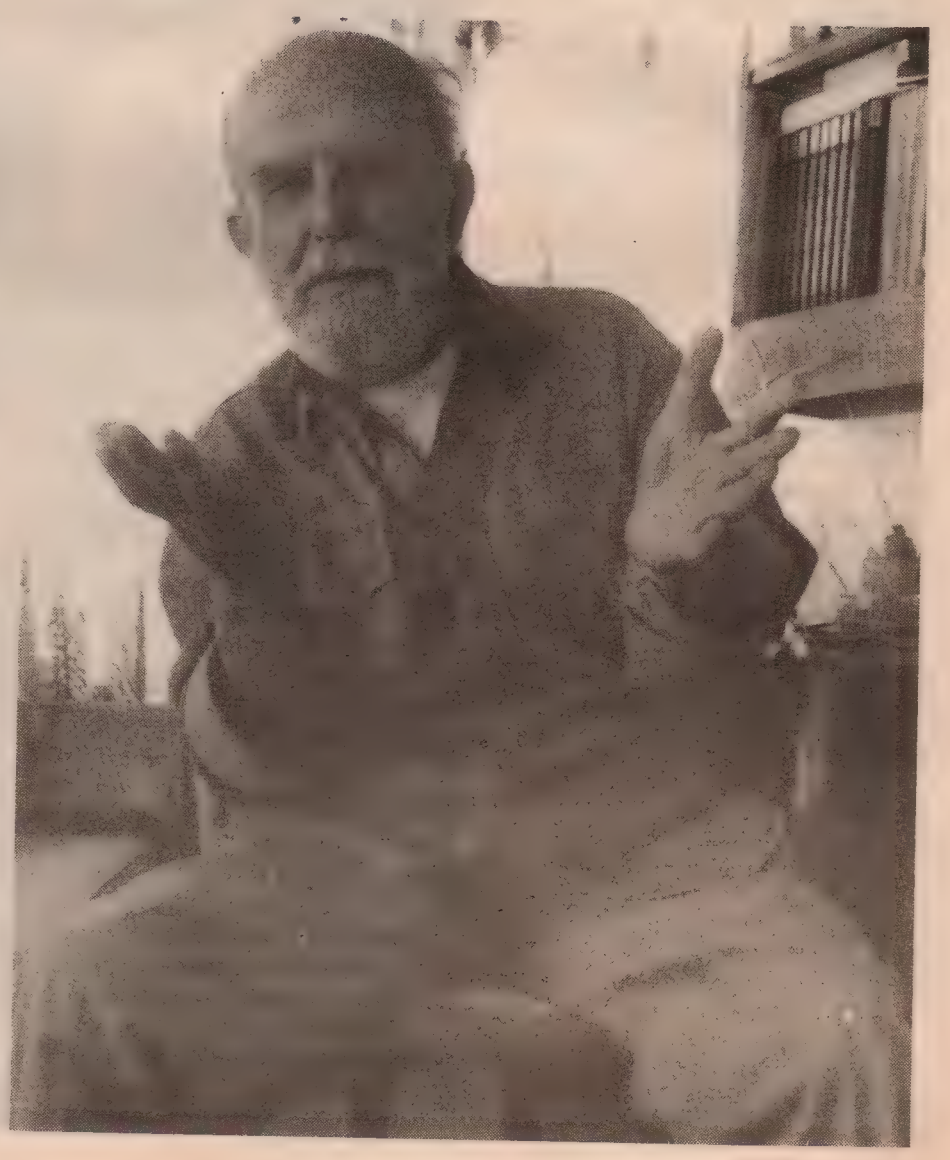

*** Ufuk Uras alıştığımız anlamda karizmatik bir lider mi?**

Mütevazî bir adam, kültürlü bir adam. Yanlış bir tavrını görmedim. Mesele şu veya bu şahsın yerine başkasının geçmesi değil. Bizim hayatımızda bir deneyim var. Ben 60'lı yılların sonlarında antiemperyalist ve antifaşist devrimci gençliğin yönlendirilmesinde bir rol oynadım. O zaman hiçbir görevim yoktu. Sıradan bir insandım. Sürekli yazıyordum dergilerde. Ama hayatımda en etkili olduğum zamandır. Daha önceden gizli komünist partisinin Politbüro üyesiydim. 70'li yıllarda parti kurduk. Genel başkanlık yaptım. Fakat benim hayatımın en verimli ve en etkili dönemi hiçbir sıfatımın olmadığı dönemdir.

*** Bunu niçin söylüyorsunuz?**

Herhangi bir kimse için şu veya bu mevkide bulunmak, karizması olup olmamak bunlar önemsiz şeyler. Şimdi şunun hasretini çekiyorum ben. Şöyle sağlıklı bir çatı olsun, içine girelim, yoldaşlık havası essin ve herkes kendinde olanı verebilsin, kendi yaratıcılığına yer mi verebilsin. Hep beraber teori üretelim, politika üretelim ve şu marjinallikten kurtulalım. Marjinallik diyorum çünkü bu bir gerçek. Bir miting oluyor. Şöyle 50 bin kişi toplanıyor. Tamam da, o mitingdekiler bir seçim olsa nasıl davranır? Ayrı mesele. Genelkurmay bir anket yapmış. Bunu propaganda için değil kendisi bilgilenmek için yaptırmış. Herhalde Refah gene birinci parti. Ötekiler hafif kaybetmişler. Yüzde on barajı geçmekte zorluk çekecekler var. HADEP'in oyu 6,4. Şu Alevilerin Barış Partisi yüzde 2 alır deniyor. ÖDP dahil diğer partilerin lafı yok, belki bu kendi özlemleridir abartılmış olabilir. Ama bilelim ki Marksist sol şu anda marjinal durumdadır. Bu bir gerçek burdan marjinallik içinde debelenmek durumundan kurtulmak lazım.

*** Devrimci geleneğimizde sanatçıların önemi nedir?**

Şimdi ben Yunanistan'a gittim, geçen sonbaharda gittik, o dağlara çıktık benim eski karargâha filan vardık eski askerleri de bulduk, kaçakları da bulduk. Neyse şimdi Yunan Komünist Partisi üyesi arkadaşlar var bunlar sabatör birliğinden. Sabatör birliği benim taburuma bağlıydı, elit birlik. Beraber arabaya bindik dağa çıkıyoruz, ben başladım türkü söylemeye. Baktım bunlar unutmuş. Biri lalala diye eşlik ediyor kelimeleri unutmuş. Neyse türkü yoksa devrimci eylem de yok. Bunlar mültecilik yapmışlar 30 sene Doğu Avrupa'da Sovyetler Birliği'nde ordaki günlük dertleriyle uğraşmışlar. Çoluk çocuk sahibi olmuşlar. Yetiştirmişler çoluk çocuklarını ondan sonra emeklilikleri gelmiş emekliliklerini tanıyor.Yunan hükümeti, gelmişler oturmuşlar köylerine durum bu. Eyleminiz var mı? Birisi dedi ki ben dedi mülteciler örgütünün yöneticilerindenim. Komünist Partisi'ne gidiyorsun hep ihtiyarlar, gençlerin geldiği yok. Yani meydanı Pasok'a bırakmışlar. Sovyet bürokrasisinin yozlaşması olduğu gibi bunlara da yansımış. İşin farkına varıp da bir direniş gösterememişler. Yunan Komünist Partisi o yozlaşmanın içine girdi onu olduğu gibi devraldı. Yozlaşan Sovyet bürokrasisini körü körüne izlemeyi devrimciliğin şartı sandı. Yozlaşma bu yüzdendi. Onun için devrimci aşkı maşkı kalmamıştı. Onun için türkülerini unutmuşlardı. Yani müzik sanatının yaşamlarında bir yeri yoktu artık. Müzik için söylediğim öteki sanat kolları için de doğrudur. Sanat olmadan devrim, devrimci mücadele olmaz, bu kuraldır. Sen bu ülkede Nâzım'sız, Ruhi'siz, Yılmaz Güney'siz bir solu düşünebilir misin? Biz bunu zamanında sezdik. 1962'de Sovyetlerden bir haber geldi. Ben o zaman illegal komünist partisinin bir sorumlusuydum. Çin ile bir kapışma henüz başlamamış. Ama işaretleri var. Dediler ki dışarda bir TKP dış bürosu kurulacak başına da falan geçecek. Beraber çalışın Sovyet partisinden geliyor bu. Ben dedim ki; "dışarda bir büro kurulacaksa biz karar veririz. Başına geçecek olanı da biz tayin ederiz." "Ama şunu da bilin" dedim biz dünya komünist hareketi içinde birlikten yanayız o birliğe gölge düşürecek tutum ve davranışta olmayız. Yani Fenerbahçe-Galatasaray fanatikliği yapmayız demek istiyordum. Bu Sovyetler Birliği Komünit Partisine meydan okumaktı. Dört bir yandan hücüma geçtiler. Oysa bu benim şahsi tutumum değildi. Sorumlu arkadaşlarım da aynı görüşte idiler.

50 yıl önceki asker kaçağı Ahmet Çavuş ile tabur kumandanı Mihhi Belli beraber.

*** Solda birlik.**

Kongreler var biliyorsunuz ÖDP'de, potansiyel güç olarak gelişmeler var parti içinde. İlkten böyle biraz köşe kapmaca şeklinde oldu. Yani ilk yönetimin oluşması falan. Ama daha temsili şekilde olsa da bazı önemli meselelerde görüş ayrılıkları var. Güçlü bir barış eylemi karşısında engellerin ne denli önemli olduğu ortaya çıkıyor. Bunların aşılması için gereken yapılmalıdır. Karşımızdakiler kararlı. Barış Treni örneği var önümüzde herifler dünyaya rezil olmayı göze alıyorlar. Barışsever yabancı kadının ayağını kırıyorlar.

*** Barış öncelikli midir?**

Şimdi 13 senedir süren bir savaş var, ekonomiyi de etkiliyor. Manevi bakımdan atmosferi belirliyor. Politik güçler dengesini belirliyor, şimdi burda her cenazenin kalkışı MHP için bir numais vesilesi oluyor, kurt işaretleri falan. Seçimlerde Refah Partisi gelip Kürt'e sen müslümansın diyor. Adam hakkaten müslüman, Atatürkçü geçineni diyor ki; sen Türksün ama herif Türk değil. Bir de yüzde on baraj var. HADEP'in bütün oyları Refah'a geçiyor. Ve Genelkurmay bir yandan irticaya karşı brifingler düzenlerken, öte yandan yaptırdığı bir kamuoyu yoklamasını "sakın barajı %5'e indirmeyin, yoksa HADEP Meclis'e girer" diye şerh koyuyor. Gülünç değil mi?

*** Politika eksikliği var mı?**

Biz yepyeni bir dünyadayız yüzyılın sonundayız ve Türkiye olarak çok önemli bir problemle karşı karşıyayız bu kavimler mozayiği denen Anadolu'da "tek millet" sloganını gerçekleştirmeye çalıştık. Oysa eskiler Anadolu'da o mozaik gerçeğini hesaba katan çözümler getirmişler. Mesela, Fatih Sultan Mehmet kalkıyor Ortadoks Patriark'a Bizans kralının tanımadığı yetkiler tanıyor. Mesela Sılavları da Patriark'a tabi kılıyor. Biliyor ki Hristiyanların çoğunluk olduğu bir imparatorluğu yönetecektir. Ona göre tedbirler alıyor. Kalkıp hepsini Müslüman yapacağım filan demiyor. Avrupa'da olan 100 sene harbi Osmanlı'da olmuyor. Voltaire'in biz sözü var. Osmanlı padişahlarını öven bir söz. "Osmanlı gürültüsüz 20 milleti yönetiyor, ondan öğreneceğimiz çok şey var" diyor. Avrupa'da Voltaire zamanına kadar, dini savaşlarda Ortodoks, Katolik, Protestanlar arası din savaşlarında 60 milyon insan öldü diyor Voltaire. Ve şimdi biz "tek ulus" politikasını uygulamaya kalktık. Ne zaman yapmaya çalıştık bunu? Tam da uluslaşma çağının en yaygın biçim aldığı bir zamanda. Son uluslaşan Türklerdir. Osmanlı devletince, evvela Yunanlılar, Bulgarlar, Ermeniler son olarak biz geldik. Bizim okullar en son açıldı. O zamana kadar Türk okulu yoktu. En son sıra Türklere geldi, olay bu. Bu tarihin çarkını ileri geri çeviremezsin bunu anlamak lazım. Önümüzde bu sorunun nasıl çözüleceğine dair bir örnek var. Kurtuluş Savaşı, Kurtuluş Savaşı'nda Mustafa Kemal Samsun'a çıkıyor bir demeci yok. Havza'ya geçiyor, Sovyet heyeti onu orda bekliyor; 1919 Mayıs'ı iç savaş doruğunda Sovyetler Birliği'nde belli ki daha önce hazırlanmış bir randevü bu. Alibaba otelinde oturuyorlar ve 2 hafta konuşuyorlar ve anlaşıyorlar. Türkiye'deki Kurtuluş Savaşı'nın devrimin beşiği olan Sovyetler Birliği'yle ittifak durumunda da yürütme kararıdır. Orda çıkan karar. Bu da ne demektir mücadeleni dünya devrimci mücadelesinin içine koymak demektir, çok önemlidir. Ondan sonra Amasya'ya geçiyor. İlk telgrafı Diyarbakır'daki aşiret reislerine çekiyor ve diyor ki buraları büyük Ermenistan yapacaklar, Müslüman ahaliyi kıracaklar gelin omuz omuza verelim ortak düşmana karşı savaşalım. Olumlu cevap alıyor. Böylece iki ittifak kurmuş oluyor. Biri devrimin beşiği olan ülke ile, öteki Kürtlerle. Eğer Kürtlerle o ittifakı kurmasa ne Erzurum Kongresi olabilirdi, ne de Sivas Kongresi. Dolayısıyla Kurtuluş Savaşı o mahalli direnişlerden ibaret kalırdı. Bu çok önemli. İşte Mustafa Kemal'i Mustafa Kemal yapan bu örnek var önümüzde. Bugünkü acı durum o örneğe sonraki yıllarda uymamızdan kaynaklanıyor, olay bu. Bence bugün Mustafa Kemal çapında adamlar çıkmıyor. Bugün mediograsi egemen. Yani çatısızların egemenliği. Şu da var: Bugün bir yandan Kurtuluş Savaşı çözümünü önererek sureti haktan gözükmek, öte yandan Kürt halkının gerçek temsilcileri ile diyaloğu reddetmek kanlı asimilasyoncu politikanın desteklenmesinden başka şey değildir.

*** Refah, sol pratikler ve Kürtler?**

Bu konulara daha önce kısaca değindim. Refah niye birinci parti oldu? Çünkü tek muhalefet partisi olarak gözüken oydu. Biz hangi konuda muhalefet ediyoruz ki, şimdi bizim sloganlarımızı kullandılar o kesin, ama yalnız o değil. Mesela Türkeş kalkıyor kürsüden Nâzım'ın şiirini okuyor. Şimdi parti sol olacaksa Kürt meselesinde hakça çözümden yana olmak zorunda, gönüllü birliğin şartlarını yaratma yolunda mücadele vermek zorunda. Yoksa düzen partisi olur. Yani egemen güçlere

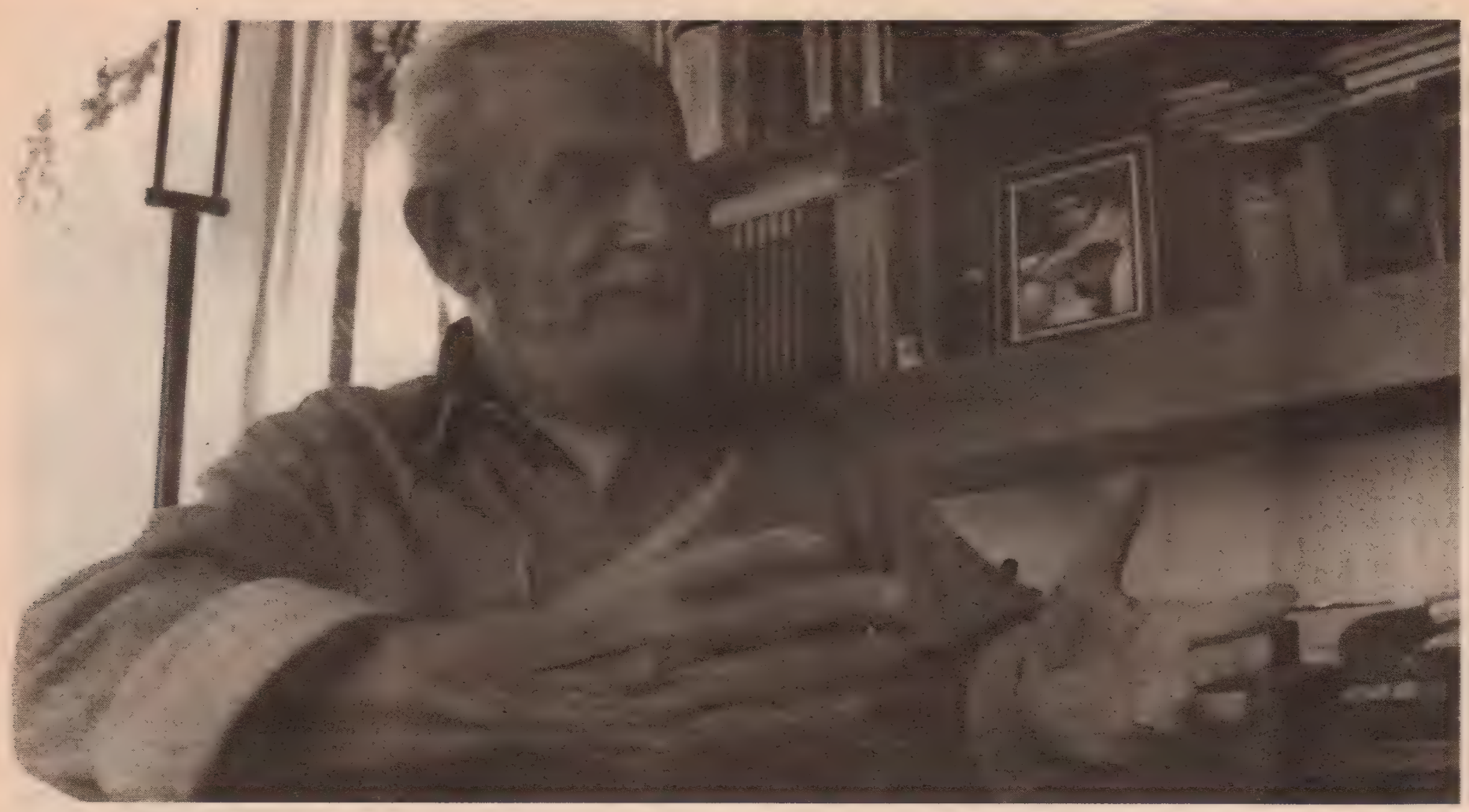

göz kırpar. Somuta indirgersek bu, HADEP'le belli hedefler için güç birliği demektir. Bu belli ölçüde oluyor zaten. Ama problemler de çıkıyor. Bir yandan, "biz Türkiye'yiz bu memlekette çoğunluğuz, biz Türkiye'nin bir tarihi var. Türkiye solunun da bir tarihi var. Biz dünyaya Mustafa Supi'leri, Şefik Hüsnü'leri, Nâzım Hikmet'leri vermişiz. Böyleleri yok Kürtlerde" diyorlar. Ama şu anda Türkiye solu bölünmüş, marjinalliğe itilmiş bu da bir gerçek. Öte yandan Kürt hareketi tarihin önüne gelmiş, kendini koymuş, Kürt halkının ulusal demokratik direniş hareketi, uluslararası bir olay haline gelmiş bu da bir gerçek. Yani boynuz kulağı geçmiş. Burada bir tarafın öbür tarafa karşı nisbet verici durumuna geçmesi gibi eğilimler olumlu sonuç vermez. Burada karşılıklı saygı şart. Bunu iki taraf için de söylüyorum.

*** Kaç defa yaralandınız?**

İki defa yaralandım. İlk ameliyat için Sofya'ya gittik. Çok ağır yaralıydım. Orada 2 ay tedavi sürdü.

Vücudumda 6 tane yara vardır. Kurşun yarası bunlar. Üç tanesi 79'daki suikastten, 3 tanesi de Yunanistan'dan, bir de evveli sene bir bypass ameliyatı oldum bir tane uzun yara var onu saymıyorum tabi.

Bir tane de kılıç yarası var. Kolejde jimnastik hocası Alexandar Simenoviç Nadolski (çar ordusunun muhafız yüzbaşısı) ile çalışırken yaralandım.

*** Alexandar Simenoviç Nadovski?**

Ben onun Bebek'teki evinde pansiyoner kaldım. O aşağıda yatardı başucunda kılıcı bir de çar ailesinin resmi. Benim de en yukarıda, Lenin'in kara beyaz bir resmi bir de Robespierre'in çok güzel bir maskesi, Robespierre onun kütüphanesinde vardı, ben kütüphanede yatıyorum o Robespierre ile burun buruna.

Alekxandar Simenoviç Nadovski'nin karısı ölmüştü, iki kaynana ile beraber yaşardı. Karısının anası çar hükümetinin son dışişleri bakanının eşi. Kaçmışlar, İstanbul'a sığınmışlar. Beyaz Rus kolonisinin büyük hanımefendisi idi. Tabi biz solcu geçiniyoruz ya, o ütü yapıyor ben de merdivenlerden çıkıyorum, konuşuyoruz, ben siyasi konuları açıyorum. Bana diyor ki; 'sen komünist değilsin, sen sosyalistsin, sen güleryüzlü bir çocuksun, sen o bolşevikleri bilmezsin korkunç heriflerdi'. Öyle korkutmuşlar dışişleri bakanının bayanını.

*** Başkalarını tanıdınız mı?**

Ben Tan gazetesinde gece sekreter yardımcısıydım. Yıl 1944. İkinci cephe açılacak diye bekliyoruz gece son tramvaya kadar. Son tramvayda da Çakır'ın gazinosunun kızları birlikte köprüyü geçip Beyoğlu'na yöneliyoruz. Asmalımescit'te oturduğum ev eski bir ev, üçüncü kattan Madam Lidya (Nikola'nın karısı) sarkardı pencereden 'gel gel yukarıya' derdi. Sabahın 2'si. Evlerine girersin, masa kurulmuş içkiler, yiyecekler hazırlanmış. "Hovardalık yoksulların erdemidir" derler ya, işte öyle. 'Bugün Kızılordu bilmem nereyi aldı' radyo da açık dinliyoruz. Rusçayı anlamıyorum ben. Ama öyle bir sempati var ki Sovyetlere karşı hani bize müzik gibi geliyor. Rusça'da güzel konuşuldu mu güzeldir. Her ne kadar Sevim katılmıyorsa da buna. Haberlerde spiker 'Kızıl süvari bilmem nereyi aldı' diyor. Nikola çar ordusunun askeri olarak kaçmış, gelmiş İstanbul'a sığınmış, Anti Sovyetmiş zamanında ama vatanseverlik ön plana geçiyor. Anlatıyor: 'sen bu kızıl süvari nedir bilmezsin, ben Odesa'daydım, askerdim, izinli çıkmıştım. Sokakta dolaşıyordum, birdenbire bir laf dolaştı 'kızıllar geliyor' diye bir de baktım köşeyi döndüler elde kılıç dörtnala geliyorlar, nalları kıvılcımlar saçıyor, bir adam vardı yanımda hemen pardesüsünü aldım, giydim, asker kepimi de cebime soktum. Yol kenarında öyle duruyorum, yıldırım gibi geçiyorlar. O anda dolaklarım aklıma geldi. Pantolonuma doldurmuşum' di. Öylesine yıldırmışlar. Şors diye bir gerilla kumandan vardı o zaman Odesa'yı alan o dur. Türküsü vardır. Şors'un adeti baskın yapmak, sürpriz yapmak, habersiz gelmek falan değil. haber yollarmış 'falan saatte 8'i 5 geçe giriyoruz' diye. O paniği yaşatıyor.

*** 12 Mart...**

Geldik 12 Mart'a 12 Mart'ta ele geçmedik. Biz de Ortadoğu'ya çıktık... Ecevit'in meydan mitinglerinde emniyet kuvvetleri bu denli tedbir aldıkları halde işte bu adam istediği zaman girip çıkıyor, belli ki CIA ajanıdır bu diye nutuklar attı. Bir mektup yolladım kendisine. Ekmekçi kanalıyla, bir tane de Altan Öymen kanalıyla yolladım. Mektupta dedim ki -o zaman Karaoğlan ya bu, cuntaya karşı tavır almış falan- 'Sen Karaoğlan imajı ile ortaya çıktın şimdi kalkıp da solundakilere CIA ajanı diye küfretmen hakiki ajanları gizlemek oluyor mu? CIA ajanları var elbet. Bunların kim olduklarını bilebilecek durumdasın, koca bir partinin başındasın, istihbaratın bizden iyidir senden istediğimiz hakiki CIA ajanlarından bir ikisinin adını söylemendir' dedim. 74 affında legale geçtik. 70'li yıllarda TEP'i kurduk. Bu parti Kürt meselesi konusunda bir tavır takınmalıdır dedik. Zorla asimilasyonun iflas ettiğini, eşitlik ve özgürlük temeli üzerine gönüllü bir birliğin gerçekleştirilmesi gerektiğini savunduk parti programında. Birinci günden dava açtılar ve 12 Eylül'den önce Anayasa Mahkemesi TEP'i kapattı.

*** Legal hareketi hep korudu.**

Evet, bu, bir bakıma demokrasi mücadelesi idi. Ancak partiyi kurmak hataydı. Daha birinci günden İçişleri Bakanlığı bu Kürt sözcüğünü çıkar dedi. Bizde çıkarmayız dedik, doğrudan dava açtılar. Biz de 'bu dava parti kapatma davasıdır Anayasa Mahkemesi ancak bakabilir' dedik. Cevap vermeyi, evrakı teslim etmeyi reddettik. O zaman beni iflas kanunun bir maddesinden içeri aldılar. Yattık bir süre. Dev-Genç sırasında illegalitemiz yoktu, herşey legaldi. Bir parti başındasın kapasan 141'e giriyorsun, bir türlü kapayamıyorsun, parti faaliyetin de olamıyor, çıkmazdı bu. O dönem benim için verimsiz bir dönemdir. Legalite illegalite açısından koymayın meseleyi. Çünkü Dev-Genç hareketi tamamiyle legaldi. Herşey legaldi. Kurtuluş, Dev-Yol hareketinin kaç paralık illegal olduğunu 12 Eylül'den sonra gördük. 79'da suikaste uğradım. Şimdi geldik 12 Eylül'e 12 Eylül döneminde faşizme karşı Direniş Cephesine girişimimiz var. 8 örgütün girişimi Akim kaldı. Dev-Yol'un dağılma süreci içinde olduğu bir dönem, PKK'nın ise kuruluş sürecini yaşadığı dönem. Bunlardı belli başlı 2 örgüt. Dev-Yol 70'li yıllarda çok önemli bir örgüttü. Bu işin arkası gelmedi. Sonra İsveç'e gittik, Türkiye'deki Marksist solun o durgunluk dönemini İsveç'te kitap yazarak geçirdik. Hikâyemiz bu.

*** Türk soluna has hastalıklar.**

Ben iyimserim, yavaş yavaş çağdaş uygarlık düzeyine adım atıyoruz hele kirli savaşı bir tasfiye edersek önümüz selamettir diyorum. Problemler olacaktır tabi. Ve mücadele daha üst düzeyde devam edecektir ama dünyanın içine girmiş durumdayız, iletişimin bu aşamaya varması belirleyici oluyor besbelli. Tekrar edeyim: Toplumsal muhalefet olarak mutlaka saflarda koordinasyonu gerçekleştirmek ve yığınları harekete geçirerek yüce hedeflere yöneltmek zorundayız.

Hava Boşluğu

AYÇA ŞEN

Bir arkadaşım vardı, beş yaşındayken evlerinin yakınına uçak düşmüş. Parçaları kumda oynarken yüzüne saplanmış. Her aynaya bakışında uçaklara inip binmiş.

Benim de bir keresinde evimin çok uzaklarına sek sek oynarken uçak parçaları saplandı böğrüme, sırtıma, boğazıma, ellerime, gözlerime. Göremedim bir süre.

Sonra beni aldılar, tıpkı İkinci Dünya Savaşı'nda uçağından düşüp tedave gören heykel makinesi gibi aldılar beni, bir yüne sardılar, günlerce kafamı okşadılar, sıcacık bir yerde kendi elleriyle yaptıkları yemekleri yedirdiler, kısık sesle konuştular gece gündüz. Saçlarımın arasından sızım sızım sızan terleri sildiler. Sıcak bir duvarın dibindeydi yatağım. Yanıbaşımda da küçük bir radyo, sadece orta dalgayı çeken ama...

Ne iyi oldu.. Ne kadar iyi...

Tavanı delip geçti bakışlarım, gökyüzünü gördüm uzun zamandan sonra tekrar. Oysa sadece bulutsuz havalarda aklıma gelirdi yukarılara bakmak.

Damarlarımdaki asıl nefreti biraz olsun sevgiye dönüştürüp, tekrar gücümü toparlayıp uçağa bindim. Sonra uçakta çok garip bir rüya gördüm. Birbuçuk-iki asır önce geçiyor. Uçağın uçak olmadığı zamanlarda.

Rüyamda da uçaktaydım. Sonra rüyamda, hava boşluğuna düştük. Elektrik yemiş gibi sarsılmaya başladı 747. İki ekledim, 749. İkiye böldüm, parçalarını bulamadım.

Kaptan pilota koştum, sarsıntı nedir, ne değildir diye, "hava boşluğu dedi, korkma."

Ne var bu hava boşluğunda dedim, "Hiçbir şey" dedi.

Hiçbir şey.

Nefesim kesildi.

Bir hiçin içinde bütün vücudumu yoğurdum, içinden geçtim, uyandım. Kalbim gümbür gümbür. Utandım. Zaten olmayan birşeyden nasıl da korktum.

Sonra zaten olmayan şeylerden hep korktuğumu hatırladım. Olmayan şeylerden kavgalar kopardığımı, sızım sızım sızladığımı, bağırıp çağırdığımı, ağlayıp hayvanlaştığımı.

Oysa işte, hava boşluğundaydım. Sadece sarsıldım. Sarsıldım ve toparlandım. Kulaklarım biraz tıkandı, gözlerim kanlandı, kalbim ritmini bozdu, iştahım kesildi ama geçti.

Sonra yine uçağa bindim, yer ayırttım, indim, bindim, bir bindim, iki indim. Havalarda uçtum. Yerimde oturup, gökyüzünün yanımdan arsızca süzülüşüne baktım, içimdeki sevincin arsızlığına şaştım.

Gidiş için telefonlar açmıştım ucunun nereye vardığı bilinmeyen.Dönüşte kablolara takılmıştı ayağım, dizim yarılmıştı. Tek başıma uçaklarda anırmıştım korkudan, sarsıntıdan. Halbuki, aşağıdakilerden daha yakındım yukarıya, korkacak ne vardı ki?

Şimdilerde de havaalanına yakın yerlerde geceleri konaklıyorum. Her gün evimin üzerinden yüzden fazla uçak geçiyor. Yani havadakilerin hem korkusunu, hem de uçuş riskini her inişte ve kalkışta ben de yaşıyorum, tıpkı komşularım gibi. Ne kadar sakıncalı aslında.

Ama bu neyi değiştirir ki?

Uçaktan korkanlardan korkardım. İnsan uçmaktan da korkarsa hayatta ne işe yarar derdim. Havaalanının barında oturup gündüz gözü kadehlerce viski içenlere bakıp, onların yerine ben kusardım. Gözleri kan çanağı olmuş, en ufak harekette kavga çıkarmaya hazır gerilmiş sinirleri, milletin başına bela uçak korkakları.

Yüzüne uçak taneleri saplanan arkadaşım bile korkmuyor uçaktan. Bırakın onu, ben, aptal maceraların göbeğine airbuslarla uçtuğum halde, ben bile korkmuyorum uçaktan.

Ama geçenlerde biraz ürktüm kaptan pilottan. Kafasına taktığı, sanki rütbeli binbaşı gibi allı pullu şapkasından, şapkasından sarkan püsküllerden, yanar döner üniformasından. Korktum ama utanmıyorum çünkü kim korkmaz ki üniformadan?

Üzerime ben de zaman zaman üniforma alayım diyorum, öyle yamalı ki, utanıp giyemiyorum. Oysa annem hep derdi: "Yamadan değil, yırtıktan utan" diye. Bense ikisinden de ne çok utanıyorum. Sanki kocaman bir harpten kaçmışım da, ufak sıyrıklarla atlatmışım gibi meydan muharebesini.

Savaşa gittiysen eğer, gitmişsindir bir kere, geridekileri düşünmeden geri gelmemem gerek. Ben savaşa savaş demem, düşman beni vurmadıkça.

Vurulmadıysam utançtan ölürüm. Hele bir de sırttan vurdularsa, o zaman şanıma şan katar, gözümü bir damla açmadan geberir giderim.

Eğer düelloysa bu, çok korkarım. Karşımdaki de cesursa eğer, demek benden cesurları da var, o zaman ben ne halt ederim, kaçar giderim.

Kaçıp gitmek, uçağa binmek, paraşütle atlamak, bir de açılmazsa, anlı mı, şanlı mı, kanlı mı... Baştan şanlı başlar, sonu kanlı biter. Yerde paramparça olmuşum, düşünce kafamın bölümü de harap olmuş, bir paraşüt açılmadı diye, bütün beynim yerlerde. Bu, bana da saygısızlık. Yerçekimiyle başedemedim, kafamı bütün bereketiyle bir lokmada yiyiverdim.

Şimdilerde paraşütle atlamaktayım, bu yüzden de henüz üç bin metredeyim, yere daha çok var, paraşüt açılacak mı, meraktayım...

Uçaklara ek olarak demir parçalar bölümü, tam tepenizin üzerinde acil durumlar için sivri uçlu bir mızrak, en ufak ayrıntıda böğrünüze saplayın. Ya da en azından beş yaşındayken yakınlarda bir parka oynamaya gidin, uçakta bilmem nereden gelen adamların kaderlerine azbuçuk ortak olup, demirden kefeni geçirin üzerinize, bulaştırın uçak parçalarını yüzünüze gözünüze.

Ben şimdi çıkıyorum. Akşam ararsanız yokum, bir uçuşa gidiyorum, paraşütümü de kendim kontrol ediyorum. Çok sakarım, paraşütümü nasıl kendime güvenip de tek başıma katlıyorum. Onbin metreden nefesim kesile kesile atlayıp hepinize selam edeceğim ama bundan dolayı da en ufak bir sevinç ya da iç bayıltıcı bir duygusallığa bürünmeyeceğim. Çünkü ben çok sıkıldım bu aptal romantizmden. Sizinle uğraşmaktan, kafanıza düşünceler aktarmaktan...

Uçağıma gidiyorum ve hiçin içinde kayboluyorum. Çünkü ben, hava boşluğu demem ona, hiçin içine girmedikçe...

Eski Bir Beyefendinin (artık haybeden oğlu) Beyoğlu

MEHMET KARTAL

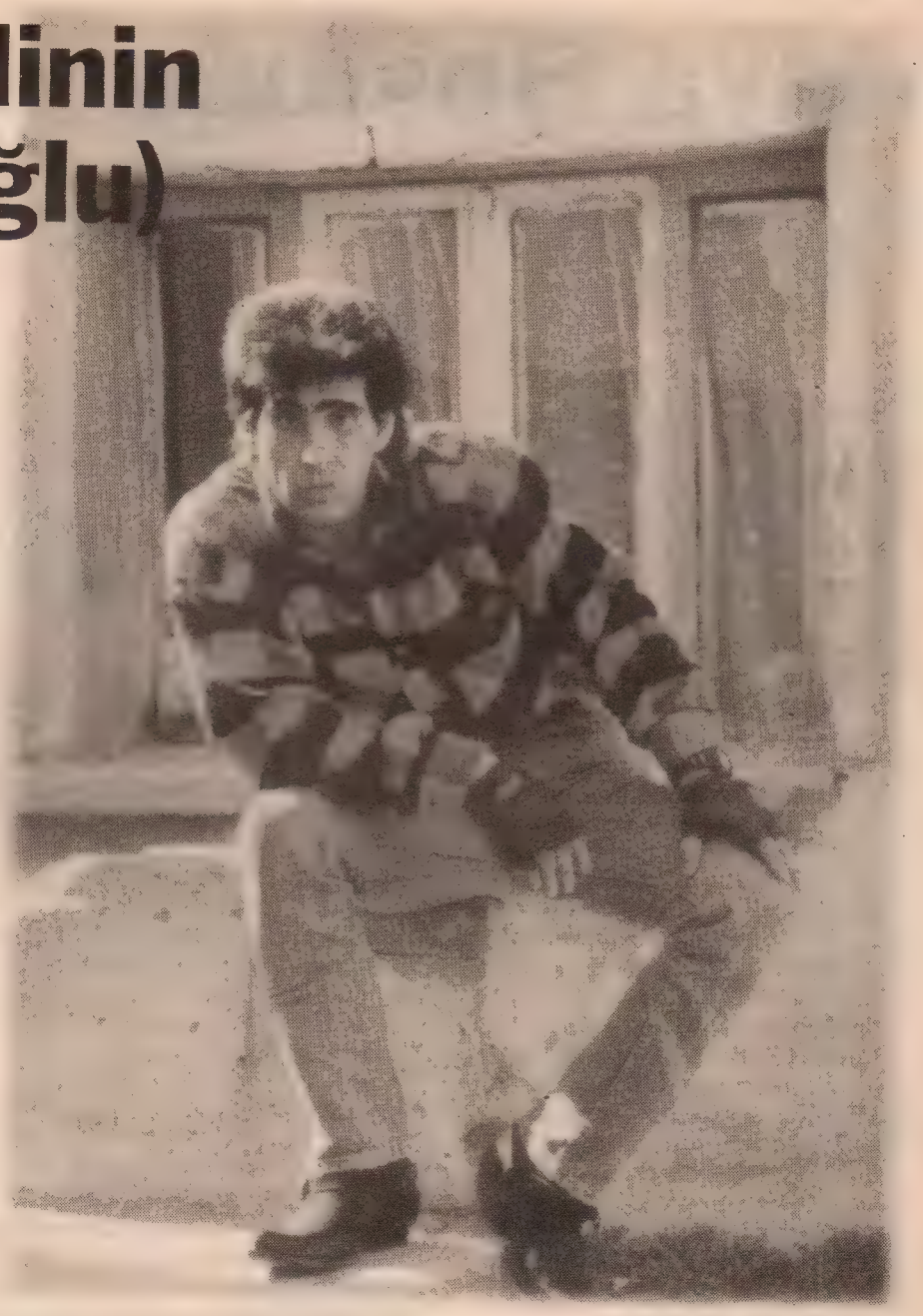

Söyle yıllar öncesine dönüp, harbi bir Beyoğlu muhabbetine ne dersiniz? 1970'li yılların sonları. Marlboro ve viski satışı sokaklarda sürüyor. (Cigaralık efendi içkisi sayıldığından, dokunan yok) Balıkpazarı civarında sigarayı toptan dehleyen esmer delikanlı Diyarbakırlı Miço. Satıcılar pantolon altında yün kadın çorabı giyerek zula yapmış satıyor. Yirmi metre ilerde çoraplı seyyar sigara depoları civarı kesmelerde. Harbi ve dandik viski çeşitleri ortalığı düzüştürüyor. Marlboro ayarında olacağı iddia edilen **Barış** ve **Sipahi** adı verilmiş sigaralar odun sınıfını geçemiyor. (Marlboro hastası tiryakiler, paketin içinden Barış, Sipahi çıkınca sokağın ortasında kalaya başlıyor.) Piyasa yine kaçak sigarada. Miço kupkuru bacaklarını sıkan kadın çorabından dehlemeye devam ediyor. Hakiki **Samsun** otuzbeş lira. Ama bakkallar elli liradan aşağı vermiyor. Ve bizler yetmiş liraya satıyoruz. **Maltepe** fiyatı otuzbeş lira, ama yüzüne bakan yok. Nerede o eski Samsun sigarası. (Yugoslav, Bulgar filtrelisi derken **Samsun Efe**'yi kaybediyoruz.) Bir aralar ben Kafesliköy'de zoraki istirahat buyururken beyaz filtreli Samsun ve kırmızı filtreli Maltepe çıkıyor piyasaya. Ama hava ve civadan ileri gitmiyor.

Yer Galatasaray - Balıkpazarı: Ben, Silvanlı Memo, Vanlı Bekir, Muşlu Hamido, Adanalı Hasan ve daha niceleri... Miço sigara getirmez olmuş, çünkü üç karton yüzünden içeri bağlamış.. Türkçesi zayıf olduğu için 'kim bana kelek yapar, anasının orasındadır hemi' hesabı giden Silvanlı ve diğerleri şehrin dışından sigara getirir. Gözleri kör olduğu için sigara satan garibanlar bile içeri bağlamışlar. İçeri bağlamamış olanlarsa sekiz gözlü olmak zorunda. Ortalık karışmış. Kimin sivil Rancer olup olmadığı belli değil. Takım elbiseyi çekip kravat takan kafası iyi tipi bozuklar bile "Ben memurum, kanunsuz iş ha...? Ver iki paket, seni görmemiş olayım" tezgâhıyla viski, sigara kapıp gidiyor.

Bir **Ekipler Amirliği** var. Kafalarına göre bizleri toplar.. Vatandaşa delikanlı görünmek hesabı. Bizim bakkaldan elli liraya almış olduğumuz otuzbeşlik Samsun sigaralarını eski model Ford ekip otosundan otuzbeş liraya satarlar. (Çünkü rancerler Samsun içmezler.) Vatandaş da **"yaşasın rancer"** hesabından gider. (Tabi sigarasını kapıp yol alana kadar.) Bizler yine kötü adam sınıfından oluruz. Ama kötü adam olmamız yetmez ki. Ekipler Amirliğine getirilmemizin asıl nedeni çok başkadır. Koca bir **Büyükbaş**, rancer amirliğini ziyarete gelecektir. Amirliğin bir yıllık temizlik malzemesini, süpürgelerini almamız bile yetmez. Derken, amirliğin bütün katlarını temizleriz. Rancerler mekânının bir yıllık temizlik işi ile iş biter mi? Bizlerin yüzünden dünyanın dosya kağıdını harcamışlardır. Aramızda para toplar ve paket paket dosya kağıdı, kutu kutu kalemler alırız. Ama yine de nezarete kapatılmaktan kurtulamayız. (Çünkü kaç gündür nezarette adam göremezmişler ya..) Sonra topal bekçi sırıtarak bize iş olur ve eski sazını çalar: 'Bakın çocuklar, ben sizleri çok severim. Sizler için amirime yalvardım ve sizi kurtarmayı başardım. Birazdan hepiniz serbest kalacaksınız. Yalnız sırayla dışarı çıkın ve kulağınıza söyleyeceğimi iyi dinleyin...' Nezaret kapısına sıralanırız. Topal bekçinin yanık sesli türküsü zaten hep aynıdır: 'Amirim Marlboro sigarasından başka içmez. Yani sigaralarınız öldü. Şu küçük odanın gariban masasında duran kültablasının altına kelle başı yüz lira bırakan gitsin'. Ve kelle başı yüz lira bırakan gider. Amirliğin söylediğine göre en az bir ay rahat olacağız. Gerçekten oluruz da. Ama sonra yine aynı senaryoları yaşarız.

Bir Ekipler Amirliği var. Kafalarına göre bizleri toplar.. Vatandaşa delikanlı görünmek hesabı. Bizim bakkaldan elli liraya almış olduğumuz otuzbeşlik Samsun sigaralarını eski model Ford ekip otosundan otuzbeş liraya satarlar. (Çünkü rancerler Samsun içmezler.) Vatandaş da "yaşasın polis" hesabından gider.

Yıllar ne çabuk geçip gidiyor. Daha dünün şöhret meraklısı gencecik (şimdiki) **Hortum**.. Kasımpaşa'nın **Saddam'ı** ve daha neler neler gördüm ben. Bir zamanlar pardesö altında delik cebinden **Thompson** tetiği tutan **Tantan** aklıma gelir. Bir **Fırtına** gibi esmişti bu **Bey'in Oğlunda.** (Ama bir gün geldi ve ayağının altına çok sabun konunca iyi sekemedi garip.) Neler gördü bu Beyoğlu neler. Ve daha neler görecektir neler.

Düşünürüm de neleri emekli etmişim ve daha da edeceğim ben. Bir zamanlar bana 'senin gibi pisliklerin yaşama hakkı yok' diyen ne rancerler görmüştüm ben. Şimdi geçmişe şöyle bir göz atarım. Hayat nelere gebedir nelere. Mesleğe erken başlamışım ya, üç nesil ranceri emekli etmişim ben. İlkgençliğim, gençliğim ve bugünüm.. Yarınımda kimbilir daha ne rancerleri emekli edeceğim.

Yıllar önce bir rancer karakolunda yazıcı bir memura aynen şöyle demiştim: 'Bizler aynı sahnenin oyuncularıyız. Ama bir gün gelecek ve sizler emekli olup yalnızlığa gömüleceksiniz. Emekli olduktan sonra yıllarınızı harcamış olduğunuz karakolların yeni memurlarından bile saygı görmeyeceksiniz. Ama ben hep sahnede kalacağım. Sizlerle paylaştığımız sahnede tek fark, alkış yerine jop oldu. Ben hep sahnede kalacağım. Ama sizler sadece anılarınızla yaşayacaksınız'.

Aradan yıllar geçti.. Ve ben haklı çıktım. (Rancerler mekâncı, ben de müşteri olduğuma göre, müşteri, yani daima ben haklıyım hesabı işte.) Tatile gittiğim yaz aylarında birkaç kez aynı olayla karşılaştım. Bir zamanlar rancerler elime numaralı bir tahta vererek, sabıka kaydım için resmimi çektirmek isteyen rancerlerle karşılaşır oldum. (Tabi bir ufak rakı ve birkaç mezeye anlaşıp sevindirdim garipleri.) Ve kimbilir daha nelerle karşılaşacağım.

Zaman gelir **Hortum** gider, **Kablo** gelir. **Saddam** gider, **Kaddafi** gelir. Neler gider.. neler gelir. Çünkü hiç kimse, mevkiinde baki kalamaz. Ancak **Nam** kalır. İyi veya kötü, ona da tanıyanlar karar verir. Ya benim yıllarca olamadığım gibi 'iyi adamdı valla' derler. Veya söyleyecek çok şey bulurlar.

İpsiz

Gülay Batur

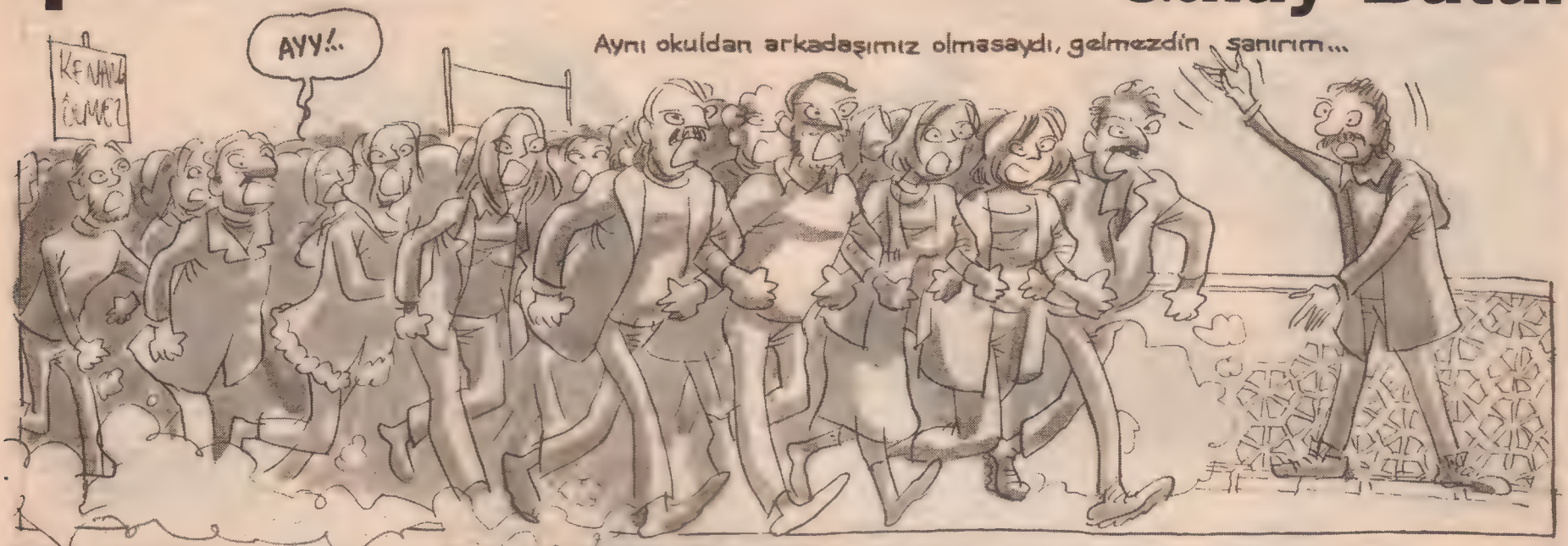

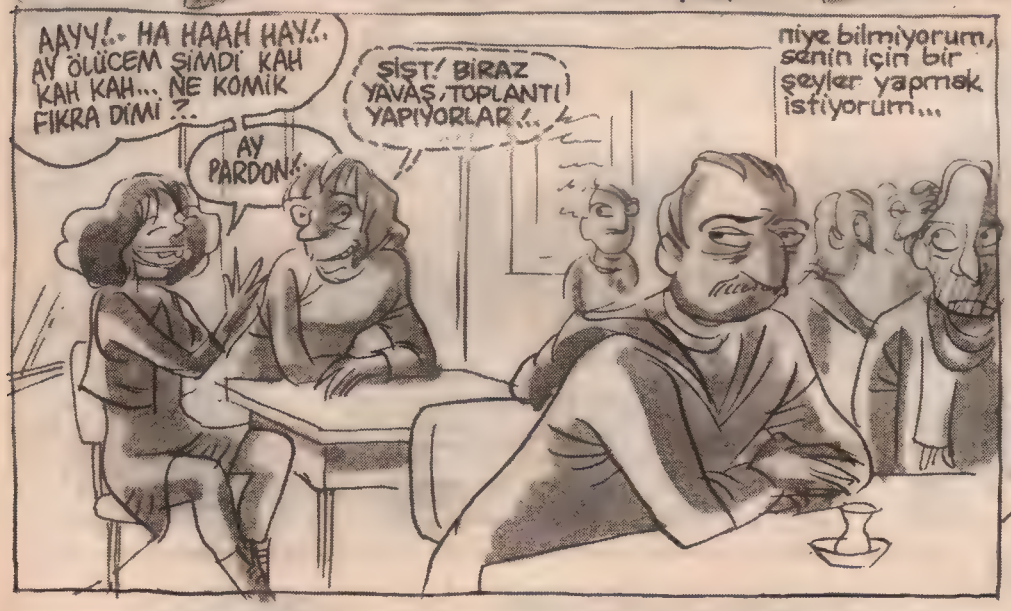

GEL VE GÖR

YANİ... BUNA GELMEMİZ ŞART MIYDI... AY İÇİM DARALDI VALLA... KABUSTAN UYANDIM SANKİ...

Aferin... Bi şeyler duymaya başladın...

HADİ BIRAK GAZETE OKUMAYI... SÖYLE BANA SEVGİLİN VAR MI? HA?.

Yok... artık vazgeçtim senden... Hiçbir şey anlamıyorsun...

GÜNAYDIN... HEY, NEREYE BÖYLE?. NEREYE YAA?.

SEN ANLAMAZSIN...

Zamanımı alıyorsun, daha önemli işlerim var benim...

Senin için daha fazla bi şey yapamam...

KIH KIH!..

O günden sonra yüzünü görmedim ama...

Aslında her şeyi anladığını hissettim... Benim anlayamadıklarımı bile...

Ve bir 1 Mayıs'ta seni göreceğimi hissettim...

Kalabalığın arasından bana el edeceğini...

O gün için boyadığın, karanfiller gibi kıpkırmızı dudaklarınla bana gülümseyeceğini...

Natuk Baytan'a Selam, Anne Goursaud'a Devam

AGÂH ÖZGÜÇ

Geçtiğimiz günlerin birinde bir film izliyorum. Adı **"9,5 Hafta 2".** Yani yıllar önce aynı adla çekilen filmin ikinci versiyonu ya da bir devamı. Her neyse.

Bu izlence sırasında filmin bir sahnesi geliyor ki, birden beni yıllar öncesine götürüyor.

Sanıyorum 1960'lı yılların ortası. Yeşilçam'da büyük bir hareket gözleniyor. Yönetmeni, oyuncusu, set işçisi, özellikle de Yeşilçam sokağının garibân figüranları hayatlarından memnun...

Nasıl mutlu olmasınlar ki?

Her sabahın köründe 20'ye yakın minibüs kalkıyor yeşilçam sokaklarından. Her minibüs bir film setine doğru yola çıkıyor. Gerçekten en **"hareketli"** ve en **"bereketli"** günlerini yaşıyor Yeşilçam. O yıllarda çekilen film sayısı 200 ile 300 arası, düşünün artık...

Senaryolu, senaryosuz filmler çekiliyor. Sigara paketi arkasına diyalog yazan yönetmenler, aynı anda dört beş filmde oynayan ünlü yıldızlar bile var. Müthiş bir karmaşa yaşanıyor. İşte asıl film, o yıllarda yaşananlar.

Bu arada yapımcı -yönetmenler sürekli Amerikan filmlerini izliyorlar. Kimi zaman tek tek, kimi zaman da topluca... Sanırsınız ki hepsi Amerikan filmleri hastası. Ne hastası?.. Kendilerince beğendikleri konuları, sahneleri, trükleri **"götürmek"** ve **"yürütmek"**ti amaçları. Bu eylemin en ilginç yanı ise **"götürenlerle yürütenler"** arasında kıran kırana bir **"paylaşma savaşı"**nın başlamasıydı:

"Arkadaşım o kız kaçırma sahnesi benimdir."

"Hani o tabanca trüğü var ya o da benim..."

"Beyler acele etmeyin, o sahneleri birkaç gün önce seyrettiğimde el koydum bile. Siz geç kaldınız, ben filme çoktan başladım."

Antrakt sonrası bir sinema salonunda geçen bu konuşmalar kesinlikle abartılı değil. Olaya bu satırların yazarı tanıktır. Ve sanırsınız ki bizim ünlü sinemacılarımız, iflas edip batan bir fabrikanın mallarını paylaşıyorlar.

İşte bu **"ayaküstü paylaşma olayı"**nı o yıllarda rahmetli **Çetin Emeç**'in genel yayın yönetmenliğini yaptığı **Ses Dergisi**'nde **"Türk Sinemasında Kleptomani"** başlığıyla yazdığımda ortalık karışmıştı. Az daha mahkemelik olacaktık. Sanıyorum avukatları da sinema yazarı dostumuz **Rekin Teksoy**'du. Ve iyi ki **"hırsızlar, arakçılar, korsanlar"** diye başlık atmamıştık.

Natuk Baytan, "Aşka Selam, Kavgaya Devam", (1972)

Çıplak bir kadın oyuncuyu, dev bir araba tekerleği üzerinde boylu boyunca yattığını görünce, bu kez de geçmiş yıllarda kalan bir Türk filmini hatırlar gibi oluyoruz.

Şimdi gelelim, beni yıllar öncesine götüren **"9,5 Hafta 2"** filmine. **Mickey Rourke** ile **Angie Everhart** adlı yeni bir erotik bombanın başrollerini paylaştıkları filmin yönetmeni de **Anne Goursaud.** Adını ilk kez duyuyoruz. Filmin bir sahnesinde şaşırtıcı bir benzerlik dikkatimiz çekiyor hemen...

Çıplak bir kadın oyuncuyu, dev bir araba tekerleği üzerinde boylu boyunca yattığını görünce, bu kez de geçmiş yıllarda kalan bir Türk filmini hatırlar gibi oluyoruz. Evet, aynı sahnenin bir benzeri rahmetli **Natuk Baytan**'ın **"seks avantürleri dönemi"**nde çektiği **"Aşka Selam Kavgaya Devam"** adlı **Tamer Yiğit**'li filmde de var. Bizimkinde ise koca tekerleğin üzerinde çırılçıplak yatan oyuncumuz, dönemin ünlü dansçılarından **Papatya Alkaya.**

Hadi bakalım, çıkabilirseniz çıkın işin içinden...

Natuk Baytan'ın çektiği filmin tarihi 1972 yılını gösteriyor. **Anne Goursaud** ise bu filmi 1997'de yönetmiş. İki film arasında tam 25 yıllık bir fark var.

Şimdi ne olacak?

Kimi suçlayacağız? **Natuk Baytan**'ı mı, yoksa **Anne Goursaud** adlı çiçeği burnunda yönetmeni mi?

Bu **"ilginç benzeşme"**nin tüm suçu, galiba 25 yıl sonraki **"masum rastlantı"**da.

Ne diyelim, **"Natuk Baytan'a selam, Anne Goursaud'a devam"...**

Anne Vurduğun Sen misin ?

BANU AKIN

Sabah saat altıya doğru açtığımda odamın penceresini, içeriye dolan sonbaharı ve taşıdığı hüznü kokladım. Rüyamda gelinliği kanlara bulanmış bir kadını kovalıyordu, sokak köpekleri...

Fırlayarak kalktım yataktan, koştum aynaya baktım, o kadın bendim. Sonra yanımda uyuyan sana baktım. Böylesine felaket dolu bir gecenin ardından hâlâ nasıl uyuyordun...

"Aşkta adalet yoktur" dedi, kulağıma bir ses. Eğildim aynayı dinledim, o ses bendim...

Usulca çektim kapıyı, köpekler benimleydi, üzerimde kan izi yoktu. Gelinlik bir bulanık kâbus.

Adımlarım benden bağımsız , gittikçe hızlanıyordu. Ayaklarda allegroyu, beyinde largoyu bağlayan serseri bir ritim. Tam yola çıkarken bir yerden dönen, sonsuza dek yaşamaya mahkûm edilmiş bir kadın geçti yanımdan; beni fark ettiğini sanmıyorum. Gözlerinde yaşamışlığın bıkkınlığı. Künyesinde Kudra yazıyordu, bu ad bana aitti.

Çok uzun ırmaklar, aşılmaz dağlar aştım, yoruldum dur durak bilmedim, bütün kırmızı ışıklardan geçtim. Birden kokusunu çok iyi bildiğim ama anımsayamadığım bir ülkede durdum. Gözlerimi açmış bir şehre bakarken, bir çocuk "çekilsene be..." diyerek bana çarptı. Kenara çekildim, durup arkasından baktım.

Boyundan büyük edayla yürürken ayağı ufacık bir taşa takıldı ve tepe taklak yere yuvarlandı. Kendini düşüren taşı buldu, o taşı alnına vurarak kendini cezalandırdı. "Kaç kez söyledim sana bir daha düşmeyeceksin..."

Kuyruğunun ucunda zehirli çıngırağı vardı, yanımdan geçerken üzerime kustular. Renginden tanıdım o kusmuk bendim...

Birden bütün olayları izlediğimi fark etti. Korkudan, nefretten kısılmış buğulu gözleriyle bana baktı... Gözleriyle içime girdi ve soydu. Beni tanıdı, o çocuk bendim; "anne neden vuruyorsun...", Anne vurduğum sen misin...

İlk gördüğüm sokağa saptım, köpekler beni izliyor muydu?

Dönüp arkama baktım, atlattım onları. Karşı sokaktan üzerime gelen binlerce erkek silüeti gördüm. Yaklaşıyorlardı, yaklaştılar...

Kuyruğunun ucunda zehirli çıngırağı vardı, yanımdan geçerken üzerime kustular. Renginden tanıdım o kusmuk bendim...

Birileri onu izliyordu. Ağırlaştım, ağırlaştı, döndüm baktım yoktu. Yaklaştım arkasından, yakaladım, döndü yüzüme baktı, korkudan çığlık attım. O kadın bendim. Kendimin paranoyası. Onu orada bırakıp kaçtım.

Çok susadım, kıvrak bir derenin kenarına gittim. Başım döndü, düşecek kadar yaklaştım. Su içmek isteyen bendim. Suda yansıyan kim?

Yanından bir ayna geçti, gördüğüm bendim, suda yansıyan "kim" diye soran kimdi. Nerede ayrılıp, nerede birleşiyorduk. Bu birleşme anında ben nerede oluyordum.

Kırk gün kırk gece sonra anahtarı buldum, usulca eve girdim; baktım uyuyordun...

"Aşkta adalet yoktur" dedi birisi, duymadım...

Şiir ve Reklam

Haz: HATİCE MERYEM

ECE AYHAN
(Şair - Etikçi)

Seguela diye ünlü bir reklamcı vardır. Buraya geliyor. Ünlü bir reklamcı, büyük bir işadamının işini alacak. Büyük para. Biliyorsunuz, reklamcılar genellikle soru sorarlar. Yani hangi eğilimdedir adam. Kullandığı terimler de önemlidir. Konu mu, mevzu mu, ilgi mi, alaka mı, o önemli. Soruyor ünlü:

– En çok nefret ettiğiniz şey nedir?

Adam hemen, yekten:

– Şiir, diyor.

Topluyor çantasını, Yeşilköy'den uçağa biniyor, gidiyor.

Batı dünyasında reklamcılar bile şiirle, edebiyatla yetiştirilir.

Şiir ve reklam yanyana gelebilir. Tezer Özlü kıyametleri koparıyormuş, ağbileri kullanıyormuş, kocasının reklam ajansında. Kullanılır aslında, yeri gelince ama...

HAYDAR ERGÜLEN
(Şair-Reklamcı)

Şiirle reklam arasında bir ilişki yok! Terzilikle, marangozlukla, aşçılıkla, şoförlükle reklamcılık arasında nasıl bir ilişki varsa, şiirle reklam arasında da benzer bir ilişki var. Fakat bazı şairlerle reklamcılık arasında bir ilişki var: Bazı şairler de, tıpkı öğretmenlik, avukatlık, bankacılık yapanlar gibi reklamcılık yapıyorlar. (Bazı hikâyeciler, yazarlar da reklamcılık yapıyorlar, fakat uzun zamandır anlayamadığım bir şey var: Yalnızca şiir ile reklam arasındaki ilişki sorgulanıyor. Sorabilir miyim: Neden?)

Reklamcılık, eğer şiire yansıyorsa, kötü yansıyor demektir. Çünkü ne şiirin reklama ihtiyacı var, ne de reklamın şiire. Hatta menfaatleri icabı ikisinin de birbirine hiç bulaşmamasında yarar var. Reklam yazar gibi şiir yazmaya kalkarsanız, bu içler acısı bir şey olur, reklamı şiir gibi yazmaya kalkarsanız kötü edebiyat yapmış olursunuz ve hemen sırıtır! Allahtan, reklam sektöründe şiiri, yazıyı ve reklamı birbirine asla karıştırmayacak kadar deneyimli, iyi şairler ve yazarlar çalışıyor da, hem iyi şiirler, hem de iyi reklamlar çıkıyor ortaya.

Şairlerin, yazarların reklamcılık yapmasında, vaktiyle eli kalem tutan pek az insanın olması da rol oynamıştır kanımca. Tıpkı 15-20 yıl önce şairlerin, yazarların 'aydın' sayılması gibi bir şey bu. Şimdi yavaş yavaş her şey yerine oturuyor, reklam sektörü kendi elemanlarına kavuşuyor, edebiyatçılara pek ihtiyacı kalmadı. Bence bu iyi, doğru ve gerekli bir şey, hiç olmazsa reklama 'edebi bir tür' olarak bakılmaz ve onun bir 'ticaret sanatı' olduğu iyice anlaşılır.

Bana gelince, 14 yıldır reklam yazarlığı yapan bir şair olarak, şiire sebebim, reklamcılığa mesleğim diye bakıyorum.

HULKİ AKTUNÇ
(Şair-Reklamcı)

Az sayıda birkaç örneği dışta tutarsak, şiir ile reklam arasında hiçbir ilişki yoktur. Aynı lisanı (dil'i diyemiyorum, çünkü 'dil'in "özgün bir söyleyiş" anlamı da var) kullanırlar, o kadar. Reklamın şiir diline ara sıra yöneldiği görülür; şiirse, bugünün insanını ve onu belirleyen ögelere yöneldiğinde sıradan reklamı (reklam söylemini) karşısında bulabilir. Usta bir reklamcı ne diyordu?.." Reklam, halka sırıtan bir leştir."

Reklamcılık, şiire pek yansımaz; en azından, benim bildiğim şiire pek yansımaz. Ancak, teknik açıdan, örneğin sözcük tasarrufu konusunda deneyimsel bazı yararları olabilir.

Benim belirttiğim biçimdeyse, şairin lehine olabilir.

'Şiir' dendiğinde, nasıl 'en kötü şiir' akla gelmiyorsa, 'reklam' dendiğinde de 'en berbat reklamlar' akla gelmemeli. Dolayısıyla, bu 'yan yana konma' değişik sayısız konum yaratabilir

AHMET GÜNGÖREN
(Şair, Reklamcı, Şaman ve Seyyar Satıcı)

İşin aslında, reklam ve şiir sözcükleri arasında tam bir karşıtlık var. Şiir, varoluşla bağlantılı bir duygunun, sözcükler ve dilyetisi aracılığıyla, tümüyle öznel biçimde dile getirilişidir. Reklamsa sahibolma dürtüsünün, nesnel teknikler aracılığıyla, yine sözcükler ve dilyetisi kullanımıyla etkilenmesini amaçlar. Arada tek ortak yön, her ikisinin de sözcükler ve dil biçiminde yapılanmalarıyla sınırlı gibi duruyor. Bu ortaklık da, bir ayrıcalık değil; aynı ortak özellikleri bir kanun metni, resmi dilekçe, ticari yazışma, siyasi söylev gibi söylemler de paylaşıyor.

Bu bakımdan, şiirin ana damarlarıyla değil de, şiirsel formları kullanan ideolojik propaganda edebiyatıyla reklamın daha yakın durduğu söylenebilir. Zaten günümüzde, bu alana ticari reklam doğrudan elkoymuş bulunuyor.

Ülkemizde, reklam sektöründe çok sayıda şairin kalem oynatması, herhalde dil ve sözcük kullanım becerileriyle para kazanabilecekleri en uygun alanı burada görmelerinden olmalı.

Benim Reklamcı ve Şaman adlı kitapta, bu ikisi arasında kurmaya çalıştığım bağlantı, aslında bir izi sürebilmek için oluşturulmuş biçimsel ve deneysel bir yaklaşım olmaktan öteye geçmez. Yine de, işsiz kalmış şamanların reklamcılık yapmaları, seyyar satıcıların da boş zamanlarında şiir yazmaları karşısında hiçbir engel yok.

GÜVEN TURAN
(Şair-Reklamcı)

Bu sorular bana neredeyse elli kez soruldu sanırım. Yanıtlarım da değişmedi birinden ötekine. Bu soruların bana sorulduğu sırada, reklam sektöründeydim. Bu kez, iki yıldır reklamdan uzaklaşmış biri olarak yanıtlamak zorundayım ama yanıtlarım gene de fazla farklı olmayacak.

Ben reklamcılığa 1976 yılında başladım. İlk şiirim ve yazım 1962'de çıkmış olduğuna göre, 15 yıllık bir şiir yayınlama serüveni vardı ardımda. Kaldı ki, TRT Yurt Dışı Yayınlara metin yazarlığı, gazetelere haftalık yazılar verme gibi zaten şiirden kopuk bir yazı deneyimim olmuştu, reklamcılığa girdiğimde. Bir yandan reklam metni yazarken, yazmayı öğrenirken, bir yandan da reklam yazarlığı ile reklam metninin özelliklerini inceliyordum. İlk dikkatimi çeken şeylerden biri, reklam yazarlığı ile şairliğin hem dil kullanımı hem yazarlık konumu açısından iki zıt uçta olduklarını fark etmem oldu. Bunu fark edince de, şairliğimle reklam yazarlığımın karışması söz konusu olamazdı artık. Öte yandan, şairliğim bir yana, kendimi hep 'yazar' olarak gördüm ve bir yazarın herşeyi yazabileceğine inanırım. Şu da dikkatimi çekmeye başlamıştı, reklamcılığa girdiğim sırada, radyo yazarlığımın benim yazarlığıma daha fazla engel olmasına karşın, reklamcılık hiç mi hiç etkilemiyordu, saatlerimi almaktan başka. Başkaları adına konuşmak istemiyorum, sadece kendi deneyimlerime göre, reklamcılıkta geçirdiğim yılların, şiirime ve genel olarak yazıma şu 'saatlerimi almak' da dahil (zamanımın kıtlığı beni daha yoğun çalışmaya zorluyordu) etkisi olumlu oldu bence. Öncelikle, yazdığımın vazgeçilmez olmadığını öğretti bana. Eleştirel bakmamı derinleştirdi. Rahatlıkla yırtmayı ve yeniden yazmayı öğretti. Ayrıca, bir yazının sadece ve sadece bir şekilde değil, pek çok açıdan yazılabileceğini öğretti. Hepsinden önemlisi, sözcük disiplini ve sözcük ekonomisini öğretti. Reklam anlayışım Anglo-Amerikan kökenli olduğu için, yazdığım reklam metinlerinde "şairane"liğe yer vermediğim için (şiirlerimde de başından beri şaireneliğe karşı olduğum için) zorlanmadım bu konuda. Kısacası, reklamcılığımda şiir olmadı hiç. Bütün bu sayıp döktüklerimin ışığında, "şiir ve reklam sözcükleri"nin yanyana gelmesi benim için "şiir ve beyin cerrahisi" kadar bile bir çağrışım özelliği taşımıyor.

METİN CELAL
(Şair - Yayıncı)

Şiirle reklam arasında tek yanlı bir ilişki var. Reklamcı şiiri kendine babasından miras kalmış bir alan olarak görüyor. O alanı dilediğince yağmalama hakkı olduğunu düşünüyor. Reklam yazarları diledikleri şiirden, işlerine yararlı gördükleri her türlü dizeyi, imgeyi fütursuzca alıp kullanma hakkını kendilerinde hak olarak görüyorlar. Bu öyle bir hak ki, şiirlerini, dizelerini aldıkları şairden izin almak, bir şekilde dizelerin kime ait olduğunu belirtmek bir yana, onları kafalarına göre öyle bir değiştiriyorlar ki bazen tanımak da kolay olmuyor. Yani tipik bir "yiyin efendiler yiyin" durumu. Çünkü, bir çok reklam yazarının aynı zamanda şair de olduğunu biliyoruz ya da en azından bir zamanlar, reklamcı olana dek bir şeyler karalamış kişiler olduklarını... Şunu da biliyoruz, bu arkadaşlar kendi yaptıkları, yarattıkları reklamlar konusunda çok hassaslar, bir başka reklamda kendilerinden en küçük bir etkilenme görseler esip gürlüyorlar.

Şair reklamcıların varlığını düşününce reklamcılığın bir yönüyle şiire yansımasını beklemek mümkün. Ben bu tür şairlerin şiirlerinden reklamcı olduklarının hissedilebileceğini düşünüyorum. Reklam yazarlığı onlara kendilerine has bir yazma biçimi, bakış açısı kazandırıyor.

Tabii reklamlardan etkilenen şairler de var. Bazı şiirlerde reklam havası görüyorsak bu Türk reklamcılık sektörünün başarısı olarak değerlendirilmeli. Ama reklamcılığın şiire somut bir yararı olduğunu söylemek mümkün değil. Örneğin yıllardır şiirin gün geçtikçe daha az okunduğunu, şiir okuyucusunun azaldığını, şiir kitaplarının, dergilerinin satmadığını söyler dururuz. Şimdiye kadar şair reklamcılardan şiir okuyucusunu arttırıcı yönde hiçbir öneri ya da girişim gelmedi. Mesleklerini şiire bulaştırmamakta çok hassas davrandılar.

Tüm bu panaromaya bakınca, başta söylediğim, şiirle reklam arasındaki ilişkinin tek taraflı olduğu düşüncemin doğrulandığını görüyorum. Şiir reklamcıların malzemesidir. O nedenle de, şiir ve reklam sözcüklerinin yanyana durmak bir yana birbirlerine olabildiğince uzak olmaları çok daha yararlıdır.

OKTAY TAFTALI
(Şair)

Bana göre;

Şiir ve reklam arasında hiçbir ilişki olmaması gerekir. Çünkü daha önce başka kimi yazılarda da belirttiğim gibi, şiir sanatı tüm öteki sanatlardan farklı olarak , özü gereği anti kapitalisttir. Şiirin yayın ve baskı yoluyla çoğaltılması ve dağıtılması, onun metalaşmasını içermez, şiirin pazarlanması sermaye ve mal birikimine yol açmaz, açamaz. Kaldı ki, şiirin baskı ve dağıtıma ihtiyacı yoktur. Karacaoğlan şiirlerini nerede bastırmış ve bundan hangi geliri elde etmiştir?

Ancak plastik sanatlar ve müzik için aynı şeyi söylemek bugün olanaklı değildir kuşkusuz. Şimdi şiir antikapitalisttir dedik, peki reklam nedir? Kapitalizmin oyuncaklarını pazarlama tekniği! Bu ikisinin arasında hiçbir meşru ilişki olamaz, olmamalıdır.

Reklamcılık şiire, şiirin niteliği ve güzelliğinden ziyade şiirin etikle bağlantısı ilkesinin tahribi anlamında yansıyor.

Bu yansıma şairin lehine ama şiirin aheyhinedir. Şair etik kaygı gütmez, bu işten bol para kazanır, bunun yanısıra güzel şiirler de yazabilir ama şiirle etiğin tarihsel ilişkisinde ilke düşmanlığı yapmıştır ve gelecekte bu durum etiğin gözünden kaçmaz.

Şiir ve reklam sözcükleri bana dekadans, çürüme ve kapitalizmi çağrıştırıyor.

SİNA AKYOL
(Şair-Reklamcı)

Ankara'da doğdum, 32 yıl yaşadım. TRT'de prodüktör olarak çalışmakta ve ayda 17.000 TL. ücret almaktayken, 'Yozgat ilinin Toprak İskân Müdürlüğü emrine' daktilo olarak atandım. Gittim, gördüm, istifa ettim. Ankara'ya döndüm. Benim için olmazsa olmaz derecede önemi olan müzik setimi satıp çoluk çocuk tam bir yıl onun parasıyla yaşadık. Ama sonunda sadece para değil, kara da bitti. Nerden duyduysam duydum, Allah daha çok versin, İzzet Yaşar ayda 60.000 kayme kazanıyormuş. Yeter, deyip İstanbul'a taşındım. Bir reklam şirketinde 'metin yazarı' olarak çalışmaya başladım. (İlginç bir raslantı, işe başladığım gün, Doğan Hızlan'ın ikinci kitabım Lokman'la Geçen Şen Günlerim üstüne yazdığı zarif bir yazısı yayımlanmıştı Cumhuriyet'te). Mutluydum, ayda 50.000 kayme kazanacaktım; üstelik yılda bir filan da değil, göstereceğim performansa göre herhangi bir anda artabilecekti ücretim, yahu abad olmuştum!

32 yıllık angaralılıktan sonra kendimi hıyar gibi hissetmeye başladığım İstanbul'daki o 'şen günlerim'de -yahu n'oluyor- tek bir dize yazamadım. Ta ki 'metin yazarlığı'nın, sonu üç noktalarla biten hisli ve hislendirici cümleler kurmak olmadığını anlayana; reklamın, pazarlamanın bir dalı olduğunu kavrayana kadar! Hayır, bir istisna dışında:

"REKLAM
Ah benim regl'olmuş
anaç uzvum!"

Bu dizeler, o sıkıntılı ve tepkili günlerin ürünüydü.

İlhan Berk diyor ki: Şairin başka bir işi olamaz, şairin işi şiirini yazmaktır!'' Keşke öyle olsaydı, değil efendim! Eskiden şair evkafta memurluk ederdi ya da İş Bankası'nda mütercimlik.. Şimdinin şairi -sözgelimi mimarsa- şairliği onu 'kesse' bile... yetmiyor: Sıradan mimar değil, canavar mimar olacak, başka çaresi yok! Uzun sözün kısası, şair, parasını şairliğinden kazanmıyorsa, para kazanmakta olduğu işi iyi yapacak, çünkü kevgirin delikleri iri! Demek istedim ki, şiir başka... reklam başka, arada hiçbir ilişki yok! Reklam sektörüne intisap eden şair, bunun böyle olduğunu anlayana kadar tek bir dize bile yazamayabilir. 'Metin yazarı' tanımlamasının yanlış, 'reklam yazarı' tanımlamasının doğru olduğunu anladıktan sonra... dahası, şairlik ile reklam yazarlığı arasındaki ayrımı gereğince yaptıktan sonra... işte ancak o zaman rahat eder; işini de daha iyi yapar, şiirine de daha iyi çalışır.

Reklamcılık, yukarıda sözü edilen noktaya gelmiş şairin şiirine nasıl mı yansır? Yine İlhan Berk'in diliyle söyleyelim: ''Dilin belini getir''...erek! Bize göre reklam da... bana göre şiir de... fazla sözü kaldırmaz. Reklam yazarlığı yapmasaydım, kısa şiire geçebilir miydim, bilemiyorum. Bilebildiğimi söyleyeyim: Geçemezdim.

Reklam yazarının mesaisi 1) Başlamaz 2) Bitmez. Buna rağmen, belirli bir ayrım yapmak mümkündür. Mutlaka gerekli olan bu ayrım gereğince yapılabiliyorsa, reklam yazarlığının şairliğe yansımasıyla ilgili olarak vaveyla edilip gürültü koparılacak bir husus bence yoktur! Ama gereken ayrım yapılmıyorsa, reklamcılık mutlaka şairin aleyhine işleyecektir. Bu 'aleyhine işlemek'i şöyle de ifade edebiliriz: 'Metin yazarı' şair, çalışmakta olduğu reklam şirketinden -o ya da bu nedenle- zaten ayrılmıştır ve bir daha da reklam-meklam, billahi yapmayacaktır!

İstisnalar elbette vardır, ama bilindiği gibi istisnalar kaideyi bozmaz. Kabul etmekliğimiz gerekir. Reklamcılık yapan şairler, evkafta memurluk ya da tütünde işçilik yapan şairlere oranla, bence daha iyi şiirler yazıyorlar. Çünkü onlar dille daha fazla hemhal oluyorlar ve dili daha fazla kanatıyorlar.

Hepsi bir tarafa, ben bize bir çift saadetli söz söyleyeyim: Madem çalışmak insan haysiyetine aykırıdır... gerek evkaftaki memurun, gerek tütündeki işçinin, gerekse reklamcı şairin... topyekûn işten ve güçten olup mesaiyi şiire hasretmesinde hiçbir sakınca yoktur, daha da saadetlisi, bunun böyle olmasında bin bir faide vardır.

Ses

MUHSİN
KIZILKAYA

İşte yine aynı ses... Çok derinden, dipten gelen... Günlerdir, aynı saatte, hiç sektirmeden, aynı dakikada duyuyorum bu sesi. Bir çocuk ağlaması gibi... Bazen bir yaralının iniltisi... Yaraları acıyan, içi lime lime olan birinin iniltisi... Derinden geliyor. İçeriden bir yerlerden. İnliyor, yaraları acıyor. Uzun uzun inliyor, ara vermeden, iniltisi gittikçe bir çocuk ağlamasına dönüşüyor. Annesi tarafından terk edilmiş, biraz önce annesinin kucağından alınıp sokak ortasına bırakılmış, aç bırakılmış, soğuğa terkedilmiş bir çocuğun ağlaması... Çocuk ağlıyor, çocuk onu oracıkta bir başına bırakan annesine, babasına, yedi ceddine beddua edercesine ağlıyor.

Artık dayanamayacağım. Günlerdir bu sesle irkiliyorum. Duymak istemiyorum önce. Biraz sonra, bir şeylere dalmışken, mesela bulaşık yıkarken, bir kitaba dalmışken, televizyon seyrederken, unuttuğum bir şeyi aniden hatırlar gibi, bir anda bilincimde o sesin yarattığı durum canlanıyor. O sesle yaptığım işten, okuduğum kitaptan, seyrettiğim televizyondan kopuyor, gerçek hayata, reel zamana dönüyor, beynimin en hassas yerine düzenli aralıklarla indirilen çekiç darbeleri misali o sesin düzenli vuruşlarıyla sarsılıyorum.

Önceleri pek önemsemedim. Zaten binbir sesle haşırneşir oturduğum sokağın sıradan gürültüsü olarak algıladım ve beynimin önemsemediğim olaylarını depoladığım yerine attım o sesi. Başka şeylerle ilgilendim. Mesela daha önce duyduğum seslere kulak kabarttım, geçmişte yaşadığım, beni derinden etkileyen birtakım olayları düşündüm. Kuş cıvıltıları, martı çığlıkları, dalga sesi, çağlayan hışırtısı gibi hayatta beni mutlu eden sesler tahayyül etmeye başladım, o uğursuz sesin yerine, o güzel sesleri ikâme etmeye çalıştım. Ona özel bir ehemmiyet vermedim başta.

Sonra, zaman içinde, her gece aynı saatte, aynı düzenli aralıklarla, aynı çocuk ağlamasına benzer ses girince hayatıma, kayıtsız kalamadım. Kulak kabarttım, sokaktan gelen olağan seslerin içinden ona özel bir yer ayırdım. Ayırdım diyemem aslında. O ses kendine özel bir yer ayırdı. Özel bir konuk gibi. Hani onun için aslında çok şey yapmazsın, özel olduğunu o da bilir, özelliğini her şeyin içinde korur; onun gibi...

Usul usul girdi hayatıma. Aslında şimdi durup düşünüyorum da, o ses kaç gün cebelleşti benimle, kaç gün içinde hayatımdaki özel yere sahip oldu, doğrusu kesin bir cevap bulamıyorum. Sanki bir sevgili gibi geldi önce. Yani tedirgin etmeden, usulca ve bir gece ansızın... Zamanla yer etti, zamanla yer açtı kendine, bir parçam oldu. Artık her gece aynı saatte, o sesi bekler oldum. Sesi duyar duymaz da oturup senaryolar yazmaya başladım.

Yakındaki caminin avlusuna bir çocuk bırakmışlar alçaklar. Çocuk orada umutsuzca ağlıyor.

Karakoldan geliyor bu ses.. Dibindeki mahzenden. Şimdi bütün mahzenler insan dolu. Karanlık, rutubetli mahzenlerde gözleri bantlı, çırılçıplak insanları falakadan sonra tuz üzerinde gezdiriyorlar. İşkence gören bir insanın çığlıkları bunlar.

Bir kadın yakındaki hastanede doğuruyor. Ancak doğum sancısı böylesi bir çığlık attırabilir insana.

Çocuğunu kaybetmiş bir annenin yakarışıdır olsa olsa bu çığlık.

Senaryolar içinden senaryo beğenmiyor, hiçbiri bana mantıklı gelmiyordu. Hepsinin zayıf yanları vardı, kendimle oynadığım oyun zamanla bana da anlamsız gelmeye başladı. Kurduğum senaryoların zayıf yanlarını gördükçe vazgeçiyor, bilincimi biraz daha uyanık tutmaya çalışarak, beynimi biraz daha yorarak, akla gelmeyecek şeyler düşünmeye başlıyorum.

Zamanla sese bir tek anlam yüklemekten vazgeçtim. Çünkü yüklediğim her anlam, her gece tekrarlanan ses-çığlık karşısında anlamsız kalıyordu. Yetmiyordu yüklediğim anlam onu açıklamaya. Yetersiz kalıyordu bir çocuğun ağlaması, bir kadının iniltisi, işkence gören bir adamın çığlığı... Sanki hepsinin karışımıydı. Sanki sadece bir tek şey değil, hayatta duyabileceğimiz, bizi yüreğimizden vuracak, hayatı bize zindan edecek ne kadar yürek parçalayıcı, ne kadar iç burkultucu, ne kadar delirtici, çıldırtıcı ses varsa hepsi bir araya geliyor, gecenin hep aynı saatinde önce usulca başlayıp, sonra gittikçe uzayarak sokakları geçiyor, kapıları deliyor, pencereleri kırıyor, gelip yoksul evimde beni buluyordu.

Artık her gece, aynı saatte, şartlanmış gibi, aynı reflekse, aynı yerden gelen, aynı ritmik dalgalarla yayılıp beynimin en mahrem yerine tecavüz eden o ses gelip beni bulmaya başladı.

Tanrım çıldırıyorum galiba. Tutsak alıyor beni bu ses.

Artık her gece, aynı saatte, şartlanmış gibi, aynı reflekse, aynı yerden gelen, aynı ritmik dalgalarla yayılıp beynimin en mahrem yerine tecavüz eden o ses gelip beni bulmaya başladı. Alışkanlık yaptı, bağımlı hale getirdi beni kendisine. Zamanla da o ses olmadan uyuyamaz oldum, hayatımda o gece bir şey eksilmiş gibi gelmeye başladı.

Örneğin gece dışarılardaysam, bir yerlere gitmişsem, arkadaşlarla yemeğe çıkmışsam, sesin bana geleceği saati yaklaşık tahmin ederek, nerede olursam olayım kalkıp eve gitmeye başladım. Çok sonra o sesin esrarını çözdükten sonra durup düşündüğümde, beni eve getiren, o sese tutsak eden sebep neydi gibi, hiçbir anlamı olmayan sorular sormaya başladığımda kendime, bulabildiğim tek cevap, tek kelimeydi: Merak... Sesin esrarını çözmeye karar vermiştim ve ne olduğunu artık her şeyden çok merak ediyordum.

Bir gece merakımı gidermeye karar verdim. Sesin kaynağını bulacaktım. Her şeye hazırlıklıydım. Kafamda kurduğum senaryoların bütün sürpriz sonuçlarına da...

Yine aynı saatte, aynı ses gelince kulağıma ayakkabılarımı giydim ve sokağa çıktım. Sokakta kulaklarıma gelen sesleri duymaz olmuştum. Dışardaki bütün seslere kapalıydım, kulaklarım sadece o sesi arıyordu. Ses, sokağın sağ tarafından geliyordu, emindim buna. İzlemeye başladım. Yaklaştıkça ses daha da artıyordu. Sokak bitiyor, köşede kıvrılıp dar, çıkmaz bir sokağa gidiyordu ses. Çıkmaz sokağa girdim, ses gittikçe anlam kazanıyordu. Tanıdık, bildik, daha önce çok duyduğum bir sese dönüşüyordu. Sesin belirgin bir şekilde duyulduğu dükkânın önü, talaş doluydu. Kapıyı açıyor, kafamı içeri uzatıyorum.

Tezgâhın başında bir adam, mavi önlük giymiş, elinde kalın eldivenler, kocaman bir kalası hızara tutmuş kesiyordu.

Marangoz, kapının açılmasıyla birlikte kafasını yaptığı işten kaldırıyor ve bana dönüyor:

"Buyrun, bir şey mi istediniz?"

Cevap vermeden geri dönüyorum. Kapıyı kapatıyor, sokağa çıkıyorum. Hızarın sesi arkamdan geliyor.

Gecedeste

Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar

FERHAN
ŞENSOY

kurban bayramı
fransız devriminin 200.yıldönümüne rastladı
izmir sıcak fakir yorgun
bu akşam karşıkaya'da
"ferhangi şeyler" 457.oyun
salı gecesi oyunun perde arasında
ce diye çıkageldi derya
delirmiş bodrum'da basmış gaza
gece kaldı izmir'de
fakir sabah on uçağıyla istanbul'a
karım arabasıyla bordum'a
bir büyük özlem yaşıyoruz yazın ortasında
ses tiyatrosunda inşaata paralel sürüyor turne
her sabah en yakın akbank'tan beyoğlu'na havale
uçaktan indim bir taksi vınn ses tiyatrosu
haluk işmen mimar atıf ve selahattin usta'yla toplantı
ekim'de perde açılacağını biliyorsunuz değil mi
arnavutköy'e uğrandı
kızımızın sebze miksırı alındı
malta eriği diktiğim yere
beton dökmüş belediye
beton eriği çıkacak orada
onsekiz uçağıyla dönüldü
müdür ertaç karşıladı fakiri
menderes havalimanında
yorgun argın geldik karşıyaka'ya
hemen tıraş ve makyaj
iyi akşamlar sayın karşıyakalılar
istanbul'dan geliyorum diyeceğim
inanmayacaksınız
haklısınız dün gece de burda oynadı ya bu hıyar.

ENGİN
TURGUT

Gaile

Cümle oğul sevdik bir anneyi.
Pazardan dönmüştük, günlerden
cumartesiydi... Aşk değil hayat
aldatıyordu bizi... Cümle âlem biliyor
ki, ben en çok kendimi aldatmıştım
sizde!.. Aşk konuşulmayı, yazılmayı
dillenmeyi sevmiyordu!.. Aşkın
huyu böyleydi... Haydar'a bakıp şiir
yazıyorum, ayrılınca sakallarından,
resimler çiziyorum. Aşk yoksa şiir
de yok! Benim cumbada oturan bir
ruhum var; orada ışık besliyor, yağmur
biriktiriyor ve bir güzel âşık oluyorum...
Sonrası kalbimin şıkırtısı ve
gözlerimden düşen sıcacık bir
serçe!..

Ellerimi seviyorum en çok! Ruhumu
ellerimle koruyorum yazıdan ve
yazdan! Şiir yazdığım zaman dala
tırmanan su oluyorum. Aşka cömert
davranın, aşka bulut bırakın,
boşluğunu düşürmeyin aşkın, üzerine
başarılar! Herkes kayığını unutur
baharda, sizi deniz sanırlar... Ey
gözümün nuru dünya, başı dönüyorsa
aşkın biraz da şiirin iyiliği ve
saflığındandır! Sürekli yanılıyoruz! Her
şey azalıyor, aşkın olmadığı yerde! Aşk
çabuk bittiği için mi sahiciydi? Aşka
gidelim, o eşsiz inceliğe... Aşk yoksa
gerisi yalan, vesvese!..

Fasulye Ayıklayan Kadınların Sırları

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

Yazının başlığı Picasso'nun resimlerine verdiği isimlere benzedi. Fasülye ayıklayan kadınların Picasso'yu tanıdıklarını sanmıyorum. Hayatlarını örgü örerek, elmalı tartlar yaparak, salamura hazırlayıp, turşu kurarak geçirmişler. Onlara Picasso'nun Ağlayan Kadını'nı, Plajdaki Tombulları'nı gösterecek türde bir hayatları olmamış. Onlar da bundan şikayetçi olmamışlar. En nefis elmalı tart yapmaktan mutlu, altmış yaşına gelmişler. Eminim onlar Picasso'nun bir resmini görseler çok severlerdi. Picasso'da onlarla tanışsa çok mutlu olur, mutlaka fasülye ayıklayan bu iki kadını çiziverirdi.

Elmalı tartın içine konulacak tarçın oranını en mükemmel şekilde ayarlayan bu kadınların Picasso'yu nasıl mutlu edip etkileyeceklerini merak edebilirsiniz. Bunu elmalı tartlar ve fasülye ayıklarken oluşturdukları üstad için muhteşem sayılacak kompozisyonla yapacaklarını düşünüyorsanız aldanıyorsunuz. Onlar bir yolunu bulup Picasso'ya -ya da yanlarına kim geldiyse, sözgelimi Virginia Woolf ya da Kafka veya Madonna belki Fellini veya Kraliçe Elizabeth hatta Dante bile olabilir bu- aşktan sözedeceklerdir. Fasülye ayıklayan bu iki kadının gözü Madonna ya da Kraliçe Elizabeth'i bir yerlerden ısırsa bile Dante'den Fellini'ye hiçbirisini tanımayıp aşktan sözetmeye devam edeceklerdir. Onları dinleyen her kim olursa olsun sözkonusu aşkı dinlerken yemyeşil, taptaze bir fasülyeyi milyonlarca eşit parçaya bölecektir. Belki Fellini ve Madonna bir fasülyeyi atomlarına ayırmak yerine iki kadının anlattıkları aşkın ritmine uygun bir salınımda fasülye ayıklamaya girişeceklerdir. Picasso'yu ve diğerlerini tanımayan fasülye ayıklayan iki kadının aşk üzerine söyleyecekleri bittiğinde dinleyen herkes bir baş soğan doğramış gibi gözyaşı döker. Eminim hiçbirisi o kadınların aşkı öylesine güzel anlatmalarına şaşırmaz.

Fasülye ayıklayan iki kadın hayatlarında yalnızca bir defa âşık olmuşlar. Hikâyeleri kendi ağızlarından pek duyulmamış. Ama onları yakından tanıyanlar konu aşka geldikçe iki kadının birbirine çok benzeyen hikâyelerini anlatmışlar. Çoğunluk aile içinde kalmış bu âşk hikâyeleri. Ben de çocukken duymuştum. Kısacık hikâyeler aşkın yakınından uzağından geçmemiş insanların diline düşünce ısıtmadan "içiniz" diye sunulan çorbaya benziyor. İşte ben de o çorbayı soğuk soğuk kaşıklamak zorunda kalanlardandım. Sonra her iki hikâyenin gerçek kahramanlarını yanıbaşımda fasülye ayıklarken buldum. Sırtımızı güneşe vermiş bir masanın çevresinde oturmuştuk. Tam ortamızda taze yeşil fasülye öbeği duruyordu. İnce kılçıkları sıyırılırken güneş keskin bıçağın sırtından rasgele duvarlara, kapılara, omuzlarımıza savruluyordu. Güneşe bırakılmış kıymanın üzerindeki buz kalıbı yavaş yavaş kristalleşmeye başlamıştı.

Aşk da kristalleşmekti. Goethe kendisine mektuplar yazan o kıza böyle söylemişti. Fasülye ayıklayan iki kadın bunu da bilmiyordu. Aşk üzerine söylenmiş hiçbir şeyden haberleri yoktu. Filmler derseniz belki bir kaç Ediz Hun, Ayhan Işık, Türkan Şoray filmi onlara aşk, sevmek, kavuşmak, beklemek üzerine bir kaç şey öğretmişti. Ancak aşk öğrenilecek bir şey miydi? Fasülye ayıklayan iki kadına böyle bir şey sorsanız sanırım bir kelime etmeden yaptıkları işe devam eder belki aşk üzerine olduğunu bilmeden bir iki lakırdı ederler...

Aslında kadınları size yanlış anlatıyorum. Onlar aşk üzerine konuşmadılar. Sadece aşk olduğunu bile kestiremedikleri bir duyguyu, karşılaşmayı, anı dillendirdiler. Ama bunu benim yaptığım gibi abartılı, salak sepet cümlelerle yapmadılar. Fasülye ayıklar gibi, fasülyenin yeşili ve doğal lezzeti gibi çok hayattan, çok yaşamdan kelimeler seçtiler. Kısa cümleler kurdular. Yani onların aşk üzerine anlattıkları şeyler konserve değildi.

Fasülye ayıklayan kadınlar anlattıkça güneşe verilmiş kıymanın buzları gibi konserve kelimelerle anlatamayacağım bir şeyler çözüldü, başka bir şeye dönüştü.

İçlerinden en gencinin 16 yaşındaki torunu fasülye ayıklayan ninesine ve büyük teyzesine göre gürültülü bir müzik dinliyordu. Kadınlar burada aşkı anlatmıyorlardı. Sadece beş kiloluk taze fasülyeyi temizleyip haşlayıp canım ev konserlerinin yerini alan deep freeze yerleştirmek için çalışıyorlardı. Aslında aşktan geçmiş gönülleri tanesi 50 binden 20 kavanoz alıp güzel bir ev konservesi yapmak istiyordu ama gürültülü müzik müptelası delikanlının annesi "Size deep freeze aldım neden kullanmıyorsunuz?" diye sitem ediyordu. Fasülye ayıklayan, Picasso'yu hiç tanımayan kadınlara göre deep freeze illet bir şeydi. O derin, sonsuz görünen bölmeden her şey buz kütlesi halinde çıkıyordu ve fasülye ayıklayan kadınlar buna tahammül edemiyorlardı.

Kanımca buzu ölüme ve yalnızlığa eşit görüyorlardı. Genç torunun dinlediği müziğin gürültüsü arttıkça, önümüzdeki dağ gibi fasülyeler olduğu gibi durdukça menapozdan yakayı zor kurtarmış iki kadının yanaklarını üzüm kurusu, vişne çürüğü arası bir renk bastı. Nine olan söylenmeden edemedi:

- Ne anlıyorsun bu müzikten?

16 yaşındaki delikanlı,

- Güzel şeyler anlıyorum demekle yetindi.

Ninesine biraz sinirlenmişti. Yay gibi gerildi zehirli okunu fırlattı:

- Sözlerini sana çevirsem bile anlamazsın ki..

Fasülye ayıklayan kadınlar istifini bozmadı. Torunlarıyla didişmeye alıkıştılar. İşlerini yapmaya devam ederek yaşlarına, başlarına uygun bir çift laf ettiler:

- Ne söylediklerini bilsek kulak veririz herhalde oğlum.

Oğlan ikinci zehirli okunu hazırladı ve kanımca ninesini ve büyük teyzesini kalbinden vurdu:

- Aşkın gözü kördür diyor.

Saat gibi tıkır tıkır işler aşk
Çelik gibi soğuk
Parmaklar uyuşmuştur
Hissedemez tutamaz
Üfleyip mumu söndüremez

Aşkın gözü kördür diyor, söyledim işte Türkçesini anladınız mı?

- Anladık oğlum. Çünkü biz senin gibi aşkı kulaktan dolma öğrenmedik. Karşılaştık, yaşadık.

Delikanlı ninesinin ve büyük teyzesinin kocaman sırrıyla yüzyüze gelmişti. Umrunda değilmiş gibi davrandı.

Büyük teyze elindeki fasülyenin kılçığını ustalıkla sıyırırken görüntüsünü isabet almayan bir şey söyledi:

- Aşk hiç unutmamaktır, hep hatırlamaktır, senin bu şarkıyı dinlediğin gibi yeniden yeniden düşünmektir.

Masanın üstünde güneşe verilmiş kıyma iyice çözülmeye başlamıştı.

Aşk fasülye ayıklayan iki kadından şimdi nine olanının üzerine bir pencereden onun deyimiyle nur gibi bir ışıkla dökülmüş. Aşkın gözünün kör olduğunu "Love is Blindness" diye başlayan şarkıdan öğrenen torununun yaşındaymış. Pencerenin altından arkadaşına sesleniyormuş. Kıyısında durduğu sokak kalabalıkmış. Pencere açılıp o genç adam göründüğünde aşkın kuvvetli ışığı sadece onu yıkamış. Gözleri kamaşmış o kalabalığın arasında öylece kalmış. Genç adamın dudakları bir çizgi gibiymiş. Yele gibi saçları varmış. Durgun bir su gibiymiş yüzü. Sonra arkadaşı belirmiş pencerede onu içeri çağırmış. Eve çıkarken bacakları titremiş. Pencereden gördüğü adamla tanışmış. Uzun boyluymuş adam. Fasülye ayıklayan kadın ağaçlarında selvi ve kavak gibi uzun ve incelerini severmiş. Genç adamın omuzları güçlü dallarmış. Sesi buğuluymuş. Arkadaşının kuzeniymiş. Adını söylemiş. Yanlarında oturmamış. O zaman böyle şeyler ayıp sayılırmış. İçerideki odadan onun gölgesini izlemiş. Şimdi fasülye ayıklayan kadın empirme elbisesinin kolunu sıyırınca sargılı kolu görünmüş. Arkadaşı meraklanmış. İncittiğini söylemiş. Tekrar doktora gideceğini, ağrısının geçmediğini, kırık olmasından şüphe ettiklerini söylemiş. Arkadaşı kuzenini çağırmış. Tıp öğrencisidir demiş. Genç adam şimdi fasülye ayıklayan kadının kolunda çatlak olabileceği teşhisini yapmış. İlaç önermiş, bir eşarpla kolunu boynuna bağlamış. Geçmiş olsun demiş.

Fasülye ayıklayan kadın bir daha onunla hiç karşılaşmamış. Arkadaşından haberlerini almış. Aşkın bir pencereden bu dünyadan olmayan ışıkla döküldüğü sonbaharın ertesi evlenmiş. Rahmetli kocasını gördüğünde hiç öyle olmamış. Bir daha üzerine nur gibi ışık yağmamış. Anlattığına bakılırsa kolunun çatlağı da hiç geçmemiş, sızladıkça hep üzerine aşkın kör edici ışığının döküldüğü günü hatırlamış. Saçları neredeyse tamamen beyazladığında genç adamı görmüş. O da yaşlanmış. Yüzü yine durgun bir su gibiymiş. Kolundaki çatlağı hatırlatmış. Fasülye ayıklayan kadın yine aynı sızının varlığından sözetmiş. Yine başından aşağı aşkın ışığı dökülmüş.

Aşkın ışığını hep korumuş. Bir türlü içinin ısınmadığı kocası onu azarlarken, o bıkmışken, bunalmışken, ağlarken, alışmışken, saçmalama derken kalabalık bir caddede durmuş, açılan pencereden akan aşkın ışığını görmüş. O durgun yüzü sevdiği ağaçlara benzeyen ince gövdeyi görmüş. Fasülye ayıklayan kadın yıllarca hayatındaki tek bir anla avunmuş.

Önümüzdeki taze yeşilden fasülye dağı azalmış, kıymanın üzerindeki buz kristalleri yok olmuştu. Diğer kadın hikâyesini anlatmadı. Çok benzer dedi. Bir vapur iskelesinde, yine aynı ışık ve canlılık, varılan bir başka koca, çocuklarla avunma,geçen yıllar ama o anı oradaymışcasına hatırlama...

O sırada bir melek geçti.

Ayıkladığımız fasülyeler de U2'nun şarkısı da bitti.

Torun,

- Aşk sizin gözünüzü kör etmiş ki dedi

Melek bir kere daha aramızdan geçti.

Kanatlarını açtı, kapadı.

Kadınlar yorgunlukla gözlerini açtı kapadı.

Fasülye ayıklamayı bitiren kadınlar hücresinden çıkmış, başını kaldırmış dervişlere benzediler: "Aşk bizi ışığına boğdu" dediler. "Kör olmadık. Hep o ışığı gördük, hatırladık."

Fasülyeleri kaynayan sulara attık. Üç dakika haşladık. Süzgeçten geçirdik. Minik torbalara pay ettik. Deep Freeze kaldırdık. Kadınlar,

- O fasülyeleri hep öyle yeşil hatırlayacağız dediler.

Ben çok kötü oldum. Eve gittim. Bir daha taze fasülye yediğimde, ayıkladığımda, Madonna'nın kıytırık bir şarkısını dinleyip Dante'den bir satır okuduğumda, bir Fellini filmine denk gelip Virginia Woolf'un yazdıklarını düşündüğümde, bazı kadınları Kraliçe Elizabeth'e benzetip Picasso resmiyle karşılaştığımda, hayatında bir tek anın varlığını koruyanları düşünüp ağladım.

Bir Politik Futbolcu Kemalettin Şentürk

ORAY EĞİN

Ona karşı oynayan futbolcular ve maçı yöneten hakemler ondan korkuyorlar. Gazetecilerle de arası pek iyi değil. Biz hep onun sinirli halini biliyoruz. Bir de solculuğunu, o malum İşçi Partisi'nin aydınlar bildirisinde yer almasından dolayı.

Fenerbahçe'nin liberosu, yani defansın önünde tek başına oynayan "yalnız adamı" **Kemalettin Şentürk,** 27, Steau Bükreş maçı sonrası solu, futbolu geleceği ve geçmişi ilk kez bu kadar net anlattı.

- Futbolcunun aydını olur mu?

Aydını sınıflandırmak yanlış. Futbolcuymuş, yazarmış romancıymış diye. Doğaya, insana daha sevecen bakan herkes veya kendi nezdinde bir şeyler yapan, paylaşımcılığı savunan herkes kendine göre mutlaka solcudur. Tabii solculuğun derecesi de önemli.

- Sen solcu musun?

Kendime göre solcuyum, mutlaka. Ama yaşantı olsun, içinde bulunduğumuz ortam olsun, mecburi ortamda ana fikirlerin bir çok maddesine ters düşüyoruz ama görüş olarak öyleyim.

- Nasıl bir solculuk bu?

Böyle bir ortamda bile madalyonun diğer kısmını düşünebiliyorsam kendime göre bir çıkış noktası bulabiliyorum. Bir tarafta pahalı arabalara binebiliyorsam, pahalı yerlerde yemek yiyebiliyorsam, görüşüm de bu olduğuma göre bazı şeyleri de diğer tarafta düşünüp yapmaya çalışıyorum ama bunda ne derece başarılı oluyorum o tartışılır.

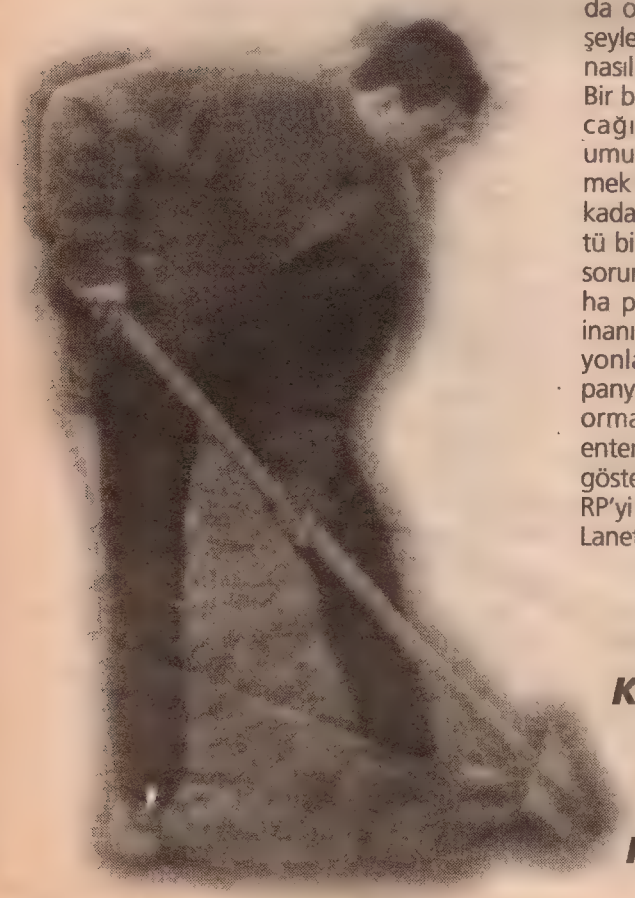

- Ne derece başarılı oluyorsun?

Şu anda; futbol oynadığım süre içerisinde başarılı olabileceğime de inanmıyorum. Futbol oynadığımız sürece hiçbir sosyal yaşantımız, hiçbir sosyal faaliyetimiz -ne kadar istesek de- olmuyor. Düşüncelerimle yaşantım çok tezat. Bu da işimin getirdiği bir sonuç. Futbol oynadığım sürece de bu böyle. Ama futboldan sonra çok ciddi, gerçekten çok ciddi projelerim var. Eğer bunları gerçekleştirebilirsem tam anlamıyla düşüncelerime saygımı daha fazla kazanacağım.

- Futbol bitince, aktif olarak ne yapacaksın?

Çok ayrıntılı olarak düşünemiyorum. Futboldan sonra şartların ne getireceği belli değil. Burada mıyız, değil miyiz? Şu anki kafama göre Türkiye'de hiç kalmayı düşünmüyorum. Mutlaka Türkiye'den ayrılmayı düşünüyorum. Ama Türkiye'de kalırsam da mutlaka bir şeylerin yapılması gerektiğini düşünüyorum. Aktif siyasete girmeyi de düşünüyorum. Şu anda bir parti üyesi değilim ama daha sonrası için düşünürüm, mutlaka...

- Niye Türkiye'de olmak istemiyorsun?

Ben kızım için Türkiye'de olmak istemiyorum. Yurtdışına gitmek istememin en büyük sebebi kızım. Yurtdışında olsam, onun hakkında çok olumlu şeyler düşünebileceğim. Şu anda onu nasıl kurtarabileceğimi düşünüyorum. Bir bağlantı yakalayabilirsem durmayacağım. Türkiye hakkında olumlu, umutlu bir düşüncem olsa zaten gitmek istemem. Hangi birini sayayım? O kadar çok olumsuzluk var ki... Çok kötü bir ortamımız var Türkiye'de. İleride sorunların daha da büyüyeceğine daha problemli bir hayatımız olacağına inanıyorum. Mesela, TEMA vakfı erozyonla, toprakla mücadele için kampanya başlatıyor, öbür tarafta Akdeniz ormanları bilerek yakılıyor. Öylesine enteresan bir ülkeyiz ki, her şeye tepki gösteriyoruz, ama sandıktan çıkan oy RP'yi iktidara getiriyor. Ne söyleyeyim? Lanet olsun, bu Türkiye'de doğmuşuz.

Şu andaki Türkiye'de çok Kemalist olduğum da söylenebilir. Ama faşist bir derecede Kemalist değilim.

Sol, problem. Her şeyiyle problem. Öyle ki 12 Eylül'den önce sol denilince herkes öcü görmüş gibi davranırdı.

- Kaçmak çözüm mü?

Kaçmak nedir? Nazım Hikmet'in söylediği gibi, "Biz yanmasak"... Ama herkes yanmalı da değil. Mutlaka birileri de kalmalı. Eski solcuların hepsi kaçmış, ama bugün hepsi gelmiş. Kendi platformlarında, kendi kulvarlarında belki de belli bir savaş veriyorlar. Şanar Yurdatapan var, Yaşar Kemal var, Cem Karaca geldi, örnekler çoğaltılabilir. Ben yurtdışına gitmeyi kaçmak olarak yorumlamıyorum. Şimdi Türkiye'de kalsam da nereye kadar gidebilirim.

- Ama son dönemdeki solcular Yalçın Küçük'ün deyimiyle "kendini ekranda görme hastalığına" kaptırmış değiller mi?

O zaman gerçek solcu kim? Gerçek solcunun kimliği ne? Önce onun açıklanması lazım ki diğerleri meydana çıksın. Gerçek solcu kimdir? Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, Ertuğrul Kürkçü mü? Onların kişiliklerinde sol nedir veya? Bunu açıklamadan çıkıp Deniz Gezmiş'in hayatını anlatmakla, Che Guevera'nın hayatını anlatmakla, ya da Mahir Çayan'ın öldürülüşünü çok dramatik bir şekilde televizyonda göstermekle bir şey elde edemezsin ki. Onların düşünceleri neydi? Bunlar idol olmuşlar, neden idol olmuşlar? Düşünceleri neydi ki bu kadar insan, bu kadar üniversitede okuyan aydın öğrenciler peşlerinden gitmişler?

- Sen "idol" olmak istiyor musun?

Hayır, kesinlikle. Olamam ki zaten. Günümüz şartları onu getirmez ki. Çocukların futbolcuları idol yapmalarının sebebi, egemenlerin futbolu insanlara uyuşturucu olarak sunmaları. Ülkenin politikası böyle olursa, ülkedeki sorunların, insanların sahaya yansımasıdır olay.

- Nasıl solcu oldun?

Ben Artvinli'yim. Liseyi Artvin'de, Ardanuş'ta okudum ve Artvin 12 Eylül öncesi solun kalesi olarak bilinen bir yer. Babam Demirel'cidir, sağ kesimde daha fazla bulunan bir insan ama abilerim, hepsi solcudur ve özellikle bir tanesi DEV-GENÇ'lidir. O yüzden ortaokul ve lise dönemlerinde onlardan çok fazla etkilendim.

Liseden sonra Rizespor'da futbola başladıktan sonra kendi içimde bir kişilik çatışmasına girmiştim o dönemler. Bazı araştırmalarım okuduğum kitaplar vardı. Kendimce de -sol tarafta- bir yol çizdim denebilir.

- 68'ler Che'nin hikâyeleriyle, Türkiye'dekiler Denizler'le, 90'lı yılların solcuları da Çetin Altan yazılarıyla solcu oldular, sen kimi örnek aldın?

Ben arada kaldım. Ben Deniz Gezmiş hakkında yazılan hemen hemen bütün kitapları okudum diyebilirim. Onun haricinde abimin Bulgar, Rus şairlerinin kitapları vardı, onları okudum. Kendi çerçevemde bir değerlendirme yaptım, ama Deniz Gezmiş hikâyeleriyle daha fazla büyüdüm. Çok fazla etkilendim. Etkilenmemek mümkün değil. Bugün Adnan Menderesler'in ya da Abdullah Çatlılar'ın kahraman olduğu bir ülkede onlar neden değil? Bu tabii kendi kendime çok kolayca cevaplandırabildiğim bir soru ama toplum neden bunu cevaplandıramıyor, o zaman işin içinden çıkamıyorum.

- Sana göre "sol" ne?

Sol, problem. Her şeyiyle problem. Öyle ki 12 Eylül'den önce sol denilince herkes öcü görmüş gibi davranırdı. Herkes saldırıyordu, adam öldürüyorlar, ülke komünistlerin yüzünden elden gidiyor propagandaları, bunun devamı da 12 Eylül darbesi. Ondan sonra sol diye bir şey yok zaten. Sol kendi içerisinde de yok artık. Bugün bir DEP kuruldu, arkasından bir daha kuruldu, sonra ÖDP kuruldu, ÖDP'ye saldırdılar, dediler ki "eşcinseller de var".

-Ama solda da bir kıpırdanma var, mesela ÖDP'yi nasıl buluyorsun?

Aslında şu andaki solcu kesimin içerisinde en ciddi sol olarak görüyorum. Sadece bir sınıfsallık yapmıyor. Amaç bir insana ulaşmaksa, tüm insan genelini kaplıyor diye düşünüyorum. Eşcinseller de vardır, politikacılar da vardır, (x) bir sınıftaki insan da bir şey söylüyor. "Partimiz herkese açıktır" diyorlar. Bir başkaldırıyı öne çıkarıyor. Nedir, eşcinseller problemlidir toplumda, onlar başkaldırıyorsa, biz de düzene başkaldırıyoruz diyor. Ya da düzenin problemlerini biz kendi halimizde çözmek istiyoruz diyor, onlar da bir başkaldırıyı temsil ettiğinden dolayı.Bugün İşçi Partisi'ne bakıyorsun, Doğu Perinçek'in ne olduğu belli değil. CHP öyle, ÖDP'nin içlerinde elle tutulabilir bir şeyi var.

- Peki, İP'e oy verecek aydınlar bildirgesine imza attığın seçimde İşçi Partisi'ne oy verdin mi?

Verdim. Söyledim ve verdim. Eğer vermeseydim kendime saygım kalmazdı. Ben çıktım ve söyledim, bunun sebebi de bir çok aydının İşçi Partisi'ni desteklemesidir. Söylediğim gibi de yaptım. Bunu da isteyerek yaptım. Eğer böyle bir şeyi istemeseydim ne açıklardım, ne de söylerdim. Ama o zaman İşçi Partisi'nin biraz daha olaya eğildiğini, ciddi olarak eğildiğine inandığım için verdim.

- Şimdi pişman mısın?

Hayır.

- İP çok sert bir Kemalist parti, sen de Kemalist misin?

Şu andaki Türkiye'de çok Kemalist olduğum da söylenebilir. Ama faşist bir derece de Kemalist değilim. Ama Atatürk'e çok inanıyorum, yaptığı her şeyin doğru olduğuna inanıyorum ama bu fanatiklik doğrultusunda değil ama yeri geldiğinde fanatik de oluyorum. Bugünkü radikallerin veya muhafazakârların, aşırı sağcıların, hiç kimsenin Atatürk'e laf söyleyebilecek bir şey yaptıklarına inanmıyorum. O yüzden ona laf söylenmesini hazmedemiyorum.

- Bir misyonun olduğunu düşünüyor musun?

Hayır, kesinlikle öyle değil. Çünkü o kadar bilgi birikimim, ya da o kadar politik bir geçmişim ya da çok fazla sol tarafta yaşadığım mitingler, içeriye atılmalar gibi bir birikimim yok. O dönemler öyleydi. O dönemlere bakarsan tüm yazarlar, politikacılar içeri girmiş-çıkmış insanlar veya bir çatışmaya katılmış, bir miting örgütlemişler, pankat asmışlar, yazı yazmışlar... Ben de kendimi onların içine koyuyorum, şöyle ki; eğer ben Artvin'de olsaydım, futbolcu olmasaydım ve 12 Eylül'ün o ortaokul, lise dönemlerini, yaşadıklarımı halen o kafayla, orada yaşamış olsaydım şu anda ya içerdeydim ya öldürülmüştüm. Ama bir şans mıdır, nedir, oradan çıktıktan sonra futbolcu olmuşuz, bir nebze uzaklaşmışız. Futbolcu olduktan sonra herkes ülkücü, herkes sağcı. Ben de solcuyum, buna tepki olsun diye değil solculuğum.

- Futbolda herkes ülkücü veya islamcı mı?

Yüzde 95'i diyebilirim.

- Takım içinde kendini MHP'li olarak deşifre eden futbolcularla nasıl geçiniyorsun? Aran kötü mü?

Çıkarlar söz konusu olunca bazı şeyler unutuluyor. Fikirde de böyle. İçinde bulunduğumuz şartlar onu gerektirdiği için öyle. Kalkıp da ben x birisi için, "bu faşisttir, bununla aynı takımda oynayamam" dedim mi, o zaman gitmek zorundayım. Neden bir faşist Fenerbahçe'de kalır da bir solcu kalmasın? Bu da yarının bir sorusu. Bugün faşistler çoğunluktadır, yarın solcular çoğunlukta olabilir. Bu da belki de benim sayemde olacaktır. Bir çok solcuyu buraya getirmekle mesela...

- FB, çok ülkücü bir camia olarak biliniyor, böyle bir camiada nasıl barınıyorsun, seni ezmeye çalışmıyorlar mı?

Ben Güven Sazak döneminde transfer olarak geldim. Beni -Gençlerbirliği'nden- alan Cemil Turan, o da bir ülkücü ve beni getiren FB'ye o. O dönemde zorluklarım oldu. Ama bu zorluklarımın sebebini siyasi olarak görmedim ya da düşünmedim hiçbir zaman. Ama zorluklarım oldu.

- "Ne sağcıyım ne solcu, futbolcuyum futbolcu" denir ama futbolcular neden son dönemde bu kadar politize kimlik kazanmaya başladılar?

Ülkenin şartları insanları mutlaka bir platforma çekti. Birisi mutlaka ülkücü. Şekilde de olsa, düşüncede de olsa ülkücü olma zorunluluğu hissetti. Zaten 12 Eylül'den sonra kimse solcu olma zorunluluğunu hissetmedi. 12 Eylül'den sonraki politik çalkantıların sonucu. Darbenin sonucu, en büyük sonucu bence. 12 Eylül'den önce de bunun tam tersiydi. Düşüncede solcu olmak vardı veya moda olsun diye solcu olmak vardı ama o zaman da solculuk ön plandaydı.

- Futbolcuların görkemli hayatından mı etkilendin?

Benim abilerim de futbol oynuyorlardı. Hem de çok iyi futbolculardı. Ama onlar amatör seviyede kaldılar ama o zamanki geçim sıkıntısı olsun, maddi problemler olsun, babamın onlara izin vermemesi sonucu olamadılar. Ben de onlardan etkilendim ama zaten kendim de çok istiyordum. İyi futbol oynuyordum, maçlara gidiyordum...

- Bir de solcu İlyas Salman'ın Fenerbahçe'de futbolcu rolünü oynadığı filmler mi etkiledi? Şimdi o filmlerdeki İlyas Salman sen mi oldun?

İlyas Salman, ne kadar da istese futbolcu olamaz, ki o aslında onun içinde bir problem diyebilirim. Yani bilinçaltındaki bir şey, yani çok istemiş ama olamamış. Filmlerinde onu gösteriyor. O yüzden de aynı platformda olmamız zor.

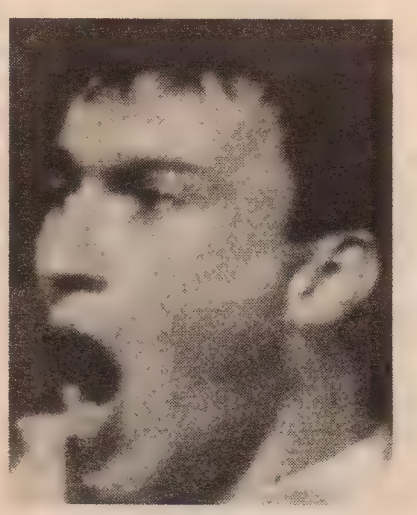

- "Hüseyin Kocadağ'ı unutmadık" pankartıyla sahaya çıktınız. Sen de oradaydın...

Tutmadım ama oradaydım. Hüseyin Kocadağ'ı şimdi Susurluk olayı ile bağdaştırmıyorum. Çünkü ben onu FB'de, FB'li bir yönetici olarak tanıdım. Onun bu tür işlerde, ya da böylesine karanlık işlerde bulunduğunu bilmiyordum. Ama şu anda bu konuda ne söylesem fark etmez.

- Aynı Fenerbahçe, Hüseyin Kocadağ duyarlılığını neden "Susurluk'u da unutmadık" diyen bir pankartla göstermedi?

İkisinin bir farkı var mı? Ha Hüseyin Kocadağ'ı unutmadık, ha Susurluk'u unutmadık. Bence bir farkı yok.

- Susurluk sana göre aydınlanacak mı?

Mümkün değil. Adam çıkmış diyor ki, "elimden geleni yapmazsam Başbakanlığım haram olsun bana" diyor. Ama, Abdullah Çatlı'nın Abdullah Çatlı olduğunu söyleyen zaten ANAP'lı Yaşar Okuyan. Kendileri de bu işin içinde, nasıl çözecekler?

- Sen ışıklarını açıp kapattın mı?

Evet, bir ay boyunca.

- O dönemde "sivil itaatsizlik"de birleşen kitleler yeniden nasıl birleşecek, bu işi çözmek için?

Bunun tek çözümü kelle koltukta bir Başbakan'ın koltuğa oturması bence. Bu nasıl olur? Menderes veya Tansu Çiller gibi "kelle koltukta geldim" diye değil. Gerçekten elini masaya vurup da "milletvekillerinin dokunulmazlığı kalkacak", "faili meçhuller çözülecek", "Susurluk çözülecek" diyen bir adam gelirse ancak kimse bir şey söyleyemez. O da nasıl, mecliste çoğunluk ondaysa, o da Başbakansa. Gerçekten Türkiye için bir şey yapmak istiyorsa yapar bunu. Aslında hepsi isteseler yapar bunu.

- Sahada çok hırçınsın, 1 Mayıs yürüyüşüne çıkar gibi mi hissediyorsun?

Onu Cumhuriyet'te çok güzel yazdılar. Futbol çok farklı, "futbolcular ülkenin ya da ülkede yaşayan insanların her türlü problemlerini sahaya yansıtan gladyatörler" diyor. Biz de bugün çok büyük problemlerle Türkiye'de yaşadığımız için bu doğal olarak futbolcuya da yansıyor. Stadyuma gelen taraftara da -ister istemez- yansıyor. Benim sinirliliğim de benim solculuğumdan kaynaklanıyor. Ben düzene uysam, ben de hakeme itiraz etmem, ben de sahada bulunan herkesi okşarım, severim. Yani, ben de çok sempatik olurum. Çok kolay bu. Ama olay öyle değil. Bir başkaldırı var.

- Haksız bir karara dayanamamak mı?

Dayanamıyorum değil, tepki gösteriyorum. Dayanmak farklı, ben direkt olarak pratiğe geçiyorum. Bu rakip futbolcu da olsa, hakem de olsa tepkimi gösteriyorum. İşimi her zaman kendim hallederim.

- Hırçınlığının çocukluğundan kaynaklandığını söylemiştin bir defasında...

Çocukluğumda çok futbol oynuyordum ama o zaman da arkadaşlarıma küfrederdim, gücümün yettiğini döverdim. Gerçekten döverdim. Küçüklüğümde de futbol oynarken aynıydım. Ama o zaman da bir neden var da böyle davranıyordum anlamında değil. O zaman da böyleydim, hatta daha fazlası. Gücümün yettiğini döverdim o zaman. Ama bu yaratılıştan gelen bir şey.

- Fenerbahçe'yi bol sıfırlı bir transfer teklifi gelirse bırakmayı düşünür müsün?

Giderim, neden gitmeyeyim? Sonuçta para için yapıyoruz bu işi. Fenerbahçe, bize yardımcı olmazsa bu konuda, hakkımız olan, alınterimizin bedelini bize ödemedikten sonra herkes gider veya herkes gitmelidir.

- Fenerbahçe'de üzerinde bir baskı var mı?

Kesinlikle hayır. Hatta benim İşçi Partisi'ne oyum açıklandığı zaman bile Ali Şen çıkıp da "Brovo, kendi düşüncesidir, biz de böyle demokratik bir kulübüz" demişti.

- Ali Şen popülizmi hakkında ne düşünüyorsun?

Yorum yok...

- Sakatlık nasıl oldu?

Sakatlık kendiliğinden çıktı. Uzun süreli zorlanmadan oluşan bir sakatlık. 2 Ekim'de ameliyat olacağım. Onu bekliyorum. Ama o zaman zarfında da oynuyoruz.

- Bir yanlış yapmıyor musun oynayarak?

Şimdi, yanlış şöyle; problem sol tarafta, sağ tarafa da geçme riski var denildi, biz de o riski göze aldık. Oynuyoruz.

- Televole'li bir hayat yaşamak nasıl?

Ben kınıyorum o programları. Tamamen protesto ediyorum. Benim çıktığım da çok nadir. Mecburen çıkmak zorunda kalıyoruz. O da şöyle, geliyor "herkesi yaptık, seni haber yapmadık" diyor. "Benim ne işim var o programda" diyorum. Açık açık söylüyorum. Nasıl çıplak bir mankenin bir spor programında işi yoksa, çırılçıplak bir mankenin olduğu programda da benim karımla işim yok. Bunu söylüyorum. "Biz normal haber yapıyoruz" diyor, diyorum ki "Televole'ye yapıyorsun", "Yok, Televole'lik 3-5 dakika çekeriz" diyor. İstemiyorum. Zaten benim gazetecilerle hiç aram yoktur.

Ben düzene uysam, ben de hakeme itiraz etmem, ben de sahada bulunan herkesi okşarım, severim. Yani, ben de çok sempatik olurum. Çok kolay bu.

bin dokuz yüz seksli yıllar..

-ya da bir kuşağın yarı mahrem tarihi-

metin
üstündağ

"zerrin doğan'a ve dilber ay'a"

- bir -

efektif alış'larla uyanıyorduk
efektif satış'larla tufaya geliyorduk

mors alfabe oynuyorduk
arnavut kaldırımda

tumba mandik kafakarış
çerçöp benim birinç birinnçç
kapçik sümüklü

aksıyorken talebelik
filmlere kaçıyorduk

-parça var mı aabi!..

- iki -

film dümdüz giderkene
haşırt birşey yırtılırdı aniden

sararık daha pembe
diken üstünde saman

kirli mi kirli perde
ahh'lar ohh'lar konserve

bir iki salise süren
fermuar eziyeti

elinde kaldı yazık
spermlerin demeti

-parça var mı aabi!..

- dört -

bütün tanklar tanır bizi
bütün parklar
bahçeler

ve arjantin biraları
ve de kirli garsonlar

menemenler
keşküller

afişler fragmanlar
bildiriler boykotlar

bütün ıslak sokaklar
ve ayıpçı sinemalar

bütün gişe kadınları
alaska - frigo'lar

-parça var mı aabi!..

- beş -

askeri darbelerle
geçti ergenliğimiz

dışarda bir yerlerde
kimlik gösterilirken

kim bilir nereli er'e

biz çavuş tokatlardık
o seksli fimlerde

-parça var mı aabi!..

- üç -

ter sperm salya sümük
mısır tütün
koku su

küf rutubet ve kimbilir
nuh-u behcet'ten kalma

ürperik çiftleşmeler

spermler spermler..
o toplu cinayetler
ışıkçılar gördüler

-parça var mı aabi!..

Morphine "Like Swimming"
"Çok İyi Malmış"

MEFİ A.

Yeni bir Morphine albümü dinlemek her zaman, sefil bir bara ilk adımı atmak gibidir. Önce gözleriniz ışığa alışır, sonra etrafa bakarsınız ve mutlaka tanıdık bir şeye ya da birine rastlarsınız. Morphine'nin müziğinde, barda içkilerin yerini bildiğiniz gibi, Mark Sandman'ın iki telli ve uğursuz tonlu bas gitarını, karanlıkta kültablalarına uzandığınız gibi Dana Collay'in hipnotize edici saksofon sololarını ve müziğin nereden geldiğini algılar gibi, Bill Conway'in metronomik vuruşlarını keşfedersiniz. Ve bu keşif hiç bitmez. Bu kısır döngünün içine girdiğinizde yıllar sürecek bir zevkin de pençesine düşersiniz. Grubun her yeni albümünde zevki aynı dozda tekrar tekrar yaşarsınız. Tıpkı "morfin" almış gibi. Morfinin bağımlılarına verdiği zevk "nesnel koşullarla hiç ilgisi olmayan saadet duygusu (euphorie)" olarak tanımlanır. Bizim "Morphine"mizin verdiği zevk de bundan pek farklı değil. Onların müziğini dinleyince anlamsız bir mutluluğa ve "Sade"liğin verdiği huzura kavuşursunuz.

Bostonlu grup Morphine gerçek bir "power trio". Ama bildiğiniz, 20-30 yıl önceki, gücünü gitardan alan "power trio"lardan değil. Gitarı rock grubunun "esas enstrümanı" olmaktan çıkaran grup, yalnızca iki telli slide bas, davul ve bariton(zaman zaman da tenor) saksofondan kurulu. Altı-yedi yıl önce Cambrigde'de grubun davulcusu Bill Conway'ın punk blues gurubu "Treat Her Right" ve saksofoncu Dana Colley'in grubu "Three Colors'ın devamı olarak kuruldu. İlk albümleri "Good" 1992'de Boston Müzik Ödülleri''nde "Yılın Bağımsız Albümü" ödülünü aldılar. Bilinen kronolojileri ise 1993 yılında çıkan ikinci albümleri "Cure For Pain"in Rolling Stone, Vanity Fair, Downbeat, People, Seventeen, ve Esquire dergilerinin listelerinde aylarca üst sıralarda kalmasıyla başlıyor. Ama asıl albümden seçilen beş şarkı 1993 Sundance Flim Festivali'nde "izleyicinin Seçimi Ödülü"nü alan "Spanking The Monkey" filminde kullanılınca hedefi vurdular. Anlayacağınız bu alışılmadık üçlü ilk defa sürpriz hitlerle dolu "Cure For Pain" albümüyle uluslararası bir fenomen oldu. Ve sonunda Rolling Stone, albümü "1994 yılının en büyük underground pop başarısı" olarak tanımladı. 1995 yılında "Yes" albümü çıktığında çoktan "Morphine bağımlısı" bir kitle oluşmuştu.

Morphine'nin müziği, bize yıllardır her dinleyişimizde "Salt On Our Skin" filmindeki başkadın karakterin annesinin "Sade her zaman güzeldir ama güzel her zaman sade değildir" lafını hatırlatıyor. Sade ve her zaman güzel... Binlerce grup, onlarca değişik enstrümanla onların yakaladığı "ruh"u yakalayamadı. Müzikleri dışındaki seçimleri son derece sade oldu. Hiçbir zaman büyük konser alanlarında çalmadılar, bunun yerine aynı kulüpte günlerce çalmayı tercih ettiler. Aile hayatları da öyle. İsimlerine (Ve de imajlarına) rağmen "keyif verici maddelerle" alakalarının olmadığını söylüyor Dana Colley. "Ailem, yani geçmişim zaten rock yıldızı olmaya müsait değil" diyor alçakgönüllülükle.

Piyasanın "tek şarkılık" gruplarının elinde olduğu bugünlerde Morphine için eski bir grup demek pek de yanlış olmaz aslında. Bizim piyasalarda ise, alternatif aramaktan yorulmayan bir kaç kişi dışında, tanınmıyorlar. Hal böyle olunca yazımızın amacı da ortaya çıkıyor sanırız. Amaç Öküz okurlarına kıyak geçmek ve keşfedilmesi gereken zevkleri tanıtmak.

Morphine'nin müziğinde "big band"lerden, be-bop'a ve "beat'e, "Folk"dan "folk rock"a, "rock'tan "psychedelic rock"a, "funk"a ve başka he varsa hepsine, Amerikan müzik tarihinin 30 yıllık gelişimini görebilirsiniz.

Son albümleri "Like Swimming" de lirik açıdan aynı yolu izliyor. Albüm müzikal açıdan ise tıpkı öncekiler gibi bir "lo-fi rock" albümü. Tek bir farkla... Çünkü bu albüm tam da "Morphine"in imzası gibi. Parçalar tıpkı başka birileri senelerdir bu parçaları yorumluyormuşçasına oturuyor kafanızdaki yerlerine. Albümün lokomotifi "Potion"un sanki birkaç yıl önce Beck'ten Tom Petty"den (hatta saksafon yerine gitar olsa Elvis'ten) dinlemiş gibi hissediyorsunuz Potion'un uğursuz bas rifleri, ön planda karanlık atmosferi sağlayan periyodik saksofon melodileri bizi sık sık geçen yılın Akbank Caz Festivali'ne gelen John Lurie ve aylak Kertenkeleler'i için yapılan "Fake Jazz" (Sahte Caz) tanımını hatırlattı. Aslında dünyadaki herşey sahteydi ve "Like Swimming" albümü de bir "fake rock"dı.

Saksofoncu Donna Colley kendi müziği için "Saksofonumda her zaman beni Jimmy Hendrix veya Bill Gibons (ZZ Top)'ın gitarı kadar heyecanlandıracak bir sound aradım" diyor. Morphie'i ZZ Top'a benzetmek hiç de fena bir fikir değil. İkisi de blues köklü, üç kişilik, kendine özgü tarzları olan, müziklerinde ve liriklerindeki düzeyli espri gücünü sahiplenmiş gruplar.

Morphine'in temel özelliklerinden bahsederken iki şeyi atlamak çok büyük hata olur. Birincisi Colley'in iki saksofonu aynı zamanda çalma özelliği. Colley sahnede ve albümdeki bazı parçalarda (Wishing Well) tenor ve bariton saksofonu birlikte çalıyor. Bu konudaki kahramanı ise büyük usta Rahsaan Roland Kirk (O üç saksofonu aynı anda da çalmıştı.) İkincisi ise Mark Sandman'in kendi icadı olan üçte bir bas, üçte iki gitar olan Tritar.. Albümde birkaç parçada duyacağınız ve başka hiçbir enstrümandan çıkamayacak Ben Harpervari gitarlar bu aletten elde ediliyor.

"Like Swimming"de muhteşem "oryantal" intro Lilah ve ardından gelen hipnotize edici, cool, uyuşturucu "Potion"ı dinledikten sonra "I Know You"da sıradanlığın zevkine varıyorsunuz. "Beat" şairlerinin liriklerine yakın sözleri ve vurdumduymaz monotonluğuyla size ancak çaresizliğin verebileceği bir zevki yaşatıyor. Kışkırtıcı "Empty Box", çaktırmadan kafanıza 80'li yılların nostaljisini taşıyan "Murder For Money, iç karartıcı "French Fries With Pepper" ve "Hanging On A Curtain"ı ilk dinlediğinizde, yıllardır haşır neşir olduğunuz bir çok grupla neden vakit kaybettiğinizi düşünmekten kendinizi alamayacaksınız.

"Rock noir" gibi "çarpıcı" bir ismi yakıştırmaktan acaip bir tatmin duyduğumuz Morphien son yılların en kendine özgü grubu. "Like Swimming"den başka üç piyasa albümleri daha olduğunu söylemiştik. (Cune For Pain, Good veYes) Ama son albümleriyle hiç de peşinde olmadıkları "şöhreti" yakalayacakları kesin. Ne yazık ki bunun nedeni müzikalitelerinin daha yüksek olması değil. Onlar her zaman iyiydiler. Ama bu albüm için Hole, Radiohead ve Dinosaur JR'ın da prodüktörü olan Paul Q. Kolderie'den ayrılıp Steven Spielberg ve David Geffen'ın sahip olduğu "Dreamworks" şirketiyle çalışmaya başladılar. Çok yakında onların adını daha çok duyacaksınız. Morphine gibi sıradışı bir grubu, kendilerini "underground" sanan jenerasyonun oyuncağı olmadan yakalayın isterseniz. Daha çok tad alırsınız.

Hiçbir zaman büyük konser alanlarında çalmadılar, bunun yerine aynı kulüpte günlerce çalmayı tercih ettiler. Aile hayatları da öyle. İsimlerine (Ve de imajlarına) rağmen "keyif verici maddelerle" alakalarının olmadığını söylüyor Dana Colley.

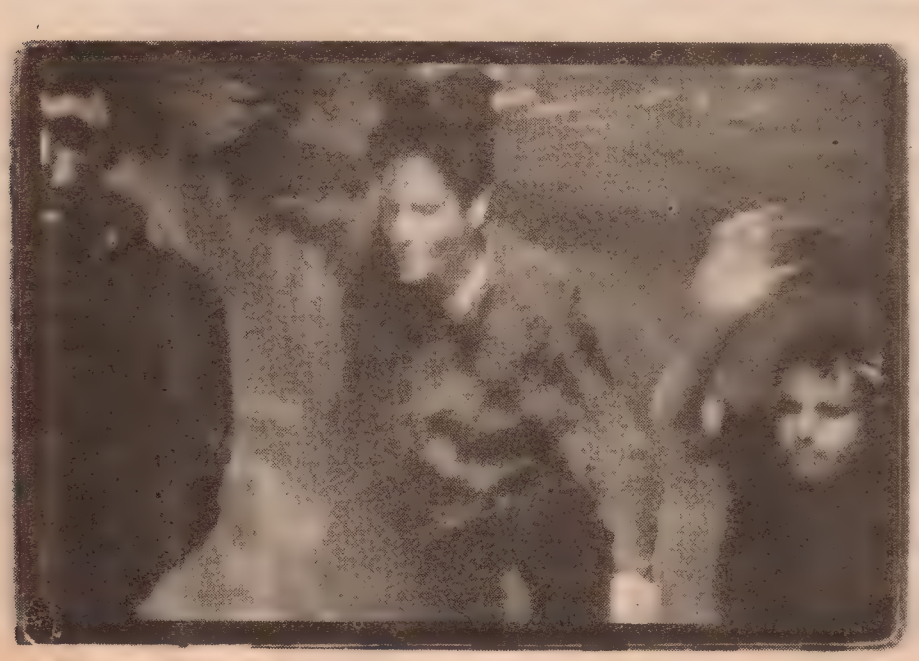

Paris'te Bir Türk Aydını: Koca Yusuf Pehlivan

EKREM GALİP YALINER

Pehlivan'ın vefatından bugüne neredeyse yüz yıl geçmiştir ve hâlâ, yapılı bir genç gördüğümüzde "Maaşallah" deriz, "Koca Yusuf gibi"... Öylesine bir efsanedir işte Koca Yusuf, adeta ölümsüz bir kahramandır. Lakin, onun adını ölüm kelimesiyle birlikte andığımızda dikkatli olmak da şarttır. Çünkü, Pehlivan'ın ölümüyle ilgili olarak bizlere nakledilenler, maalesef, tamamıyla yalandır.

Koca yusuf, bir başka efsane olan Adalı Halil'in sırtını yere getirmiş, bilahare Paris'e giderek minder güreşini öğrenmiş ve Fransa'dan tüm dünyaya yayılan bir şöhret edinmiştir. Pehlivan bir müddet sonra Amerika'ya geçecek, orada da büyük zaferler kazanacaktır. Böyle anlatılır, böyle söylenir. Zaten hakikat de böyledir. Ancak bir takım işkembe tarihçileri iddia ederler ki, Koca Yusuf, Amerika'dan dönerken bir deniz kazası geçirmiş ve Okyanus'un serin sularına gömülmüştür. Hatta yine iddia edilir ki, O'nun ağır cüssesinden ürken diğer yolcular, filikaya tutunmak isteyen Yusuf'un ellerini kürekle vurmak suretiyle kırmışlar, bu büyük kahramanın ölümüne sebebiyet vermişlerdir. İşte hadisenin burası yalandan, palavradan da öte bir şeydir. Çünkü Koca Yusuf'un son nefesini verdiği yer, Paris'teki bir bohem evidir. Ve bu hikaye, hayli hazindir.

Evet, Yusuf kendi ülkesindeki başarılarının ardından Paris'e gitmiş, minder güreşlerinde de unutulmaz galibiyetler elde etmişti... Şimdi sıra Amerika seyahatindeydi ve Yusuf, menejeri Pierre ile birlikte Paris sokaklarında gezmekteydi.

Sonbahar hüznünün serin rüzgârlarla savrulduğu bir akşamüstüydü. Yusuf'un duygusal günlerinden biri, akşama dönüyordu. Pehlivan, kendisini bir randevuevine götürmek isteyen menejeri Pierre'e itiraz etti:

- Bırak Pierre, canım istemez bugün öyle iş. Şurada oturalım bir şeyler yiyelim.

Bu teklif Pierre'in hiç hoşuna gitmemişti. Çünkü, bir oturuşta en az yarım kuzu devirmeye alışmış Koca Yusuf'un iştahı, pahalı Paris cafe'lerinde hesap facialarına sebebiyet vermekteydi. Hatta bir keresinde bin frang hesap ödemişlerdi ki, o devirde bin frang da bin frang idi hani; yirmi bin franga Paris'in mutena semtlerinden ev alınabilmekte, temelden girilirse fiyatlar daha da düşebilmekteydi. Evet, frang frang idi ama Pehlivan'ın inadı da inat idi. Bunu bilen Pierre fazla ses çıkarmadı. Hatta, Yusuf'a "Gösterdiğin cafe bize göre bir yer değil" bile diyemedi.

Garson masalarına aralıksız tabak taşırken, Yusuf da cafe'deki diğer insanları süzmekteydi. Garip kıyafetli adamlar ve kadınlar hararetli tartışmalar içindeydi.

- Bunlar ne çeşit insanlardır, Pierre?

Pierre, ağzında bir şeyler geveledi. Aydınlar, züppeler vs. Anlamazdı böyle işlerden. Marsilya'nın ara sokaklarından Paris'in güreş salonlarına sıçramış bir menejer nereden bilebilirdi ki, o cafe, yirmi-otuz yıl sonra sanat dünyasını sarsacak gerçeküstücülük akımının tohumlarının atıldığı yerlerden biriydi; cafe'deki insanlar da gerçekçilik, gerçeküstücülük, romantizm ve nihilizm arasında müsait yer arayan bir sanat çevresinin üyeleriydi.

Yusuf ile Pierre, cafe'den çıktıklarında kendilerini bir gürültünün içinde buldular. Az önce yanlarındaki masayı terketmiş olan gruptan bir kız kötü şekilde ayağını burkmuştu ve arkadaşları bir atlı araba bulabilme telaşındaydı. Yusuf altı ayda şaşırtıcı bir ilerleme gösteren Fransızcasını kullandı:

- Çok mu uzakta oturur bacımız?

- Hayır Mösyö, iki cadde aşağıda oturur.

- Ne araba ararsınız ki o vakit, ben taşırım bacımızı.

- Fakat...

Yusuf'a bir tüy gibi hafif gelen ufaktefek kız, acısını unutup gülümsemeye başlamıştı Pehlivan'ın kollarında.

- Adım Eugene, sizinki?

Tam on gün geçmişti o olayın üzerinden, on gün. Pierre avazı çıktığı kadar bağırıyordu Yusuf'a:

- Oh beyimiz nihayet teşrif ettiler. Neredesin on gündür, neredesin? "Kızı bırakıp gelirim" dedin, kayboldun. Öldün mü, kaldın mı? Bir haber yok. Hem bu halin ne ha, bu halin ne? Şeyime dönmüşsün on günde.

Yusuf mahcup mahcup bakıyordu. Üzerinde narçiçeği renginde bir redingot, boynunda fular, elinde kitaplar, gözünde yuvarlak çerçeveli bir gözlük... Koca pehlivan, cafe'deki adamlar gibi giyinmişti.

- Söylesene Yusuf, ne oldu? Niçin yok oldun birdenbire?

- Birdenbire mi yok oldum? Belki zaten yoktum. Sen benim varlığımı bir mutlak gerçek olarak alıyorsun ama mutlak gerçek var mıdır Pierre? Gerçek, gerçeklik ve ötesi...

İşin doğrusu, bu cümleleri Jean ile Gaston'un iki gece önceki tartışmalarından almıştı Koca Yusuf. On gündür Eugene'nin evinde kalıyordu. Kendisini bambaşka bir ortamda bulmuştu ve ortama uyum sağlamak için elinden geleni yapıyordu. Konuşulanları pek anlamasa da Eugene'nin verdiği kitapları okumaya çalışıyor, yeni arkadaşları gibi giyiniyor, yeni arkadaşları gibi davranıyordu. Sıkılmadığı söylenemezdi ama... Eugene'yi çok seviyordu. Şumnu'nun küçük bir köyündeki ev geldi aklına, doğduğu ev. Sonra, Paris'teki bohem evleri, aşk, sekse doymayan Eugene... Koca pehlivanın gözyaşları, Pierre'nin yüreğini yumuşatmıştı biraz.

- Hadi Yusuf, hadi Pehlivan! Amerika bizi bekliyor, hodri meydan! Biraz idman yap şimdi. Haftaya gidiyoruz.

New York'taki salonu dolduran yüzlerce kişi, müthiş Türk'ü çılgınlar gibi alkışlıyordu. Yusuf, yenilginin üzüntüsü içindeki David'e bir şeyler söylemek istedi ancak İngilizce bilmiyordu. Pierre'in tercümanlığına başvurabilirdi:

- Pierre, David'e şunu söyle: Belki de o kazandı güreşi. Galibiyeti değil, yenilgiyi içselleştirebilmek düzleminde...

Pierre'in tavrı ve sözleri çok kırıcı oldu Yusuf için. Seyehat öncesindeki son gecelerinde Eugene söylemişti bunları, ne olurdu şimdi Pierre de tercüme etse? Tercüme bir yana, niçin ağzını bozuyordu ki? Yine de sesini çıkarmadı koca pehlivan. Anlamsız tartışmaların zamanı değildi. Sözünü tutmuş, Amerika'ya gelmiş, maçları kazanmıştı ve ilk gemiyle Avrupa'ya dönmek istiyordu. Eugene'yi çok özlemişti.

Giderken bıraktığı Eugene ve dönüşte bulduğu Eugene, iki farklı insandı sanki. Sevgili sözcüklerinin, dizginsiz cinsel isteğin yerini ilgisizlik, soğukluk almıştı. Yusuf suçu kendisinde arıyordu. Sığ bir insandı, entelektüel birikimi yetersizdi, ağzı laf yapmıyordu. Kırk yılın başı lafa karışmaya kalkışsa, bir kaç saniye içinde ani bir pişmanlığa düşüyor, üstelik Eugene'den de azar işitiyordu. Onun rolü anlamaya çalışarak dinlemekti. İntihar üzerine çeşitlemeler dinlemek...

Evet, grubun üyeleri hep intihar üzerine konuşuyor, hep intihar üzerine yazıyordu. Yıllar önce intihar etmiş bir arkadaşlarına tapıyorlardı adeta. Armond, onun anısına "İntihar Erdemdir" adında bir kitap yazmıştı. Francois "Acıyı intihar söker" derdi hep, "kalan boşluk, acıyı yaratanların yüzleşeceği karanlık aynadır"... Eugene de şu lafı severdi: "İsyan bitti, isyan yağmurları bitti. Son bir isyan damlası var gökyüzünde, intihar. Dostlar, intihar isyandır!" Gaston'un "intiharın daveti: Ölüm silecek içimizdeki yaşama utancını" başlıklı makalesi de hayli beğeni toplamış, günlerce tartışılmıştı.

Yusuf korku içindeydi. Belli ki, arkadaşları kısa sürede birbiri ardınca intihar edeceklerdi. Eugene de... Yusuf, bu korkunun kendini kanıtlayamama huzursuzluğuyla birleştiği bir gece, intiharı düşündü ilk kez. İntihar ederse... Hem önce davranmış olacaktı, hem de bütün o tartışmaları özümsediğini gösterecekti. Nasıl olsa, Eugene de arkadan gelecekti.

Koca pehlivan, intihar düşüncesine yakınlaştı. Uzaklaştı. Tekrar yakınlaştı. Tekrar uzaklaştı. Ve bir gece, Eugene'nin evinde yalnızken, bir şarap kadehi dolusu zehiri içiverdi. Yatağa uzandı, son dakikalarını tatlı hayaller kurarak geçirmeye çalıştı. Ancak beynine sorular üşüşmüştü: "İntihar Erdemdir" adlı kitabının iyi sattığı, yeni baskı yapacağı haberi geldiğinde "Oleeyy be!" diye ayağa fırlamıştı Armond. Birkaç saniye sonra da "Hani böyle yapar ya tüccar yazarlar, intihar bilincinden yoksun rezil herifler, onları taklit ediyorum" demişti. Hangisi samimiydi? İntiharı övüp duran, birkaç ay içinde ardarda hayata veda edecekmiş gibi görünen arkadaşları, niçin bir yandan da çiftlik evi almak, küçük bir kıyı kasabasında pansiyon açmak, iki yıl sonra çok geniş bir dünya turuna çıkmak gibi uzun vadeli planlar yapıyorlardı? Yoksa...

Koca Yusuf Pehlivan bir nara attı, kimse duymadı. Doğrulmaya çalıştı, başaramadı. Artık zehirin hükmü altındaydı. Son bir çabayla komodinin üzerindeki kağıda ve kaleme uzandı, titrek harflerle kısacık bir cümle yazabildi: "Namertler, yaktınız beni!"

Pehlivan sade bir törenle gömüldü. Eugene yıkılmıştı adeta, uzun süre kendine gelemedi. Yusuf'un diğer arkadaşları da üzgündü. Armond'un, içkiyi fazla kaçırdığı bir akşam, "Yusuf da ne dolmaya geldi ha!" demesi dışında, Pehlivan'ı hep hayırla yâdettiler. O'nun, intiharı seçerek, hiçliğe karşı gerçek bir direniş senfonisi bestelediğini yazdılar. Talihsiz hadiseden yirmi yıl sonra bile, akşamüstleri Gaston'un otelinin terasında buluştuklarında, sık sık Yusuf'tan söz ettiler:

- İntihar notunda "Yakıyorsunuz beni" demedi, "Yaktınız beni!" dedi. Çünkü öne çıkan, ateş değil kül imgesi. Kül rengi gökyüzü, külleşmiş ilişkilerimiz ve intiharın korlaşmış cazibesi. Daha ne kadar direnebiliriz ki o cazibeye?

- İntiharın yüreğinde helezonik bir seyahatti Yusuf'unki. Helezonik bir başkaldırı. Sanırım benim için de az kaldı...

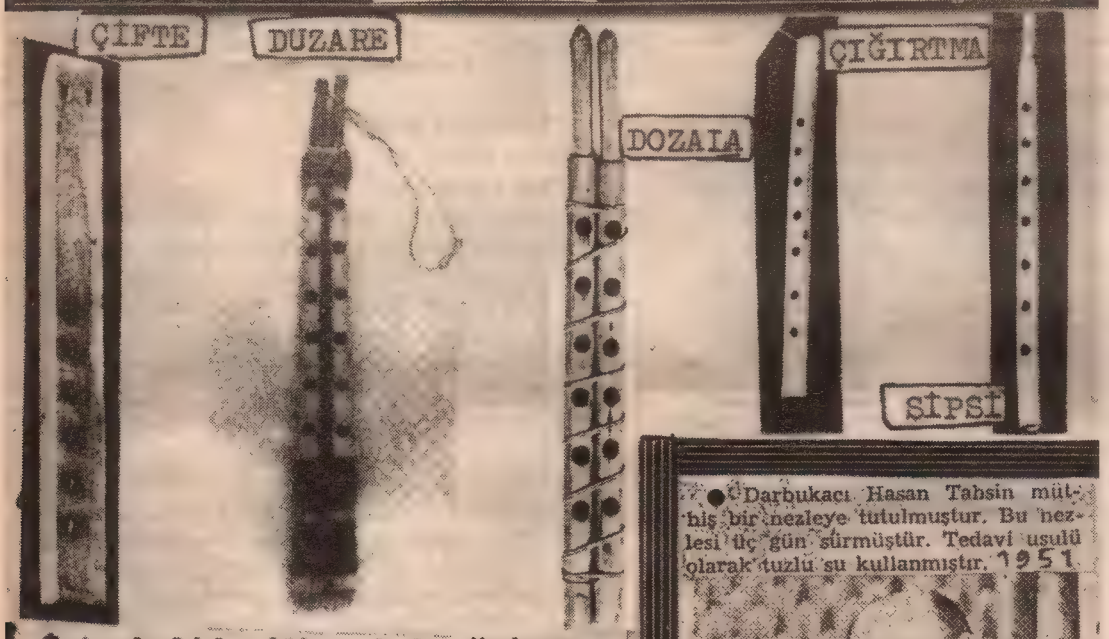

İstanbul'da ilk sokak müzisyenliğine 12 eylül 97 günü başlıyan -kartalın kanat kemiğinden veya sipsi gibi su kamışından 2 borunun birbirine bağlanması ve ağız kısmına bir cuk cuk'un(sipsi'nin takılmasıyla meydana gelen ÇİFTE yi beyoğlunda tanıtan zonguldaklı perişan hakkıyı eğer isterseniz dinleyiniz

Kürt müziğinde-duzare veya tuzare İran müziğinde ise dozare veya dozala olarak adı geçen çift borulu kartal kemiğinden yapılan bu çalgı-Mezopotamya uygarlığının kurulmasından beri varola gelen eski bir enstrümandır.

Günümüzde bu türden 2 borulu neyflilere,İran'da,Karadeniz'e kıyısı olan tüm ülkelerde ve Yunan istan'da rastlamak mümkündür.

Geçmiş Zaman Senaryoları

FATİH SOLMAZ

Resepsiyonizm görüşüne kapılmış bir resepsiyonistin beş yıldızlı konforu sanmasının, yoksul bir bilim adamının "Para Sayma Makinesi"ni icat etmesinin onursuzluğunun aynısını taşıyıp taşımadığını salakça da olsa tartışabilirim.

SAHNE 1...

KIZ: Bu aşka başlarken ne hayallerim vardı. Küçük de olsa bir evimiz olacaktı. Gelinlik giyecektim. Süslü bir gelin arabam olacaktı... Hatta arabanın önünü kesen çocuklara da para dağıtacaktım...

ERKEK- Bırak para dağıtmayı, içine para koymak için zarf satın alabilecek kadar bile paramız yok, Pervin...

KIZ- Evet... Kayahan'ın en az yirmi kaset doldurabileceği kadar dolu dolu bir aşkla birbirimizi severken, parasızlık yüzünden boktan... Dur boktan demek yerine ona da şarkıcılı bir şey bulayım. Hahh! Marmelat Kızlar gibiyiz.

ERKEK - Pervin, bu dünyada kavuşamayacağız galiba sevgilim... Ve bu durumda yapılacak artık tek şey var...

KIZ- Biliyorum sevgilim... Öbür dünyada kavuşabileceğiz. Yani birlikte intihar edeceğiz. Ver, aldığın hapların yarısını ben içeyim...

ERKEK- Şeyy Pervin.. Eczaneye hap almak için gittim ama maalesef param hapa yetmediği için bir kutu fitil aldım hayatım.

KIZ - Yani?...

ERKEK - Yani kutudaki fitillerin yarısını ben kıçıma sokacam, diğer yarısını da sen kıçına sokacaksın... Al, sen başla...

KIZ - Bari küçük fitillerden alsaydın sevgilim. Bunlar bizim bagajı dağıtır valla...

ERKEK - E sen de zamanında istediğimde pilavdan verseydin şimdi zorlanmaz... Neyse, artık bu konuları konuşmanın yararı yok Pervin. Haydi sevgilim, sevenlerin kavuşabildiği yere gitmekte daha fazla gecikmeyelim. Genç kız ile genç erkek tam donlarını indirmiş, intihara hazırlanırken, o sırada bir grup reklamcı telaşlı bir şekilde onlara doğru koşmaktadır.

BİR GRUP REKLAMCİ - Durduuun! Yapmayııınn!

ERKEK - Niye? Yoksa biz kardeş miyiz?. Hem kardeşsek bile birlikte intihar etmemizin ne sakıncası var?

BİR GRUP REKLAMCI - İntihar etmenize gerek yok! Biz sizin aşkınızı sponsorlar ve reklamlarla kurtaracağız!

SAHNE 2...

ERKEK- Kime sorarsan sor sevgilim. Çok kazandıran bir İmar Bankası gibi, aşkımız devamlı artacak ve ben seni yeni formüllü Mark gibi ovalamadan, çizmeden seveceğim.

KIZ - Yapmaa!

ERKEK - Yap yap! Beraberliğimiz çamaşır suyu temizliğinde artık... Tıpkı Kosla sıvı'da olduğu gibi...

KIZ - Desene artık mutluluğumuz Türk diş hekimlerince bile onaylandı. Aşkımızda sıfır çürük var bir tanem...

ERKEK - Evet Pervin. Aşk özgürlüğüne kavuştu artık. Kartelci aşk bitti. Bimaş gibiyiz hayatım.

KIZ - Yani Güvenle içebileceğim bir Kristal Kola gibi aşkımız mı var demek istiyorsun?

ERKEK - Haa haa haa! Artık Ultra Plus Orkid'li bir kuku gibi rahat olabilirsin sevgilim...

KIZ - Ohhh! Artık aşkımızı ailelerimizden saklamamıza hiç gerek yok. Beyazlarını Mehmet Ali Erbil'e gösterebilen kadınlar gibi cesurum.

ERKEK - Ayy valla! Tüm engellemelere rağmen çıkan Akşam gazetesi gibiyiz...

KIZ - Biliyor musun sevgilim, hayatın gerçek tadı işte bu... Herkes aşkımıza saygı duyacak babam, annem herkes... Hatta siyasiler ve daha neler, neler...

ERKEK - Biliyordum, tıpkı Ford'da olduğu gibi sen de hep daha fazlasını bulabileceğimi biliyordum...

KIZ - Eeee?..

ERKEK - Üffff! Akşımızla dahil etmemiz gereken daha bir sürü reklam var... Eti Puf Kraker, Fanatik gazetesi, Pirelli, Lipton yellov leybıl, Fabulozo, Telsim 0542, Doritos panço, Mek Danılts, Show-Pa, Algida Veli Göçer Arsa Ofisi, ABC Matik... Neyse devam edelim, Pervin farkında mısın aşkımızda tıpkı Vestel'e terfi eder gibi bir reyting patlaması oldu sevgilim...Yeni Yüzyıl'ın Kenex çocukları gibi mutluyum...

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

Lüsiyen Hanım'dan Abdülhak Hâmid'e
AŞK MEKTUPLARI
(Çev. İsmail Yerguz, Oğlak Yay.)

"Şehzadem genç değildi, lakin gençliğin kendisi idi. Latif tebessümünde, koyu gözlerinin tatlı ve yumuşak parıltısındaki gençlik; letafetinin süslerini bozmadan yılların çiçeklendirdiği müstesnalığı ebediyen muhafaza eden gençlik; tabiatın seçkin çocuklarına bahşettiği tahribi imkansız gençlik.." Lüsiyen Hanım ilk görüşte âşık olduğu Abdülhak Hâmit'i bu sözlerle tanımlıyor. Bu tanımlama bile insanın sevgilisini nasıl gördüğünü anlatmaya yeter. Bir başka bakıştır o. Lüsiyen Hanım 18 yaşında zarif bir genç kız, Abdülhak Hâmit ünün zirvesinde altmışında da bir şairdir. Öyle büyük bir tutkuyla birbirlerine âşık olmuşlardır ki, iki sevgilinin hayatlarını birleştirme, evlenme kararlarını aileler kabul etmeyince, birlikte Londra'ya kaçarlar. Fırtınalı, hareketli bir ilişkidir onlarınki. Birlikte de olamazlar, ayrı da kalamazlar. Defalarca ayrılır, iki kez boşanıp yeniden evlenirler. İşte Lüsiyen Hanım, bu aşkı anlatıyor mektuplarında. Kadın gözüyle, kadın açısından bir aşkın nasıl yaşandığını. Üstelik duygularını yazıya, mektuba dökmekten hiç çekinmeden.

"GÜVERCİN CURNATASI"
Cemal Süreya
(Yapı Kredi Yay.)

Cemal Süreya Türkçenin en iyi şairlerinden biri. Sevda sözlerini de, aşçıyı da, umudu da en iyi söylemiş şairlerden. Bunun yanında, gözlerinde hep bir hüzün olsa da, altın kalpli, dost canlısı, hoş sohbet biri dostlarına göre. "Güvercin Curnatası"nda Cemal Süreya ile yapılmış söyleşileri biraraya getirmiş Nursel Duruel. Cemal Süreya, sadece kendini, hayatını, şiirini, şiir üzerine düşüncelerini anlatmakla yetinmiyor tüm bir dünyayı kavrıyor, insan ilişkilerini, aşkları, evlilikleri, baba-oğul ilişkilerini, ülkemizin halini, siyaseti, ekonomiyi, hayattan nasıl zevk alınacağını, İstanbul'u, Erzincan'ı, sürgünlüğün ne menem bir şey olduğunu anlatıyor tatlı dille, güler yüzlü, hoş öyküler, anılar ve esprilerle.....

Ahmed Arif Anlatıyor
KALBİM DİNAMİT KUYUSU
Refik Durbaş
(Piya Kitaplığı)

Bu ay şairlerden, onların söyleşilerinden yana şanslıyız. "Kalbim Dinamit Kuyusu" bir başka büyük şairle Ahmed Arif'le yapılmış en önemli söyleşinin kitaplaşmış hali. Ahmed Arif, tek şiir kitabı "Hasretinden Prangalar Eskittim"i yayınladıktan sonra bir çeşit inzivaya çekilmiş, yeni şiir kitapları yayınlatmak bir yana dergilere de şiir vermemiş, toplantılara, panellere katılmamış, gazetecilerle, yazarlarla söyleşiler yapmamıştı.

Şair Refik Durbaş, 1990 yılında, Ahmed Arif'i bir söyleşi yapmaya ikna etmişti. "Neler mi anlattı Ahmed Arif iki gün boyunca?

Kendisini, annesini, babasını, lise yıllarını, ilk okuduğu kitapları, ilk şiirlerini, ilk tutuklanışını, Sansaryan Hanı'nda geçen gecelerini, "Otuzüç Kurşun"un, "Adiloş Bebe"nin hikâyelerini ve yeni şiirlerini... Evet yeni şiirlerini ve kitabını.."

Ahmed Arif'in yeni şiirlerinden oluşan kitabını yayınlamaya ömrü yetmedi. Bu uzun söyleşi de ondan kalan son yadigar oldu. Bu söyleşi sırasında Ahmed Arif yeni şiirlerinden, yayınlanmamış şiirlerinden de örnekler vermişti.

PERERIA İDDİA EDİYOR
Antonio Tabucchi
(Çev. Münir Göle, Afa yay.)

Açık yürekle söylemeliyim, son aylarda okuduğum en güzel roman. Portekiz'de, 1938 yılında, Salazar diktatörlüğü sırasında "Lisboa" adlı küçük bir akşam gazetesinin kültür sayfasının editörlüğünü yapan Pereria'nın hayatından bir bölümü anlatıyor Tabucchi. Pereria bizim gazeteciler gibi kendi yazdıklarından başka bir şeyi okumadığı için ülkenin ve dünyanın nasıl bir faşizm çukuruna yuvarlandığının farkında değildir. Küçük sağlık sorunlarını saymazsak sakin ve huzurlu bir hayatı vardır. Tesadüfen bir gençle ve onun sevgilisiyle tanışana kadar da böyle yaşayacak, tek derdi yönettiği kültür sayfasını doldurmak olacaktır. Sonrası!... İşte onu anlatmayacağım. Biz de pek tanınmasa da günümüzün en önemli romancılarından biri olan Tabucchi'den güzel bir roman "Pereria İddia Ediyor". Okuyun, hem keyif, hem ders alın.

GENE AŞK
Doris Lessing
(Çev. Tomris Uyar, Can yay.)

Sarah Durham, orta yaşı geçmiş, yalnız bir kadındır. Bir tiyatroda yöneticilik yapmaktadır. Julie Vairon adında bir kadın sanatçının hayatını oyunlaştırırken aşkı yeniden keşfeder. Bu keşif hem Vairon'un aşklarla, belki de sadece aşkla dolu kısacık yaşam öyküsünü araştırırken yapılır, hem de o vesileyle yaşanan bir tanışmanın yıldırım etkisiyle.

Sarah Durham, Vairon'un hayatından yola çıkarak aslında kendisiyle hesaplaşacak, o yaşa gelene dek niye hep kendini dizginlediğinin, aşka kendini bırakamadığının sorgulamasını yapacaktır. Aşk için hiçbir zaman geç kalınmayacağını anlamak ise kuşkusuz onun için en büyük kazançtır.

Günümüzün en önemli romancılarından birinin, Doris Lessing'in son romanı "Gene Aşk". Okunmaya değer bir kitap.

KUMRAL ADA MAVİ TUNA
Buket Uzuner
(Remzi Kitabevi)

Çok tantanası yapılmış, gereğinden çok tanıtılmış, duyurulmuş bir roman "Kumral Ada Mavi Tuna", geçen yazın en popüler kitabı. Bu tantanadan aklımızda kalanlar ise Uzuner'in bir iç savaş romanı yazdığı, bu romanda aynı zamanda bir aşk hikâyesinin ve de Kuzguncuk'un anlatıldığı....

Buket Uzuner, aslında 413 sayfa boyunca karşılıksız bir aşkı anlatıyor, üçüncü şahsın aşkını... Ada'ya aşkının karşılığını bulamayan ve buna razı olan Tuna'nın aşkını... Bundan ötesi ise sadece görüntüyü tamamlayacak birer unsur. "İç savaş'ı yazmaya" gelince bunun sadece bir söyylentiden ibaret olduğunu düşünmeden edemiyor insan. İç savaş sahneleri olarak âşk hikâyesinin arasına serpiştirilen bölümler aslında birer kâbustan ibaret. Bu kâbusu da askere giden hemen her genç yaşayabilir. Bu noktada tartışılması gereken tek şey Buket Uzuner'in askerlere, komutanlara duyduğu sevecen bakış. Onlardan yana bir anlayışla bu savaşı anlatıyor. İç savaşın diğer kesimini oluşturanların kimliği net olarak algılanamadığı için de yazarın askerlerden yana tavır koymasını, onları bu denli sevimlileştirmesini anlamak kolay değil.

Romanın en keyifli bölümleri aslında Kuzguncuk'taki köşkte yaşananlar. Ada'nın şair dayısı, sinema sanatçısı anne babası bizlere Sadri Alışık - Çolpan İlhan çiftini ve şair Attilâ İlhan'ı hatırlatıyor. Neyse ki Ada futbolculuktan artistliğe geçme biri değil kumral ve güzel bir kadın....

RUH İKİZİNİ ARAR
Mahir Öztaş
(Yapı Kredi yay.)

"Ruhum işte burada / Avuçlarında" diyen bir adamayla başlıyor kitap. Ruhunu sevdiğinin avuçlarına teslim edecek kadar tutkulu ve cüretkâr bir âşıkla karşı karşıyayız anlayacağınız. Ve bu aşık bize âşk hikâyeleri anlatıyor. Gerçekte aşktan yola çıkan arayışların hikâyesini. Çünkü ruh ikizini arıyor. Zaten bir anlamda aşk da bu değil midir? Cemal Süreya'nın söylediği gibi bir başkasında kendimizi aramaz mıyız?

Mahir Öztaş, bence kitabın bel kemiğini oluşturan "Kedili İki Öykü" de aşkı tüm süreçleriyle (âşık olma- âşık olduğunu anlayamama - yitirdikten sonra aşkla kavrulma) anlatırken insanoğlunun gerçekte neyin peşinde olduğunu da bulmaya çalışıyor. Tabii sonuçta "Ruh İkizini Arar" bir hikâye kitabı ve mesaj vermekten çok edebi tad vermeyi önemsiyor. Benim tüm bu yazdıklarım ise kitabı okuyup kapağını kapattıktan sonra belleğimde kalanlar.

bir kitaptan bir bölüm

Âşık Olmanın İyi Tarafları

Aşkta iyilik, kötülük iç içedir. Gözler bozulur. Kişi bir başkasında kendini sevmiş olur. Beşiktaş'a gidersiniz. Banliyö treninde saatini kaçırmış bir kıza rastlarsınız. Gebze'de bindiğiniz otobüste önünüzde oturan adam kafanızı kuyuya sarkıtmanızı öğütler. Tanesi yüz liraya iki mavi boncuk alırsınız. Birleşme tarihinizi konuşursunuz ama her yıl ertelemek zorunda kalırsınız. Onun bir sürü adı vardır. Aynı masada mektuplaşırsınız. Şunun güzelliğine bak diye çırpınırsınız. Rüyalarınızı anlatırsınız. İkiye bölünmüşsünüzdür. Hastasınızdır, sadece gözler mi, çok şey bozulmuş gibidir. Bunlar hem iyi hem de kötü şeylerdir. Siz karar verin, hangisi iyi, hangisi kötü.

Cemal Süreya
("Güvercin Curnatası", Yapı Kredi Yay.)

bir kitaptan bir şiir

TUTUKLU

Birden
Kurşun yemiş gibi susar
Gözbebeklerine karşı
Susar da
Açılıp yol verir şehir
Sade radyolarda bir gamlı hava
"Elaziz uzun çarşı"

Firarda gözüm yok
Namussuzum yok
Yok pişmanlık bir halim
Yaslanıp
Bir cigara yakmak isterim
Dumanı cevahir değer

Mağlup mu desem mahçup mu
Ama ikisi de değil
Ben garip sen güzel
Dünya umutlu
Öyle bir tuhafım bu akşam üstü
Sevgilim
Canavar görür gibi
İlk yanım
İlk süngü

Ahmed Arif
(Kalbim Dinamit Kuyusu'ndan)

en çok güldürenler

1. Karikatürler 1, **Selçuk Erdem,** (Parantez yay.)
2. Kıllanan Adam, **Ahmet Yılmaz** (LM yay.)
3. Martin Mystere / 8, **Marduk** (AD Yay.)
4. Dikkat Yazılı Var, **Ahmet Gülüm,** (Kora yay.)
5. Zagor - Teksas Rancerleri (AD Yay.)
6. Tenten Kongo'da, **Herge,** (Yapı Kredi yay.)
7. Hüzünbaz Sevişmeler, **Yılmaz Erdoğan** (Sel Yay.)
8. Asterix Oburiks Zor Durumda, **Goscinny** (Remzi Kitabevi)
9. Çerkez Ethem, **Suat Yalaz** (Yalaz Prodüksiyon.)
10. Red Kit, Daltonlar Düğünde, **Morris** (Milliyet yay.)

Bu liste "Komikçi Dükkanı"nın verilerine göre hazırlanmıştır.

mevzu

Korsan Yayına Hayır

Cezmi Ersöz geçen ay yazılarının sonuna koyduğu notlardan birinde korsan yayının böylesine azmasının nedeninin yayıncıların kitapları pahalı satması olduğunu, kitap ucuzlarsa korsan yayının önleneceğini yazıyordu.

İlk bakışta doğru bir yargı. Kitap çok pahalı bir nesne. Ama neye göre? Tabii ki bize, dar gelirlilere göre. Aslında ucuz, çünkü hayat çok pahalı. Bir kitabı bugünkü fiyatlardan ucuza mal etmek de mümkün değil. Çünkü yayıncılar bir kitabı oluştururken satın aldıkları her şeye ve hizmete, matbaaya, kağıda, kapak filmine dolar bazında para ödüyorlar ama kitabı Türk lirasıyla satıyorlar. Örneğin bize pahalı gelen Cezmi Ersöz'ün son şiir kitabı "Yok Karşılığı Yüzünün"ün fiyatı 490.000.- Türk lirası, bunun dolar karşılığı 2.8. Dünyanın hiçbir yerinde bu kadar ucuz fiyata kitap alamazsınız. Üstelik Cezmi Ersöz'ün yayıncısı bu kitabı üstündeki fiyata değil yüzde 40 indirimle ve en az dört ay vade ile satıyor kitapçıya, dağıtımcıya. Devlete ödenen yüzde 8 KDV'yi, dört aylık vade farkını da düşünce yaptığı indirim yüzde 70'e ulaşıyor. Yayıncı gerçekte Cezmi Ersöz'ün kitabını 490.000 liraya değil, 147.000 liraya satıyor. Bu ilk gerçek.

"Peki korsan yayıncı Cezmi Ersöz'ün kitabını yarı fiyatına nasıl satıyor?" diyeceksiniz. Niçin satamasın ki! Hesap ortada.

Üstelik, korsan yayıncı, Cezmi Ersöz'ün yayıncısı gibi ne vergi ödüyor, ne işyeri kirası, grafiker masrafı, dizgi parası, ne maaş, ne de en önemlisi yazarın, Cezmi Ersöz'ün telif hakkını.... Bir kitabın çok sattığını öğrendi mi, en ilkel yöntemlerle onun taklitini üretiyor, en ucuza gelecek biçimde bastırıyor ve sokağa döküveriyor.

Cezmi Ersöz'ün düşündüğü gibi yayıncı kitabı ucuz fiyatla piyasaya sürseydi korsan yayını önleyebilecek miydi? Sanmıyorum. Çünkü ortada örnekler var. Aziz Nesin'in ölümünden önce yayınlanan son kitabı "Sizin Memlekette Eşek Yok Mu?"nun fiyatı 100.000.- liraydı, yani bugünün fiyatıyla elli bin lira. Peki ne oldu? Bunun da korsan yayınını çıkarttılar.

Söylemek istediğimin özü şu, tabii kitaplar daha ucuz satılmalı, ama kitabın fiyatının ucuz olması korsan yayını önlemede çözüm değil. Yapılacak iş belli; yayıncılara yardımcı olmak, korsan yayın basanları, satanları bildirmek. Çünkü yayıncılar ellerinden geldiğince bununla mücadele ediyorlar. Hemen her gün korsan yayın depoları basılıyor, korsan yayıncılar mahkemelere veriliyor.

Okuyucunun ilk yapması gereken de korsan yayın almamak.

İkincisi, korsan yayın satılmasına göz yuman belediyelere, belediye başkanlarına baskı yapmak, onları protesto etmek. Çünkü belediyeler işportada kitap satmasına izin vermeseler korsan yayıncılar satış alanı bulamayacak. Örneğin "kültür sevgilerini" dillerinden düşürmeyen, "yazar - kitap dostu" geçinen sosyal ve de demokrat belediye başkanlarına korsan yayın satılmasına neden göz yumduklarını sorarak işe başlanabilir. Yayıncılar Birliği'nin resmi başvurularına rağmen korsan yayın satanlara göz yuman, özel yer tashih eden sosyal demokrat belediye başkanlarımız, **İstanbul Kadıköy Belediye Başkanı Selami Öztürk'e, Beşiktaş Belediye Başkanı Ayfer Atay'a, Ankara Çankaya Belediye Başkanı Doğan Taşdelen'e, Gaziantep Belediye Başkanı Celal Doğan'a** niye böyle davrandıkları sorulabilir.

Evliya Çelebi gibi Türkiye'yi adım adım dolaşan Cezmi Ersöz, okuyucularını, kitapseverleri korsan yayın almamaları için uyarabilir. Sanat aşkıyla onu görmeye gelen belediye başkanlarına caddelerde meydanlarda niçin korsan kitap satılmasına gözyumduklarını sorabilir?

Var mısınız okuyucular olarak **"Korsan Yayına Hayır!"** demeye?

Not: Geçen ay "Okuduğum Kitaplar" sayfasında anlamı bozacak bir çok düzelti hatası vardı. Ama bence, bunların en önemlisi "Bir Kitaptan Bir Şiir Bölümü"nde yer alan şiirin şairinin adının çıkmamış olması. Yapı Kredi Yayınları'ndan yayınlanan "Toplu Şiirler" adlı kitabından şiirini alıntıladığım şair Tuğrul Tanyol'dan ve siz okuyuculardan dizgi hataları için özür diliyorum.

Gidecek Yerim Olsaydı Giderdim

KANAT GÜNER

Beni anlayan tek bir insan var. Halüsinasyon adamım, biraz Cem Yılmaz'a benziyor, o yakaladı beni, tuvalete götürdü, bir tek o böyle konuşuyordu benimle arkada bir ayna benim elimde küçük bir ayna ancak böyle görebiliyordum onu, yüzümü ona dönmeye çalışırsam bulamıyor kendi etrafımda şabalakça dönüyor...

Yine Ben geldim. Köyüme döndüm.

Çok teşekkür ederim, benim için İstanbul'u düzeltmişsiniz.

En azından ben yokken kimse ölmemiş.

Annem de üstüne düşeni yapmış, odamı boyamış, babamı kovmuş, örümcek ağı yapmak için biriktirdiğim enjektörleri atmış, güya bana onu hatırlatacak hiçbir şey bırakmamış. Annem geç kaldı, diğerleri hâlâ uyanamadı.

Kitaplarımı düzeltmiş, bir sürü kalın kalın tıp kitapları sonra, o rafa Hitler'in KAVGAM'ını koymuş, en sona da Kuzuların Sessizliği'ni. Annemin bilinçsiz dekorasyonuna saygı duydum. Ne yapsaydım.

Beni arıyor

Durup durup gene kendi aileme saygı duyuyorum.

Çok küçüktüm anneannem bana ne olacağımı, büyüyünce ne işle iştigal edeceğimi sordu.

Pilot olcam anneanne dedim.

Güldü erkekler pilot olur sen olamazsın dedi.

O zaman hostes olurum dedim.

Güldü, güzeller hostes olur, sen olamazsın, dedi.

Çok küçüktüm anneanneme kızdım. Büyüyünce erkek olamayacağımı biliyordum ama belki güzel olurdum, o dedikten sonra güzel de olamadım.

Sonra bir sürü beyaz gömlekli tanıdım, beni kendi taraflarına çekmeye çalıştılar; uymadım onlara...

Uymadım uyarmadım.

Bir psikiatrist biraz farketti, disiplin diaresine yakalanmış bir doktor kabızlık şokuna yakalandı, sesimi çıkaramadım.

Kaçmaya çalışırken optik gözlere yakalandım.

Birincisi, ilk optik göz görmemezlikten geldi, ikincisi göz kırptı, üçüncüsü kraldan çok kralcıydı, yol vermedi. Geri döndüm.

Gidecek yerim olsaydı giderdim.

Beni anlayan tek bir insan var. Halüsinasyon adamım, biraz Cem Yılmaz'a benziyor, o yakaladı beni, tuvalete götürdü, birtek o böyle konuşuyordu benimle arkada bir ayna, benim elimde küçük bir ayna ancak böyle görebiliyordum onu, yüzümü ona dönmeye çalışırsam bulamıyor kendi etrafımda şabalakça dönüyor, ciddiyetimi kaybediyordum Aynalardan konuştu yine. Belki de haklıdı ağzım içki kokuyordu diye düşünüyordum k gene yaptı patavatsızlı ğını, her ne kadar seni halüsinasyonun olsa da sana direct katlana mıyorum, dedi. Kendim çok kötü hissettim am ona çaktırmadım. Nefe simi içime çekip dimdi durdum.

Yıllardır zor durumlar da böyle dikleşiyor sonra daha abartılı çözülüyo olduğumu hatırlattı.

Benden daha iyi biliyor du.

Ben ölürsem o yaşaya caktı, o benden daha iyiy di. Ona yol verdim...

Kilitlendim.

Akşamsefası

T U N C E R E R D E M

Aksamsefası

Sevgili ÖKÜZ mektupları
imam adnan sok no:20
80800 Beyoğlu -İST.

KÜLTÜR FİZİK DERGİSİ

Merhaba ÖKÜZ,

Merhaba ÖKÜZ dostları,

Çocuk olmak istiyorum. Neden mi? Kendi dünyama dalıp oyuncaklarla oynamak isteyen bir çocuk dertsiz ve kedersiz. Toplumun içinde bulunan haksızlıkları görmeyerek. Dünyada yaşanan kötülükleri, ırkçılıkları, gerici düşünceyi görmeyerek çocukça yaşamak ve hiç büyümeden yaşamak. Çünkü monoton bir şekilde yaşamaktansa çocukca yaşamak daha güzeldir diyorum. Hiç büyümemek mi tabii ki işin içinde fakat temiz bir toplum içerisinde, çözüm üreten bir toplum içerisinde, barışça yaşayan bir toplum içerisinde, huzurlu ve mutlu yaşamak yapılan haksızlıkların, kötülüklerin ve gericiliğin önüne geçerek sorulara akılcı bir çözüm getirerek yaşamak. Ve tabii ki severek ve sevilerek yaşamak. Aşık olmak da tabi işin içinde bu aşk platonik aşk olsa dahi yaşamak ve ben böyle büyümek istiyorum. Ve tabii ki biraz çılgınlıkta yapmalıyız. Mesela; gecenin ayazında içki içip kendimi denize atmak ve böyle pervasızca yaşamak

Yüksel Zeray
Yalova

Merhaba

Şu anda saat 03.30 civarı. Yani gecenin sabahla flört ettiği saatlerin başlangıcı. Eve gelmeden önce aldığım; ÖKÜZ, Leman ve Pişmiş Kelle'yi akşam saat 22.00'den sonra okumaya başladım ve ancak hepsini bu saatte bitirebildim. Bu ayki ÖKÜZ gerçekten müthişti. Ama açıksözlülüğümü koruyarak okumaktan zevk almadığım yazıları da yazmak istiyorum. Bu yazılar: Can Barsian'ın, Halil Turhanlı'nın ve Mıgırdiç'in yazılarıydı. Nedendir bilmiyorum ama bir türlü ısınamadım yazılarına.

Son sayfada yer alan test sorularına da şöyle bir göz attım ve bir kısmını bildiğimin farkına vardım. Bilemediklerimi ise tahmin ederek cevapladım. Ve testi size gönderdim. Doğru bilenlere göndereceğiniz kitap fırsatından ben de yararlanayım dedim. Kesinlikle kitap kazanmak için tüm soruları cevaplamak gerektiği için, önce kütüphaneye gidip orada doğru cevapları bulayım diye düşünmeme rağmen sonra bu düşünceden vazgeçtim. Çünkü, şuna inanıyorum; testteki soruları kendince cevaplayıp gönderme çabası içinde olan birisine kitap göndermemeniz için bir sebep kalmıyor. Ama buna rağmen bir sebep kalıyorsa yorumu da size bırakıyorum. Benim kütüphaneye gidip tüm cevapları bulmam mutlaka gerekliyse diyecek bir lafım kalamaz.

Tüm bu yazdıklarım ışığında, Açık Büfe Kitap Hediyesi kampanyanızın kitabı olan Cezmi Ersöz kitaplarından birisini de bana layık görürseniz sevineceğiz.

Lütfen bu yazdıklarımı bir Leman okuru samimiyeti olarak algılayın. Başka türlü bir niyetim yoktur.

Bu mektubu yazmakla asıl yapmak istediğim; bundan sonra mektup gönderdiğimde beni hatırlamanızdır. Şu aralar mizaha (çizmek haricinde) olan bağımlılığımı başkalarına da ispat etmek gibi bir çaba içine girmeye hazırlanıyorum. Günlük hayatın içerisinde gizli bulunan kara mizahlık durumları o anda espri yaparak ortaya çıkartabilecek kadar yeteneğim olduğuna göre, bunlardan hareketle kendimi daha da geliştirmek istiyorum. Tabii ki bu gelişmede vermemekten geçiyor. Şu aralar bunları yalnızca kafamda tutuyorum. En kısa zamanda bunlardan bazı örneklerle posta kutunuzu şereflendirmeyi düşünüyorum. Aslında daha önce (3-4 ay önce) böyle bir çalışmamı Selçuk Erdem'e postaladım ama cevap alamadım. Sanırım eline geçmedi. Yaklaşık 30 tane O'nun tarzına uygun espri gönderdim ve bunları çıkacak kitabında veya köşesinde çizmesini rica ettim. Eğer esprilerimi kaale alsa da hediye veyahutta emeğimin karşılığı olarak yeni kitabından göndermesini istedim. Böylece ben de aragazımı kitap sayesinde almış olacaktım. Ama herhangi bir cevap alamadım. Tek tahminim mektubu alamamış olduğuydu. Umarım sizde böyle bir azizliğine uğramam. Kafa ütüleyen mektubumu bu satırın sonunda bitiriyorum. BİTTİ.

Tez zamanda cevap bekliyorum.

Dursun Doğan
Hasköy

Ölüz

tanıdığım en şişman kadındı
örtüyordu yağları gebeliğini
tuz serper, yerdi yağlarını
ölü ikizler doğurdu
ölüz dedim ben onlara
kendi elimle gömdüm
katilleri analarıydı
sekizinci ayda tekmeleyen ikizleri
öldüresiye yumrukladı
ve anıra anıra acındı
tuz serpti karnına
kafaları birbirine geçmiş
ölüzler doğdu sonra
beraberinde iki kan seli
ebeyi boğdu
kendi elimle gömdüm
karanlıktı göremedim
bir aile mezarlığıymış
ayaklandı ölüler
yanımızda istemeyiz bu piçleri
ve ebelerini
koştum cesetlerle
uzaklaştım mezarlıktan
kimse takip etmiyordu
denize attım cesetleri
köpürdü deniz
bir dalgayla geri attı onları
hıçkıra hıçkıra ağladım
bir dilenci geçiyordu
bana ver onları dedi
verdim
yedi
ne

Necati Eker
Bornova

Sevgili Öküz,

Koskoca dünyayı sırtında taşıdığını sandığımız günler geride kaldı. Şimdi de koskoca dünyaları sırtında taşıyorsun ya pek fazla değiştiğin söylenemez. Hele bir tanesi var ki sesi yüre-

ğimi, beynimi, düşünen, hisseden her hücremi kanatıyor.

Genelevde yıllarca çalıştıktan sonra devletten emeklilik hakkını söke söke alan bir 'ilk kadın'.Mehtap Kandemir. Yazılarının başlıkları adeta birer çığlık.

"Açık Ve Aleni Çalışıyoruz", "Zorunlu Muayeneye Para Veremem", "Ben De Devleti İnsan Bilmiştim",vb.

Alt alta konduğunda kapkara bir şiiri andırıyor.

Şimdi benim niyetim Mehtap Kandemir'i övmek, yere göğe sığdıramamak falan değil. Onu okuyanlar zaten biliyorlar. Merak ettiğim, yıllardır satınaldığımız, Türkiye'de kadın hakları dendiğinde ilk akla gelen, kadınlar için önemli yayınlardan birisinin bu konudaki duyarsızlığı. Yoksa Tarkan'ın, Hande Ataizi'nin elastiki hayatları ya da Mustafa Sandal'ın cinsel cazibesi bir hayat kadınının dramından daha mı mühim?

Sadece merak ediyorum. Mektubumu Öküz'e gönderiyorum, çünkü Mehtap Kandemir orada yazıyor. Hepinizi sevgiyle selamlar, çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Esin Sözer

ÖKÜZOLOJİ 1

16.yy.da yaşamış Osmanlı Sadrazam'larından Öküz Mehmet Paşa, 16.yy.da yaşamış halk ozanlarından Öküz Dede, 17.yy.da yaşamış Öküz Aşık ve daha ismini hatırlayamadığımız öküz'lü büyüklerin öküzle ne aşınalığı olduğunu okuyucuların kültür dağarcığına bırakıyoruz. Araştırırken 'öküz balığı', gökyüzünde 'öküz kurbağası takım yıldızı', 'öküz otu' gibi öküzlü isimlere de rastladık.

Ayrıca öküzle ilgili deyimler ve atasözlerini tarayarak şunları bulabildik:

Öküz altında buzağı arar.
Öküz arabası gibi.
Öküz boğazlı olur.
Öküz boynuzu etrafını almış
Öküz gibi yan yan bakar.
Öküz öldü kanı sındı.
Öküz öldü ortaklık ayrıldı.
Öküz tekini bulmadan
çifte yürümez.
Öküz üvendireye bakar gibi
yan yan bakar.
Öküz yem bitince
çifte gideceğini bilir.
Öküze boynuzu yük değil..
Öküzü boynuzundan,
insanı sözünden tutarlar.
Öküzüm büyük olsun da
çifte gitmesin..
Öküzün inek başlısını,
tarlanın ufak taşlısını al.
Öküzün öğrenmişini döverler.
Öküz boyunduruğa
bakar gibi bakmak.
Öküz başı olmaktan
buzağı başı olmak yeğdir.
Öküzü olana gön (borç) verilir...
Öküzüm öldü kağnım kırıldı.
Öküzün yemini yer,
dananın çatmasına girer.

(devam edecek)

Cevat Kulaksız
Antalya

Ben kimsenin bilmediklerini merak etsem de, herkes bildiğini okuyor.

Şakir Demir
Elbistan

YOKLUĞUNDA/3

Yokluğunda
her gece evinizin önünde sınırötesi harekâtlar yaptım
zaiyat veren gözlerim ve bileklerimdi.
Bileklerimden akan kanları görünce kankardeşi oldum kendimle.
Yokluğunda yareme tuz diye baz morfin sürdüm.

Yokluğunda
eğer habersiz gitmeseydin
bir "cuma'ya gittim, gelicem" notuna bile inanabilirdim.
Senin gibi dudaklarını büzdükleri için
balıklarımın suyunu değiştirmedim
ve en çirkinine senin adını verdim.
Yokluğunda, laiklik karşıtı sözlerini Uğur Dündar'a yayınlatasım geldi

Yokluğunda
bana bakkalın yerini soran
yeni sevgiline
cehennemin dibini tarif ettim.
Seni onunla her düşünüşümde
Ülkü Ocaklarına
"Devrimler ve Karşı Devrimler Ansiklopedisi" satasım geldi..

Yokluğunda
bendeki bütün resimlerine
bıyık yaptım.
aşkın promosyonu öpücüklerdir
bunun için de
birkaç şehir, birkaç yüz,
birkaç hayat geçmek
gerekiyordu
anladım.

Yokluğunda
al mektuplarını ver çay
paralarımı diyesim geldi

Yokluğunda
ev ödevi için
"en iyi ısınma aracı nedir?"
diye soran kardeşime
aşk mektupları, diye yazdırınca
okul disiplin kurulundan çağrı notu aldım.
Bütün esnafları dolaşıp
aşk kırgını için biraz
"seni seviyorum" deyince
tezgâhtarlara laf attığımı sanıp
vitrinde manken diye
teşhir ettiler beni.
Yokluğunda (Nihat)
Genç'leşesim geldi.

Yokluğunda
Ferhat'ın sulu tarım için
dağları deldiğini
Mem'in de Zin'i
gördüğü için değil
kötü bir oyuncu olduğu için
satrançta yenildiğini
yaydım etrafa.
Bütün kırlangıçları yaralayan da bendim.
Bu yüzden çıktığım bütün
yollar tek yönlü oldu
geçişime tek şeritten ve
kontrollü olarak bile
izin verilmedi.

Yokluğunda
kapıma kadar gelen güneşi
kovdum
Sivas'ın Temmuz'unda
su olasım geldi.

Kemal Varol
Diyarbakır

Kahraman ÖKÜZ

Sevgili ÖKÜZ ben kendi çapımda yazı yazan bir insanım ama sizlere en çok beğeni toplayan yazılarımı yazacağım siz beğenirseniz. Sevgili ÖKÜZ gerçekten bazen çok şaşırıyorum bu maganda gibi bir toplumda ÖKÜZ dergisinin yayılması beni oldukça şaşırttı.

Sevgili ÖKÜZ okurları ama benim gene de sizlere güvenim oldukça çok. Çünkü sizlerin böyle maganda olan bir toplumu bilgili bir toplum yapabileceğini anlıyorum ve burada sözüme son veriyorum. ÖKÜZ çalışanları ve okurlarına sevgi, barış ve mutluluk içerisinde kalmalarını istiyorum.

Selam Canan
Yüksekova

***

Almadık silah elimize, savaş getirir, ölüm getirir, ayrılık getirir, yetim bırakır.....diye. Kalem aldık elimize ama sadece kalem. Sorunlarımızı yazmak, sebeplerini bulmak için. Susurluk'u, darbeyi, halkın coplanmasını, doğudaki savaşı, köylerin yakılmasını, metropollere göçü göçün getirdiği sorunları, haksız kazanç sağlayanları, sırtımıza binenleri.....yazmaktı yaptığımız.

Tek bir hedefimiz vardı: Gerçekleri ama sadece gerçekleri yazmak.

Bir gece geldiler evlerimize; kocaman harflerle DGM yazılı, büyük, dışı beyaz ama aslı kara bir binaya, oradan da dört duvar arasına. Bilemedik gerçekleri yazmanın suç olduğunu. Demokrasinin olduğu bu ülkede (Acaba)! biz yine yazıyoruz ve yazacağız; cezaevlerinde, evlerimizde ve kağıt-kalem bulabileceğimiz heryerde.

Vedat Kahraman
Diyarbakır

Herkese merhabalar,

Neden bu mektubu yazıyorum bilmiyorum.

Neden Öküz'ü okuyorum bilmiyorum.

İçimden bu dergiyi okuyanları şööle bir selamlamak geldi.

"Eyyyvallah" seslerinizi duyar gibiyim.

Muhabbetiniz bol olsun abiler. Bir çene, bir çene Allah artırsın.

Yazıyorsunuz, çiziyorsunuz, basıyorsunuz, okuyoruz ...

Başlıklar, başlıklar, bunca konu nereden aklınıza geliyor Allah aşkına!

"Demokrasi ile Futbol" mevzularından, "Sol Ve Bizim Mahalle"ye kadar mümkün olduğunca ciddi gösterilmeye çalışılan 'ucuz geyikler bunlar'.

Evet itiraf ediyorum. Okumasına okuyorum ama ne yapalım alıştık işte. Can çıkıyor huy yerli yerinde.

Bilgi, bilgi, bilgi, bilgi, bilgi...

Önüm, arkam, sağım, solum bilgi!

Bilgiyi eskitmeyin n'olur! Sonra eskicilerde arayıp durur da bulamayız onu. Hem bulsak da bu kadar ele avuca düşmüş bilgiden de ne kitap olur ne dergi. Az, öz günlerde buluşmak dileğiyle hepinize yarasın.

Bu arada ya benim kafam karışık, ya da ÖKÜZ biraz büyük bana.

Sevgiler...

Çimen Kılıçkaya
Ankara

TesTus MetÜst'us

1) aşağıdakilerden hangisi eski bir mizah dergisi ismi değildir?
a) akbaba b) dolmuş
c) cillop d) tef

2) bilge karasu hangi öykü kitabıyla sait faik öykü ödülünü kazanmıştır?
a) uzun sürmüş bir günün akşamı
b) kısmet büfesi
c) narla incire gazel
d) göçmüş kediler bahçesi

3)'rüzgar dolu konaklar' isimli şiir kitabı hangi genç şairimize aittir?
a) birhan keskin b) inci asena
c) bejan matur d) sennur sezer

4) yazar reşat nuri güntekin geçimini edebiyat dışında hangi işle sağlamıştır?
a) bilgisayar operatörü
b) reklam metin yazarı
c) kulak burun boğaz mütehassısı
d) milli eğitim müfettişi

5) hazreti ali'nin atının ismi nedir?
a) düldül b) batuhan
c) yağız d) zodyak

6) aşağıdakilerden hangisi gani müjde'nin 'yazmadığı' bir kitaptır?
a) beraber ve solo kaygılar
b) burası törkiye
c) peynir gemisi
d) pantolonumun ağı yırtıldı

7) cevat şakir kabaağaç ismi size neyi anımsatıyor?
a) bodrum hakimi
b) bir müze müdürü
c) halikarnas balıkçısı
d) ekipler amiri

8) üç silahşörler'in adları nedir?
a) mazhar, fuat, özkan
b) artos, portos, aramis
c) doritos, panços, çitos
d) metin, ali, feyyaz

not: *doğru şıkları işaretleyip gönderen şanslı okurlarımıza* ***kaan ertem'****in* ***öğreten adam ve oğlu*** *isimli kitabını vereceğiz.*

geçen ayki testus met-üstus'un doğru cevap şıkları: ***1-b, 2-c, 3-a, 4-a, 5-d, 6-b, 7-a, 8-b*** *idi. doğru şıkları işaretleyip gönderen ve yazarımız cezmi ersöz'den imzalı kitap kazanan şanslı öküz okurları:* ***emine kaymaz****-zonguldak,* ***ismail boztepe****-istanbul,* ***koray baliç****-adapazarı,* ***cenk palaz****-bursa,* ***mustafa hakan dinçer****-izmir,* ***dr.cengiz tavusbay****-adıyaman,* ***can başkent****-balıkesir,* ***ergün akgün****-izmir*

ilginç bir not: *testimizde yanlış şıkları işaretleyip gönderen okurlarımızın çoğu derginin sayfasını kesip gönderenler arasından çıktı..öküz'ün sayfalarına kıyamayıp gönderenlerin çoğu da doğru şıkları bildi.*

Akşamsefası

Tarihi Erkek Yalanları

üzerine bi çeşitleme..

ZAFER AKNAR

Kadınların apışarası kıllarını diken diken eden, nedeni bilinmeyen bir biçimde erkekleri gururlandıran, Tanrı Charles Bukowski'nin müridlerine saygıyla...

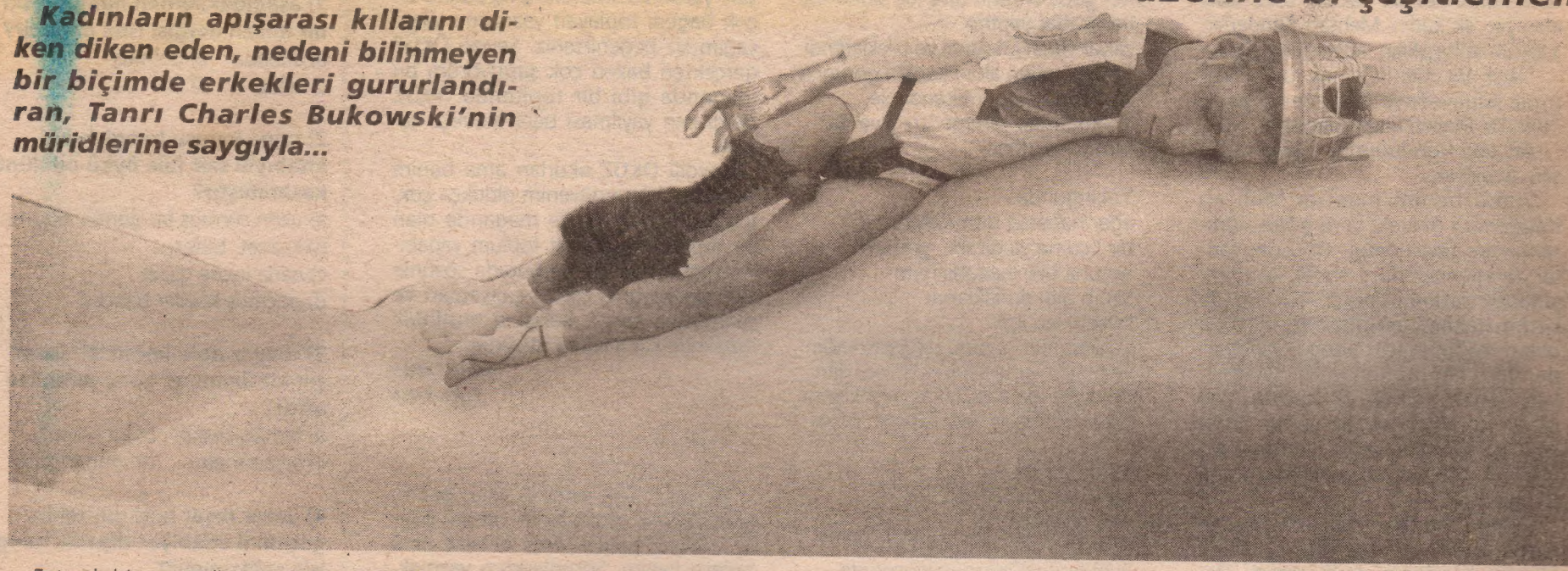

Fırtınalı bir geceydi, yağmur taneleri biran önce yere inmek için can atıyordu. Duvardan duvara, çatıdan çatıya savrulmaktan mideleri bulanmış, içleri dışlarına çıkmıştı. Hızla irtifa kaybetmek istiyorlardı.

Fırtınadan paçaları havalanan adam, kafasını sokacak bir yer arıyordu.

Bilinçsizce bir sokaktan diğerine geçiyordu. "Tanrım hava ne kadar kötü, kentin ortasında donup kalacağım..." dedi, " Ufff sıcak bir yer..."

Düşüncelere bata çıka koştururken, yüzünü sıcak bir hava yaladı.

Kapı aralığından hızla içeriye daldı. Kimsenin ilgisini çekmemişti. Barın köşesine gürültülü bir biçimde sığındı! "Hey barmen su...." dedi...

Kemikleri ısındıkça, kalp atışları hızlandı, .ikinde dolaşan kan oranı yükselmişti...

Bir kadın cennetine geldiğinin farkına çok sonra vardı. Yanı başındaki uzun saçlı gencin dışında, erkek cinsinden kimse yoktu. Genç adam, kötü gözüküyordu ve önündeki litrelik cuty sark şisesinden, kadehine kısa aralıklarla viski dolduruyordu. İkide bir adama dönüp bakmaya başladı."Birazdan patlayacak..." diye düşündü...

Merakını yenemedi. "Adın ne...", "Henry...", "Henry Chinaski"...

"İşin zor olmalı"; "Evet postacıyım..."

Zamanı iyi kullanması gerektiğini düşündü. Barmenle üç-beş lakırdı ettikten sonra,

radara yakalanan ilk kadına sarkmaya başladı.

O kadar yalnızım ki, dedi. (Ve tarihte bilinen o en eski erkek yalanını söyledi)

(Mağara adam da duvara çizdiği resimlerde, sık sık yalnızlıktan yakınmıştı)

Kadın gülümsedi ve adamın parmak uçlarına dokundu. (Ve bu yalanı yiyen bilmem kaçıncı kadın oldu...)

Ve yalanı keşfeden erkek, her fırsatta bu hazinenin nimetlerinden yararlandı. Lale devri bardaki postacı Henry'nin "Kadınlar" kitabını yazana kadar sürdü...

Henry öncesi dönemde klasikleşmiş erkek yalanları;

-Sefere çıkıyorum sultanım...

-Vallahi, Viyana önlerinde çok büyük bir direnişle karşılaştık. İnanmazsan sadrazama sor...

-Kokunu özledim, 15 gün sonra geliyorum, ne olur yıkanma...

-Konuş ey Meryem!!!!

-Sen haremin gülüsün, üstüne gül koklamadım...

-Senin için dağları delerim amma yeterli kaynak yok..

-Aşk tek kişilik deliliktir, yollara düştüm kadın deyu, deyu...

-Yeniden başlamak için, yolun başına dö
meliyiz...

-Beni yanlış anlıyorsun, o çok samimi arkad
şım...

-Bağlanmaktan korkuyorum ya da yalnızlığı
unuttuyorsun bana...

-Tabii ki özgürce program yapabilirsin ama b
na nereye gittiğini söyle seni merak ediyorum...

-Benim ne kadar duygusal ve incinebilir bir e
kek olduğumu iyi biliyorsun...

-Seni unutmak için kaç kadınla yattım biliyo
musun!!!!

-Kıskanmıyorum, sadece senin için endişeler
yorum...

-Sen paranoyaksın, cep telefonu arkadaşım
evinde kaplama alanı dışında...

-İnan ki telefonun şarjı bitti. Tam da elektirikl
kesilmişken...

-Gözlerinde, samanyolunun psişik bağlantıları
görüyorum...

-Analitik yaklaşımlar, pragmatist yakınlaşmala
doğurur. Rasyonalite, aşkın doğasını bozar ki, uf
yavlum ısıt beni...

-Merkez komitenin toplantısı var bacı, sen ev
git, iki yumurta kır, beni bekle...

-Sen çocuksun, soluduğun hava heyecanlandır
mıyor beni...

-Toplum istediği için evlendik, şimdi aynı gerek
çeyle boşanıyoruz...

-Yalnız kalmaya ihtiyaçım var, tatile çıkıyorum
canım...

-Ben şairim, şimdi acı çekmek için seni terk edi
yorum...

-Özgür aşka inanıyorum. Bu uğurda 5 yıllık ma
pus hayatım var...

-Devrimden önce aşka inandım ve bu nedenl
romantik bir devrimciyim...

-Kadınlar eziliyor, cinsel sömürü sizi benliğiniz
den alıkoyuyor...İç ses, "halbuki bize verseniz ra
hatlarsınız..."

-Feministsin haa, ben omuz omuza mücadele
den yanayım ya da soruna insan olarak bakıyo
rum...

-Bu düzen böyle gidecek, kadınlar erkekleri yi
yecek...

-Ahhh siz kadınlar, zaman ayarlı plastik patlayı
cılar...

-Yıldızlar bana yaklaştıkça, sen uzaklaştın, bu
nedenle romantizmi sevmiyorum...

-Çok acı çektim, önüne gelen bana kazık attı
İnsanlara olan güvenim sarsıldı. Bir kahve içmeye
gelebilir miyim...

-Benim gibisini bulamazsın ya da sen ancak be
nimle mutlu olabilirsin...

-Burası Roma biliyor musun, yakılmak için sen
bekliyor...

İtiraflar 1

Niye gözlerini kapatarak
yatar ki insan
görmez ki karanlığı
gün ışığında bakan kördür
sırtına biner
açık gözler...

.....

İtiraflar 2

Ağaç neden toprağa küser
Ya da
yapraklar ağaçlara
sonbahar neden
ölümü sever
kışın ruhu titrer...

.....

İtiraflar 3

Baba,
kutsa beni,
hayalindeki
kadının kollarına at...

.....

İtiraflar 4

Kerhane gibi memleket
kimi girer, kimi çıkar

.....

İtiraflar 5

Ben insanın on haliyim dedi...
beni korkutmak için
birinci hali o haldi, ben!:.
ikinci halinde
Şeytan gizliydi muhtemelen
Üçüncü, dördüncü hali siz de bilirsiniz
gülen gözler,
kanatları kırılmış gözyaşları
ölümü sevmezdi beşinci halde
o halde, bu halde
altıncı halde, sırtını saatlerce kaşıtan
bir aşıfteydi bence
yedinci, sekizinci halleri kalsın
anlatırsam, kıskanırsınız...
dokuzuncu halde beni becerdi
onuncu halini göremedim,
zaten...

.....

Nikotin...

Sigaranın dumanına
gizlendim ben,
bir içimlik zamanda
kalbine giden yolları
tıkarım ki, adı bencillik...

.....

Akşamsefası